HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-02/26-01/33
URBROJ: 65-26-02

Zagreb, 9. travnja 2026.

ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA

PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA

Na temelju članka 33. stavka 1. podstavka 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2024. godinu,*** koje je predsjedniku Hrvatskoga sabora u skladu s odredbom članka 17. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj 123/17 i 151/22), dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 9. travnja 2026. godine.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministricu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Natašu Mikuš Žigman i državne tajnike Domagoja Mikulića, Zrinku Raguž i Kristinu Bilić.

PREDSJEDNIK

Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/26-14/03
URBROJ: 50301-05/31-26-3

Zagreb, 9. travnja 2026.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvoje strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2024. godinu

Na temelju članka 17. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17. i 151/22.), Vlada Republike Hrvatske podnosi Godišnje izvješće o napretku u provedbi Nacionalne razvoje strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, za 2024. godinu.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministricu regionalnoga razvoja i fondova Europske unije Natašu Mikuš Žigman i državne tajnike Domagoja Mikulića, Zrinku Raguž i Kristinu Bilić.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O NAPRETKU U PROVEDBI NACIONALNE RAZVOJNE STRATEGIJE REPUBLIKE HRVATSKE DO 2030. GODINE, ZA 2024. GODINU

Zagreb, travanj 2026.

SADRŽAJ

Uvod……..6

Izvješće o provedbi strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije.....8

1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo.....8

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....8

1.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Konkurentno i inovativno gospodarstvo.....8

2. Obrazovani i zaposleni ljudi.....26

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....26

2.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Obrazovani i zaposleni ljudi.....27

3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom.....36

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....36

3.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom.....36

4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske.....49

4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....49

4.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske.....49

5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život.....57

5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....57

5.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Zdrav, aktivan i kvalitetan život.....57

6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji.....74

6.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....74

6.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji 74

7. Sigurnost za stabilan razvoj.....79

7.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti.....79

7.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Sigurnost za stabilan razvoj.....79

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost.....89

8.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost.....89

8.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost 89

9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva 98

9.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti 98

9.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva 98

10. Održiva mobilnost 103

10.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti 103

10.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja „Održiva mobilnost“ 103

11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva 106

11.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja učinka 106

11.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Digitalna tranzicija društva i gospodarstva 106

12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima 114

12.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti 114

12.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima 114

13. Jačanje regionalne konkurentnosti 118

13.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti 118

13.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Jačanje regionalne konkurentnosti 118

Napredak u provedbi horizontalnih prioriteta Nacionalne razvojne strategije 121

Zaključak o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, tijekom 2024. godine 125

Prilog 1. Zakonodavni okvir Izvješća i primjena načela transparentnosti 128

Prilog 2. Pregled ostvarenih vrijednosti pokazatelja uspješnosti NRS-a 2030. tijekom 2024. godine 129

Prilog 3. Popis važećih akata strateškog planiranja koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030. 132

Prilog 4. Popis akata strateškog planiranja u izradi koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030. 139

Prilog 5. – Doprinos provedbi ciljeva održivog razvoja Programa UN-a za održiv razvoj 2030 (UN Agenda 2030) 141

Popis korištenih kratica	
ANON	Automatska anonimizacija i javna objava sudskih odluka
BDP	Bruto domaći proizvod
BMVI	Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (eng. Border Management and Visa Instrument)
CISOO	Cjelovita informatizacija sustava odgoja i obrazovanja
COCON	Radna skupina za konzularne poslove (eng. Working Party on Consular Affairs)
CoE MARBLE	Centar izvrsnosti u pomorskoj robotici i tehnologijama za održivo plavo gospodarstvo“ (eng. Centre of Excellence in Maritime Robotics and Technologies for Sustainable Blue Economy
COREPER	Odbor stalnih predstavnika (franc. Comité des représentants permanents)
CSTP	Odbor za znanstvenu i tehnološku politiku (eng. Committee for Scientific and Technological Policy)
DESI	Indeks gospodarske i društvene digitalizacije
DŠJU	Državna škola za javnu upravu
ECINTV	Europski centar za inovacije, nove tehnologije i razvoj vještina
EDIH	Europski digitalni inovacijski centar
EIB	Europska investicijska banka
EIS	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju (eng. European Innovation Scoreboard)
EPO	Europski patentni ured
ESF+	Europski socijalni fond 2021.-2027.
ETC	Europska putnička komisija
ESS	Europski statistički sustav
FINA	Financijska agencija
FRONTEX	Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu
FTTP	Mreža optičkih priključaka do prostorija (eng. Fibre to premises)
GCI	Indeks globalne konkurentnosti (eng. Global Competitiveness Indeks)
GERD	Bruto domaći izdaci za istraživanje i razvoj (eng. Gross Expenditure for Research and Development)
GII	Globalni inovacijski indeks
GJR	Godišnja jedinica rada (jedna godišnja jedinica rada odgovara jednoj osobi koja radi puno radno vrijeme na poljoprivrednom gospodarstvu i iznosi 1.800 sati)
GRECO	Skupina država protiv korupcije (eng. Group of States against Corruption)
HAMAG-BICRO	Hrvatska agencija za malo gospodarstvo, inovacije i investicije

HBOR	Hrvatska banka za obnovu i razvoj
HKO	Hrvatski kvalifikacijski okvir
HRM	Upravljanje ljudskim resursima (eng. Human Resources Management)
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
IAKS	Integrirani administrativni kontrolni sustav
IKT	Informacijska i komunikacijska tehnologija
ITP	Integrirani teritorijalni program 2021.-2027.
ITU	Integrirana teritorijalna ulaganja
JIT	Jedinstvena informacijska točka
JLS	Jedinice lokalne samouprave
JMO	Jedinstveni model obrazovanja
JLP(R)S	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
LULUCF	Korištenje zemljišta, prenamjena zemljišta i šumarstva (eng. Land Use, Land-Use Change and Forestry)
MSP	Mikro, mala i srednja poduzeća
NATO	Sjeverno-atlantski vojni savez (eng. North-Atlantic Treaty Organisation)
NECP	Integrirani nacionalni energetski i klimatski plan za razdoblje 2021.-2030.
NIPP	Nacionalna infrastruktura prostornih podataka
NISUDG	Nacionalni informacijski sustav za upravljanje državnom granicom
NPOO	Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.-2026.
NRS 2030.	Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske za razdoblje do 2030. godine
NUTS 2	Statistička regija 2. razine (neupravna jedinica nastala grupiranjem županija kao upravnih jedinica niže razine)
OBC	Obiteljski centar
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (eng. Organisation for Economic Cooperation and Development)
OIE	Obnovljivi izvori energije
PIAAC	Međunarodni program OECD-a za procjenu kompetencija odrasle populacije (eng. Programme for the International Assessment of Adult Competencies)
PISA	Međunarodno istraživanje procjene znanja i vještina petnaestogodišnjih učenika (eng. Programme for International Student Assessment)
PKK 2021.-2027.	Program „Konkurentnost i kohezija 2021.-2027.“
RLV	Regionalni lanci vrijednosti
RZI	Registar zelene infrastrukture
SKI	Sustav katastra infrastrukture

STEM	Znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika (eng. Science, Technology, Engineering, Mathematics)
STEP	Platforma za strateške tehnologije za Europu (eng. Strategic Technologies for Europe Platform)
S3	Strategija pametne specijalizacije do 2029. godine
TSI	Instrument za tehničku potporu Europske komisije (eng. Technical Support Instrument)
TTDI	Indeks razvoja putovanja i turizma (eng. Travel and Tourism Development Indeks)
UN	Ujedinjeni narodi
URDN	aplikacija „Učinci raspolaganja državnim nekretninama“
VHCN	Mreže vrlo velikog kapaciteta (eng. Very High Capacity Networks)
WCR	Globalna ljestvica konkurentnosti (eng. World Competitiveness Ranking)
WEF	Svjetski gospodarski forum (eng. World Economic Forum)
WIPO	Svjetska organizacija za intelektualno vlasništvo
WTO	Svjetska trgovinska organizacija (eng. World Trade Organization)
YP CORE	Evaluacija kliničkih ishoda kod mladih u rutinskoj praksi (eng. Young Person Clinical Outcomes in Routine Evaluation)

Uvod

Makroekonomski pokazatelji ostvareni u 2024. godini

U 2024. godini hrvatsko gospodarstvo nastavilo je pokazivati visoku razinu otpornosti unatoč pojačanim geopolitičkim napetostima i umjerenoj gospodarskoj aktivnosti u europodručju. Realni rast BDP-a iznosio je 3,8%, pri čemu je rast i dalje pretežito bio predvođen snažnom domaćom potražnjom, čiji je doprinos iznosio 6,3 postotnih bodova. Najveći pozitivan doprinos došao je od potrošnje kućanstava, koja je uz realan rast od 5,9% pridonijela rastu BDP-a s 3,3 postotna boda, potaknuta rastom zaposlenosti i snažnim realnim rastom plaća. Bruto investicije u fiksni kapital porasle su za 5,3% i doprinijele rastu s dodatnih 1,3 postotna boda, dok je državna potrošnja porasla za 7,3%. Pozitivan doprinos rastu (+1,3 postotna boda) stigao je i od promjene zaliha. S druge strane, neto inozemna potražnja imala je negativan doprinos od 3,8 postotnih bodova, budući da je rast uvoza roba i usluga od 8,4% (uvoz roba +7,9%, uvoz usluga +10,9%) nadmašio rast izvoza od 1,6% (izvoz roba +6,4%, izvoz usluga -2,6%). U tekućim cijenama BDP je u 2024. iznosio 85,9 milijardi eura, uz nominalni rast od 8,5% i rast deflatora BDP-a od 4,5%. Na razini djelatnosti, trgovina na malo bilježila je pozitivna kretanja potaknuta rastom raspoloživog dohotka, turistička noćenja porasla su za 1,4% nakon godina snažnog postpandemijskog oporavka, građevinska aktivnost nastavila je rasti devetu godinu zaredom, dok je industrijska proizvodnja drugu godinu zaredom zabilježila međugodišnje smanjenje. Uz pozitivne realne trendove, zabilježeno je i smanjenje udjela bruto inozemnog duga u BDP-u, koji je krajem 2024. bio za 10,5% niži nego krajem 2023. godine.

Pozitivna kretanja na tržištu rada i u području plaća dodatno su poduprla gospodarsku aktivnost i rast životnog standarda. Broj registriranih nezaposlenih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje nastavio je padati te je u prosjeku 2024. iznosio oko 95.000 osoba, što je 12,5% manje nego 2023. godine. Prosječna administrativna stopa nezaposlenosti smanjena je na 5,3%, odnosno 0,9 postotnih bodova manje u odnosu na prethodnu godinu, dok podaci Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje pokazuju rast broja osiguranika od 3,3%. Istodobno je nastavljen snažan nominalni rast plaća potaknut povoljnim gospodarskim kretanjima i nedostatkom radne snage u pojedinim djelatnostima, a uz usporavanje inflacije to je rezultiralo ubrzanjem realnog rasta plaća. Prosječna mjesečna bruto plaća u 2024. iznosila je 1.821 euro (nominalni rast 15,0%, realni 11,7%), dok je prosječna neto plaća iznosila 1.318 eura (nominalni rast 14,8%, realni rast 11,5%). Prosječna godišnja stopa inflacije usporila je s 8,0% u 2023. na 3,0% u 2024., s time da su na međugodišnji rast potrošačkih cijena najjače djelovali rast cijena usluga (+5,8%) te hrane, pića i duhana (+3,9%). Kada se iz indeksa potrošačkih cijena isključe energija, hrana, pića i duhan, zabilježen je porast cijena preostalih komponenti od 3,6%, što ukazuje na još uvijek povišene pritiske temeljne inflacije, ali na znatno povoljnije okruženje u odnosu na prethodnu godinu.

U trgovini na malo nastavljena su pozitivna kretanja, potaknuta rastom zaposlenosti i raspoloživog dohotka te je ukupan promet u trgovini na malo tijekom 2024. povećan u nominalnom iznosu za 9,8% u odnosu na 2023. godinu. Građevinska aktivnost nastavila je bilježiti rast već devetu godinu

zaredom te su tijekom 2024. ukupno izdane 11.823 građevinske dozvole (+2,2%) ukupne predviđene vrijednosti radova 7,54 milijarde eura (+7,5%). Prema građevinskim dozvolama izdanim u 2024. predviđena je gradnja 20.405 novih stanova (+8,5%) ukupne korisne površine 1,94 milijuna m^2, od čega najviše na području Zadarske, Istarske i Splitsko-dalmatinske županije te Grada Zagreba. S druge strane, drugu godinu zaredom industrijska proizvodnja je zabilježila međugodišnje smanjenje (-2,4%).

U javnim financijama, unatoč intenzivnim reformskim i socijalnim mjerama, zadržana je fiskalna održivost i nastavljen silazni trend udjela javnog duga u BDP-u. Prema Izvješću o prekomjernom proračunskom manjku i razini duga opće države, u 2024. ostvaren je manjak proračuna opće države u iznosu od 1,7 milijardi eura ili 1,9% BDP-a, drugu godinu zaredom nakon manjka od 0,8% BDP-a zabilježenog u 2023. godini. Ukupni prihodi proračuna opće države iznosili su 39,6 milijardi eura (46,1% BDP-a), uz snažan rast poreznih prihoda i socijalnih doprinosa. Prihodi od poreza na dodanu vrijednost porasli su 9,1%, tekući porezi na dohodak i dobit 18,8%, a prihodi od socijalnih doprinosa 17,5%, odražavajući rast plaća, zaposlenosti i dobiti poduzeća. Posebno su važni i neporezni prihodi od ostalih tekućih i kapitalnih transfera, uključujući sredstva iz fondova EU i Mehanizma za oporavak i otpornost.

Rashodi proračuna opće države iznosili su 41,2 milijarde eura (48,0% BDP-a), pri čemu je nominalno povećanje rashoda u odnosu na 2023. ponajprije rezultat rasta naknada zaposlenima (+26,0%) uslijed provedbe sveobuhvatne reforme sustava plaća u državnoj upravi, kao i nastavka mjera ublažavanja posljedica rasta cijena energenata kroz subvencije i povećane socijalne naknade. Udio javnog duga u BDP-u krajem 2024. iznosio je 57,4%, uz nominalnu razinu duga od 49,3 milijardi eura, što znači smanjenje udjela javnog duga za 3,6 postotnih bodova u odnosu na kraj 2023. te za 13,5 postotnih bodova u odnosu na 2019. godinu. Time su kriteriji proračunskog manjka i duga opće države ispunjeni u skladu s Maastrichtskim kriterijima, uz dodatnu potporu povoljnim uvjetima financiranja zahvaljujući ulasku u europodručje početkom 2023. i rekordno visokom kreditnom rejtingu.

Dodatna potvrda snažne posvećenosti provedbi reformi i investicija koje podupiru oporavak i otpornost gospodarstva, osobito u uvjetima inflatornih pritisaka i energetske krize, vidljiva je u dinamičnom korištenju sredstava iz Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (u daljnjem tekstu: NPOO). Hrvatskoj je na raspolaganju ukupno 10 milijardi eura (5,8 milijardi eura bespovratnih sredstava i 4,2 milijarde eura zajmova) koji će se realizirati kroz izvršenje ukupno 407 pokazatelja. Hrvatska je prva država članica EU koja je do srpnja 2024. primila svih pet uplata u okviru NPOO-a, u ukupnom iznosu od 4,5 milijardi eura, te jedina članica kojoj je potvrđeno da je u potpunosti ispunila sve pokazatelje unutar svakog pojedinog zahtjeva. Zaključno s 31. prosincem 2024. objavljeno je 450 natječaja, poziva i javnih nabava ukupne vrijednosti od 8 milijardi eura, što predstavlja oko 81% ukupne vrijednosti NPOO-a. Ovi rezultati potvrđuju da je makroekonomski okvir, unatoč vanjskim rizicima, ostao stabilan i povoljan za provedbu Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

Izvješće o provedbi strateških ciljeva Nacionalne razvojne strategije

1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo

1.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost (godina)
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	78% (2024.)
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	*63. mjesto (2019.)*	*< 45. mjesta*	*Nema podataka*
Poredak na Ljestvici globalne konkurentnosti (WCR) Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD)	60. mjesto	n/p	51. mjesto (2024.)
Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	25. mjesto u EU (2020.)	<18. mjesta	21. mjesto (2024.)
Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97% (2018.)	3%	1,49% (2024.)
Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,3% (2019.)	70%	50,1% (2024.)

1.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Konkurentno i inovativno gospodarstvo

Razvoj globalno konkurentne, zelene i digitalne industrije

Hrvatsko gospodarstvo je i tijekom 2024. nastavilo rasti znatno brže od prosjeka zemalja europodručja, potvrđujući visoku razinu otpornosti na nepovoljne trendove iz međunarodnog okruženja te na usporenu gospodarsku aktivnost kod ključnih vanjsko-trgovinskih partnera. Unatoč relativno slaboj vanjskoj potražnji, domaća gospodarska aktivnost nastavila je snažno rasti, potaknuta osobnom potrošnjom, povoljnim kretanjima na tržištu rada, izraženim investicijskim ulaganjima privatnog sektora te poticajnom fiskalnom politikom države. U takvim uvjetima, BDP u tekućim cijenama dosegnuo je u 2024. vrijednost od 85,905 milijardi eura, što predstavlja rast od 8,48% u odnosu na 2023. (79,186 milijardi eura) uz realni rast BDP-a od 3,8%. Istovremeno, BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći je ostao nepromijenjen[1] na razini od 78%

[1]Iako je u Godišnjem izvješću o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine za 2023. godinu navedeno da je, prema preliminarnim podacima, vrijednost BDP-a po stanovniku prema

prosjeka EU-a. Obzirom da je u 2024. zabilježen znatno snažniji realni rast BDP-a u odnosu na rast izvoza roba i usluga (1,6%), udio izvoza u BDP-u tijekom 2024. smanjen je na 50,1% (s 52,6% u 2023.), što upućuje na to da je rast gospodarstva u 2024. u većoj mjeri bio potaknut domaćom potražnjom nego vanjskotrgovinskom aktivnošću. Visoka izvozna orijentiranost gospodarstva i dalje ostaje cilj i važan oslonac dugoročno održivog rasta, a napori na daljnjem jačanju konkurentnosti uz diverzifikaciju izvozne strukture, biti će ključni za smanjenje osjetljivosti na kretanja u međunarodnom okruženju.

U pogledu napora na poticanju ulaganja, podizanju produktivnosti i jačanju inovacijskog kapaciteta, međunarodne ljestvice konkurentnosti pružaju pouzdan uvid u snage i slabosti nacionalnih gospodarstava. Prema ukupnom poretku na Ljestvici globalne konkurentnosti, Instituta za razvoj poslovnog upravljanja (IMD) iz Lausanne, Hrvatska je u 2024. zauzela 51. mjesto među 67 rangiranih zemalja, dok je u 2023. zauzela 50. mjesto od 64 zemlje obuhvaćene istraživanjem. Od ukupno četiri glavne kategorije ocjenjivanja Ljestvice globalne konkurentnosti, Hrvatska je u 2024. zabilježila rast konkurentnosti u dvije kategorije: Učinkovitost vlade (pomak s 49. na 47. mjesto) i Infrastruktura (pomak s 45. na 44. mjesto), što odražava ostvarena poboljšanja u regulatornom okviru, fiskalnoj politici te kvaliteti prometne i digitalne infrastrukture. Prema IMD-u, ključni pokazatelji hrvatske konkurentnosti ostaju pouzdana infrastruktura (70,1%), dostupnost kvalificirane radne snage (62,7%) te visoka razina obrazovanja (53,7%), što dodatno potvrđuje važnost ulaganja u ljudski kapital, obrazovni sustav i tehnološki razvoj kao temelje dugoročnog jačanja konkurentnosti gospodarstva.

Prema istraživanju Europske investicijske banke „EIB Investment Survey 2024“ hrvatska poduzeća pokazuju snažnu investicijsku aktivnost i optimizam, s 90% domaćih tvrtki koje su u prethodne tri godine provodile ulaganja te pozitivnim neto saldom očekivanja rasta ulaganja od 21% u naredne tri godine, što je znatno iznad prosjeka EU-a (7%). Najveći udio ulaganja domaćih poduzetnika usmjeren je na zamjenu i unaprjeđenje postojećih kapaciteta (56%) i energetsku učinkovitost (13%). Pristup financiranju na domaćem tržištu hrvatski poduzetnici ocjenjuju kao stabilan te 56% poduzeća redovito koristi vanjsko financiranje, 37% poduzeća redovito koristi potpore i subvencije, a udio financijski ograničenih poduzeća iznosi 7,3%, što je na razini EU prosjeka. Postoje određeni izazovi s nedostatkom kvalificirane radne snage i regulatornim razlikama unutar EU-a, no ukupni investicijski potencijal i otpornost hrvatskog gospodarstva ocjenjuju se vrlo pozitivno. Prema EIB-u, ocjenjuje se da poduzeća u Hrvatskoj ulaze u razdoblje stabilnog i optimističnog investicijskog ciklusa.

S ciljem povećanja inovativnosti i konkurentnosti gospodarstva, uz fokus na daljnji razvoj nacionalnog inovacijskog sustava, jačanjem njegove učinkovitosti i poticanjem suradnje između dionika, tijekom 2024. uspješno je nastavljena provedba Strategije pametne specijalizacije do 2029. godine (u daljnjem tekstu: S3). Ukupna alokacija za provedbu S3 do 2029. godine iznosi

paritetu kupovne moći iznosila 76% prosjeka EU-a, revidirani podaci pokazuju da je stvarna vrijednost u 2023. godini dosegla 78% prosjeka EU-a.

1,774 milijardi eura bespovratnih sredstava, uključujući ulaganja na nacionalnoj i regionalnoj razini. Tijekom 2024. objavljeno je 35 poziva, ukupne vrijednosti 619 milijuna eura bespovratnih sredstava (35% alokacije S3). Do kraja 2024. ugovoreno je projekata ukupne vrijednosti 560 milijuna eura (91% ukupne vrijednosti objavljenih poziva), od čega je isplaćen 101 milijun eura (18% ugovorenih sredstava). Najviše sredstava ugovoreno je za poboljšanje znanstvene izvrsnosti (281 milijun eura), zatim za povećanje inovacijske učinkovitosti (168 milijuna eura) te 74 milijuna eura za premošćivanje jaza između istraživačkog i poslovnog sektora. Ukupna vrijednost svih ugovorenih projekata, uključujući privatno sufinanciranje, iznosila je 750 milijuna eura. Od ukupno 1.561 korisnika, najveći udio čine mikro, mala i srednja poduzeća (91%), slijede istraživačke organizacije (7%) i velika poduzeća (2%). Radi jačanja koordinacije politike istraživanja i inovacija te uvođenja sustavnog upravljanja provedbom S3, tijekom 2024. provedene su pripremne aktivnosti za uspostavu Nacionalnog inovacijskog vijeća, krovnog tijela za strateško upravljanje provedbom S3, koje je formalno osnovano Odlukom Vlade Republike Hrvatske u siječnju 2025. godine. Nastavak aktivnosti jačanja inovacijskog sustava, predviđen je u okviru S3 programske intervencije „*Jačanje NIS-a i podrška digitalizaciji"*, koja će se provoditi kroz projekt Europskog centra za inovacije, nove tehnologije i razvoj vještina (ECINTV). Kroz ovu intervenciju poticat će se daljnji razvoj inovacijskog sustava jačanjem suradnje javnih tijela i dionika, posebice suradnje znanstvene zajednice i poslovnog sektora.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba napora usmjerenih na jačanje investicijskih aktivnosti, poticanje ulaganja, inovacija i digitalne tranzicije te unaprjeđenje poslovnog okruženja, radi jačanja konkurentnosti i inovativnosti gospodarstva. U području privlačenja investicija, u prosincu 2024. usvojen je Nacionalni plan za poticanje ulaganja za razdoblje do 2030. godine s pripadajućim Akcijskim planom za razdoblje do 2026. Nacionalni plan je usmjeren na privlačenje ulaganja visoke dodane vrijednosti, razvoj istraživanja i inovacija te stvaranje kvalitetnih novih radnih mjesta. Donošenje Nacionalnog plana je dio šire NPOO reformske mjere C.1.1.R3 „Unaprjeđenje strateškog okvira za promociju privatnih ulaganja", vezane za jačanje strateškog, regulatornog i institucionalnog okvira za promicanje i olakšavanje ulaganja na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kroz usvajanje Nacionalnog plana Hrvatska se usklađuje i s alatima OECD-a za održiva ulaganja i Preporukom OECD-a o ulozi države u promociji održivog i odgovornog poslovnog ponašanja.

Prema podacima HNB-a, izravna strana ulaganja u Hrvatsku u 2024. iznosila su 4,2 milijarde eura, uz skok od 28% u odnosu na 2023. godinu. Navedeno ukazuje na nastavak pozitivnih trendova u privlačenju investicija i stabilnog rasta ulaznih tokova izravnih stranih ulaganja od 2019. godine. Strani ulagači su tijekom 2024. najviše ulagali u farmaceutsku (1,1 milijardu eura) i financijsku djelatnost (723 milijuna eura), kao i u sektor nekretnina (506 milijuna eura). Prema porijeklu kapitala, u Hrvatsku su tijekom 2024. najviše ulagali poduzetnici iz Nizozemske (1,36 milijardi eura), Luxembourga (390 milijuna eura), Slovenije (326 milijuna eura) i Njemačke (266 milijuna eura). Istovremeno, značajno su porasli i izlazni tokovi ulaganja te su hrvatski su poduzetnici tijekom 2024. u inozemstvu investirali rekordnih 2,58 milijardi eura, od čega najviše u djelatnosti farmaceutike te proizvodnje hrane. Zabilježeni pozitivni investicijski trendovi svrstavaju Hrvatsku među zemlje koje uspješno privlače kapital s obzirom na veličinu i strukturu gospodarstva, dok

porast izlaznih tokova ulaganja ukazuje na postupno jačanje sposobnosti domaćih poduzeća za internacionalizaciju i širenje investicijske prisutnosti domaćeg kapitala na međunarodnim tržištima.

Nastavljena je provedba NPOO komponente C1.1. „Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo“ usmjerene na jačanje konkurentnosti i održivosti gospodarstva. Uz potporu iz NPOO-a, provedeni su pozivi za dodjelu bespovratnih sredstava poduzetnicima u ukupnoj vrijednosti 358,7 milijuna eura za poticanje na tranziciju prema energetski i resursno učinkovitom gospodarstvu te za poticanje inovacija, razvoj i primjenu novih (digitalnih) tehnologija u poslovanju. Tijekom 2024. objavljen je poziv za dodjelu bespovratnih sredstava „Vaučeri za digitalizaciju“ ukupne vrijednosti 9,95 milijuna eura, kojim se mikro, malim i srednjim poduzetnicima omogućuje povećanje razine digitalne zrelosti kroz razvoj digitalnih poslovnih modela, jačanje kapaciteta za digitalnu transformaciju te unaprjeđenje digitalnih vještina. Pozivom se financira pet vrsta vaučera: za digitalne vještine, digitalni marketing, složena digitalna rješenja, izradu strategija digitalne transformacije i dijagnostiku kibernetičke otpornosti, u pojedinačnim iznosima od 9.990 do 19.900 eura. U okviru poziva, za svih pet vrsta vaučera zaprimljeno je 1.605 prijava ukupne vrijednosti zatražene potpore od 8,8 milijuna eura, a do kraja 2024. godine s korisnicima je potpisano 849 ugovora o dodjeli vaučera u ukupnom iznosu od 3,8 milijuna eura bespovratnih sredstava.

S obzirom na manji broj projekata ugovorenih u prethodnom pozivu, u rujnu 2024. objavljen je novi poziv „Potpora poduzećima za tranziciju na energetski i resursno učinkovito gospodarstvo“ (ref. broj C1.1.1.R4-I1.02). Na poziv je do kraja 2024. zaprimljeno 167 projektnih prijedloga ukupne vrijednosti 232,8 milijuna eura, uz zatraženu vrijednost potpore od 113,3 milijuna eura. Tijekom 2024. provedena je procedura ocjenjivanja zaprimljenih prijedloga te je s korisnicima do kraja 2024. potpisano 122 ugovora ukupne vrijednosti 166,4 milijuna eura, s odobrenom dodjelom bespovratnih sredstava u iznosu od 82,1 milijun eura. Provedbom projekata osigurava se nastavak ulaganja u zelenu tranziciju hrvatskog gospodarstva te poticanje proizvodnih poduzeća na jačanje energetske i resursne učinkovitosti, čime se jača njihova konkurentnost i doprinosi ostvarivanju okolišnih ciljeva.

Tijekom 2024. godine nastavljena je provedba projekata ugovorenih u okviru ranije objavljenih poziva usmjerenih na poticanje razvoja inovacija, njihovu komercijalizaciju te digitalnu transformaciju mikro, malih i srednjih poduzeća. Time se podupire jačanje konkurentnosti gospodarstva kroz ulaganja u nove tehnologije, razvoj proizvoda i usluga visoke dodane vrijednosti te ubrzano usvajanje digitalnih rješenja. Pozivom „Bespovratne potpore za novoosnovana poduzeća“ financira se 149 ugovora (ukupna vrijednost 25,8 milijuna eura, dodijeljene bespovratne potpore 16,9 milijuna eura), pozivom „Komercijalizacija inovacija“ financira se 125 ugovora (ukupna vrijednost 122 milijuna eura, dodijeljene bespovratne potpore 50,4 milijuna eura) i pozivom „Bespovratne potpore za digitalizaciju“ financira se 481 ugovor (ukupna vrijednost 59 milijuna eura, dodijeljene bespovratne potpora 27,4 milijuna eura). Provedbom projekata u okviru navedenih poziva izravno se doprinosi jačanju inovacijskog

ekosustava i digitalnoj tranziciji gospodarstva, povećavajući otpornost i dugoročnu konkurentnost hrvatskih poduzeća na domaćem i međunarodnom tržištu.

Kako bi se poboljšali uvjeti financiranja investicijskih projekata i potaknuo rast poslovanja gospodarskih subjekata, u okviru NPOO komponente C1.1. „Otporno, zeleno i digitalno gospodarstvo“ tijekom 2024. zaključeni su sporazumi o provedbi četiri nova NPOO financijska instrumenta: 1. Instrument za mikro, mala i srednja poduzeća (provode HBOR i HAMAG-BICRO; alokacija 146 milijuna eura); 2. Instrument za srednje tržišne kapitalizirane i velike poduzeća (provodi HBOR; alokacija 106,18 milijuna eura); 3. Instrument za subjekte javnog sektora (provodi HBOR; alokacija 26,54 milijuna eura); 4. Instrument za ulaganja u vlasničko i kvazi-vlasničko financiranje (provodi HBOR; alokacija 29,86 milijuna eura). Od početka provedbe HAMAG-BICRO je u okviru NPOO financijskih instrumenata do kraja 2024. osigurao 591 kredit mikro, malim i srednjim poduzetnicima, dok je HBOR odobrio 114 kredita i subvencija kamata za mikro, male i srednje poduzetnike. Na ovaj način gospodarskim subjektima su osigurane konkretne mogućnosti financiranja, od izravnih mikro kredita do subvencioniranja kamata za kredite većih iznosa i ulaganja u vlasničke instrumente za poticanje investicija i digitalnu transformaciju poslovanja.

Razvoj poduzetništva i obrta

Prema podacima FINA-e, hrvatsko je poduzetništvo u 2024. zabilježilo rast broja poduzetnika (3,8%), poslovnih prihoda (6,2%), dobiti (14,6%) i isplaćenih plaća (14,1%), što potvrđuje nastavak pozitivnih trendova u poduzetništvu i ukazuje na jačanje konkurentnosti, otpornosti i inovacijskog potencijala hrvatskog gospodarstva. U Hrvatskoj je tijekom 2024. poslovalo ukupno 162.135 poduzetnika (3,8% više u odnosu na 2023.), pri čemu su mikro poduzetnici činili 87,7% (142.258), malih poduzetnika bilo je 10,6% (17.228), srednjih poduzetnika 1,3% (2.157), a velikih poduzetnika 0,3% (492). Prosječna mjesečna neto plaća zaposlenih kod poduzetnika iznosila je 1.171 euro, uz rast od 14,1% u odnosu na 2023. (1.027 eura). Sve kategorije poduzetnika ostvarile su u 2024. pozitivni neto rezultat, što dodatno potvrđuje povećanu otpornost poduzetništva u Hrvatskoj. U skupini mikro poduzetništva zabilježen je osobito snažan rast te su prihodi porasli za 32,4%, neto dobit za 45,0%, dok su investicije povećane za čak 60%. Unatoč pozitivnim trendovima, i dalje je vidljiv znatan jaz među tvrtkama, s velikim poduzetnicima koji su ostvarili 44,4% ukupnih prihoda (75,3 milijarde eura) te 40,7% ukupne neto dobiti (4 milijarde eura), dok su mikro poduzetnici, iako znatno brojniji, ostvarili znatno manji financijski učinak (11,8% ukupnih prihoda i 13,1% neto dobiti) te u prosjeku isplaćuju najniže plaće (838 eura). Ukupno, poduzetnici u Hrvatskoj su tijekom 2024. ostvarili pozitivan trgovinski saldo te su zabilježili izvoz od 33,3 milijarde eura (33,5 milijardi u 2023.) i uvoz od 30,6 milijardi eura (29,1 milijarda u 2023.), uz manji ostvareni trgovinski suficit od 2,7 milijardi eura (4,4 milijarde eura u 2023. godini).

Pokazatelji poslovne demografije u 2024. također ukazuju na nastavak pozitivnih trendova u gospodarstvu. Prema privremenim podacima DZS-a, u 2024. je u usporedbi s 2023., broj aktivnih

poduzeća (uključujući i obveznike poreza na dohodak) porastao za 4,7% na 251.925, dok se broj zaposlenih povećao za 3,2% na 1.350.883 osobe. Dinamika „stvaranja" poduzeća je neznatno usporila, uz 29.821 novonastalo poduzeće u 2024. i blagi pad od 1% u odnosu na 30.110 novonastalih poduzeća u 2023. godini. S druge strane, porastao je broj zaposlenih u novonastalim poduzećima (39.620 prema 39.225), od čega je najviše zaposlenih bilo u građevinarstvu (6.341) i u stručnim djelatnostima (5.208), slično kao i u 2023. kada su također prednjačili građevinarstvo (6.211) i stručne djelatnosti (5.926). U skupini brzorastućih poduzeća vidljiv je porast broja i zaposlenosti, njihov ukupni broj povećan je za 9,9% na 2.279 (2024.), uz istovremeni porast broja zaposlenika u tim poduzećima za 7,1% na ukupno 127.746. Stope preživljavanja novonastalih poduzeća u 2024. ostale su stabilne, kao i u prethodnoj godini te jednogodišnja stopa preživljavanja za novonastala poduzeća iznosi oko 85%. Stabilne stope preživljavanja u kombinaciji s podacima o rastu zaposlenosti i jačanju skupine brzorastućih poduzeća, upućuju na otporniji i dinamičniji poduzetnički ekosustav u 2024. u odnosu na 2023. godinu.

S ciljem nastavka optimizacije i digitalizacije administrativnih postupaka za koje je utvrđeno da stvaraju najveće opterećenje za poslovanje privatnog sektora, u okviru NPOO reformske mjere „Nastavak reforme poslovnog okruženja radi stvaranja uvjeta za jednostavnije i povoljnije poslovanje hrvatskih poduzetnika" usvojen je peti „Akcijski plan za administrativno rasterećenje gospodarstva za 2024. i 2025. godinu" te drugi „Akcijski plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja u 2023. za 2024. godinu". Do kraja 2024. uspješno su provedene 43 mjere iz Akcijskog plana za administrativno rasterećenje gospodarstva, čime je ostvareno ukupno rasterećenje gospodarstva u iznosu od 206,9 milijuna eura. Istovremeno provedena je 61 mjera iz drugog Akcijskog plan za smanjenje neporeznih i parafiskalnih davanja čime je ostvareno rasterećenje gospodarstva u iznosu većem od 132,8 milijuna eura. Administrativno rasterećenje je primarno usmjereno na uklanjanje administrativnih troškova za poduzetnike, no provedbom mjera doprinosi se i većoj učinkovitosti rada javnih službi.

Radi jačanja konkurentnosti i privlačnosti poslovnog okruženja u Hrvatskoj, uspješno su nastavljeni napori na provedbi Zakona o poticanju ulaganja („Narodne novine", br. 63/22. i 136/24.). U skladu s odredbama predmetnog Zakona, tijekom 2024. zaprimljeno je 176 prijava za korištenje državnih potpora za projekte ulaganja mikro, malih, srednjih i velikih poduzetnika. Korištenje potpore je odobreno za 82 projekta, ukupne planirane vrijednosti ulaganja od 658 milijuna eura, uz očekivano otvaranje 2.540 novih radnih mjesta. Navedeni rezultati potvrđuju nastavak snažne investicijske aktivnosti privatnog sektora i doprinose stvaranju poticajnog, predvidivog i konkurentnog poslovnog okvira, koji omogućuje privlačenje novih investicija uz otvaranje kvalitetnih radnih mjesta.

S ciljem jačanja konkurentnosti hrvatskih izvoznika na međunarodnim tržištima, nastavljene su aktivnosti osiguranja i reosiguranja izvoznog prometa, koje u ime i za račun Republike Hrvatske provodi HBOR. On je nastavio pružati snažnu podršku izvoznicima kroz financiranje i instrumente osiguranja izvoza, čime je poduzetnicima omogućeno sigurnije poslovanje, širenje na nova tržišta te smanjenje rizika naplate potraživanja. Ukupna vrijednost odobrenih sredstava u 2024. iznosila

je 465 milijuna eura, što je znatno doprinijelo povećanju financijske stabilnosti izvoznika, njihovoj tržišnoj poziciji i ukupnoj konkurentnosti hrvatskog gospodarstva.

U svrhu stvaranja poticajnih uvjeta za daljnji razvoj te jačanje konkurentnosti poduzetništva i obrtništva, tijekom 2024. nastavljena je provedba Programa „Cjeloživotno obrazovanje za obrtništvo“. Program doprinosi jačanju obrtničkih kompetencija i poticanju zapošljavanja i samozapošljavanja kroz sufinanciranje troškova obrazovanja za obavljanje vezanih obrta, uključujući pripremu i polaganje ispita o stručnoj osposobljenosti, majstorskog ispita, prekvalifikacije u obrtničkim zanimanjima te izdavanje dozvola za izvođenje praktičnog dijela naukovanja. Navedenim se osigurava stjecanje ključnih znanja i vještina potrebnih za uspješno obavljanje obrtničkih djelatnosti i podizanje kvalitete obrtničkih usluga. Tijekom 2024. u okviru Programa je dodijeljeno 455 potpora, u ukupnom iznosu od 140.000 eura, čime se dodatno potaknulo jačanje ljudskog kapitala u obrtništvu i doprinijelo jačanju održivosti obrtničkog sektora.

Radi poticanja razvoja održivog i tržišno uspješnog zadružnog poduzetništva, koje doprinosi povećanju zaposlenosti te rastu i razvoju gospodarstva, u 2024. nastavljena je provedba Programa „Razvoj zadružnog poduzetništva“. Programom se osiguravaju bespovratna sredstva usmjerena jačanju prepoznatljivosti i konkurentnosti proizvoda i usluga zadruga, boljem pozicioniranju zadruga na tržištu, povećanju njihove produktivnosti i inovativnosti te stvaranju novih i očuvanju postojećih radnih mjesta. Kroz ove aktivnosti podupire se razvoj poslovnih modela temeljenih na zajedničkom upravljanju i korištenju lokalnih resursa, kao važnog segmenta uravnoteženog regionalnog i društveno uključivog rasta. Tijekom 2024. u okviru Programa dodijeljeno je 19 potpora za 19 zadruga, u ukupnom iznosu od 262 tisuće eura, čime je nastavljen trend jačanja zadružnog sektora i njegovog doprinosa razvoju lokalnih zajednica.

S ciljem boljeg usklađivanja obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada, tijekom 2024. nastavljena je provedba Programa „Poticanje obrazovanja za vezane obrte temeljene na sustavu naukovanja“. Program omogućuje dodjelu stipendija učenicima koji se obrazuju za deficitarna obrtnička zanimanja te pruža bespovratne potpore gospodarskim subjektima koji osiguravaju naukovanje učenika u deficitarnim zanimanjima. Na ovaj način podupire se stjecanje praktičnih znanja i vještina za uspješno obavljanje obrtničkih djelatnosti, kao i razvoj socijalnih, radnih i poduzetničkih kompetencija mladih. Gospodarskim subjektima koji provode naukovanje učenika u sustavu vezanih obrta prema Jedinstvenom modelu obrazovanja (u daljnjem tekstu: JMO), tijekom 2024. dodijeljeno je 50 potpora, u ukupnoj vrijednosti od 529.000 eura, čime se izravno doprinijelo stvaranju kvalificirane radne snage i jačanju obrtničkih zanimanja ključnih za razvoj poduzetništva.

Razvoj znanosti i tehnologije

Tijekom 2024. izdatci za istraživanje i razvoj ponovno su porasli, predvođeni većom angažiranošću poslovnog sektora i intenziviranjem projekata istraživanja i razvoja. Izdaci za istraživanje i razvoj, kao jedan od ključnih pokazatelja nacionalnih kapaciteta za tehnološki

napredak, prijenos znanja i održivi rast, u Hrvatskoj su u razdoblju 2017.-2022. kontinuirano rasli s 0,86% na 1,43% BDP-a. Nakon blagog pada njihovog udjela na 1,39% BDP-a u 2023., uzrokovanog privremenim usporavanjem ugovaranja i realizacije projekata istraživanja i razvoja, Hrvatska je u 2024. ponovno zabilježila trend rasta ulaganja u istraživanje i razvoj. Ovime je potvrđen nastavak jačanja kapaciteta nacionalnog inovacijskog sustava i približavanje razinama EU prosjeka. Prema privremenim podacima DZS-a, ukupni izdaci za istraživanje i razvoj su u 2024. iznosili 1,2 milijarde eura, što predstavlja rast od 7,2% u odnosu na 2023. godinu. Istodobno njihov udio u BDP-u iznosio je 1,35%, što ukazuje da se Hrvatska nastavlja približavati prosjeku EU-a (2,24% u 2024. godini). Najveći udio izdataka za istraživanje i razvoj ostvaruje poslovni sektor, s 54,8% ukupnih izdataka, što potvrđuje rastuću ulogu poduzeća u generiranju inovacija i unaprjeđenju tehnoloških kapaciteta. Slijedi visoko obrazovanje s udjelom od 27,2%, dok državni i privatni neprofitni sektor sudjeluju s preostalih 18% ukupnih izdataka. Rast izdataka uvelike je potaknut intenziviranjem aktivnosti na planiranju, objavi i provedbi poziva za financiranje projekata istraživanja i razvoja iz fondova EU-a, usmjerenih na osnaživanje istraživačkih organizacija, poticanje primjene rezultata istraživanja u gospodarstvu te stvaranju preduvjeta za daljnje jačanje konkurentnosti i otpornosti hrvatskog gospodarstva.

Dodatnu potvrdu pozitivnih pomaka u području znanosti i inovacija donosi najnovije izdanje Europske ljestvice uspjeha u inoviranju (European Innovation Scoreboard 2025) koju svake godine izdaje Europska komisija, koje se temelji na podacima za 2024. godinu. Hrvatska je prema tom izvješću napredovala za jedno mjesto te se pozicionirala na 21. mjesto među državama članicama EU, ostvarivši ukupnu inovacijsku izvedbu na razini od 71,6% prosjeka EU-a (69,6% u 2023.). Ovime je Hrvatska po prvi put premašila prag od 70% prosjeka EU-a i napredovala iz skupine „inovatora u nastajanju“ u višu skupinu „umjerenih inovatora“, što predstavlja značajan korak u dugoročnom jačanju inovacijskog kapaciteta gospodarstva. Napredak je rezultat vidljivih poboljšanja u više pokazatelja razvijenosti inovacijskog sustava, uključujući rast javnih ulaganja u istraživanje i razvoj (koja su dosegla 87% prosjeka EU-a), porast broja novih doktoranda, kao i unaprjeđenja u području digitalne infrastrukture te većeg korištenja usluga računalstva u oblaku među poduzećima. Unatoč postignutom pomaku, prema EIS-u ključni izazovi su i dalje prisutni, prije svega nužnost povećanja kvalitete znanstvene produkcije, jačanje sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju te poticanje privatnog sektora na povećanje ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije.

U području zaštite intelektualnog vlasništva, kao jednog od važnih pokazatelja inovacijske aktivnosti, tijekom 2024. zabilježeni su pozitivni pomaci. Prema dostupnim podacima Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo (WIPO), ukupni godišnji broj prijava za zaštitu žiga i industrijskog dizajna podnositelja iz Hrvatske porastao je u odnosu na prethodnu godinu, dok je istodobno zabilježen pad broja prijava patenata. Prema podacima Europskog patentnog ureda (EPO) u 2024. iz Hrvatske je podnesena ukupno 41 prijava Europskog patenta, što predstavlja smanjenje od 21% u odnosu na 2023. kada ih je bilo 52. Unatoč smanjenju, riječ je o drugom najvišem godišnjem broju prijava Europskog patenta u posljednjem desetljeću, što ukazuje na postupno jačanje svijesti o potrebi zaštite rezultata istraživačkog i inovacijskog rada. Dodatno,

prema Globalnom inovacijskom indeksu (GII) za 2024., koji izrađuje WIPO, Hrvatska je zauzela 43. mjesto među 133 zemlje obuhvaćene istraživanjem, ostvarivši blago poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu (44. mjesto). Na razini europskih zemalja uključenih u istraživanje, Hrvatska se nalazi na 27. mjestu od ukupno 39 zemalja. U strukturi GII-a, Hrvatska ostvaruje najbolje rezultate u kategorijama infrastrukture (23. mjesto), rezultatima znanja i tehnologije (32. mjesto) te ljudskom kapitalu u području istraživanja i razvoja (41. mjesto). S druge strane, u kategorijama institucija Hrvatska zauzima 68. mjesto, poslovnoj i tržišnoj sofisticiranosti (54. mjesto) te kreativnim rezultatima (50. mjesto). Ovi rezultati potvrđuju potrebu za nastavkom sustavnog jačanja institucionalnog okvira inovacijskog sustava, razvoja poticajnijeg poslovnog okruženja te stvaranja uvjeta za učinkovito komercijaliziranje rezultata istraživanja.

S ciljem jačanja konkurentnosti i inovacijskog kapaciteta poduzetničkog sektora te povećanja učinkovitosti korištenja sustava zaštite intelektualnog vlasništva, tijekom 2024. nastavljena je provedba Programa financijske potpore EU-a za mala i srednja poduzeća za zaštitu i upravljanje intelektualnim vlasništvom. Program se provodi putem Fonda za mala i srednja poduzeća Europske unije koji koordinira Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo, a u provedbi sudjeluje Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Kroz Program je tijekom izvještajnog razdoblja ukupno 68 hrvatskih poduzeća ostvarilo financijsku potporu za aktivnosti povezane sa zaštitom žigova, industrijskog dizajna i patenata. Paralelno s provedbom Programa, intenzivirane su aktivnosti informiranja i edukacije dionika iz inovativnih i kreativnih sektora s ciljem podizanja razine znanja o važnosti pravovremene i strateške zaštite intelektualnog vlasništva. U tom kontekstu, tijekom 2024. održano je ukupno 28 obrazovnih aktivnosti namijenjenih malim i srednjim poduzećima, na kojima je sudjelovalo 339 poduzetnika, dok je za znanstvenoistraživačke institucije provedeno devet aktivnosti s ukupno 139 sudionika. Navedene aktivnosti pridonose prijenosu znanja i tehnologija iz znanstveno-istraživačkog u poduzetnički sektor, kao i jačanju kapaciteta za učinkovito upravljanje intelektualnim vlasništvom, što predstavlja ključan preduvjet za unaprjeđenje inovacijskog učinka gospodarstva i njegovu dugoročnu konkurentnost.

U kontekstu procesa pristupanja Republike Hrvatske OECD-u, krajem 2024. ostvaren je značajan iskorak u području znanosti i tehnologije. Dobiveno je pozitivno mišljenje Radne skupine OECD-a za biotehnologiju, nanotehnologiju i konvergentne tehnologije, čime je potvrđena usklađenost nacionalnih politika s relevantnim OECD standardima. Istodobno, Odbor za znanstvenu i tehnološku politiku (CSTP) nije imao dodatnih zahtjeva za usklađivanje, čime se Hrvatska dodatno približila ispunjenju preostalih kriterija za punopravno članstvo.

Dodatno, nastavljena je provedba programskih ugovora potpisanih u prosincu 2023. s 25 javnih znanstvenih instituta i dva javna veleučilišta, čime se osigurava stabilnije i strateški usmjereno financiranje znanstvenoistraživačkih aktivnosti. U cilju učinkovitijeg praćenja realizacije programskih ugovora, izrađene su Smjernice za praćenje i izvještavanje, Predložak za praćenje provedbe te Upute za provedbu i izvještavanje institucionalnih istraživačkih projekata sufinanciranih putem NPOO-a. Navedene aktivnosti predstavljaju važan korak u uspostavi sustava

programskog financiranja znanosti temeljenog na rezultatima, s ciljem unaprjeđenja znanstvene izvrsnosti, relevantnosti istraživanja i bolje integracije znanosti s gospodarskim razvojem.

U okviru NPOO pod-komponente C3.2. „Podizanje istraživačkog i inovacijskog kapaciteta“, tijekom 2024. nastavljen je intenzivan rad na adresiranju strukturnih slabosti istraživačkog i inovacijskog sustava. Pod-komponenta obuhvaća tri reformske i pet investicijskih mjera usmjerenih na jačanje znanstvene izvrsnosti, povećanje kapaciteta istraživačkih organizacija te snažnije povezivanje znanosti s gospodarstvom. Tijekom 2024. objavljena su četiri nova poziva za dodjelu sredstava te dva infrastrukturna poziva. Prvi infrastrukturni poziv odnosi se na projekt „KRŠ“, kojim se planira izgradnja i opremanje Centra za naprednu analitiku i podršku razvoju mediteranskih poljoprivrednih proizvoda u Splitu, s ciljem poticanja znanstvenih istraživanja i inovacija u STEM području, osobito u biotehnologiji, s naglaskom na primjenu u sektoru poljoprivrede. Očekuje se da će uspostava Centra pridonijeti jačanju suradnje s gospodarskim subjektima u Dalmaciji i široj Jadranskoj Hrvatskoj, kao i stvaranju uvjeta za razvoj mladih istraživača te postizanje međunarodne izvrsnosti u istraživanjima. Drugi infrastrukturni poziv odnosi se na projekt „FERIT“, koji uključuje izgradnju i opremanje Znanstveno-istraživačkoga centra elektrotehnike i računarstva pri Fakultetu elektrotehnike, računarstva i informacijskih tehnologija u Osijeku. Cilj projekta je uspostava suvremene platforme za provođenje primijenjenih istraživanja i inovacija, intenzivnije uključivanje gospodarstva te razvoj karijera mladih istraživača u području elektrotehnike i IKT-a. Uz infrastrukturne intervencije, objavljen je i poziv za dodjelu stipendija studentima u STEM i IKT područjima, s ciljem povećanja privlačnosti obrazovanja u tehničkim i prirodnim znanostima. Također, objavljen je i treći poziv „Dokazivanje inovativnog koncepta“, kojim se podupire pred-komercijalne aktivnosti mikro, malih i srednjih poduzeća te znanstvenih organizacija, s ciljem smanjenja rizika ulaganja i povećanja potencijala za komercijalizaciju inovacija. Ukupno je tijekom 2024. u okviru pod-komponente C3.2. ugovoreno 186 projekata iz šest poziva, kao i tri izravne dodjele pokrenute u 2023. godini, čime su dodatno osnaženi kapaciteti za održiv i inovacijski usmjeren razvoj u području znanosti i tehnologije.

U okviru PKK 2021.-2027. ugovoren je strateški projekt „Otvorene znanstvene infrastrukturne platforme za inovativne primjene u gospodarstvu i društvu O-ZIP, faza II“, usmjeren na modernizaciju i dogradnju istraživačkih kapaciteta Instituta Ruđer Bošković za provedbu vrhunskih znanstvenih istraživanja. Provedbom projekta uspostavit će se četiri multidisciplinarne istraživačke platforme te provesti organizacijska reforma Instituta, čime će se osigurati snažnija integracija istraživačkih kapaciteta, povećanje učinkovitosti rada i dosezanje novih razina znanstvene izvrsnosti te međunarodne prepoznatljivosti Instituta.

Dodatno, u okviru projekta „DIGIT - Digitalne, inovativne i zelene tehnologije“ krajem 2024. objavljen je poziv „*Seal of Excellence under the Synergies Program*“, usmjeren na financiranje visokokvalitetnih istraživačkih projekata kojima je u postupku evaluacije u programu Obzor Europa dodijeljen Pečat izvrsnosti, ali nisu ostvarili financiranje zbog ograničenih proračunskih sredstava. Radi se o Pečatima izvrsnosti iz sljedećih poziva programa Obzor Europa: (1) Proof of Concept Europskoga istraživačkog vijeća (ERC PoC), usmjeren na aktivnosti u ranoj fazi

pretvaranja rezultata istraživanja u komercijalno ili društveno vrijedne prijedloge, odnosno na početne korake koji prethode komercijalnom razvoju i (2) Marie Skłodowska-Curie akcije (MSCA) Postdoktorske stipendije (PF), kroz koji se podržava mobilnost i razvoj karijera istraživača s doktoratom kroz stjecanje istraživačkog iskustva u drugim zemljama, disciplinama i neakademskim sektorima, s ciljem jačanja istraživačke izvrsnosti i razvoja novih vještina. Financiranje ovih projekata ima za cilj omogućiti provedbu izvrsnih projektnih prijedloga koji su već prošli strogu evaluaciju na razini Europske komisije te na taj način doprinijeti jačanju istraživačkih kapaciteta i međunarodne konkurentnosti hrvatskog istraživačkog prostora, uz istodobno poticanje daljnjeg sudjelovanja istraživača iz Hrvatske u programima EU. Dodjela sredstava planirana je u razdoblju od 2025. do 2026., čime se osigurava komplementarnost s europskim programima i dodatno potiče stvaranje dinamičnog i konkurentnog istraživačko-inovacijskog ekosustava.

Također, postignut je značajan iskorak u jačanju međunarodne pozicije hrvatskog istraživačkog sustava odabirom projekta „Centar izvrsnosti u pomorskoj robotici i tehnologijama za održivo plavo gospodarstvo“ (CoE MARBLE[2]) za financiranje u okviru poziva HORIZON-WIDERA-2023-ACCESS-01-01. Riječ je o pozivu kojim se predviđa sinergijsko financiranje, odnosno istraživačko-inovacijske aktivnosti i jačanje kapaciteta financira se iz programa Obzor Europa, dok se infrastrukturna komponenta projekta financira iz nacionalnih sredstava. Projektom se osigurava podrška uspostavi međunarodno relevantnog istraživačkog centra u području pomorske robotike i tehnologija održivog plavog gospodarstva.

U području digitalne transformacije znanstvenog sustava, nastavljen je razvoj Informacijskog sustava o hrvatskoj znanstvenoj djelatnosti (CroRIS), kao ključnog alata za osiguravanje transparentnog, integriranog i interoperabilnog upravljanja podacima o istraživačkim aktivnostima, ljudskim resursima i istraživačkoj infrastrukturi. Dodatno, u ožujku 2024. donesen je Pravilnik o informacijskom sustavu i infrastrukturi sustava visokog obrazovanja, znanstvene i umjetničke djelatnosti („Narodne novine“, broj 33/24.), čime je dodatno osnažen regulatorni okvir za digitalizaciju znanstvenog prostora i upravljanje razvojnim politikama temeljenim na podacima.

Razvoj održivog, inovativnog i otpornog turizma

Turizam predstavlja jedan od ključnih pokretača gospodarskog rasta u Republici Hrvatskoj te značajno doprinosi stvaranju dodane vrijednosti, otvaranju radnih mjesta, razvoju lokalnih zajednica i jačanju međunarodne prepoznatljivosti zemlje. Snažan doprinos izvozu usluga, poticanje ulaganja u infrastrukturu i inovativne poslovne modele te podizanje kvalitete životnog i poslovnog okruženja potvrđuju njegovu ulogu kao jednog od temeljnih oslonaca nacionalne konkurentnosti. Hrvatska se na međunarodnim emitivnim tržištima profilirala kao sigurna, održiva i autentična destinacija, što dodatno potvrđuju rezultati istraživanja Europske putničke komisije (ETC) za razdoblje listopad 2024. - ožujak 2025., prema kojima se Hrvatska svrstava među deset

[2] CoE MARBLE - kratica za Centre of Excellence in Maritime Robotics and Technologies for Sustainable Blue Economy

najpoželjnijih destinacija za europske putnike. Usto, prema podacima Eurostata, Hrvatska bilježi najnižu stopu kriminala u EU, dok ju je portal World of Statistics ocijenio najsigurnijom državom za noćne šetnje, čime se dodatno učvršćuje reputacija zemlje kao sigurne i visokokvalitetne turističke destinacije te stvara čvrsta osnova za daljnji održivi i inovativni razvoj turizma.

U 2024. ostvaren je daljnji napredak prema razvoju održivijeg, inovativnijeg i otpornijeg turističkog modela, uz zadržavanje snažnih tržišnih performansi i porast turističkog prometa. Prema podacima sustava e-Visitor i e-Crew[3] za 2024., u Hrvatskoj je ostvareno više od 21,4 milijuna dolazaka i 108,8 milijuna noćenja, što predstavlja rast od 3,6% u dolascima i 0,9% u noćenjima u odnosu na 2023. godinu. Na Jadranu je ostvareno 103,3 milijuna noćenja (+1%), dok je kontinentalni dio zabilježio preko 2,7 milijuna noćenja (+5%), a Grad Zagreb 2,7 milijuna noćenja (+6%). Vidljiv je trend produljenja turističke sezone te je u predsezoni (siječanj - svibanj) ostvaren rast od 11% u dolascima i 12,5% u noćenjima, dok je u posezoni (listopad - prosinac) zabilježen rast od 10,3% u dolascima i 9,7% u noćenjima. Ovi rezultati ukazuju na uspješno pozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje destinacije te na sve veću važnost održivog i diverzificiranog turističkog proizvoda. Unatoč pozitivnim turističkim pokazateljima, udio izvoza roba i usluga u BDP-u je tijekom 2024. blago smanjen, budući da su domaća potrošnja i investicije rasle brže od turističkih prihoda i izvoza usluga. Turizam je zadržao visoku razinu aktivnosti, no njegov je rast prirodno usporen nakon rekordne 2022., što je rezultiralo relativno manjim doprinosom ukupnom BDP-u u odnosu na razdoblje snažnog postpandemijskog oporavka. Povoljni trendovi vidljivi su i u financijskim pokazateljima te su prema podacima HNB-a, prihodi od stranih turista tijekom 2024. iznosili 15 milijardi eura, uz porast od 2,8% u odnosu na 2023. te se prema podacima UNWTO Turističkog barometra, Hrvatska po prihodima od međunarodnog turizma s 32. mjesta popela na 25. mjesto u svijetu. Dodatno, prema podacima Porezne uprave, u djelatnostima povezanima s turizmom izdan je 431 milijun računa (+5%) u ukupnom iznosu 7,3 milijarde eura (+11,5%), čime je potvrđena snažna dinamika potrošnje i rast formalne gospodarske aktivnosti u turističkom sektoru.

Prema izdanju Travel & Tourism Development Index-a za 2024. (TTDI) Svjetskog gospodarskog foruma (WEF), Hrvatska zauzima 46. mjesto, potvrđujući stabilnu poziciju u globalnoj konkurentnosti turizma. Hrvatska ostvaruje vrlo dobre rezultate u području prirodnih (3,54) i kulturnih resursa (2,25), čime se potvrđuje snažna atraktivnost destinacije temeljem bogate baštine i očuvanog okoliša. Ocjene za turističke usluge i infrastrukturu (5,17) te zdravstvenu sigurnost (6,01), ukazuju na solidnu razvijenost usluga i stručnih kapaciteta, dok u području IKT spremnosti, Hrvatska ostvaruje rezultat 5,67, što je u skladu s njezinom pozicijom jedne od najprivlačnijih destinacija za digitalne nomade. Istodobno, TTDI ukazuje na potrebu jačanja poslovnog okruženja, cjenovne konkurentnosti i prometne infrastrukture (ocjene u rasponu 2,96 - 4,27). U cjelini, rezultati TTDI-ja potvrđuju da Hrvatska posjeduje snažnu resursnu osnovu za daljnji održivi razvoj turizma, uz potrebu intenzivnijeg ulaganja u infrastrukturu, poslovno okruženje i upravljanje

[3] Sustav kojim se prati promet putnika ostvaren u charter djelatnosti u Republici Hrvatskoj

turizmom, kako bi se osnažila otpornost sektora i povećala njegova međunarodna održivost i konkurentnost.

Kroz 2024. nastavljen je rad na opsežnom paketu reformi i ulaganja usmjerenih na jačanje održivosti, otpornosti i konkurentnosti turističkog sektora. Nakon donošenja Nacionalnog plana razvoja održivog turizma do 2027. i novog Zakona o turizmu („Narodne novine“, broj 156/23.) u 2023., tijekom 2024. doneseni su i pripadajući provedbeni propisi: Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta („Narodne novine“, broj 112/24.), Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom („Narodne novine“, broj 112/24.) te Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma („Narodne novine“, broj 112/24.). Radi olakšavanja provedbe ovih novina na terenu, u rujnu 2024. su izdane Smjernice i upute za izradu planova upravljanja destinacijom. U skladu s novim zakonskim okvirom, Vlada Republike Hrvatske je u 2024. usvojila Uredbu o poticanju ulaganja u sektoru turizma („Narodne novine“, broj 39/24.) te osnovala Vijeće za upravljanje razvojem turizma, kako bi se uspostavilo učinkovito upravljanje održivim investicijama u turizmu na nacionalnoj razini. Dodatno, u okviru sveobuhvatne reforme javne politike usmjerene na stvaranje priuštivog i održivog stanovanja, donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti („Narodne novine“, broj 152/24), radi jasnog razlikovanja autentičnog obiteljskog smještaja kao važnog elementa hrvatske turističke ponude.

U skladu s reformom pravnog i strateškog okvira, s ciljem postizanja zelene i digitalne tranzicije turizma, pokrenuta su znatna ulaganja iz NPOO-a, fondova EU-a te državnog proračuna Republike Hrvatske. Iz EU sredstava je osigurano više od 500 milijuna eura za financiranje projekata kojima će se doprinijeti jačanju održivosti, inovativnosti i otpornosti turizma u Hrvatskoj. Tijekom 2024. ugovorena su bespovratna sredstva ukupne vrijednosti od 195,9 milijuna eura za korisnike u javnom sektoru, te dodatnih 161,0 milijun eura za korisnike u privatnom sektoru, namijenjena modernizaciji turističke infrastrukture, povećanju energetske učinkovitosti i jačanju ljudskih potencijala u turizmu. Dodatno, iz PKK 2021.-2027. u studenome 2024. pokrenut je financijski instrument „Krediti za održivi turizam” ukupne vrijednosti 170,3 milijuna eura, od čega 90,7 milijuna eura u vidu bespovratnih potpora, za poticanje održivih investicijskih projekata usmjerenih na diversifikaciju ponude, produljenje sezone, smanjenje prekomjernog turizma te digitalizaciju poslovanja. Pristigle prijave za ove povoljne kredite počele su se obrađivati krajem 2024. (24 ugovora sklopljena u 2025. godini).

U okviru reforme upravljanja razvojem turizma, usmjerene na povećanje konkurentnosti i održivosti sektora te na otvaranje kvalitetnih radnih mjesta i podizanje životnog standarda lokalnih zajednica, jačanje ljudskih potencijala predstavlja jedan od temeljnih prioriteta. U skladu s time, kontinuirano se ulaže u razvoj kadrova putem nacionalnih i EU izvora financiranja, pri čemu su tijekom 2024. provedene brojne aktivnosti usmjerene na izobrazbu i usavršavanje te poticanje novih generacija turističkih djelatnika na uključivanje u rad u turističkom sektoru. Putem javnog natječaja za udruge u turizmu i ugostiteljstvu, tijekom 2024. sufinancirano je 26 projekata stručnog osposobljavanja i usavršavanja u okviru dvaju programskih područja (1. Poticanje razvoja karijere u turizmu i 2. Podizanje svijesti o pristupačnom turizmu) uz ukupno osigurana sredstva od 596.000

eura. Proveden je program „Promocija i jačanje kompetencija strukovnih zanimanja za turizam“, usmjeren na srednje strukovne, umjetničke i mješovite škole diljem Hrvatske, u okviru kojeg učenici i nastavnici razvijaju projekte s naglaskom na prilagodbu turizma klimatskim promjenama i smanjenje utjecaja turizma na okoliš, pri čemu je u 2024. za provedbu projekata osigurano 236.000 eura. U suradnji s turističkim tvrtkama i obrtima, nastavljen je Program stipendiranja učenika i studenata za ugostiteljsko-turistička zanimanja, s ciljem poticanja mladih na razvoj karijere u turizmu. Ukupno su tijekom 2024. isplaćene stipendije za 673 učenika i studenta za što je ukupno osigurano 990.000 eura. Istovremeno, provodi se razvoj novih formalnih i neformalnih obrazovnih programa radi jačanja kapaciteta za otporan i održiv turizam, pri čemu je tijekom 2024. izrađeno 10 neformalnih obrazovnih programa za odrasle u turizmu, s ciljem ublažavanja nedostatka kvalificirane radne snage i lakšeg zapošljavanja.

Strukturne promjene u smještajnoj ponudi ključne su za ublažavanje sezonalnosti, otvaranje cjelogodišnjih radnih mjesta te razvoj turističkih proizvoda visoke dodane vrijednosti. Tijekom 2024. nastavljen je trend povećanja udjela hotela visoke kategorije u ukupnim smještajnim kapacitetima te je udio hotela kategorije 4 i 5 zvjezdica dosegnuo 57% hotelskih kapaciteta, dok je istodobno zabilježen pad udjela hotela kategorije 2 i 3 zvjezdice. Istovremeno je porastao i udio hotelskih kapaciteta u ukupnim smještajnim kapacitetima na 14,6%. Navedeni trend potvrđuje postupnu tranziciju prema smještajnoj ponudi više kvalitete, pri čemu je vidljivo da ulaganja potaknuta nacionalnim programima i mjerama za podizanje konkurentnosti, doprinose modernizaciji objekata, uvođenju zelenih i digitalnih rješenja te podizanju standarda usluge. Ovime se jača konkurentnost hrvatskog turizma kroz povećanje ponude višeg standarda, čime se privlači goste veće platežne moći i doprinosi produljenju turističke sezone.

Nastavljena su ulaganja u digitalizaciju poslovnih procesa unutar javne uprave i turističkog sektora, s ciljem postizanja bolje i inovativnije upotrebe podataka, smanjenja administrativnog opterećenja te razvoja pametnog turizma. U okviru poticanja inovacija i digitalne transformacije turizma, tijekom 2024. potpisano je 15 ugovora za provedbu projekata istraživanja, razvoja i inovacija u turizmu, ukupne vrijednosti 11,9 milijuna eura. Projekti su usmjereni na razvoj novih proizvoda, usluga i poslovnih modela za zelenu i digitalnu tranziciju turističkog sektora te jačanje njegove konkurentnosti. Radi unaprjeđenja administrativnih procesa u turizmu, tijekom 2024. izrađene su tehničke specifikacije za nadogradnju sustava e-Turizam, čime se stvaraju preduvjeti za uvođenje novih e-usluga koje će pojednostaviti i ubrzati postupke za građane i poduzetnike te smanjiti administrativno opterećenje. Uz nadogradnju e-usluga, tijekom 2024. izrađene su tehničke specifikacije za nove digitalne alate za upravljanje turističkim destinacijama, praćenje pokazatelja održivosti i sustav poslovne inteligencije (BI). Navedeni alati omogućit će optimizaciju turističkih tokova, učinkovitije upravljanje resursima te ublažavanje negativnih učinaka masovnog turizma, dok će BI sustav pružiti objedinjene podatke i analitičku podršku za donošenje odluka, uz očekivanu potpunu operativnost do kraja 2026. godine.

S ciljem jačanja otpornosti turizma na klimatske promjene i smanjenja njegovog ugljičnog otiska, u 2024. su nastavljeni napori usmjereni na održivi i klimatski odgovoran razvoj turizma.

Dodijeljeno je 317 potpora male vrijednosti subjektima malog gospodarstva i obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima u ukupnom iznosu od 3,3 milijuna eura, za razvoj održivih i inovativnih turističkih proizvoda, uvođenje okolišno prihvatljivih poslovnih praksi, poticanje kružnog gospodarstva te povećanje energetske učinkovitosti u turizmu. Nastavljena je provedba edukativnog programa „Jačanje otpornosti turizma na klimatske promjene“, pri čemu je tijekom 2024. održano pet radionica o mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama na kojima je sudjelovalo 275 turističkih djelatnika. Istodobno, kroz javni poziv za razvoj javne turističke infrastrukture usklađene s načelima održivog razvoja, iznosom od 945 000 eura sufinancirano je 14 projekata koji doprinose dekarbonizaciji turizma u skladu s metodologijom EU za praćenje klimatskih mjera. Dodatno, kroz inicijativu „Hrvatska prirodno tvoja“ zasađeno je 1.800 sadnica autohtonih stabala uz financijsku podršku od približno 126.000 eura, pridonoseći smanjenju emisija CO_2 i očuvanju prirodne baštine turističkih destinacija. Temeljem Sporazuma o dugoročnoj suradnji na razvoju i uređenju planinarske infrastrukture u funkciji turizma, u 2024. osigurano je 400.000 eura za uređenje planinarskih staza i povezane infrastrukture, čime se doprinosi poboljšanju turističke ponude i podizanju kvalitete infrastrukture.

Povećanje sigurnosti posjetitelja i jačanje otpornosti turističkog sektora na krizne situacije predstavlja jedan od prioriteta razvoja održivog turizma, zbog čega se kontinuirano ulaže u jačanje hitnih službi i preventivnih mehanizama. Radi osiguranja visokog stupnja zdravstvene sigurnosti posjetitelja sufinancirani su dodatni timovi hitne medicinske pomoći tijekom turističke sezone, za što je tijekom 2024. izdvojeno 340 000 eura. Istodobno, u suradnji s Hrvatskom gorskom službom spašavanja (HGSS) provode se aktivnosti za podizanje sigurnosti u teško dostupnim, ali turistički atraktivnim područjima, pri čemu je tijekom 2024. HGSS-u dodijeljeno 340 000 eura za označavanje i osiguravanje staza, dežurstva i akcije spasilačkih timova, obuke pilota i razvoj aplikacije „Sigurne staze“. Kao rezultat višegodišnjeg rada na promicanju inkluzivnih turističkih usluga, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom, objavljen je priručnik „Pristupačan turizam“ i pripadajući video-materijali te su održane regionalne radionice i konferencija o pristupačnom turizmu, čime se dodatno jačaju kapaciteti za razvoj inkluzivne turističke ponude. Ovim aktivnostima doprinosi se jačanju sigurnosnih standarda te potvrđuje se reputacija Hrvatske kao sigurne, odgovorne i inkluzivne turističke destinacije.

Poticanje razvoja kulture i medija

Sektor kulture i medija je tijekom 2024. nastavio značajno doprinositi društvenom razvoju i kulturnoj vitalnosti Hrvatske kroz provedbu redovnih programskih i administrativnih aktivnosti te poticanje sustavnog jačanja kulturne infrastrukture, produkcije i dostupnosti kulturnih sadržaja. U okviru Programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2024. godinu osigurano je i isplaćeno 48,5 milijuna eura za redovni javni poziv te dodatnih 9,1 milijun eura za posebne programe, čime je omogućena provedba širokog spektra projekata u području umjetničkog stvaralaštva, kulturne baštine, knjige i nakladništva, muzejske, arhivske i glazbeno-scenske djelatnosti te međunarodne kulturne suradnje. U području audiovizualne djelatnosti, Hrvatskom audiovizualnom centru osigurano je 9,8 milijuna eura za potporu filmskoj i audiovizualnoj

produkciji, dok je za program poticanja ulaganja u proizvodnju audiovizualnih djela osigurano dodatnih 8,3 milijuna eura, čime je nastavljen rast potpora sektoru koji doprinosi nacionalnoj kulturnoj prepoznatljivosti i gospodarskom učinku kroz razvoj kreativnih industrija. Za rad Agencije za elektroničke medije osigurano je 5 milijuna eura, čime su osigurani uvjeti za jačanje medijskog pluralizma, lokalnog i neprofitnog novinarstva te digitalne transformacije medijskog sektora. Programi Hrvatskog restauratorskog zavoda i Međunarodnog centra za podvodnu arheologiju financirani su s ukupno 8 milijuna eura, čime je osnažena zaštita, obnova i interpretacija kulturne baštine, uključujući i one podvodne, koja predstavlja jedinstvenu sastavnicu nacionalnog identiteta i turističke ponude. Dodatno, u okviru europskog programa Kreativna Europa - potprogram Kultura, odobreno je 280 000 eura za sufinanciranje projekata hrvatskih organizacija, dok je putem poziva Zaklade Kultura nova dodijeljeno 2,5 milijuna eura za jačanje suvremene kulture i nezavisnog umjetničkog stvaralaštva.

U skladu s redovitim programskim financiranjem, uz potporu sredstava iz NPOO-a nastavljene su aktivnosti na modernizaciji kulturnih i medijskih djelatnosti, povećanju njihove otpornosti i poticanju inovativnih modela rada. U okviru NPOO investicije „Transformacija i jačanje konkurentnosti kulturnih i kreativnih industrija“ (ref.br: C.1.1.1.R6-I1) tijekom 2024. proveden je poziv za dodjelu bespovratnih sredstava ukupne vrijednosti 33,18 milijuna eura, usmjeren na jačanje kapaciteta kulturnih i kreativnih industrija za poslovanje na jedinstvenom digitalnom tržištu u skladu s novim regulatornim i zakonodavnim okvirom te za razvoj novih inovativnih procesa, proizvoda i usluga što će doprinijeti kulturnoj i medijskoj raznolikosti i pluralizmu. Poziv je bio otvoren u privremenom modalitetu te podijeljen u dvije grupe: Grupa A, u okviru koje su se dodjeljivale državne potpore i potpore male vrijednosti, i Grupa B, u kojoj su se dodjeljivale potpore male vrijednosti. Pozivom se omogućilo mikro, malim i srednjim poduzećima uvođenje novih tehnologija u poslovne modele i proizvodne procese, kao i provedba svih aktivnosti koje su preduvjet za kvalitetnu digitalnu transformaciju s ciljem optimizacije, povećanja kvalitete te time i konkurentnosti kulturno umjetničkog i kreativnog proizvoda i usluga na globalnom digitalnom tržištu.

U području jačanja medija, u okviru NPOO investicije „Uspostava provjere medijskih činjenica i sustava javne objave podataka“ (ref.br: C1.1.1.R6-I2), tijekom 2024. uspostavljene su dvije ključne digitalne platforme koje doprinose jačanju transparentnosti, vjerodostojnosti i profesionalnih standarda. Pokrenuta je platforma „Točno tako[4]“, koja objedinjuje rezultate projekata provjere činjenica, omogućujući razmjenu podataka, znanja i alata te služeći kao referentni izvor za medije, istraživače i druge zainteresirane dionike posvećene točnom i odgovornom izvještavanju. Također je uspostavljena platforma „Vlasništvo i financiranje medija[5]“, digitalni sustav za javnu objavu podataka o vlasničkim strukturama medija i izvorima

[4] https://www.tocnotako.hr/
[5] https://emediji.aem.hr/

njihova financiranja, čime se osigurava viša razina transparentnosti i jača povjerenje javnosti u rad medijskog sektora.

U okviru NPOO investicije „Uspostava digitalne infrastrukture i usluga javne uprave“ (ref.br: C2.2.R3-I1), provedena je uspostava suvremenog digitalnog sustava konzervatorskih podloga kao dijela Informacijskog sustava kulturne baštine Republike Hrvatske „TEUTA“, čime je osiguran važan iskorak u digitalnoj transformaciji zaštite kulturnih dobara. Temeljem sustava konzervatorskih podloga uspostavljena je i nova elektronička usluga „e-Konzervatorska lokacijska obavijest[6]“ koja omogućuje građanima, projektantima, investitorima, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te drugim zainteresiranim korisnicima elektroničko podnošenje zahtjeva i izdavanje konzervatorske lokacijske obavijesti za pojedinu katastarsku česticu ili lokaciju. Ovim se omogućava dosljedna i učinkovita razmjena podataka o zaštićenoj (nepokretnoj) kulturnoj baštini, te se izravno doprinosi pravnoj sigurnosti i transparentnosti postupanja nadležne konzervatorske službe. Nastavljen je rad na modulu e-Konzervatorska podloga te su provedeni postupci javne nabave ukupne vrijednosti 6,3 milijuna eura bez poreza na dodanu vrijednost za izradu 90 digitalnih, javno dostupnih konzervatorskih podloga kulturno-povijesnih cjelina, uključujući i lokalitete uvrštene na UNESCO-ov Popis svjetske baštine. Do kraja 2024. izrađeno je i usvojeno 27 podloga, dok su preostale u visokoj fazi dovršetka te se planira njihovo postupno usvajanje do travnja 2026. godine. Nadalje, u okviru NPOO investicije „Unaprjeđenje digitalne infrastrukture i usluga javnog sektora“ (ref.br: C2.2. R3-I2), nastavljen je razvoj Nacionalnog arhivskog informacijskog sustava, uključujući uspostavu digitalnog repozitorija za pohranu digitaliziranog gradiva i pripadajućih e-usluga te početak registracije korisnika za rad u sustavu. Paralelno se provode postupci javne nabave za jačanje spremišnih kapaciteta područnih državnih arhiva, čime se unapređuje dugoročna zaštita dokumentacijske baštine i dostupnost arhivskog gradiva. Dodatno, u okviru NPOO investicije „Energetska obnova zgrada sa statusom kulturnog dobra“ (ref.br: C6.1. R1-I3), ugovoreno je 36 projekata ukupne vrijednosti bespovratnih sredstava 43,5 milijuna eura, čime se osigurava održiva obnova zaštićenih objekata i njihova dugoročna arhitektonska, funkcionalna i energetska vrijednost. Ulaganja koja se provode uz potporu sredstava iz NPOO-a značajno doprinose modernizaciji sustava upravljanja kulturnom baštinom, povećanju dostupnosti i sigurnosti podataka te osiguravanju održivog korištenja i očuvanja kulturnih dobara. U 2024. također je nastavljen rad na održavanju i nadogradnji infrastrukture za digitalizaciju kulturne baštine te je na portalu „eKultura[7]“ vidljivo 310.592 objekta kulturne baštine. Sustav eKultura zaprimio je od institucija 62.058 informacijskih paketa koji uključuju 1.756.784 datoteka građe kulturne baštine, a registrirano je 1.127 novih NIAS korisnika.

Za sanaciju šteta na kulturnoj baštini uzrokovanih potresima iz 2020., sredstva Fonda solidarnosti Europske unije bila su dostupna do 30. lipnja 2023. Ugovoren je 291 projekt, pri čemu je ukupna vrijednost ugovora iznosila 1,65 milijardi eura, od čega je iz Fonda solidarnosti isplaćeno 447,6 milijuna eura, iz državnog proračuna dodatnih 295 milijuna eura te 336,8 milijuna eura iz NPOO-

[6] https://gov.hr/hr/e-konzervatorska-lokacijska-informacija-2507/2507
[7] https://ekultura.hr/

a. Do kraja 2024. završeno je 147 projekata sanacije šteta, čime je ostvaren značajan napredak u obnovi kulturne baštine. Nastavak i stabilnost procesa obnove osigurani su uz potporu NPOO-a, kroz investiciju C7.2. I2 - Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetskom obnovom. Za cjelovitu i energetsku obnovu zaštićenih kulturnih dobara iz NPOO-a predviđeno je 780 milijuna eura. U okviru investicije ugovoreno je 100 projekata ukupne vrijednosti 782,4 milijuna eura, od čega je do kraja 2024. isplaćeno 151,1 milijun eura, čime je osiguran kontinuitet u provedbi najopsežnijih i najsloženijih obnova kulturne baštine u novijoj hrvatskoj povijesti, uz istodobno jačanje njezine dugoročne održivosti, sigurnosti i dostupnosti javnosti.

2. Obrazovani i zaposleni ljudi

2.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	Dostići prosjek zemalja OECD-a	Nisu dostupni podaci
Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	*83% (2019.)*	*> 97%*	Nisu dostupni podaci
Obuhvat djece od 3 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)[8]	81,6% (2019.)	> 97%	88,2% (2024.)
Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu (primarno i sekundarno obrazovanje)	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2019.)	Dostići prosjek EU-a	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat
Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	40,7% (2024.)
Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25-64)	3,5% (2019.)	Dostići prosjek EU-a	6,6% (2024.)
Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20-64 godine)	66,7% (2019.)	75%	73,6% (2024.)

[8] U skladu s Rezolucijom Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.-2030.) (SL C 66, 26.2.2021., str. 1.-21.), Preporukom Vijeća o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju: ciljevi iz Barcelone za 2030. (2022/C 484/01) i ciljevima Strateškog okvira za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (LEGISSUM : 4617909, Released on EU Publications: 2023-01-31), napredak u ostvarenju cilja „Do 2030. najmanje 96% djece u dobi od tri godine do uključivanja u obvezno osnovnoškolsko obrazovanje trebalo bi sudjelovati u ranom predškolskom odgoju i obrazovanju“ prati se podatcima koji se odnose na obuhvat djece od 3 godine do početka obveznog obrazovanja. Za potrebe praćenja napretka u uspješnosti provedbe navedena je početna vrijednost pokazatelja Eurostat-a „Pupils from age 3 to the starting age of compulsory education at primary level by sex - % of the population of the corresponding age“.

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima (ugovori na određeno vrijeme)	18,1% (2019.)	15%	9% (2024.)

2.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Obrazovani i zaposleni ljudi

Pristupačnost ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja

Tijekom pedagoške godine 2024./2025. nastavljen je napredak u povećanju kapaciteta i dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, što predstavlja jedan od ključnih preduvjeta za osiguravanje jednakih mogućnosti u pristupu odgojno-obrazovnim uslugama za svu djecu. U skladu s Nacionalnim planom razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine, poseban je naglasak stavljen na daljnje jačanje kapaciteta vrtićke mreže, podizanje kvalitete programa i smanjenje nejednakosti u pristupu među regijama. Broj ustanova (dječjih vrtića i osnovnih škola), kao i drugih izvoditelja programa ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, tijekom pedagoške godine 2024./2025. je povećan za 10, istovremeno je broj odgojno-obrazovnih skupina značajno porastao s 7.297 na 7.529, što znači da su otvorene 232 nove skupine, dok je ukupan broj djece koja redovno pohađaju vrtiće povećan sa 142.388 na 146.209 djece, što je za 3.821 dijete više u odnosu na prethodnu pedagošku godinu. Prema podacima DZS-a nekim od programa predškolskog odgoja i obrazovanja tijekom pedagoške godine 2024./2025. bilo je obuhvaćeno 157.365 djece, odnosno 2,71% više u odnosu na pedagošku godinu 2023./2024. (153.212 djece). Istovremeno, za 6,4% je porastao broj zaposlenih u ustanovama koje ostvaruju programe predškolskog odgoja, na ukupno 28.090 zaposlenih u pedagoškoj godini 2024./2025. u odnosu na 26.397 zaposlenih u pedagoškoj godini 2023./2024.

S ciljem otvaranja novih 22.500 upisnih mjesta u ustanovama koje provode rani i predškolski odgoj i obrazovanje te doprinosa postizanju ciljanog obuhvata djece ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem od 96% do 2030., nastavljena je provedba infrastrukturnih ulaganja u objekte dječjih vrtića. U okviru NPOO investicije „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova“ (ref.br: C3.1.R1-I1) nastavljena je provedba infrastrukturnih ulaganja s ciljem povećanja stope sudjelovanja djece predškolske dobi u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. U provedbi je ukupno 345 projekata izgradnje, dogradnje, rekonstrukcije i opremanja predškolskih ustanova, ugovorenih u okviru Poziva „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova, 1. i 2. poziv“ te je tijekom 2024. korisnicima u okviru Poziva isplaćeno 46,3 milijuna eura bespovratnih sredstava. Nadalje, u svibnju 2024. objavljen je Poziv „Osiguravanje infrastrukturnih uvjeta za povećanje dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja“, vrijedan više od 45 milijuna eura bespovratnih sredstava iz PKK 2021.-2027. Ugovaranje zaprimljenih projekata se očekuje u 2025. godini, a osigurana su i dodatna proračunska

sredstva za dodjelu slabije razvijenim jedinicama lokalne samouprave, radi osiguravanja završetka ranije pokrenutih infrastrukturnih projekata ulaganja u objekte predškolskih ustanova.

Radi jačanja fiskalne održivosti sustava predškolskog odgoja i obrazovanja, u skladu s Uredbom o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje iznosa sredstva za fiskalnu održivost dječjih vrtića („Narodne novine“, broj 109/23.), Vlada Republike Hrvatske je donijela Odluku o dodjeli sredstava za fiskalnu održivost dječjih vrtića za pedagošku godinu 2023./2024. te potom i za pedagošku godinu 2024./2025. Temeljem navedenih odluka Vlade Republike Hrvatske, sredstva za jačanje fiskalne održivosti osigurana su za 432 jedinice lokalne samouprave, kao dodatni izvor financiranja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u javnim i privatnim vrtićima. Ukupno je tijekom 2024. za jačanje fiskalne održivosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja jedinicama lokalne samouprave osigurano 79,56 milijuna eura, čime se doprinosi povećanju dostupnosti, održivosti i priuštivosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Hrvatskoj.

U okviru napora na povećanju obuhvata djece, poseban naglasak u 2024. stavljen je na poticanje uključivanja djece iz ranjivih skupina u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kako bi se osigurale jednake mogućnosti za svu djecu. U okviru Programa Učinkoviti ljudski potencijali 2021.-2027. za tu je svrhu osigurano 60 milijuna eura, čime se omogućuje provedba mjera usmjerenih na poboljšanje dostupnosti i uklanjanje socioekonomskih barijera za sudjelovanje u predškolskim programima. Istodobno, iz državnog su proračuna sufinancirani programi javnih potreba u području ranog i predškolskog odgoja, uključujući programe za djecu s teškoćama u razvoju, darovitu djecu, djecu pripadnike nacionalnih manjina te djecu koja pohađaju program predškole. Tijekom 2024. godine isplaćeno je 1,9 milijuna eura za 7.794 djece s teškoćama, 0,35 milijuna eura za 2.346 darovite djece, 0,26 milijuna eura za 2.771 dijete pripadnika nacionalnih manjina te 1,1 milijun eura za 31.744 djece polaznika programa predškole, čime se dodatno osigurava inkluzivnost, priuštivost i dostupnost predškolskog odgoja na nacionalnoj razini.

Uz znatna infrastrukturna ulaganja u predškolske ustanove, tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti na unapređenju normativnog okvira i jačanju kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. S ciljem modernizacije sustava i povećanja kvalitete obveznog programa predškole izrađeni su nacrti prijedloga Nacionalnog kurikula za rani i predškolski odgoj i obrazovanje i Nacionalnog kurikula predškole. Za Nacionalni kurikul predškole tijekom 2024. godine provedeno je javno savjetovanje, nakon čega je tekst Nacrta dorađen. Na Nacrtu Nacionalnog kurikula za rani i predškolski odgoj i obrazovanje nastavljen je rad kako bi bio spreman za postupak javnog savjetovanja. Nadalje, s ciljem rješavanja strukturnog nedostatka odgojitelja u dječjim vrtićima, a istovremeno i rješavanja manjka radnih mjesta za učitelje razredne nastave, izmjenama zakonodavnog okvira uvedena je mogućnost zapošljavanja učitelja razredne nastave na radnim mjestima odgojitelja, uz obvezu stjecanja odgovarajuće kvalifikacije u roku od dvije godine. Za primjenu ove mogućnosti, tijekom 2024. dovršene su ključne pretpostavke Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (u daljnjem tekstu: HKO), standard zanimanja odgojitelja i standard kvalifikacije Sveučilišni prvostupnik/prvostupnica ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja upisani su u Registar HKO-a. Istodobno su izrađeni i u Registar HKO-a upisani programi

prekvalifikacije i dokvalifikacije učitelja, koji se od akademske godine 2024./2025. provode u Osijeku, Splitu i Zadru, uz mogućnost financiranja putem vaučera Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, dok su dodatni programi u Zagrebu i Rijeci u završnoj fazi odobravanja.

Stjecanje i razvoj temeljnih i strukovnih kompetencija

U 2024. nastavljen je napredak prema podizanju kvalitete i pravednosti obrazovnog sustava, s posebnim naglaskom na jačanje temeljnih i strukovnih kompetencija učenika kao ključnom preduvjetu za razvoj buduće konkurentnosti i otpornosti društva. Provedeni su napori, uz znatna infrastrukturna ulaganja i modernizaciju kurikula, usmjereni stvaranju uključivog, učinkovitog i suvremenog obrazovnog okruženja koje jednako podupire razvoj svakog učenika.

U školskoj godini 2024./2025. nastavljena je provedba eksperimentalnog programa „Osnovna škola kao cjelodnevna škola“ u 62 osnovne škole, uz sustavnu stručnu i organizacijsku podršku učiteljima, stručnim suradnicima i roditeljima te intenzivno praćenje učinaka u području organizacije nastave, učeničkog funkcioniranja i kvalitete školskog okruženja. Temeljem terenskih obilazaka škola uključenih u provedbu programa cjelodnevne škole te kroz fokus grupe s učiteljima, stručnim suradnicima i roditeljima, provedene tijekom 2024., potvrđeni su pozitivni učinci programa na svakodnevni život učenika. Uočen je značajan pad potrebe za dodatnom podrškom u učenju izvan škole, budući da učenici više nastavnih i vježbovnih aktivnosti obavljaju u okviru školskog dana. Istodobno su im dostupniji i sadržajno kvalitetniji izvannastavni i izvanškolski programi, što doprinosi razvoju njihovih interesa i socijalnih vještina. Školsko ozračje ocijenjeno je poticajnijim i stabilnijim, s vidljivim poboljšanjima u organizaciji dnevnih obveza učenika, kao i unaprijeđenim prehrambenim navikama i razinom tjelesne aktivnosti. Ovi nalazi potvrđuju da model cjelodnevne škole ima značajan potencijal za trajne obrazovne, socijalne i zdravstvene koristi za učenike. Za eksperimentalnu provedbu programa osigurana su sredstva za izvannastavne (B1) i izvanškolske aktivnosti (B2), prehranu i prijevoz učenika, besplatne udžbenike, dodatne oblike plaćanja nastavnika, stručnih suradnika i administrativnog osoblja i ostale operativne troškove škola.

Istodobno, uz potporu sredstava u okviru NPOO-a te zajma Svjetske banke za provedbu Projekta „OPU Obrazovanje“, nastavljena je provedba značajnih infrastrukturnih ulaganja u osnovnoškolske ustanove radi stvaranja prostorno-materijalnih uvjeta za jednosmjenski rad i produljeni boravak učenika. U svibnju 2024. objavljene su izmjene poziva u okviru NPOO investicije „Izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i cjelodnevne škole“ (C3.1.R1-I2), kojima je ukupna alokacija bespovratnih sredstava poziva, s izvornih 302,6 milijuna eura značajno povećana na 1,302 milijarde eura. Revidirani poziv podijeljen je u dvije grupe: Grupa 1 (alokacija 871,73 milijuna eura) odnosi se na izgradnju, rekonstrukciju i opremanje osnovnih škola za potrebe jednosmjenskog rada i programa cjelodnevne škole te Grupa 2 (alokacija od 430,88 milijuna eura) odnosi se na izgradnju i opremanje školskih sportskih dvorana za potrebe cjelodnevne škole. Poziv je otvoren do 31. ožujka 2025., a projektni su se prijedlozi za obje grupe zaprimali i evaluirali kontinuirano tijekom

2024. godine. Do kraja 2024. doneseno je devet odluka o financiranju u vrijednosti 281,29 milijuna eura te je potpisano 39 ugovora o sufinanciranju. Ukupna vrijednost ugovorenih bespovratnih sredstava iz NPOO-a za širenje mreže jednosmjenskog rada i postupno uvođenje modela cjelodnevne škole u veći broj osnovnih škola do kraja 2024. iznosila je 222,16 milijuna eura. U okviru zajma Svjetske banke za infrastrukturna ulaganja u 62 osnovne škole uključene u Eksperimentalni program „Osnovna škola kao cjelodnevna škola“ ugovoreno je ukupno 17,98 milijuna eura (71,92% ukupnog iznosa zajma), od čega je do kraja 2024. realizirano ulaganja u vrijednosti od 11,17 milijuna eura, odnosno 62,15% ugovorenih sredstava. Ugovorena ulaganja obuhvaćaju širok raspon aktivnosti usmjerenih na prilagodbu školskih prostora novom modelu organizacije rada, uključujući proširenje i opremanje školskih kuhinja i blagovaonica, dodatno uređenje i opremanje prostora za boravak učenika, učionica, kabineta i praktikuma, kao i prostora namijenjenih profesionalnom radu učitelja, čime se stvaraju nužni preduvjeti za kvalitetnu provedbu cjelodnevnog boravka učenika u školi.

Tijekom 2024. intenzivirane su aktivnosti na modernizaciji strukovnog obrazovanja s ciljem jačanja njegove privlačnosti među učenicima i usklađivanja obrazovnih programa s aktualnim potrebama tržišta rada. Umjesto dosadašnjeg paralelnog provođenja različitih modela (klasičnog, dualnog, JMO), uvodi se objedinjeni model obrazovanja za isto zanimanje, čime se pojednostavljuje sustav i smanjuje broj programa, a povećava njegova učinkovitost i jasnoća. Izrađeni su suvremeni strukovni kurikulumi koji omogućuju veću fleksibilnost u organizaciji nastave, više mogućnosti izbora za učenike i nastavničku kreativnost u oblikovanju obrazovnog procesa. Time se školama pruža prilika za jače profiliranje i prepoznatljivost na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Završetkom uspostave 26 regionalnih centara kompetentnosti u 25 strukovnih škola u 2023. zaokruženo je najveće infrastrukturno i programsko ulaganje u sustav strukovnog obrazovanja u Hrvatskoj, ukupne vrijednosti veće od 260 milijuna eura sredstava iz EU fondova. Centri kompetentnosti su tijekom 2024. počeli preuzimati sve aktivniju ulogu nositelja promjena na tržištu rada, nudeći napredne programe osposobljavanja, suvremenu opremu, bolju suradnju s poslodavcima i jačanje kapaciteta nastavnika, čime doprinose podizanju kvalitete, relevantnosti i inovativnosti strukovnog obrazovanja. Očekuje se da će njihovo djelovanje dugoročno pridonijeti jačanju kapaciteta sustava strukovnog obrazovanja i osposobljavanja, s ciljem poticanja gospodarskog rasta, tehnološkog napretka i ravnomjernog regionalnog razvoja.

Unaprjeđenje visokog obrazovanja

Tijekom 2024. nastavljeno je jačanje kvalitete, relevantnosti i usklađenosti visokog obrazovanja s potrebama gospodarstva i društva te se ostvareni napredak odražava i u ključnim pokazateljima. Udio visokoobrazovanih osoba u dobnoj skupini od 30 do 34 godine u 2024. dosegnuo je 40,7% (39,1% u 2023.), čime se nastavlja trend kontinuiranog rasta udjela visokoobrazovanih te se potvrđuje stabilan rast obrazovne razine stanovništva i doprinos sustava visokog obrazovanja jačanju konkurentnosti radne snage društvenom i gospodarskom razvoju. U izvještajnom razdoblju je ostvaren značajan napredak u primjeni HKO-a kao ključnog instrumenta

za standardizaciju kvalifikacija i unapređenje kvalitete studijskih programa. Nastavljen je upis novih standarda kvalifikacija i skupova ishoda učenja u Registar HKO-a te su tijekom 2024. upisana 32 dodatna standarda kvalifikacija u visokom obrazovanju, čime se omogućava sustavniji razvoj studijskih programa temeljen na jasno definiranim kompetencijama i potrebama tržišta rada. Postupak stjecanja dopusnice za izvođenje studijskih programa standardiziran je za sve vrste visokih učilišta te uključuje obveznu provjeru njihove usklađenosti sa standardima kvalifikacija i relevantnim potrebama tržišta rada. Slijedom toga, tijekom 2024. izrađene su Smjernice za usklađivanje studijskih programa s HKO-om, čime se dodatno unapređuje metodološka podrška visokim učilištima.

U okviru projekta e-Sveučilišta tijekom 2024. nastavljen je intenzivan razvoj digitalne infrastrukture visokog obrazovanja, s posebnim naglaskom na uspostavu Informacijskog sustava evidencija u visokom obrazovanju (ISeVO[9]). Sustavno se unaprjeđuje Digitalni registar diploma, u koji su visoka učilišta, uz izdavanje digitalnih diploma za sve završene studije nakon 1. siječnja 2024., nastavila unositi i povijesne podatke o diplomama stečenima u razdoblju od 1984. do 2023. čime je osigurana cjelovita digitalizirana evidencija diploma, uz uspostavljenu javno dostupnu uslugu provjere njihove vjerodostojnosti. Paralelno je nastavljen rad na Informacijskom sustavu Evidencije studenata, čijom će se uspostavom dodatno unaprijediti kvaliteta i transparentnost podataka u sustavu visokog obrazovanja.

Nastavljeno je snažno poticanje internacionalizacije visokog obrazovanja, uz daljnji rast broja studijskih programa na stranim jezicima te je krajem 2024. u Upisniku studijskih programa bilo ukupno 148 upisanih akreditiranih studija. Broj stranih studenata koji pohađaju cjelovite studije u Hrvatskoj također raste, što potvrđuje veću privlačnost hrvatskih visokih učilišta. Proveden je Erasmus+ poziv za sudjelovanje visokih učilišta u transnacionalnim Erasmus+ projektima, s ciljem modernizacije i razvoja inovativnosti visokih učilišta, u kojem je tijekom 2024. u aktivnostima mobilnosti sudjelovalo 912 studenata te 546 nastavnog i nenastavnog osoblja.

Nastavljene su aktivnosti usmjerene na uklanjanje administrativnih prepreka za upis i boravak stranih studenata, osobito kroz unaprjeđenje postupaka izdavanja viza i privremenog boravka, kao i kroz međunarodnu promociju pod inicijativom „*Study in Croatia*“. Dodatni iskorak u internacionalizaciji ostvaren je uključivanjem još dvaju hrvatskih visokih učilišta, Sveučilišta u Dubrovniku i Zagrebačke škole ekonomije i managementa, u alijanse europskih sveučilišta, čime se ukupni broj hrvatskih članica povećao na devet. Sudjelovanje u alijansama značajno doprinosi podizanju kvalitete studijskih programa, jačanju akademske mobilnosti, razvoju zajedničkih kurikuluma te međunarodnoj prepoznatljivosti i konkurentnosti hrvatskog visokoobrazovnog sustava.

Povećanju stope stjecanja visokog obrazovanja pridonosi se dodjelama državnih stipendija na temelju socioekonomskog statusa, čime se povećava dostupnost, jednakost i završnost u visokom

[9] https://visokoobrazovanje.hr/

obrazovanju. Sinergijom sredstava iz ESF+ i državnog proračuna, broj državnih stipendija za studente nižega socioekonomskog statusa je povećan s 10.000 na 12.150 stipendija po akademskoj godini. Istovremeno, u okviru NPOO-a osigurana su financijska sredstva za dodjelu državnih stipendija u prioritetnim STEM područjima znanosti i deficitarnim STEM zanimanjima, kojima se povećava dostupnost i završnost te osigurava usklađivanje obrazovanja s potrebama tržišta rada. Do kraja 2024. su u tri akademske godine iz NPOO dodijeljene 4.254 stipendije u ukupnom iznosu od 15,37 milijuna eura, čime se izravno doprinosi smanjenju neusklađenosti između ponude rada i potražnje za radom. U skladu sa raspoloživim sredstvima u akademskoj godini 2024./2025. dodijeljene su i državne STEM stipendije za 1.501 studenta u prioritetnim STEM područjima znanosti.

Kako bi se unaprijedila socijalna dimenzija visokog obrazovanja i osigurali kvalitetniji uvjeti studiranja, tijekom 2024. nastavljeni su napori u unaprjeđenju studentskog standarda. Osiguran je nastavak subvencioniranog stanovanja u studentskim i učeničkim domovima za više od 15.000 studenata po akademskoj godini, uz povećanje mjesečne subvencije s 26,54 eura na 31,85 eura u akademskoj godini 2024./2025. Povećana je i kvota za subvencionirani smještaj kod privatnih stanodavaca u 15 gradova u kojima postoji izražen manjak kapaciteta studentskih domova, a iznos mjesečne subvencije iznosi 60,00 eura. Dodatno, u prosincu 2024. objavljen je poziv iz PKK 2021.-2027. za modernizaciju, unaprjeđenje i proširenje infrastrukture studentskog smještaja, čime će se omogućiti daljnje povećanja kapaciteta i podizanja kvalitete uvjeta stanovanja. U 2025., nakon provedene evaluacije, očekuje se donošenje Odluke o financiranju i potpisivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava (Odluka o financiranju donesena u listopadu 2025. za sedam projektnih prijedloga ukupnih prihvatljivih troškova u iznosu od 130,9 milijuna eura, od kojih bespovratna sredstva iznose 103,3 milijuna eura). Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2024. donijela Zaključak kojim se produljuje mjera potpore studentskim centrima za nabavu namirnica i energenata radi osiguranja održivog sustava studentske prehrane do rujna 2025. te je izmijenjen i Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na pokriće troškova prehrane studenata. Time je omogućeno povećanje subvencije cijena obroka iz Državnog proračuna za 20% tijekom akademske godine 2024./2025. pri čemu je cijena studentskog meni-obroka ostala nepromijenjena od 2013. i iznosi 0,86 eura.

U području digitalizacije studentskog života ostvaren je značajan iskorak kroz uvođenje Digitalne studentske iskaznice pohranjene u mobilnu aplikaciju Certilia[10], koja predstavlja novi standard digitalnog identiteta na razini države i usklađena je s Europskom studentskom iskaznicom (ESC). Hrvatska je prva država članica Europske unije koja studentima osigurava potpuno funkcionalnu ESC-usklađenu identifikacijsku ispravu, a tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti na njezinu povezivanju s europskim ESC Router[11] sustavom, centraliziranim europskim sustavom za razmjenu i provjeru podataka o studentskom statusu. Integracija u ESC Router predstavlja

[10] https://www.certilia.com/

[11] European Student Card Router - portal Europske komisije koji omogućuje organizacijama upravljanje europskim studentskim iskaznicama i pregled dokumentacije

značajan korak prema potpunoj interoperabilnosti hrvatskog visokog obrazovanja u europskom obrazovnom prostoru te jačanju međunarodne mobilnosti studenata.

S ciljem osiguravanja jednakih mogućnosti, nastavljeno je pružanje financijske potpore studentima s invaliditetom, pri čemu mjesečni iznos potpore za pokriće troškova prijevoza iznosi 250 eura. Od akademske godine 2023./2024. uvedena je i elektronička prijava za ostvarivanje ove potpore, čime je pojednostavljen pristup pravu i smanjeno administrativno opterećenje studenata. Sve navedene aktivnosti potvrđuju kontinuirani napredak u podizanju kvalitete studentskog standarda, jačanju socijalne uključenosti te modernizaciji usluga u visokom obrazovanju.

Usklađeno i perspektivno tržište rada

Pokazatelji tržišta rada i u 2024. nastavili su pokazivati izvrsne rezultate. Ubrzan gospodarski rast u 2024. pridonio je porastu broja zaposlenih kao i snažnom rastu plaća. Prema podacima DZS-a, za razdoblje od siječnja do prosinca 2024. prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenome u pravnim osobama Republike Hrvatske u odnosu na isto razdoblje prethodne godine bila je nominalno viša za 15% i iznosila je 1.821 euro, dok je broj zaposlenih u istom razdoblju porastao za 3,4%. Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ), prosječni broj nezaposlenih osoba u 2024. iznosio je 95.299 osoba, što predstavlja smanjenje za 13.622 osobe u odnosu na 2023. godinu. Istovremeno, prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, prosječni broj osiguranika u 2024. iznosio je 1.707.303 osoba te je povećan za gotovo 55.000 u odnosu na 2023. godinu. Stopa zaposlenosti u dobnoj skupini 20 - 64 u Hrvatskoj je za 2024. iznosila 73,6% te je bila za 2,8 postotnih bodova viša u odnosu na 2023. (70,8%). Istovremeno, razlika u odnosu na prosjek EU-a je tijekom 2024. iznosila 2,2% (EU 75,8%) te se prepolovila u odnosu na razliku iz 2023. (4,5%). Prema evidenciji HZZ-a, tijekom 2024. zaposleno je 4.399 osoba s invaliditetom, što predstavlja porast od 20,7% u odnosu na 2023., dok je istodobno u Očevidniku zaposlenih osoba s invaliditetom na dan 31. prosinca 2024. evidentirano 19.328 zaposlenih osoba, odnosno 15,6% više nego u 2023. godini.

Tijekom 2024. nastavljeni su napori i reformski procesi usmjereni prema jačanju povezanosti obrazovnog sustava s tržištem rada i povećanju zapošljivosti osoba svih dobi. Trendovi sudjelovanja odraslih u učenju nastavljaju pokazivati pozitivne pomake, uključujući rast stope sudjelovanja u učenju na 6,6% u 2024. (6,3% u 2023.) te stabilan porast broja polaznika i dostupnih obrazovnih programa u sustavu vaučera. S ciljem podizanja kvalitete obrazovanja i povećanja obuhvata odraslih osoba koje sudjeluju u cjeloživotnom učenju tijekom 2024. nastavljeni su reformski procesi u području obrazovanja u skladu s odredbama Zakona o obrazovanju odraslih („Narodne novine“, broj 144/21.). U svrhu poticanja većeg uključivanja odraslih u obrazovanje u svibnju 2024. usvojen je Pravilnik o načinu prijave i provođenju vrednovanja prethodnog učenja („Narodne novine“, broj 79/24.), čime je proveden ključni korak za razvoj sustava priznavanja prethodnog učenja kroz priznavanje kompetencija stečenih neformalnim i informalnim učenjem. Kao dodatnu potporu ustanovama za obrazovanje odraslih, tijekom 2024. izrađeni su Metodologija za vrednovanje prethodnog učenja, zajedno s pripadajućim Vodičem za ustanove te Obrascem za

izradu programa vrednovanja, čime je osiguran jasan i standardiziran okvir za provedbu postupaka stjecanja mikrokvalifikacija, djelomičnih i cjelovitih kvalifikacija. Do kraja 2024. izdano je stručno mišljenje za gotovo 2.000 programa obrazovanja, od čega najveći udio čine mikrokvalifikacije i djelomične kvalifikacije u području digitalnih i zelenih vještina, što potvrđuje snažnu usmjerenost sustava obrazovanja odraslih na potrebe gospodarstva i tranzicijske prioritete. Također, tijekom 2024. pozitivno su vrednovana i u Registar HKO-a upisana 23 nova programa cjeloživotnog učenja na razini visokog obrazovanja, čime se potvrđuje rastuća ulogu sveučilišta i veleučilišta u razvoju sustava cjeloživotnog učenja. Istovremeno, nastavljeni su napori na razvoju alata za priznavanje postojećih vještina, modularnih obrazovnih programa te programa namijenjenih priznavanju kvalifikacija radnika imigranata kako bi njihov ulazak na tržište rada bio brži i učinkovitiji. Nastavljena je i snažna promocija cjeloživotnog učenja kroz nacionalnu kampanju „Tjedan cjeloživotnog učenja“, koja je tijekom 2024. okupila više od 700 institucija i ponudila više od 720 događanja diljem Hrvatske, čime je dodatno učvršćena svijest javnosti o važnosti stalnog razvoja kompetencija. Ovim aktivnostima dodatno se jača kultura učenja, potiče uključivanje različitih skupina građana u procese obrazovanja te se doprinosi razvoju društva temeljenog na znanju.

Rezultati istraživanja PIAAC[12] 2023., objavljeni u 2024., pružaju cjelovit uvid u razinu temeljnih vještina odrasle populacije u Hrvatskoj te njihovu povezanost s položajem na tržištu rada. Odrasla populacija u Hrvatskoj prema čitalačkoj i matematičkoj pismenosti ostvaruje 254 boda u obje domene, što je ispod prosjeka zemalja OECD-a (260 bodova - čitalačka pismenost; 263 boda - matematička pismenost), ali uz stabilan položaj u sredini poretka zemalja sudionica. S druge strane, u Hrvatskoj oko polovice odrasle populacije postiže slabije rezultate u čitalačkoj i matematičkoj pismenosti, što ukazuje na znatne potrebe za dodatnim razvojem osnovnih vještina, osobito u kontekstu ubrzanih tehnoloških i strukturnih promjena na tržištu rada. Rezultati u domeni prilagodljivosti u rješavanju problema (RH - 235; OECD - 251), prema kojima 38,7% građana u Hrvatskoj postiže nizak rezultat, u usporedbi s 29,28% građana na razini OECD-a, jasno potvrđuju potrebu za snažnijim razvojem digitalnih i problemskih vještina ključnih za konkurentnost radne snage. Povećanje postignuća u jednoj od temeljnih vještina za jednu standardnu devijaciju, povezano je s 4% većom vjerojatnošću uključivanja na tržište rada te sa 7,4% višim plaćama među zaposlenima, što potvrđuje da ulaganje u razvoj vještina ima snažne učinke na zapošljivost i produktivnost radne snage.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba mjera aktivne politike zapošljavanja s ciljem povećanja sudjelovanja nezaposlenih osoba na tržištu rada i jačanja njihove zapošljivosti. Posebna pozornost pri provedbi mjera je usmjerena skupinama u nepovoljnom položaju, osobito mladima, osobama s invaliditetom i dugotrajno nezaposlenima, za koje su osigurani ciljano usmjereni programi potpore. Mjerama aktivne politike zapošljavanja je obuhvaćeno 12 programa u koje je tijekom 2024. bilo uključeno ukupno 41.731 osoba, za što su ukupno osigurana sredstva u iznosu od gotovo

[12] PIAAC - eng. Programme for the International Assessment of Adult Competencies - Međunarodni program OECD-a za procjenu kompetencija odrasle populacije

180 milijuna eura. Programi su usmjereni na zapošljavanje, samozapošljavanje te dodatno i cjeloživotno obrazovanje, a njihovom provedbom korisnicima je omogućeno stjecanje novih kompetencija potrebnih za ulazak ili ostanak na tržištu rada, dok je poslodavcima omogućeno zapošljavanje radnika s vještinama koje odgovaraju njihovim stvarnim potrebama. Poseban naglasak stavljen je na jačanje zapošljivosti osoba koje se nalaze u izrazito nepovoljnom položaju na tržištu rada, poput dugotrajno nezaposlenih osoba, osoba s invaliditetom i osoba bez završene srednje škole. U tu svrhu provodi se program Posao+, namijenjen upravo skupinama kojima je za uspješnu radnu i socijalnu integraciju potreban kombinirani pristup i višestruke mjere potpore. Kroz potporu za zapošljavanje osoba uključenih u program Posao+ financira se puni iznos troška plaće do 12 mjeseci, odnosno najviše 24 mjeseca za osobe koje su prethodno sudjelovale u Aktivacijskom programu HZZ-a ili u usluzi socijalnog mentorstva. Tijekom 2024. u mjere aktivne politike zapošljavanja uključene su i 2.364 osobe s invaliditetom, što u odnosu na 2023. predstavlja povećanje od 44,7%, za što je izdvojeno 8 milijuna eura. Istovremeno, poticaje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom tijekom 2024. iskoristilo je 1.098 poslodavaca za zapošljavanje 3.537 osoba s invaliditetom, za što je izdvojeno ukupno 20 milijuna eura. Ovakav pristup dodatno jača inkluzivnost tržišta rada te olakšava uključivanje i ubrzava povratak ranjivih skupina u svijet rada.

Nastavljeno je ulaganje u jačanje kompetencija radne snage kroz provedbu obrazovanja za stjecanje kompetencija traženih na tržištu rada putem sustava vaučera za obrazovanje, financiranog kroz NPOO u ukupnom iznosu od 60 milijuna eura. NPOO-om je predviđeno uključivanje ukupno 40.000 korisnika u programe obrazovanja odraslih, s fokusom na uključivanje ranjivih skupina, kojima se ovim instrumentom pruža brži i učinkovitiji pristup relevantnim kompetencijama. Provedba sustava vaučera je u 2024. pokazala vrlo dobre rezultate te veliki interes korisnika, kao i pružatelja usluga - ustanova za obrazovanje odraslih, uključujući visoka učilišta, pučka otvorena učilišta, udruge, poslodavce i druge prihvatljive pružatelje. Na kraju 2024. u bazi pružatelja usluga obrazovanja putem sustava vaučera bilo je upisano 226 pružatelja obrazovanja, koji su nudili ukupno 1.834 programa obrazovanja usklađena s HKO-om. Tijekom 2024. u obrazovanje je kroz ovaj sustav bilo uključeno ukupno 14.060 nezaposlenih i zaposlenih osoba, od čega 16% u programe stjecanja vještina za zelenu tranziciju, 45% u programe stjecanja vještina za digitalnu transformaciju te 39% u programe stjecanja drugih vještina potrebnih na tržištu rada. Sveukupno je od uspostave ovoga mehanizma financiranja obrazovanja odraslih u travnju 2022., do kraja 2024., korisnicima dodijeljeno 30.625 zahtjeva za dodjelu vaučera. Sustav vaučera je tijekom 2024. dodatno proširen na programe koji omogućuju i stjecanje drugih vještina za kojima se pokazuje potreba na tržištu rada, a financiraju se iz ESF+, čime se osigurava stabilan nastavak ulaganja u razvoj radne snage i povećanje njezine prilagodljivosti potrebama tržišta rada. Od travnja 2024. je u cilju jačanja integracije stranih radnika na domaćem tržištu rada kroz sustav vaučera omogućeno sufinanciranje učenja hrvatskog jezika za strane radnike zaposlene u ključnim sektorima.

3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

3.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Pokazatelj vremena rješavanja prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	250 dana	469 dana (2024.)
Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije"	*77. mjesto (2019.)*	*< 60. mjesta*	*Nisu dostupni podaci za 2024.*
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Djelotvornost javne uprave	**59. mjesto (2020.)**	**n/p**	47. mjesto (2024.)

3.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom

Učinkovito i djelotvorno pravosuđe

Tijekom 2024. pravosuđe u Hrvatskoj se borilo s otklanjanjem posljedica događaja iz 2023. (mjere upozorenja sudaca i štrajk sudskih službenika), koji su uzrokovali poteškoće u redovnom radu i otežali učinkovito funkcioniranje pravosudnog sustava. Tijekom 2024. nastavljena je provedba reformskih mjera u okviru Nacionalnog plana razvoja pravosudnog sustava za razdoblje od 2022. do 2027., čime se doprinijelo smanjenju prosječnog vremena trajanja prvostupanjskih građanskih i trgovačkih predmeta u 2024. u odnosu na 2023. (s 541 na 469 dana). Osim smanjenja trajanja prvostupanjskih građanskih i trgovačkih predmeta nastavio se pozitivan trend smanjenja broja neriješenih predmeta koji je na kraju 2024. iznosio 445.978 (459.447 u 2023. godini). Također, zabilježeno je smanjenje udjela predmeta starijih od tri godine u ukupnom broju neriješenih predmeta koji je iznosio 20% u odnosu na 26% u 2023. godini.

Tijekom 2024. ostvareni su pozitivni pomaci u jačanju transparentnosti i pravne sigurnosti, uz rast udjela potvrđenih prvostupanjskih odluka na višem sudu koji je za kaznene predmete porastao na 75% (74% u 2023.), dok je istodobno za građanske predmete zabilježeno blago smanjenje potvrđenih odluka na 57% (60% u 2023. godini). Značajan napredak je zabilježen u jačanju administrativnih kapaciteta te je 96,69% pravosudnih dužnosnika i službenika (80,25% u 2023.) završilo neki od programa stručnog usavršavanja, kao i 63% službenika zatvorskog i probacijskog sustava (50% u 2023. godini). Pravosudna akademija je u 2024. organizirala ukupno 565 obrazovnih aktivnosti, što je 26 više nego prethodne godine. Program inicijalne izobrazbe uspješno

je dovršilo 34 vježbenika, a 209 polaznika završilo je Državnu školu za pravosudne dužnosnike. U okviru cjeloživotnog stručnog usavršavanja održane su 444 aktivnosti za 8.752 polaznika, uz najviše sudionika iz redova sudaca. U edukacije su uključeni i savjetnici, državni odvjetnici, službenici te ostali stručnjaci. Najviše aktivnosti obuhvaćalo je kazneno i građansko pravo, a značajan broj odnosio se i na trgovačko i prekršajno pravo. Dodatno, zabilježeno je blago smanjenje razine osposobljenosti pravosudnih dužnosnika i službenika za digitalnu transformaciju koji je u 2024. smanjen na razinu od 9,35% (10,40% u 2023. godini). Modernizacija pravosudne infrastrukture i provedba ulaganja u infrastrukturu, s ciljem poboljšanja uvjeta u zatvorskom i probacijskom sustavu, također se nastavlja uspješno provoditi, uz povećanje ulaganja od 442% u odnosu na 2020. godinu (220% u 2023. godini).

Nadalje, tijekom 2024. provedene su daljnje zakonodavne i institucionalne reforme u pravosudnom sustavu. U ožujku 2024. donesen je Zakon o dostavi sudskih pismena („Narodne novine“, broj 36/24.). Cilj donošenja Zakona je povećanje učinkovitosti instituta dostave s obzirom da je uredna i zakonita dostava sudskih pismena temeljni procesni imperativ. Zakonom se pristupilo cjelovitom uređenju instituta odnosno standardiziranju, pojednostavljenju i ujednačavanju pravila o dostavi u svim sudskim postupcima. Zakon je stupio na snagu 1. siječnja 2025., ali će se do usklađenja temeljnih procesnih zakona s ovim Zakonom postupci dostave provoditi sukladno navedenim zakonima. U cilju rasterećenja sudova i olakšanja postupaka osnivanja trgovačkih društava, stupile su na snagu odredbe Zakona o izmjenama i dopuna Zakona o sudskom registru („Narodne novine“, broj 123/23.) kojima se ukida obveza dostave izjava o nepostojanju dugovanja, zahvaljujući automatskoj razmjeni podataka s Poreznom upravom. U 2024. stupio je na snagu i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“, broj 155/23.) kojima je provedeno usklađivanje s novim Zakonom o mirnom rješavanju sporova („Narodne novine“, broj 67/23.).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima („Narodne novine“, broj 36/24.) iz 2024. revidiran je Zakon o sudovima kojim je propisana obveza javne objave svih sudskih odluka, čime se sudski postupak dovršava na posebnoj mrežnoj stranici uz prethodnu anonimizaciju i poštivanje pravila o zaštiti osobnih podataka, a u okviru NPOO-a razvijen je sustav za automatsku anonimizaciju i javnu objavu sudskih odluka (ANON), povezan sa sustavom e-Spis. Sustav omogućuje anonimiziranu objavu odluka na javnom portalu s naprednim mogućnostima pretraživanja, uz poštivanje pravila zaštite osobnih podataka. Na taj način ispunjena je obveza objave anonimiziranih odluka koja je u primjeni od 1. siječnja 2025., a sve s ciljem povećanja transparentnosti rada sudova i dostupnosti sudske prakse. Navedenim se omogućava kontinuirani pristup informacijama o radu sudova te jača povjerenje javnosti u sudbenu vlast. U predmetima nasilja u obitelji propisuje se obveza redovitog pohađanja stručnog usavršavanja sudaca iz ovog područja, a za istu se smatra da će doprinijeti učinkovitijoj i kvalitetnijoj pravnoj zaštiti na ovom području. Istodobno, povećanjem plaća i materijalnih prava sudaca, uključujući višu osnovicu i koeficijente kroz Zakon o izmjenama Zakona o plaći i drugim materijalnim pravima pravosudnih

dužnosnika („Narodne novine“, broj 35/24.) ciljano se podiže motivacija sudskog kadra radi smanjenja broja zaostalih predmeta, posebno na općinskim i županijskim sudovima.

Poticaj rješavanju predmeta u većem broju (osobito „starih“ predmeta) nastavljen je praćenjem rješavanja predmeta na sudovima pomoću akcijskih planova. Akcijski planovi za poboljšanje učinkovitosti rada sudova u 2024. doneseni su za svako pravosudno područje s naglaskom na rad općinskih i županijskih sudova. Cilj akcijskih planova je povećanje broja riješenih predmeta sukladno pokazateljima učinkovitosti u pojedinoj vrsti predmeta, intenzivnije rješavanje predmeta koji se u sudovima vode preko sedam godina i posebno praćenje i rješavanje kaznenih predmeta, kojima u narednom razdoblju od tri godine prijeti nastupanje zastare. Izvršavanje akcijskih planova se prati na tromjesečnoj razini, u suradnji s predsjednicima sudova, te se utvrđuju subjektivni i objektivni razlozi za eventualno neispunjenje ciljeva utvrđenih akcijskim planovima. Kao rezultat provedbe akcijskih planova, broj neriješenih predmeta starijih od sedam godina na općinskim i županijskim sudovima je u 2024. smanjen za 25% te je uspješno riješeno 66% predmeta kojima je prijetio protek zastarnog roka.

Također, s ciljem poboljšanja učinkovitosti, u 2024. je nastavljena primjena novih Okvirnih mjerila za rad sudaca. Okvirnim mjerilima za rad sudaca propisuje se broj odluka koje je sudac dužan donijeti u redovitom radnom vremenu tijekom kalendarske godine, a primjena je rezultirala smanjenjem broja neriješenih predmeta u različitim vrstama sudova. Prema podacima za 2024. za 7,92% je smanjen broj neriješenih građanskih predmeta na općinskim sudovima (213.600 predmeta na kraju 2024. u odnosu na 231.980 na kraju 2023.), dok je na trgovačkim sudovima broj neriješenih predmeta smanjen za 6,36% (15.395 predmeta na kraju 2024. u odnosu na 16.440 na kraju 2023. godine). Istovremeno smanjen je i broj neriješenih stečajnih predmeta za 12,4% (4.504 predmeta na kraju 2024. u odnosu na 5.141 na kraju 2023. godine). Također, primijećeno je povećanje broja riješenih predmeta za 8% tijekom 2024. na 604.589, u odnosu na 559.823 riješenih predmeta tijekom 2023. godine. Dodatno, na svim vrstama sudova (općinskim, trgovačkim i županijskim sudovima te Visokom trgovačkom sudu) ostvareni su značajno bolji rezultati u smanjenju broja neriješenih predmeta starijih od pet godina te je na kraju 2024. u odnosu na 2023. njihov ukupan broj smanjen za 24,4% (47.817 neriješenih predmeta starijih od pet godina na kraju 2024. u odnosu na 63.253 neriješenih predmeta na kraju 2023. godine).

Radi poticanja alternativnog rješavanja sporova, u okviru projekta „Unaprjeđenje sustava sudskog mirenja“ izrađeno je sociološko istraživanje razloga nedovoljnog korištenja instituta mirenja u Hrvatskoj te je provedeno osposobljavanje za izmiritelje za više od 500 osoba. Izrađena je komparativna analiza sustava mirenja u Hrvatskoj s drugim državama (Portugal, Norveška, Irska, Nizozemska) te je izrađen priručnik za sudsko mirenje, a provedena je i promotivna kampanja. Nadalje, uz podršku Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država u 2024. završena je provedba Programa izvrsnosti hrvatskih sudova čija je svrha poboljšanje učinkovitosti sudskih postupaka na građanskim i trgovačkim sudovima, posebice uvođenjem alata za aktivno upravljanje predmeta prema međunarodnom okviru za izvrsnost sudova (ICFE) koji je uveden na pilot sudove.

Tijekom 2024. pripremljene su izmjene zakona radi daljnjeg očuvanja i poboljšanja integriteta sudaca i državnih odvjetnika. Finalizirane su izmjene Zakona o državnom odvjetništvu kojima se ukida pravna osnova za periodične sigurnosne provjere svih državnih odvjetnika. Tijekom 2024. u pripremi su bile zakonodavne izmjene kojima će se sustav sudaca evidentičara uskladiti s pravom EU-a i zahtjevima koje je utvrdio Sud Europske unije (u listopadu 2025. sustav sudaca evidentičara usklađen je s pravom EU-a i zahtjevima koje je utvrdio Sud Europske unije).

Napori na digitalizaciji pravosudnog sustava također napreduju te je sveukupno do kraja 2024. građanima bilo omogućeno korištenje 21 e-usluge pravosudnog sustava (18 e-usluga u 2023. godini). Tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti u provedbi investicije unaprjeđenja sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis). Početkom 2025. potpisan je dodatak ugovoru za unaprjeđenje sustava eSpis, kako bi se osiguralo dovoljno vremena za optimizaciju performansi baze podataka na novoj CDU okolini. Izrađena je potpuno nova e-Komunikacija u kojoj su uzete u obzir sve tehničke preporuke i preporuke sa IT poslovne strane na temelju akcijskog plana Vijeća Europe. Napravljena je potrebna prilagodba e-Komunikacije za sustav e-Građani. Za korisnike, fizičke osobe, koji nisu obveznici e-Komunikacije, pri slanju pismena sa suda fizičkom poštom, šalje se u korisnički pretinac informacija o poslanom pismenu. Dio sustava je prebačen u CDU.

Sudovi i njihovi korisnici sve češće komuniciraju elektroničkim putem, što upućuje na napredak digitalizacije pravosudnog sustava. Istodobno, povećana uporaba elektroničke komunikacije pridonosi daljnjem razvoju i unaprjeđenju digitalnih rješenja. Tijekom 2024. digitalizirani su brojni elementi pravosudnog sustava. Povezan je sustav e-Komunikacija sa sustavima e-Građani i e-Ovlaštenja (za pravne osobe) kako bi se sudska pismena mogla primati preko sigurnog sandučića. Sustav je također poboljšan i dodane su mu nove funkcije. Povećano je korištenje sustava e-Komunikacije u 2024., uglavnom među profesionalnim korisnicima i poduzećima. Broj registriranih korisnika e-Komunikacije u 2024. je porastao na 90.009, što je povećanje od 5,2% u odnosu na 2023. godinu. Od registriranih korisnika najviše je porastao broj likvidatora od skoro 41% na ukupno 258, a zatim broj fizičkih osoba za 12%, na ukupno 14.886 korisnika.

Temeljem Ugovora za Unaprjeđenje informacijskog sustava zemljišnih knjiga i katastra u okviru NPOO-a iz 2022. nastavljena je provedba postupka uspostave baze zemljišnih podataka (BZP). Uspostavljena je BZP za ukupno 725 katastarske općine te se do kraja 2024. 16,18% svih katastarskih čestica (kčbr.), odnosno 21,98% ukupne površine Hrvatske, nalazilo u BZP. Do kraja ožujka 2025. planirana je nadogradnja koja će omogućiti bržu uspostavu BZP-a, a izradit će se detaljan plan po katastarskim općinama (k.o.) za uspostavu BZP po kčbr. (nadogradnja je izvršena u 2025. godini).

U studenome 2024. uveden je virtualni asistent za zemljišne knjige i katastar, koji korisnike vodi kroz funkcije i procedure, a planira ga se proširiti i na druge pravosudne usluge.

U tijeku je i provedba projekta „Trgovački sudovi bez papira“, financiranog iz Instrumenta tehničke pomoći EK (TSI). Projekt je usmjeren na razvoj metodologije za prijelaz s papirnatog na

potpuno digitalno poslovanje trgovačkih sudova (provodi se probna primjena na trgovačkim sudovima u Dubrovniku, Splitu, Varaždinu i Zagrebu), što je ključno za optimizaciju resursa, smanjenje trajanja sudskih postupaka i smanjenje zaostataka. U okviru NPOO investicije „Stabilna i otporna IT infrastruktura informacijskog sustava pravosuđa“ proveden je postupak javne nabave za Uslugu izrade prijedloga arhitekture mreže i podizanja sigurnosti sustava. Prihvaćen je Plan za nadogradnju i optimizaciju infrastrukture IKT-a u svim pravosudnim tijelima, čime je završena 1. faza. Temeljem Plana, provedeni su postupci javnog savjetovanja za obje investicije (mreža i sigurnost) te se priprema postupak javne nabave.

Vezano uz ulaganja u infrastrukturu u okviru projekta Projektiranje i provedbu projekta Trga pravde u Zagrebu za poboljšanje pristupa pravosuđu i učinkovitost trgovačkih postupaka i upravnih sporova, u siječnju 2024. donesena je Odluka o odabiru ponude za izvođenje radova te je ishođena građevinska dozvola. U travnju 2024. započeli su radovi na izgradnji nove zgrade na Trgu pravde. Završen je značajan infrastrukturni projekt energetske obnove 20 zgrada pravosudnih i kaznenih tijela koji je financiran iz NPOO-a. Za svih 20 objekata su ishođeni energetski certifikati. Projekt unapređenja infrastrukture i uvjeta rada u postojećim probacijskim uredima, unapređenje alata za provođenje mjera probacije te jačanje suradnje zatvorskog i probacijskog sustava je završen u travnju 2024. i u okviru njega uspješno su realizirane sve projektne aktivnosti (uveden elektronički nadzor, unaprijeđeni materijalno-tehnički uvjeti u probacijskim uredima kroz izvođenje građevinskih radova, nabava potrebite opreme i namještaja, unaprijeđeni alati za rad probacijske službe, unaprijeđena suradnja zatvorskog i probacijskog sustava).

Borba protiv korupcije

U području jačanja transparentnosti i otvorenosti rada tijela javne vlasti tijekom 2024. godine ostvaren je daljnji napredak u odnosu na prethodno razdoblje. Prema podacima Eurobarometra za 2024., razina povjerenja građana u javne institucije porasla je na 53%, u usporedbi s 52% zabilježenih u 2023. godini, što upućuje na postupno jačanje percepcije integriteta i učinkovitosti javnog sektora. Istodobno, prema Izvješću o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2024., 80% tijela javne vlasti navelo je kako na svojim mrežnim stranicama objavljuje sve zakone i druge propise iz svojeg djelokruga, dok je dodatnih 13% izvijestilo o djelomičnoj objavi. Razina objave općih akata i odluka također je porasla, dosegnuvši gotovo 83% (2023.: 80%), čime su dodatno unaprijeđeni standardi transparentnosti i dostupnosti informacija od javnog interesa.

U području jačanja institucionalnog i normativnog okvira za borbu protiv korupcije u 2024. godini zabilježen je daljnji napredak, ponajprije kroz značajno povećanje financijskih sredstava za rad tijela nadležnih za aktivnosti povezane s borbom protiv korupcije. Ukupna izdvajanja porasla su na 65,94%, u odnosu na početnu vrijednost od 20% za razdoblje od 2018. do 2020., što potvrđuje kontinuirano jačanje kapaciteta za provedbu antikorupcijskih politika. Dodatno, usvajanje novog Zakona o lobiranju („Narodne novine“, broj 36/24.) predstavlja važan iskorak u razvoju transparentnog, uređenog i međunarodno usklađenog sustava upravljanja utjecajem na procese

donošenja odluka. Zakon doprinosi jačanju preventivnog djelovanja neovisnih tijela te unapređenju percepcije lobiranja kao legitimne demokratske prakse u Hrvatskoj, u skladu s europskim standardima i preporukama iz Izvješća o vladavini prava, preporukama GRECO-a, standardima OECD-a te praksom Registra transparentnosti Europske unije i Europskog parlamenta. Uspostavom javno dostupnog Registra lobista osigurana je veća preglednost informacija o identitetu i profesionalnim interesima osoba koje nastoje utjecati na oblikovanje javnih politika, čime se dodatno povećava razina transparentnosti i integriteta procesa donošenja odluka.

Daljnje jačanje sustava integriteta i nadzora u tijelima javne vlasti potvrđuju i nalazi Državnog ureda za reviziju te aktivnosti unutarnjeg nadzora u nadležnim tijelima tijekom 2024. godine. Prema Izvješću o radu Državnog ureda za reviziju za 2024., broj bezuvjetnih mišljenja o usklađenosti poslovanja tijela državne i lokalne razine porastao je na 102, odnosno 65,2% svih izraženih mišljenja, što predstavlja povećanje od 24% u odnosu na 2023. godinu. Porast ukazuje na unapređenje zakonitosti, transparentnosti i pravilnosti poslovanja javnih tijela. Uz to, na temelju zaprimljenih zahtjeva i predstavki građana, Državni inspektorat je tijekom 2024. proveo ukupno 58 unutarnjih nadzora nad radom i postupanjem svojih inspektora, od čega je 16 nadzora provedeno temeljem prijava građana. Na temelju tih nadzora pokrenuto je 9 stegovnih postupaka pred službeničkim sudom te 4 postupka zbog lake povrede službene dužnosti, a jedan je državni službenik privremeno udaljen iz državne službe, dok u 81% slučajeva nisu utvrđene veće nepravilnosti. Ukupan broj provedenih unutarnjih nadzora u Državnom inspektoratu povećao se za 52% u odnosu na 2023. godinu, što odražava intenziviranje aktivnosti usmjerenih na jačanje odgovornosti i kvalitete rada inspekcijskih službi. Nadalje, u 2024. ukupno je proveden 31 kontrolno-instruktivni nadzor nad radom različitih inspekcija u različitim područnim uredima Državnog inspektorata i u suradnji sa Sektorima za nadzor obuhvaćenih inspekcijskih područja, pri čemu je u 71% nadzora utvrđeno uredno i pravilno postupanje bez značajnijih nepravilnosti. Ovi rezultati potvrđuju napredak u dosljednoj primjeni propisa, standarda postupanja i mehanizama unutarnje kontrole u inspekcijskom nadzoru.

S ciljem daljnjeg podizanja javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti prijavljivanja nepravilnosti i jačanja transparentnosti u okviru NPOO investicije „Uključivanje šire javnosti u borbu protiv korupcije podizanjem javne svijesti o štetnosti korupcije, nužnosti sprječavanja i pravnoj zaštiti prijavitelja“ provedena je Nacionalna informativna kampanja o štetnosti korupcije i nužnog sprječavanja svakog oblika korupcije. Nacionalna kampanja obuhvatila je medijsku kampanju koja je uključivala oglašavanje u televizijskom programu, na društvenim mrežama, radio postajama i tisku, kao i organizaciju okruglih stolova i konferencije te edukacija na temu antikorupcije u srednjim školama. Također, u tijeku je izrada i uspostava IT antikorupcijske platforme koja za cilj ima poboljšanje koordinacije i suradnje tijela uključenih u provedbe nacionalnih antikorupcijskih dokumenata i jasno informiranje građana o postojećem zakonodavnom okviru u području sprječavanja korupcije te je započela priprema nacionalne antikorupcijske kampanje radi podizanja javne svijesti o štetnosti korupcije.

Nadalje, u cilju jačanja institucionalnog okvira za borbu protiv korupcije, provele su se aktivnosti

u kontekstu procesa pristupanja Hrvatske OECD-u. U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u svibnju 2024. održana je konferencija pod nazivom „Integritet bez granica: Strategije za sprječavanje i borbu protiv podmićivanja stranih javnih službenika“ s ciljem pružanja praktičnih smjernica za provedbu OECD-ove Konvencije o borbi protiv podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama. U listopadu 2024. organiziran je i Okrugli stol pod nazivom „Uloga OECD u jačanju antikorupcijskih politika u privatnom sektoru“ s ciljem poticanja rasprave o doprinosima OECD-ovih standarda, jačanju antikorupcijskih napora u poslovanju, s posebnim naglaskom na standarde Konvencije OECD-a protiv podmićivanja stranih javnih službenika u međunarodnim poslovnim transakcijama te standarde OECD-a u kontekstu jačanja okvira odgovornog poslovnog ponašanja. Također, 6. prosinca 2024. održana je konferencija „Zajedno za integritet - sinergija poslovnog sektora i javne uprave u borbi protiv korupcije“, a jedna od tema bila je utjecaj OECD-ovih standarda na razvoj politika usklađenosti poslovanja (*compliance*) i korporativno ponašanje. U sklopu istog cilja izrađen je Priručnik za primjenu preporuka OECD-a glede korporativnog upravljanja u trgovačkim društvima u većinskom vlasništvu JLP(R)S.

Kompetentna, dostupna i učinkovita javna uprava

U 2024. nastavljeni su sustavni napori usmjereni na modernizaciju javne uprave, s ciljem povećanja učinkovitosti, kvalitete i dostupnosti javnih usluga te jačanja primjene načela dobrog upravljanja u svim tijelima javne vlasti. Ostvareni su mjerljivi pomaci, što potvrđuju i međunarodni pokazatelji. Prema ljestvici globalne konkurentnosti (World Competitiveness Ranking - WCR) Instituta za razvoj poslovnog upravljanja iz Lausanne (IMD), Hrvatska je u 2024. u kategoriji „Djelotvornost javne uprave“ zauzela 47. mjesto među 67 analiziranih zemalja, što predstavlja napredak od dva mjesta u odnosu na 2023. godinu.

Istodobno, prema nalazima OECD-ova izvješća „*Government at a Glance 2025*“, s podacima za 2024. Hrvatska i dalje pokazuje napredak, ali i kontinuirane strukturne izazove u razvoju moderne, učinkovite i digitalno zrele javne uprave. U području digitalne transformacije, Hrvatska se prema razini uporabe digitalnog identiteta svrstava u kategoriju zemalja u kojima 25 - 49% stanovništva koristi digitalni identitet, što je ispod prosjeka najrazvijenijih OECD zemalja. Istodobno, prema pokazateljima dostupnosti digitalnih javnih usluga, Hrvatska se nalazi u kategoriji zemalja u kojima je 50 - 74% javnih usluga dostupno putem sigurnog digitalnog identiteta, što upućuje na potrebu daljnjeg razvoja digitalne javne infrastrukture i integracije digitalnih rješenja u administrativne procese. U području otvorenih podataka, rezultati OURdata Indeksa pokazuju da se Hrvatska nalazi znatno ispod OECD prosjeka, osobito u komponenti poticanja ponovne uporabe otvorenih podataka te strateškog upravljanja njihovom kvalitetom, što ograničava puni potencijal otvorenosti i transparentnosti u javnom sektoru. Nadalje, analiza sastava državne uprave pokazuje da se Hrvatska svrstava u kategoriju zemalja u kojima je manje od 50% zaposlenika u tijelima javne vlasti visokoobrazovano, dok je u većini OECD zemalja taj udio bitno viši, što naglašava važnost daljnjeg jačanja profesionalizacije i sustavnog razvoja kompetencija državnih službenika. Sukladno izvješću OECD preporučuje ubrzano jačanje

digitalnih kapaciteta, ulaganja u vještine, bolju integraciju digitalnih alata te sustavno unaprjeđenje upravljanja podacima, kako bi Hrvatska mogla ostvariti javnu upravu koja je učinkovitija, otvorenija i u većoj mjeri usmjerena na korisnike.

U području digitalne transformacije javne uprave u 2024. uspješno su provedene mjere koje su rezultirale nadogradnjama i povećanjem broja elektroničkih usluga dostupnih putem portala e-Građani, čime se omogućuje pristup državnim uslugama i dokumentima bez potrebe za fizičkim dolaskom na šaltere te je u svim upravnim postupcima uvedena mogućnost e-potpisa za građane i pravne osobe. U 2024. portal e-Građani ukupno je koristilo 2.038.699 korisnika, što predstavlja rast od 8,35% u odnosu na 2023., uz 203,6 milijuna prijava putem sustava NIAS. Putem Korisničkog pretinca, 31 tijelo javne vlasti uputilo je 35,9 milijuna poruka, potvrđujući sve važniju ulogu portala e-Građani u modernizaciji komunikacije s građanima. Tijekom 2024. portal je proširen s devet novih e-usluga za građane, poduzetnike i javne institucije, čime je dodatno unaprijeđena pristupačnost administrativnih postupaka te povećana učinkovitost, transparentnost i smanjenje administrativnog opterećenja za građane i poduzetnike.

Dovršen je rad na reformi sustava plaća u državnoj i javnim službama, proveden sukladno Zakonu o plaćama u državnoj službi i javnim službama („Narodne novine“, broj 155/23.), čime je uspostavljen moderniji i pravedniji sustav nagrađivanja. U cilju provedbe reforme, Vlada Republike Hrvatske je tijekom 2024. donijela niz provedbenih uredbi koje uređuju primjenu standardnih mjerila za vrednovanje i klasifikaciju radnih mjesta, raspon koeficijenata u jedinstvenoj platnoj ljestvici, nazive radnih mjesta, uvjete za raspored te koeficijente za obračun plaće u državnoj službi i javnim službama. Dodatno su uređeni sustavi ocjenjivanja učinkovitosti rada državnih službenika te postupak, kriteriji i način ocjenjivanja zaposlenih u javnim službama, čime su stvoreni preduvjeti za dosljedniju, transparentniju i pouzdaniju primjenu novog sustava plaća.

Uveden je novi Centralizirani sustav zapošljavanja putem online testiranja, kojim se osigurava veća objektivnost, transparentnost i usporedivost postupaka odabira kandidata u državnoj službi. Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2024. donijela Uredbu o postupku zapošljavanja u državnoj službi („Narodne novine“, broj 124/24.), čime je uspostavljen jedinstveni normativni okvir za provedbu transparentnih postupaka zapošljavanja. Od studenoga 2024. Centralizirani sustav za zapošljavanje u potpunosti je stavljen u funkciju, omogućujući dosljednu primjenu standardiziranih kriterija te transparentan odabir najkompetentnijih kandidata. Usporedno s time, provedene su mjere usmjerene na jačanje donošenja odluka temeljenih na podacima i analizama te na uvođenje strateškog planiranja na svim razinama vlasti, čime se dodatno unapređuje učinkovitost i profesionalizacija javne uprave.

S ciljem smanjenja ekološkog otiska javne uprave, nastavljeno je uvođenje politika održivoga razvoja u javnu upravu. Vlada Republike Hrvatske je u studenome 2024. donijela Odluku o provedbi zelene javne nabave („Narodne novine“, broj 137/24.) i Smjernice za poboljšanje učinka javne uprave u zaštiti okoliša („Narodne novine“ broj 137/24.) kojima se tijelima javne vlasti

propisuje obveza da prilikom postupka javne nabave uzimaju u obzir elementi koji ne štete okolišu i koji uvažavaju okolišne kriterije, odnosno da integriraju sustavne mjere za smanjenje ekološkog otiska svog svakodnevnog rada. Uvođenje održivih praksi i smanjenje ekološkog otiska javne uprave provodi se također kroz energetsku obnovu javnih zgrada, smanjenje emisija i primjenu ekološki prihvatljivih tehnologija. Provedene su mjere za osnaživanje kapaciteta JLP(R)S, kako bi se osigurala jednakost u pristupu javnim uslugama i održivom razvoju. Kroz fokus na digitalizaciju, transparentnost, učinkovitost, profesionalizaciju i održivi razvoj, ostvarene su značajne pozitivne promjene koje su se odrazile na poboljšanje kvalitete i održivosti javnih usluga, čime se građanima i poduzetnicima omogućuje bolja i brža usluga, te ostvaruju preduvjeti za gospodarski rast i konkurentnost u EU-u.

Tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti usmjerene na pojednostavnjenje postupaka i smanjenje administrativnog opterećenja građana kroz analizu javnih usluga prema životnim područjima i događajima definiranima na portalu e-Građani (gov.hr). U okviru NPOO reformske mjere stručna radna skupina za administrativno rasterećenje građana izradila je Analizu administrativnog opterećenja za 2024., prema kojoj je u odnosu na 2023. rasterećenje iznosilo 13,78%, dok je u odnosu na 2019. zabilježeno ukupno rasterećenje od 31,28%. Temeljem izrađene analize pripremljen je Prijedlog Akcijskog plana za administrativno rasterećenje građana za 2025., kojim se predviđa provedba novih pet vertikalnih mjera usmjerenih na usluge s najvećim opterećenjem te sedam horizontalnih mjera kao preduvjeta za daljnje sustavno rasterećenje (usvojen na sjednici Vlade Republike Hrvatske u ožujku 2025. godine). Paralelno, u državnoj upravi su nastavljeni napori na razvoju sustava upravljanja kvalitetom, s ciljem optimizacije procesa, smanjenja troškova te jačanja učinkovitosti i boljeg upravljanja ljudskim potencijalima.

Od rujna 2023. Hrvatska u suradnji s OECD-om sudjeluje u provedbi višedržavnog projekta u okviru Instrumenta tehničke pomoći EU (TSI) „Mjerenje zadovoljstva građana ključnim javnim uslugama za bolji učinak i veće povjerenje". Projekt uz Hrvatsku okuplja i drugih devet država članica EU-a, a usmjeren je na razvoj metodologije za mjerenje zadovoljstva korisnika uslugama javne uprave. Do kraja 2024. provedeno je probno anketiranje korisnika ključnih javnih usluga te su pripremljene aktivnosti za analizu i javnu prezentaciju rezultata tijekom 2025. uz daljnju razmjenu dobrih praksi među uključenim državama.

S ciljem jačanja kapaciteta država članica EU u provedbi reformi usmjerenih na poticanje ulaganja, povećanje konkurentnosti te postizanje održive ekonomske i društvene konvergencije, u 2024. proveden je projekt u okviru Instrumenta za tehničku potporu (TSI) „EU anketa za državne službenike: Jačanje politika i reformi upravljanja ljudskim resursima utemeljenih na dokazima". U anketama provedenim u okviru projekta sudjelovalo je 4.261 državni službenik (18%) iz 26 tijela državne uprave, a obuhvatila je područja radnih uvjeta, motivacije i dobrobiti zaposlenika, percepcije rukovodstva, razvoj karijere i mogućnosti učenja, upravljanje učinkom te inovacijsku klimu. Rezultati pokazuju da je 66% službenika zadovoljno radom u državnoj upravi, što je na razini rezultata iz 2020. i potvrđuje općenito pozitivan stav prema radu u javnoj službi. U sljedećem razdoblju planiraju se mjere usmjerene na dodatno povećanje zadovoljstva i

uključenosti zaposlenika, osobito kroz jačanje sustava učenja i razvoja te modernizaciju programa stručnog usavršavanja. Udio službenika koji rade u hibridnom modelu ostao je stabilan te je na kraju 2024. iznosio 26,53%. Ovaj model, koji kombinira rad na izdvojenom mjestu i u uredu, pokazuje se učinkovitim u unapređenju dobrobiti zaposlenika, smanjenju troškova te stvaranju poticajnog radnog okruženja, što pridonosi većoj motiviranosti službenika i ukupnoj učinkovitosti javne uprave.

U okviru HRM (eng. Human Resources Management) sustava za integrirano upravljanje ljudskim potencijalima, uspostavljeno je devet novih e-funkcionalnosti, kojima se digitaliziraju ključni procesi upravljanja ljudskim potencijalima i povezuje ih se s matičnim registrima i drugim sustavima, čime se postupci dodatno pojednostavljuju i ubrzavaju. HRM sustav će se postupno uvoditi u tijela državne uprave koja nemaju rješenja za digitalizirano i integrirano upravljanje ljudskim potencijalima, a u razdoblju do 2027. planira se uvesti u ukupno 16 tijela državne uprave. U skladu s ranije razvijenim kompetencijskim okvirom za javnu upravu, tijekom 2024. provedeno je usklađivanje programa usavršavanja DŠJU, prilagođavanjem sadržaja programa i nastavnih materijala, kako bi planiranim ishodima učenja ciljano odgovarali usvajanju i jačanju potrebnih kompetencija službenika na rukovoditeljskim i ostalim razinama. Tijekom 2024. održane su 384 radionice DŠJU za državne i javne službenike, s ukupnim trajanjem od 3.939 trening sati, a programe usavršavanja uspješno je završilo 11.374 polaznika. Trajno dostupne programe e-učenja koristilo je ukupno 3.811 službenika.

U okviru aktivnosti usmjerenih na unaprjeđenje sustava JLP(R)S, nakon uspješno završenog projekta „Optimizacija sustava lokalne i područne (regionalne) samouprave“ sredinom 2024. započela je provedba NPOO investicije „Daljnja optimizacija i decentralizacija JLP(R)S putem potpore funkcionalnom spajanju“. U okviru Investicije analiziran je pravni okvir za funkcionalno spajanje kao i dobre prakse spajanja u državama članicama EU. Također, analizirani su kapaciteti jedinica temeljem izračuna indikatora sadržanih u Jedinstvenom IT sustavu za prikupljanje i pohranu podataka te izračun indikatora za procjenu kapaciteta jedinica. Izrađene su i smjernice kao i preporuke za spajanje. Provedeno je anketno istraživanje na službenicima i građanima jedinica iz pilot područja Investicije te je izrađena metodologija za podršku funkcionalnom i stvarnom spajanju. Temeljem navedenih rezultata, krajem 2024. započeo je razvoj Sustava podrške za dobrovoljno funkcionalno i stvarno spajanje jedinica lokalne samouprave koji će im pružati sve potrebne informacije i digitalnu podršku za učinkovitije planiranje i provedbu postupka funkcionalnog i stvarnog spajanja. Sustav će omogućiti uvid u ključne pokazatelje za funkcionalno i stvarno spajanje te će jedinice putem njegovih funkcija moći dobiti prikaz tko su pogodni kandidati za spajanje, u kojim točno poslovima te prema kojem modelu i varijanti spajanja. Do kraja 2024. zaprimljeno je 96 zahtjeva za funkcionalno spajanje, kojima je obuhvaćeno 393 JLS odnosno 186 JLS ako se ne računaju jedinice koje su se javile za više modela funkcionalnog spajanja (bez ponavljanja). Od zaprimljenih 96 zahtjeva pozitivno je odgovoreno na 66 zahtjeva, kojima je obuhvaćeno 244 jedinica odnosno njih 132 s obzirom na to da su se neke JLS javile za više modela funkcionalnog spajanja. Broj od 244 JLS čini 43,96% od ukupnog broja JLS (555), dok 132 jedinice čini 23,78% od ukupnog broja JLS.

Nastavljene su aktivnosti na unaprjeđenju interoperabilnosti i sigurnosti državne informacijske infrastrukture, uspostavlja se središnji sustav interoperabilnosti (OOTS platforma), nastavljena je digitalizacija licenciranja za obavljanje gospodarskih djelatnosti (platforma START Plus) uz jačanje sigurnosti državne informacijske infrastrukture. Također, u 2024. pripremljen je novi Zakon o državnoj informacijskoj infrastrukturi te je uspostavljen jedinstveni kontakt centar za e-usluge. Također, nastavljen je razvoj centralnog *Data lake* repozitorija, a provedeno je i nadograđivanje Centra dijeljenih usluga. Dodatno, pokrenute su pripreme za eksternalizaciju NIAS-a (sustava elektroničke identifikacije) za poslovni i za civilni sektor. Broj upita na Središnju državnu sabirnicu (GSB) u 2024. iznosio 403,5 milijuna, s 39 registara i 266 tijela/institucija koje preuzimaju podatke s GSB-a. Tijekom 2024. završene su projektne aktivnosti u okviru NPOO investicije „Izrada digitalne mobilne platforme“, kojima je obuhvaćen razvoj i uspostava mobilne platforme i aplikacije m-Građani, uspostava integracijskih sučelja za 20 javnih e-usluga te su provedene aktivnosti nadogradnje NIAS-a, što je bio preduvjet za rad sustava mobilne platforme i aplikacije.

Prema Izvješću o stanju digitalnog desetljeća 2025. značajnih 82,5% korisnika interneta u Hrvatskoj koristilo je usluge e-uprave, više od prosjeka EU (70,0%). S druge strane, zabilježene ocjene digitalnih javnih usluga za građane od 75,0 (EU 82,3) i e-usluga za poduzeća od 65,0 (EU 82,70) u Hrvatskoj su i dalje ispod prosjeka EU-a. Prema tom izvješću Hrvatska je ostvarila snažan napredak u digitalnoj infrastrukturi i kibernetičkoj sigurnosti, ali se i dalje suočava s izazovima u digitalizaciji malih i srednjih poduzeća i primjeni naprednih tehnologija. Također se jača pozicija strateških tehnoloških sektora poput kvantne komunikacije i poluvodiča.

Tijekom 2024. nastavljeno je uvođenje unaprjeđenja u području službene nacionalne statistike. Službena statistika znatno je unaprijeđena provedbom gotovo 300 aktivnosti, uključujući uvođenje sedam novih istraživanja, poboljšanja metodologije u 22 istraživanja te smanjenje administrativnog opterećenja za 4.000 izvještajnih jedinica. Kvaliteta i obuhvat podataka dodatno su ojačani kroz uvođenje unaprjeđenja u proces prikupljanja uz skraćivanje rokova objave, uz istovremeno proširenje dostupnosti podataka putem Portala za diseminaciju, PC-Axis baza i GeoSTAT portala. Digitalna komunikacija i vidljivost statističkog sadržaja ojačane su interaktivnim publikacijama, novim internetskim rubrikama i rastom pratitelja na društvenim mrežama. Dodatna unaprjeđenja su uvedena jačanjem odnosa s korisnicima i racionalnijim upravljanjem resursima. Broj korisničkih zahtjeva smanjen je za 16 posto, a povećan je interes za posebne obrade, pri čemu su najtraženiji podaci bili iz područja tržišta rada, stanovništva i industrije. Nastavljena je digitalizacija knjižnične građe i suradnja sa znanstvenom zajednicom, uz uvođenje sustava procjenjivanja troškova statističkih procesa radi učinkovitije organizacije rada. Aktivno uključivanje korisnika i stručne javnosti osigurano je kroz savjetovanja te rad Statističkog savjeta, čime su napreci u kvaliteti podataka, metodologiji i digitalnim alatima dodatno učvršćeni kao ključan iskorak u modernizaciji službene statistike tijekom 2024. godine.

Poboljšanje upravljanja državnom imovinom

U 2024. nastavljena je provedba započetih reformskih mjera u okviru prioritetnog područja javne politike usmjerenog na poboljšanje upravljanja državnom imovinom. Ključni ciljevi bili su smanjenje portfelja nekretnina, ubrzanje aktivacije neiskorištenih nekretnina, jačanje investicijskog potencijala nekretnina te jačanje mehanizama za aktivaciju nekretnina za potrebe javnih politika i razvojnih projekata.

U skladu s ciljem brže aktivacije i smanjenja portfelja nekretnina te temeljem novog Zakona o upravljanju nekretninama i pokretninama u vlasništvu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 155/23.), tijekom 2024. objavljeno je ukupno 30 javnih natječaja za raspolaganje nekretninama u državnom vlasništvu, od čega je 20 natječaja za kupoprodaju zemljišta, a 10 natječaja za zakup poslovnih prostora. Također, sklopljen je ukupno 661 ugovor o raspolaganju nekretninama. Ukupno je sklopljeno 574 ugovora uz naknadu, ukupne vrijednosti 10 milijuna eura. Sklopljeno je 96 ugovora o kupoprodaji nekretnina i sporazuma o razvrgnuću suvlasničke zajednice ugovorne vrijednosti 6,78 milijuna eura te 442 ugovora o zakupu poslovnog prostora i najmu stanova godišnje vrijednosti zakupa u iznosu od 2,76 milijuna eura. Sklopljeno je i 87 ugovora bez naknade, od čega 32 ugovora o darovanju procijenjene vrijednosti nekretnina u iznosu od 47,44 milijuna eura.

Tijekom 2024. posebna pozornost usmjerena je na provedbu novog Zakona o upravljanju nekretninama i pokretninama u vlasništvu Republike Hrvatske. U okviru provedbe zakona, izrađen je niz podzakonskih akata, a donesena je i Uredba o davanju na uporabu nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske tijelima državne uprave, drugim subjektima i jedinicama lokalne ili područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 128/24.). Sukladno odredbama Zakona, tijekom 2024. pripremljena je i Odluka o nekretninama od strateškog značaja za Republiku Hrvatsku („Narodne novine“, broj 8/25.). Odlukom su utvrđene 32 nekretnine od strateškog značaja koje će se sustavno razvijati s ciljem objave javnih natječaja za realizaciju investicijskih projekata.

Donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora („Narodne novine“, broj 123/24.), čime su stvorene pretpostavke za donošenje nove Uredbe o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora u vlasništvu Republike Hrvatske. Također, na temelju Zakona o neprocijenjenom građevinskom zemljištu („Narodne novine“, broj 50/20.), Vlada Republike Hrvatske je u veljači 2024. donijela dvije uredbe koje uređuju zakup turističkog zemljišta: Uredbu o uređenju zakupa na dijelovima kampa u vlasništvu Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 16/24.) te Uredbu o uređenju zakupa na turističkom zemljištu na kojem su izgrađeni hoteli i turistička naselja („Narodne novine“, broj 16/24.).

U okviru NPOO reformske mjere R5 „Optimizacija upravljanja nekretninama u državnom vlasništvu“ nastavljena je provedba podkomponente C2.4. „Unaprjeđenje upravljanja državnom imovinom“. U okviru podkomponente izrađena je metodologija za upravljanje učincima od upravljanja i raspolaganja nekretninama u vlasništvu Republike Hrvatske, uz definiran skup

ključnih financijskih i nefinancijskih pokazatelja. Tijekom 2024. razvijena je i aplikacija „Učinci raspolaganja državnim nekretninama“ (URDN), koja omogućuje sustavno praćenje učinaka raspolaganja nekretninama bez naknade, bilo putem darovanja, davanja na uporabu, osnivanja prava služnosti i osnivanja prava građenja, te je od početka 2025. u punoj primjeni. Dodatno, u okviru navedene reformske mjere provode se aktivnosti usmjerene na povećanje komercijalizacije, racionalizacije i aktivacije državne imovine, u okviru kojih je do kraja 2024. sklopljeno ukupno 3.449 ugovora o raspolaganju nekretninama. Također, tijekom 2024. nastavljena je provedba projekta „Program optimizacije upravljanja državnim nekretninama - faza 2“ financiranog u okviru Instrumenta tehničke pomoći Europske komisije. U okviru druge faze projekta osigurana je podrška za izradu novog strateškog okvira te podrška razvoju investicijskih projekata u svrhu daljnje aktivacije neiskorištenih nekretnina u državnom vlasništvu.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba aktivnosti u okviru Višegodišnjeg programa katastarskih izmjera građevinskih područja 2021. - 2030. („Narodne novine“, broj 109/21.), koji se provodi putem godišnjih programa. Godišnji program katastarskih izmjera građevinskih područja za 2022. provodio se tijekom 2023. i 2024. godine. U okviru tog Programa, katastarskim izmjerama obuhvaćeno je 60 katastarskih općina ili njihovih dijelova, što uključuje 173.535 katastarskih čestica. Do kraja 2024., katastar i zemljišna knjiga u potpunosti su obnovljeni na 7 lokacija, dok su geodetski radovi završeni na svim preostalim lokacijama te je započela obnova zemljišnih knjiga, koju provode nadležni općinski sudovi. Godišnji program katastarskih izmjera građevinskih područja u 2023. za 2024. koji se provodio u 2024. te se nastavlja i u 2025. obuhvatio je 66 katastarskih općina, odnosno 187.330 katastarskih čestica. Do prosinca 2024. geodetski terenski radovi provodili su se na 42 lokacije, dok su na 8 lokacija radovi dovršeni, uz početak predočavanja podataka iz geodetskih elaborata.

U 2024. uspostavljen je Sustav katastra infrastrukture (u daljnjem tekstu: SKI) za područje devet županija, čime je sustav postao operativan za cijelu Hrvatsku. U siječnju 2024. je uspostavljen za područje Varaždinske županije, Karlovačke županije, Istarske županije, Primorsko-goranske županije i Grada Zagreba, dok je u lipnju 2024. uspostavljen za preostale četiri županije, Zadarsku županiju, Šibensko-kninsku županiju, Splitsko-dalmatinsku županiju i Dubrovačko-neretvansku županiju. Uspostavom sustava omogućena je digitalna standardizacija, vođenje i razmjena podataka o infrastrukturi, kao i pristup podacima putem Jedinstvene informacijske točke (JIT). JIT kao javni dio SKI-a omogućava telekomunikacijskim operaterima uvid u podatke o položaju fizičke infrastrukture te o planiranim i tekućim građevinskim radovima. Također, provedeno je aerofotogrametrijsko snimanje i izrađene su digitalne ortofotokarte za 50% teritorija Hrvatske (zapadni dio). Dovršen je i ciklus ažuriranja temeljne topografske baze i topografskih karata TK25 za preostalih 28 listova. Tijekom 2024. donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj izmjeri i katastru nekretnina („Narodne novine“, broj 152/24.). Najvažnije izmjene odnose se na detaljniju regulaciju postupka katastarske izmjere kao temelja za osnivanje zemljišnih knjiga, uspostavu novog katastarskog operata te preciznije definirane radnje vezane uz izradu, pregled i potvrdu geodetskih elaborata, s ciljem dodatne zaštite prava svih uključenih stranaka.

4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

4.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	*63. mjesto (2019.)*	*< 45. mjesta*	*nema podataka*
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD)	**60. mjesto (2020.)**	**n/p**	**51. mjesto (2024.)**

4.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske

Jačanje položaja Hrvatske unutar Europske unije

Od ulaska u EU, Hrvatska snažno zagovora zajedničke europske vrijednosti i ciljeve te ostvarivanje nacionalnih prioriteta i interesa kroz okvir EU-a, uključujući jačanje globalne uloge EU-a na svjetskoj sceni, sigurnost, otpornost i gospodarski rast, zelenu i digitalnu tranziciju. Uz sudjelovanje u izgradnji konkurentnijeg i kohezivnijeg te konvergentnog europskog gospodarstva i društva, Hrvatska nastavlja aktivno sudjelovati u Schengenskom prostoru, europodručju te Europskom stabilizacijskom mehanizmu. U 2024., obilježenoj iznimno složenim geopolitičkim okolnostima, uključujući nastavak ruske agresije na Ukrajinu kao i sve izraženije posljedice klimatskih katastrofa, Hrvatska je unatoč globalnim poremećajima nastavila postizati zacrtane ciljeve, provoditi digitalnu transformaciju te ubrzavati prijelaz prema niskougljičnom i kružnom gospodarstvu, u skladu s postavljenim nacionalnim razvojnim prioritetima.

Hrvatska je tijekom 2024. nastavila aktivno jačati svoj položaj unutar EU kroz sustavno i pravodobno sudjelovanje u koordinaciji, pripremi, usvajanju i iznošenju nacionalnih stajališta na svim razinama donošenja odluka u okviru i izvan Vijeća EU-a. U uvjetima povećane dinamike rada institucija EU-a, uzrokovane posljedicama ruske agresije na Ukrajinu, globalnom nestabilnošću i potrebom za usklađenim europskim odgovorima, Hrvatska je dodatno osnažila svoju vidljivost i prepoznatljivost, promicanje svojih interesa i prioriteta u okviru EU te u bilateralnim i multilateralnim formatima, aktivno sudjelujući u kreiranju svih europskih politika, uključujući i horizontalnu koordinaciju kroz Vijeće za opće poslove te doprinos Zajedničkoj vanjskoj, sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a. Tijekom godine europskih izbora, obilježene definiranjem novih strateških prioriteta Europske komisije, Hrvatska je nastavila konstruktivno sudjelovati u radu svih relevantnih tijela i formacija Vijeća EU-a, kao i kreiranju strateških dokumenata EU. Ukupno je tijekom 2024. usvojeno 525 stajališta, uključujući 79 stajališta za

sastanke Vijeća EU-a u svim formatima, 46 stajališta za radne skupine Vijeća te 400 stajališta za sastanke COREPER-a, čime je potvrđena visoka razina koordinacije i dosljedna provedba hrvatskih interesa u europskom zakonodavnom i političkom procesu.

Nadalje, Hrvatska je tijekom 2024. nastavila redovito i pravodobno provoditi upravne i stručne poslove u području trgovinske i investicijske politike te Zajedničke trgovinske politike EU-a, sudjelujući u oblikovanju europskih politika kroz radna tijela Vijeća EU-a i pripremu nacionalnih stajališta za donošenje mjera trgovinske politike, kao i kroz rješavanje pojedinačnih predmeta na nacionalnoj razini. Aktivnim sudjelovanjem na sastancima Radne skupine za vize i Radne skupine za konzularna pitanja (COCON) u potpunosti su ostvareni postavljeni ciljevi te je osigurana provedba preporuka iz schengenske evaluacije u području Zajedničke vizne politike. Nadalje, u svrhu jačanja otpornosti na sigurnosne i hibridne prijetnje, Hrvatska je nastavila sudjelovati u radu Europskog centra izvrsnosti za suzbijanje hibridnih prijetnji, pridonoseći jačanju koordinacije, razmjene znanja i izgradnji kapaciteta unutar europskog sigurnosnog okvira.

Aktivnosti usmjerene na promicanje i poštivanje međunarodnog prava u međunarodnim odnosima, koordinaciju preuzimanja pravne stečevine EU-a, sudjelovanje u predsudskim i sudskim postupcima zbog povrede prava EU-a te na sklapanje, potvrđivanje i objavu međunarodnih ugovora provedene su sukladno planu i u propisanim rokovima, uz redovitu međuresornu koordinaciju i jačanje pravne usklađenosti. Provedba ugovorenih projekata kulturne promidžbe i javne diplomacije napredovala je prema planiranom okviru te je tijekom 2024. ugovoreno 20 novih projekata usmjerenih informiranju hrvatske javnosti o članstvu Hrvatske u EU-u. Istovremeno, za aktivnosti kulturne promidžbe, javne diplomacije i međunarodne vidljivosti Hrvatske, tijekom 2024. ugovoreno je ukupno 105 projekata, uključujući programe predstavljanja hrvatske kulture u inozemstvu, jačanja kulturnih veza i suradničkih inicijativa s državama partnerima. Navedenim aktivnostima doprinosi se jačanju međunarodne prisutnosti Hrvatske te većoj prepoznatljivost nacionalnih kulturnih, umjetničkih i društvenih postignuća.

Jačanje globalnog položaja Hrvatske na bilateralnom i multilateralnom planu

Tijekom 2024. nastavljeno je sustavno jačanje globalnog položaja Hrvatske kroz aktivno bilateralno i multilateralno djelovanje te koordinirani angažman u ključnim međunarodnim organizacijama. Mreža od 90 diplomatsko-konzularnih predstavništava diljem svijeta predstavljala je temelj međunarodnog djelovanja države, pridonoseći jačanju političke stabilnosti, sigurnosti, gospodarske konkurentnosti i vanjskopolitičke vidljivosti Hrvatske. Kroz djelovanje predstavništava osnažuju se bilateralni odnosi, potiče se sklapanje međunarodnih ugovora i akata te osigurava kontinuirana podrška drugim državnim institucijama u pripremi i provedbi međunarodnih aktivnosti. U djelovanju posebna se pozornost posvećuje zaštiti položaja Hrvata u susjednim državama i jačanju povezanosti domovinske i iseljene Hrvatske, uz redovito održavanje bilateralnih susreta na svim razinama.

Na multilateralnom planu dodatno je ojačana međunarodna prepoznatljivost Hrvatske aktivnim

sudjelovanjem u radu EU-a, NATO-a, UN-a te drugih međunarodnih organizacija, uključujući uspješan dovršetak članstva u Gospodarskom i socijalnom vijeću (2022. - 2024.) te Komisiji za izgradnju mira (2023. - 2024.). Istodobno je nastavljen intenzivan rad na praćenju političkih i gospodarskih prilika u regijama Sjeverne i Južne Amerike, Azije, Euroazije, Oceanije i Afrike, uz posebne aktivnosti usmjerene na jačanje prisutnosti u afričkim državama i stvaranje preduvjeta za planirano otvaranje diplomatskog predstavništva u Etiopiji.

U okviru jačanja bilateralnih odnosa, posebna se pozornost kontinuirano posvećuje suradnji s državama Sjeverne i Južne Amerike, pri čemu se ostvaruju konkretni i mjerljivi rezultati od izravne koristi za hrvatske građane i gospodarstvo. Odnosi sa Sjedinjenim Američkim Državama, tradicionalno stabilni i utemeljeni na snažnom strateškom partnerstvu, dodatno se produbljuju kroz provedbu niza važnih inicijativa koje olakšavaju mobilnost, gospodarsku suradnju i institucionalnu povezanost naših dviju država. Sudjelovanje Hrvatske u američkom Programu izuzeća od viza te pristupanje programu Global Entry značajno doprinose lakšim putovanjima i snažnijem povezivanju naših građana i poslovnih zajednica. Uspostava Strateškog dijaloga predstavlja okvir za sustavnu i sadržajnu koordinaciju o ključnim političkim, sigurnosnim i gospodarskim pitanjima. U odnosima s Kanadom dodatno su osnaženi politička koordinacija i suradnja u okviru partnerstva Europske unije i Kanade. U Zajedničkoj izjavi Zajedničkog ministarskog odbora Kanade i EU potvrđena je važnost zajedničkih napora u promicanju mira, stabilnosti i otpornosti u regijama od zajedničkog interesa, uključujući Zapadni Balkan, istočno Sredozemlje, Bliski istok, Sjevernu Afriku i Južni Kavkaz.

Kroz političke konzultacije i susrete s dužnosnicima država Sjeverne i Južne Amerike sustavno se promiču hrvatski vanjskopolitički prioriteti, uključujući politiku proširenja Europske unije prema državama jugoistočne Europe. Poseban naglasak pritom se stavlja na europski put Bosne i Hercegovine, s ciljem očuvanja stabilnosti, funkcionalnosti i ravnopravnosti konstitutivnih naroda. Za daljnje aktivnosti jačanja trgovinskih veza za zemljama Južne Amerike, od posebne je važnosti bilo i hrvatsko zalaganje za postizanje političkog dogovora oko Sporazuma o partnerstvu između EU-a i Mercosura. Istodobno, u suradnji s diplomatsko-konzularnom mrežom i brojnim iseljeničkim zajednicama, dodatno se jača povezanost hrvatskog iseljeništva s domovinom kroz projekte kulturne, obrazovne i gospodarske suradnje te sustavno promicanje hrvatskog jezika i nacionalnog identiteta, pri čemu posebice naglašavamo projekt „Susreti hrvatske dijaspore“, koji je Vlada Republike Hrvatske 2024. godine prepoznala kao projekt od strateškog značaja za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Pored jačanja međunarodne vidljivosti kroz bilateralno i multilateralno djelovanje, dodatno se učvrstio globalni doprinos Hrvatske kroz razvojnu i humanitarnu suradnju, koja ostaje jedno od ključnih prioritetnih područja vanjske politike. Sustavnom provedbom aktivnosti usmjerenih na suzbijanje siromaštva te poticanje uravnoteženog i pravednijeg globalnog razvoja nastavlja se graditi čvrst institucionalni i zakonodavni okvir za dugoročno učinkovito djelovanje, uz jačanje partnerstava koja promiču međunarodnu solidarnost i održivi razvoj. Na tom je tragu u veljači 2024. na snagu stupio Zakon o međunarodnoj razvojnoj suradnji i humanitarnoj pomoći („Narodne

novine“, broj 14/24.), kojim su jasno definirani ciljevi, instrumenti, načini koordinacije, provedbe i financiranja razvojnih i humanitarnih aktivnosti Hrvatske. Ovim su propisom hrvatski pravni okvir i sustav donatorske politike dodatno profesionalizirani te usklađeni s relevantnim dokumentima, standardima i strateškim ciljevima EU-a, UN-a i OECD-a, čime je stvorena stabilna osnova za daljnje jačanje međunarodne uloge Hrvatske kao odgovorne i pouzdane partnerice u globalnim razvojnim procesima. U 2024. Hrvatska je nastavila povećavati izdvajanja za međunarodnu razvojnu pomoć unatoč trendu smanjenja na globalnoj razini, čime je potvrđena dugoročna predanost ciljevima održivog razvoja te pružanju podrške zemljama i regijama suočenima s krizama.

Provedene su opsežne aktivnosti usmjerene na podršku međunarodnim organizacijama te institucijama i tijelima EU-a koje djeluju u području razvojne suradnje i humanitarne pomoći, pri čemu se Hrvatska i u 2024. kontinuirano potvrđuje kao pouzdan i odgovoran partner zemalja u potrebi. Ključni iskorak za Hrvatsku u 2024. predstavlja stjecanje statusa sudionika (eng. Participant) u Odboru za razvojnu pomoć Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD DAC), što dodatno naglašava njezin osnaženi položaj u međunarodnoj razvojnoj suradnji. Svoje razvojno-humanitarno djelovanje Hrvatska je, u skladu s pristupom većine međunarodnih aktera, tijekom 2024. osobito usmjerila na pružanje pomoći ratom pogođenoj Ukrajini i stanovništvu zahvaćenom posljedicama ruske agresije. Takvo usmjerenje i dalje predstavlja strateški prioritet, budući da Hrvatska u globalnoj donatorskoj zajednici zauzima posebno mjesto zahvaljujući vlastitom iskustvu ratnog i poslijeratnog oporavka, obnovi institucija, demokratskoj tranziciji i sudjelovanju u euroatlantskim integracijama. U tom je kontekstu dodatno osnažena visokopolitička suradnja između Hrvatske i Ukrajine, uključujući održavanje niza sastanaka na vrhu Ukrajina - Jugoistočna Europa. Posebno se ističe sastanak održan u listopadu 2024. u Dubrovniku, na kojem je potpisan Sporazum o dugoročnoj suradnji i potpori, čime je potvrđena trajna predanost Hrvatske pružanju sveobuhvatne pomoći Ukrajini i unaprjeđenju njezina procesa oporavka i europske integracije.

U cilju jačanja gospodarske suradnje, unapređenja vanjske trgovine te učinkovitije provedbe razvojne i humanitarne pomoći, Hrvatska je tijekom 2024. aktivno zastupala svoje interese u svim relevantnim formatima Vijeća EU-a nadležnim za međunarodnu trgovinu. Sustavno su izrađivana nacionalna stajališta i koordinirano zastupani hrvatski interesi u vezi s multilateralnim trgovinskim pregovorima u okviru Svjetske trgovinske organizacije, kao i u okviru plurilateralnih procesa koje EU vodi s trećim zemljama. Paralelno je osigurano pravodobno sudjelovanje u pregovorima, sklapanju i provedbi sporazuma o slobodnoj trgovini EU-a, čime se dodatno doprinosi otvaranju novih tržišnih mogućnosti, jačanju izvozne konkurentnosti i sveukupnom međunarodnom pozicioniranju hrvatskog gospodarstva.

Tijekom 2024. poduzimale su se mjere usmjerene na jačanje gospodarske diplomacije i unaprjeđenje bilateralnih gospodarskih odnosa, kao i na daljnje pozicioniranje Hrvatske kao atraktivne poslovne i ulagačke destinacije te promicanje hrvatskih proizvoda i usluga na međunarodnom tržištu. Pritom su provedene aktivnosti podrške hrvatskim tvrtkama radi širenja

poslovanja u inozemstvu i povećanja izvoza. Istodobno su realizirane promotivne aktivnosti usmjerene na predstavljanje gospodarskih potencijala Republike Hrvatske i privlačenje novih ulaganja, s ciljem osiguravanja dugoročno održivog i stabilnog gospodarskog rasta.

Hrvatska i u 2024. nastavlja snažno promicati europsku perspektivu kao ključni preduvjet dugoročne stabilnosti, sigurnosti i razvoja zemalja u najbližem susjedstvu. Također nastavlja i sustavno jačati i produbljivati odnose sa zemljama jugoistočne i srednje Europe te šireg sredozemnog prostora. Posebna se pozornost posvećuje uređenju preostalih bilateralnih pitanja sa susjednim državama kako bi se dodatno učvrstila dobrosusjedska suradnja i potaknulo stvaranje predvidivog političkog i gospodarskog okruženja. U okviru zaštite nacionalnih interesa na moru, kao i ukupnog interesa EU, stupio je na snagu Ugovor između Republike Hrvatske i Talijanske republike o razgraničenju isključivih gospodarskih pojaseva, čime je trajno definirano jedno od ključnih otvorenih pitanja te su stvoreni jasni uvjeti za održivo upravljanje pomorskim resursima i sigurnosti na Jadranu. Dodatno, Hrvatska je nastavila aktivno djelovanje u svim relevantnim formatima regionalne suradnje uz snažno i dosljedno zagovaranje europske perspektive država zapadnog Balkana, čime se dodatno učvršćuje položaj Hrvatske kao njihova pouzdanog i konstruktivnog partnera. Kroz ciljane aktivnosti prijenosa znanja i iskustava, Hrvatska je osigurala financiranje provedbe programa stručne i tehničke pomoći tranzicijskim zemljama. Navedeno je osobito vidljivo u područjima vezanim uz proces europske integracije, pripreme za članstvo u NATO-u te drugim segmentima javnih politika u kojima Hrvatska raspolaže prepoznatom stručnom, reformsko-institucionalnom i komparativnom prednosti, u odnosu na druge pružatelje tehničke pomoći.

Kao članica UN-a, Hrvatska već više od tri desetljeća aktivno afirmira svoju ulogu u međunarodnoj zajednici, promiče prijateljske odnose među državama i sudjeluje u rješavanju gospodarskih, socijalnih, kulturnih i humanitarnih izazova. Poseban naglasak stavlja se na zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, dok se kroz sudjelovanje u raspravama i odlučivanju u glavnim tijelima UN-a doprinosi oblikovanju globalnih političkih prioriteta. U području održivog razvoja, Hrvatska je u 2024. ostvarila iznimno visok rezultat, zauzevši osmo mjesto među 167 zemalja uključenih u Izvješće o održivom razvoju. Takav plasman potvrđuje snažnu usklađenost nacionalnih razvojnih politika s UN Agendom 2030. Također, pokazuje predanost Hrvatske ostvarivanju ciljeva održivog razvoja u ekonomskom, društvenom i okolišnom segmentu. Ta je predanost vidljiva kroz stabilan rast BDP-a, unaprjeđenje socijalnih pokazatelja, rast ulaganja u inovacije i održivu energiju te poboljšanja u kvaliteti upravljanja i institucionalnoj učinkovitosti.

U okviru procesa pristupanja Hrvatske OECD-u, tijekom 2024. nastavljena je intenzivna tehnička i politička suradnja, uz kontinuiranu pripremu, predstavljanje i obranu pojedinačnih izvješća u resornim i međuresornim radnim skupinama u ukupno 25 odbora i 26 supsidijarnih tijela OECD-a. Do kraja 2024. Hrvatska je formalno primljena u 19 odbora (76%) i 22 supsidijarna tijela (84%) OECD-a. S obzirom na to da države članice Vijeća OECD-a procjenjuju spremnost zemlje kandidatkinje na temelju vjerodostojnih statističkih podataka, značajni napori tijekom 2024. bili su usmjereni i na usklađivanje nacionalnog statističkog sustava s OECD standardima i bazama

podataka, u čemu je ostvaren značajan napredak, no istovremeno su prepoznate i mogućnosti za uvođenje poboljšanja, osobito na podnacionalnoj razini.

Na području jačanja multilateralne suradnje, stručnjaci iz Hrvatske su kroz *peer-to-peer* suradnju aktivno dijelili vrijedna iskustva iz područja praćenja gospodarskih kretanja, makroekonomske politike, strateškog planiranja, upravljanja javnim financijama i drugih područja. Hrvatska je u više navrata istaknuta kao primjer dobre prakse, osobito u području strateškog planiranja, obzirom da je njen sustav ocijenjen naprednijim od sustava trećine članica OECD-a. Doprinos hrvatskih stručnjaka dodatno je potvrđen kroz suradnju s inicijativom OECD/SIGMA, u kojoj su tijekom 2024. uspješno prenesena domaća iskustva za potrebe razvoja i unaprjeđenja sustava strateškog planiranja u Armeniji i zemljama Zapadnog Balkana.

Nastavljen je snažan diplomatski angažman usmjeren na jačanje bilateralnih odnosa sa susjednim državama te državama srednjoeuropskog i sredozemnog kruga, s ciljem promicanja ključnih vanjskopolitičkih prioriteta i produbljivanja suradnje u područjima od zajedničkog interesa. Unutar formata EU MED-9[13] dodatno je osnažena suradnja sa sredozemnim članicama EU-a, dok se u okviru Unije za Mediteran aktivno promicao dijalog i partnerstvo s državama mediteranske regije, pri čemu interese EU u ovom području zastupa povjerenica za Mediteran, Dubravka Šuica. Sve aktivnosti u okviru EU makroregionalnih strategija, Strategije EU za dunavsku regiju (EUSDR) i Strategije EU za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR), provedene su sukladno planu. Hrvatsko predsjedanje EUSAIR-om uspješno je završeno u svibnju 2024., uz realizaciju svih programskih i komunikacijskih obveza. Radi kontinuiteta i ostvarivanja ciljeva, suradnja je nastavljena u TRIO formatu sa Sjevernom Makedonijom i Grčkom, koje su u lipnju 2024. preuzele predsjedanje, čime je osigurana stabilna koordinacija i daljnje jačanje suradnje u jadransko-jonskoj makroregiji.

Kroz projekte kulturne promidžbe i javne diplomacije nastavljeno je sustavno jačanje međunarodne prepoznatljivosti Hrvatske, osobito provedbom programa vezanih uz obilježavanje važnih obljetnica, kulturnih manifestacija i drugih projekata od strateškog značaja. Uz to, nastavljeno je produbljivanje suradnje s društvima prijateljstva s ciljem jačanja prijateljskih odnosa, međusobnog razumijevanja i povezivanja Hrvatske s drugim državama. Ove aktivnosti provode se kroz programe koji potiču razmjenu i suradnju u području kulture, umjetnosti i znanosti, pri čemu se osobita pažnja usmjerava na očuvanje i unaprjeđenje partnerskih veza utemeljenih na uzajamnom poštovanju i zajedničkoj koristi. Sustavnim djelovanjem u multilateralnim organizacijama, razvojem bilateralnih odnosa i jačanjem gospodarske i kulturne diplomacije doprinosi se jačanju ugleda Hrvatske kao prepoznatljive, stabilne i utjecajne države usmjerene na promicanje europskih vrijednosti i međunarodne suradnje.

[13] EU MED - 9 skupinu čini devet mediteranskih i južnih zemalja članica Europske unije - Cipar, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Malta, Portugal, Slovenija i Španjolska

Jačanje položaja Hrvata Bosne i Hercegovine i hrvatskih manjina te zajedništva domovinske i iseljene Hrvatske

Hrvatska je nastavila snažnu provedbu napora usmjerenih na zaštitu prava i promicanje interesa Hrvata izvan Hrvatske, jačanje povezanosti s hrvatskim narodom u Bosni i Hercegovini, hrvatskom nacionalnom manjinom u europskim državama te hrvatskim iseljeništvom na svim kontinentima. Tijekom 2024. ojačani su institucionalni mehanizmi, povećana su financijska sredstva i proširen je opseg projekata, čime je omogućeno ostvarivanje postavljenih ciljeva u skladu s Ustavom i Programom Vlade Republike Hrvatske. Ukupno je u 2024. podržano 1.089 projekata usmjerenih na zaštitu prava i promicanje interesa Hrvata izvan Hrvatske, od čega 479 u Bosni i Hercegovini, 388 projekata hrvatskih manjina te 222 projekta iseljeničkih organizacija.

Tijekom 2024. nastavljen je rad na provedbi Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine, kojim se ostvaruju ciljevi jačanja položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini, hrvatskih manjina u europskim državama te hrvatskog iseljeništva. Unatoč institucionalnim promjenama i preustroju nadležnosti provedenima tijekom godine, provedba planiranih aktivnosti odvijala se sukladno predviđenoj dinamici, uz porast proračunskih sredstava namijenjenih Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Navedenim se omogućilo realizaciju većeg broja projekata i programa od planiranog. Provedbom Nacionalnog plana izravno se doprinosi zaštiti prava i promicanju interesa Hrvata izvan Hrvatske, jača se njihova povezanost s domovinom te potiče i olakšava povratak hrvatskog iseljeništva i njihovih potomaka u Hrvatsku. U svim područjima Nacionalnog plana zabilježeni su pozitivni pomaci, pri čemu su kod većine (70%) odabranih pokazatelja uspješnosti već dostignute i premašene ciljne vrijednosti planirane za 2027., što potvrđuje uspješnost provedbe postavljenih mjera i aktivnosti. Za provedbu Nacionalnog plana tijekom 2024. ukupno je osigurano 24,5 milijuna eura, čime je omogućen kontinuitet u pružanju potpora Hrvatima izvan Hrvatske i dodatno je ojačano zajedništvo domovinske i iseljene Hrvatske.

Jedan od trajnih prioriteta hrvatske vanjske politike ostaje zaštita položaja Hrvata u Bosni i Hercegovini, gdje Hrvatska ima važnu ulogu čimbenika stabilnosti i razvoja. Kroz kontinuirano diplomatsko djelovanje i suradnju s hrvatskim institucijama u Bosni i Hercegovini, Hrvatska se snažno zalaže za očuvanje ustavne ravnopravnosti i konstitutivnosti Hrvata, kao i za unapređenje njihova političkog, društvenog i kulturnog položaja. Diplomatskim aktivnostima na nacionalnoj i međunarodnoj razini sustavno se doprinosi jačanju svijesti o izazovima s kojima se Hrvati u Bosni i Hercegovini suočavaju u ostvarivanju svojih prava te se podupiru projekti koji doprinose očuvanju njihova identiteta, političke participacije i dugoročne održivosti zajednice. Na taj se način stvaraju čvrsti temelji za ostanak, razvoj i prosperitet hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini te jača njegova povezanost s Hrvatskom.

U 2024. nastavljen je angažman na postizanju ključnih strateških ciljeva - ravnopravnosti Hrvata u Bosni i Hercegovini kroz izmjene Izbornog zakona koje će Hrvatima, kao jednom od triju konstitutivnih naroda, jamčiti legitimnu političku zastupljenost na svim razinama vlasti, snažnu

potporu europskom putu Bosne i Hercegovine i zagovaranje otvaranja pristupnih pregovora Europske unije s Bosnom i Hercegovinom, unaprjeđenje bilateralne i prekogranične suradnje te zagovaranje funkcionalne, cjelovite i stabilne Bosne i Hercegovine na načelu federalizma, decentralizacije i supsidijarnosti. S ciljem pružanja snažne potpore europskom putu Bosne i Hercegovine posebno mjesto zauzima radni posjet predsjednika Vlade Republike Hrvatske mr. sc. Andreja Plenkovića 23. i 24. siječnja 2024. Sarajevu zajedno s predsjednicom Europske komisije Ursulom von der Leyen i tadašnjim nizozemskim premijerom Markom Rutteom. Europski put Bosne i Hercegovine promican je u svim relevantnim forumima naglašavajući da je temelj političke stabilnosti ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda bez čega neće biti moguće ostvariti istinsku političku stabilnost i dugoročni napredak. Rezultat tog djelovanja je odluka Europskog vijeća iz ožujka 2024. o otvaranju pristupnih pregovora s Bosnom i Hercegovinom. Republika Hrvatska imala je ključnu ulogu, ne samo svojim glasom u Europskom vijeću nego i ukupnim političkim i diplomatskim angažmanom, u donošenju pozitivnih odluka EU.

U okviru Javnog natječaja za financiranje projekata od interesa za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, Vlada Republike Hrvatske je tijekom 2024. odobrila financiranje 199 projekata u područjima obrazovanja, znanosti, kulture, zdravstva, gospodarstva i poljoprivrede, a dodijeljeno je i 1.108 stipendija studentima koji studiraju u Bosni i Hercegovini obzirom na to da su oni ključni dionici u procesu europskih integracija Bosne i Hercegovine i jamstvo europske budućnosti Bosne i Hercegovine. Za hrvatske manjine u 12 europskih država dodijeljena je potpora za 212 programa i projekata, dok je kroz natječaj za hrvatsko iseljeništvo u 25 država svijeta sufinancirano 140 projekata. Održano je više od 80 bilateralnih i stručnih susreta u Hrvatskoj i 11 europskih zemalja. Donesene su odluke o financiranju 23 projekta od strateške važnosti za Hrvate izvan Hrvatske, čime je ojačana institucionalna suradnja i vidljivost hrvatskih zajednica. Dodatno, potpisan je sporazum s Hrvatskom radiotelevizijom o provedbi 35 emisija i objavi informacija namijenjenih Hrvatima izvan domovine, čime je osnažena komunikacija i informiranost dijaspore. Istovremeno, organizirana su četiri stručna događanja i radionice usmjerene na jačanje znanja i vještina pripadnika hrvatske nacionalne manjine. Na temelju natječaja za upis i osiguranih upisnih mjesta u posebnoj kvoti na hrvatska visoka učilišta je tijekom 2024. upisano 57 studenata pripadnika hrvatske nacionalne manjine i hrvatskog iseljeništva. Na bilateralnom polju pripremane su sjednice Međuvladinih mješovitih odbora za praćenje provedbe Sporazuma o zaštiti prava hrvatske manjine u Republici Sjevernoj Makedoniji i makedonske manjine u Hrvatskoj.

U području razvijanja povezanosti i odnosa s Hrvatima izvan Hrvatske, provedene su brojne aktivnosti usmjerene na jačanje kulturnih, obrazovnih i gospodarskih veza. Tijekom 2024. sufinanciran je 581 kulturni projekt hrvatskih zajednica izvan domovine, a kroz programe poticanja učenja hrvatskog jezika otvoreno je 7 novih mjesta za učenje u inozemstvu. Internetskim tečajevima za učenje hrvatskog jezika pristupilo je više od 27.000 polaznika iz cijelog svijeta. Nastavljena je i institucionalna suradnja kroz održavanje 6 sjednica Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske Hrvatskoga sabora i Treće plenarne sjednice Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Hrvatske, uz uspješnu provedbu 53 programa Hrvatske matice iseljenika.

5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život

5.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina (žene) 56,5 godina (muškarci) (2018.)	> 64 godine žene > 64 godine muškarci	62,4 godine (žene) 60,4 godina (muškarci) (2023.)
Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3% (2019.)	< 15%	21,7% (2024.)

5.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Zdrav, aktivan i kvalitetan život

Kvalitetna i dostupna zdravstvena zaštita i zdravstvena skrb

U Hrvatskoj je u 2024. zabilježen daljnji napredak u osiguravanju kvalitetne i dostupne zdravstvene zaštite i skrbi, uz vidljivo jačanje institucionalnih kapaciteta, povećanje broja zdravstvenih radnika te širenje obuhvata preventivnih i dijagnostičkih programa, osobito na razini primarne zdravstvene zaštite. Istodobno je nastavljen razvoj digitalnih javnih usluga u zdravstvu, uključujući nove funkcionalnosti u sustavu e-Građani, čime je građanima dodatno pojednostavljen pristup zdravstvenim informacijama i administrativnim postupcima. Prema posljednjim dostupnim podacima (2023.), očekivani broj godina zdravog života pri rođenju u Hrvatskoj iznosio je 61,4 (60,4 za muškarce i 62,4 za žene), što predstavlja porast u odnosu na 2023. (59 za muškarce i 61,5 za žene) i nastavak smanjenja razlike u odnosu na prosječne vrijednosti EU-a (62,8 godina za muškarce i 63,3 godine za žene). Ovakav trend upućuje na postupno produljenje razdoblja kvalitetnog i funkcionalnog života stanovništva, ali i na potrebu dodatnog jačanja mjera prevencije kroničnih nezaraznih bolesti, promicanja zdravih životnih navika te smanjenja zdravstvenih nejednakosti, osobito među starijom populacijom i ranjivim skupinama.

Prema OECD-ovom izvješću *Health at a Glance 2025*, s podacima za 2024. Hrvatska u području kvalitete i dostupnosti zdravstvene zaštite ostvaruje djelomičan napredak, no i dalje zaostaje za prosjekom zemljama OECD-a u ključnim zdravstvenim ishodima. Struktura smrtnosti u Hrvatskoj odgovara obrascu većine OECD zemalja, prema kojima su bolesti krvožilnog sustava i novotvorine glavni uzroci smrti (u prosjeku oko 28% svih smrti otpada na bolesti krvožilnog sustava, a oko 20% na maligne bolesti), pri čemu je Hrvatska svrstana među zemlje s povišenom smrtnošću od kardiovaskularnih bolesti. Posebno je zabrinjavajuća visoka smrtnost od ishemijske bolesti srca, gdje Hrvatska bilježi stopu od 161 smrti na 100.000 stanovnika, što je značajno iznad prosjeka OECD-a (112 smrti). Dodatno, Hrvatska je među rijetkim državama u kojima stopa smrtnosti (102) od cerebrovaskularnih bolesti prelazi 100 smrti na 100.000 stanovnika, što je značajno iznad

OECD prosjeka (54 smrti). Stopom smrtnosti od novotvorina (razni oblici raka) od 268 smrti na 100.000 stanovnika Hrvatska je s Mađarskom (275 smrti) u vrhu zemalja s najvišom stopom smrtnosti od tih bolesti, znatno iznad prosjeka OECD-a od 191 smrti na 100.000 stanovnika. Također, Hrvatska se s 251 smrti na 100.000 stanovnika, svrstava u skupinu zemalja s visokim razinama preventabilne smrtnosti (prosjek OECD-a - 145 smrti na 100.000 stanovnika).

Prema podacima za 2024., ukupan broj kreveta u bolnicama iznosio je 21.795 te je dodatno smanjen za 1% u odnosu na 2023. (22.011), uglavnom zbog nastavka radova na sanaciji i obnovi od potresa više zdravstvenih ustanova u Zagrebu. Uslijed smanjenja, broj kreveta na 1.000 stanovnika u 2024. je blago pao na 5,64 (5,70 u 2023.), no i dalje je viši od prosjeka zemalja OECD-a (4,2 kreveta na 1.000 stanovnika). U pogledu dostupnosti zdravstvene usluge, tijekom 2024. je zabilježen nastavak pozitivnih trendova, s udjelom kadrovske popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe koji je porastao na 89,5% (85,06% u 2023.) te 2.563 ugovorenih timova u djelatnostima obiteljske medicine i zdravstvene zaštite predškolske djece.

Nastavljeni su pozitivni pomaci u osiguravanju dostatne radne snage u zdravstvu te je u Hrvatskoj krajem 2024. ukupno bilo zaposleno 78.479 zdravstvenih djelatnika, uz porast broja zaposlenih od 2% u odnosu na 2023. te prosječno 20,4 zdravstvenih djelatnika na 1.000 stanovnika (20 u 2023. godini). U ukupnom broju zaposlenih, doktora medicine je bilo 16.550 (2,75% više u odnosu na 2023.), odnosno prosječno 4,28 doktora na 1.000 stanovnika (4,16 u 2023.), više od prosjeka zemalja OECD-a (3,9 doktora na 1.000 stanovnika). Doktora dentalne medicine bilo je zaposleno ukupno 4.124 (2,76% više u odnosu na 2023.), odnosno 1,06 doktora dentalne medicine na 1.000 stanovnika (1,04 u 2023. godini). Iznadprosječan je i broj medicinskih sestara na 1.000 stanovnika, koji je u 2024. iznosio 9,5 sestara na 1.000 stanovnika i porastao je u odnosu na 2023. (8,9 sestara na 1.000 stanovnika), dok prosjek zemalja OECD-a iznosi 9,2 sestara na 1.000 stanovnika. U pogledu ukupnih rashoda za zdravstvenu skrb i zaštitu, s udjelom od 7,15% BDP-a (1.446 eura po stanovniku) Hrvatska je znatno ispod prosjeka zemalja OECD-a, koje u prosjeku ulažu 9,3% BDP-a (5.490 eura po stanovniku). Usporedbom s OECD zemljama vidljivo je da, unatoč pomacima u povećanju kapaciteta i nastavku strukturnih reforma u zdravstvu, ostaju aktualni ključni izazovi hrvatskog zdravstvenog sustava, koji obuhvaćaju visoku smrtnost od kardiovaskularnih bolesti i novotvorina, neravnomjerno raspoređene bolničke kapacitete i nedostatne kapacitete dugotrajne skrbi, uz izraženu potrebu za snažnijim jačanjem kadrovskih resursa.

Prema Izvješću o poslovanju HZZO-a za 2024., nastavljen je trend jačanja financijske održivosti i kapaciteta sustava obveznog zdravstvenog osiguranja, uz istodobno širenje obujma i dostupnosti zdravstvenih usluga. Ukupni prihodi HZZO-a iznosili su 5,94 milijarde eura, što predstavlja porast od 15,76% u odnosu na 2023. pri čemu su prihodi od doprinosa, kao glavni izvor financiranja iznosili 4,77 milijardi eura (80,26%) uz rast od 19,10% u odnosu na 2023. godinu. Istovremeno, proračunski rashodi su dosegnuli 780,46 milijuna eura te su bili 9,84% viši nego tijekom 2023. godine. Ukupni rashodi HZZO-a su u 2024. iznosili 5,88 milijardi eura te su porasli 14,84%, pri čemu su rashodi za zdravstvenu zaštitu temeljem obveznog i dopunskog osiguranja iznosili 5,31 milijardu eura (90,28% ukupnih rashoda) i porasli su 15,61% u odnosu na 2023. godinu. U okviru

rashoda, bolnička zdravstvena zaštita čini vrijednosno najznačajniju stavku s 2,38 milijardi eura i porast od 15,88% u odnosu na 2023., nakon koje slijede primarna zdravstvena zaštita s 873,88 milijuna eura i porast od 24,44% te troškovi lijekova na recepte s 737,55 milijuna eura s porastom od 9,96%. Za posebno skupe lijekove osigurano je dodatnih 406,47 milijuna eura, 5,92% više nego u 2023. godini. Istodobno, zabilježen je porast obujma korištenja usluga, s 60,1 milijuna posjeta u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (3,71% više) i 73,8 milijuna izdanih recepata (3,74% više), uz prosječnih 18 recepata godišnje po osiguranoj osobi (17,3 u 2023.), te stabilan broj slučajeva bolničkog liječenja i bolničkih dana, uz blago produljenje prosječnog trajanja liječenja akutnih bolesti na 6,23 dana (6,20 dana u 2023. godini). Dodatno, u svibnju 2024. pokrenuta je izrada novog poslovnog informacijskog sustava e-HZZO, s ciljem učinkovitijeg upravljanja i nadzora nad sustavom zdravstvenog osiguranja te boljeg korištenja podataka, što će zajedno s financijskim viškom od 56,28 milijuna eura ostvarenim tijekom 2024. pridonijeti stabilnosti, kvaliteti i dostupnosti zdravstvene zaštite u narednom razdoblju.

U 2024. povećana su ulaganja u prevenciju i ranu dijagnostiku, osobito u području onkoloških bolesti, pri čemu je Nacionalni program ranog otkrivanja raka dojke ostvario značajan napredak u ostvarenim rezultatima. Odaziv žena na mamografske preglede dosegnuo je 74%, dok je u prethodnom ciklusu pozivanja iznosio 70%, te je ukupno obavljeno 130.889 mamografija, od kojih je 7.074 zahtijevalo dodatnu dijagnostičku obradu. Obzirom da nije moguće u stvarnom vremenu pratiti broj novootkrivenih karcinoma, prema iskustvima iz šestog ciklusa, kada je bilo ukupno 1.345 potvrđenih novih dijagnoza raka dojke, vidljiv je značajan doprinos programa smanjenju smrtnosti od raka dojke. U posljednjih osam godina zabilježen je kontinuirani pad mortaliteta od raka dojke za 30%. Dodatno je osnažena stručna baza provedbe kroz održavanje četiri radionice za specijaliste radiologije i inženjere medicinske radiologije. Dodatno, kao važna inovacija u 2024. je uvedena dopuna mamografskog nalaza magnetskom rezonancijom dojki kod žena u dobi od 50 do 70 godina s vrlo gustim žljezdanim tkivom, čime se poboljšava dijagnostička osjetljivost probira u visokorizičnoj skupini. Kako bi se povećala osviještenost i potaknula veća uključenost žena u probir, provedena je opsežna promotivna kampanja koja je obuhvatila višemjesečno emitiranje televizijskih i radijskih spotova, rad pozivnog centra, javnozdravstvene akcije s distribucijom informativnih materijala te ciljane kampanje plakata, tiska, digitalnih medija i internetskih platformi, uz aktivno sudjelovanje stručnjaka Programa u medijskim istupima.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka debelog crijeva, uz redovito praćenje ključnih pokazatelja na nacionalnoj i županijskoj razini. Od početka provedbe (2008.) 2 milijuna građana imalo je mogućnost sudjelovati u jednom ili više ciklusa programa. Završeno je ukupno pet ciklusa programa, dok je šesti ciklus u tijeku, ali je obustavljen zbog reorganizacije vezane uz uvođenje osjetljivijeg testa fekalnog imunokemijskog testa (FIT). Ukupni odaziv u petom ciklusu iznosio je 34%, uz 25% testiranih unutar programa, pri čemu je u više od polovice županija zabilježen porast odaziva zahvaljujući edukaciji građana i angažmanu patronažnih službi, unatoč privremenom usporavanju tijekom pandemije. U petom ciklusu obavljeno je 4.611 kolonoskopija, od kojih je u 1.930 slučajeva provedena polipektomija, a kod dijela pacijenata otkrivene su stanične promjene čime je spriječen mogući nastanak raka. Program

je dodatno unaprijeđen kroz edukacije za zdravstvene djelatnike, pripremu elaborata za uvođenje osjetljivijeg (FIT) testa te provedbu farmakoekonomske analize. Provedene javnozdravstvene aktivnosti, uključujući obilježavanje „Mjeseca svjesnosti o raku debelog crijeva“ i akcija „Dan plave zvijezde“ u Zagrebu, dodatno su pridonijele podizanju svijesti o važnosti ranog otkrivanja ove bolesti. Provedba Programa na ovaj način kontinuirano napreduje u pogledu kvalitete, organizacije i edukacije, s ciljem smanjenja smrtnosti i poboljšanja ishoda liječenja raka debelog crijeva u Hrvatskoj.

Aktivnosti Nacionalnog programa „Živjeti zdravo“ nastavljene su i tijekom 2024. te su pokazale visoku razinu učinkovitosti u promicanju zdravih životnih navika među različitim dobnim skupinama, kroz rad savjetovališta, edukativne kampanje, provedbu školskih i predškolskih inicijativa, poticanje tjelesne aktivnosti u zajednici, unapređenje prehrambenih standarda te promociju zdravlja na radnom mjestu. U kontekstu promicanja zdravih životnih navika, nastavljena je primjena Nacionalnih smjernica za prehranu učenika te provedba javnozdravstvenih kampanja poticanja djece na svakodnevnu tjelesnu aktivnost, kao što su „Tjedan školskog doručka“ i „Tjedan zdravlja u vrtiću“, obilježavanje „Dana kretanja za zdravlje“ i provedbu projekta „Poligon za tjelesnu aktivnost školske djece“. U području sustavnog promicanja mentalnog zdravlja u okviru programa „PoMoZi Da“ provedeno je ukupno 27 trodnevnih edukacija, koje su obuhvatile 467 odgojno-obrazovnih djelatnika, pri čemu je napredna razina edukacija uključivala praktičnu primjenu vještina psihološke prve pomoći. Dodatno su objavljena tri priručnika za obrazovne djelatnike, čime je osnažena stručna podloga za sustavno promicanje mentalnog zdravlja i zdravih životnih navika u odgojno-obrazovnom sustavu.

U siječnju 2024. započela je provedba Nacionalnog programa probira i ranog otkrivanja porodične hiperkolesterolemije za razdoblje do 2026. godine. Programom se uvodi sustavno mjerenje lipidnog statusa djece u okviru obveznih sistematskih pregleda prije upisa u 1. razred osnovne škole, pod nadzorom specijalista školske i adolescentne medicine te pedijatara u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti. Program je usmjeren je na rano otkrivanje nasljedne hiperkolesterolemije radi smanjenja rizika od kardiovaskularnih bolesti u odrasloj dobi, a provodi se u svim ambulantama školske i sveučilišne medicine županijskih zavoda za javno zdravstvo, kao i u pedijatrijskim službama bolnica te ordinacijama liječnika obiteljske medicine.

Nadalje, nastavljena je provedba Nacionalnog programa prevencije i ranog otkrivanja melanoma za razdoblje 2023. - 2026., s ciljem unapređenja prevencije, ranog otkrivanja te povećanja preživljenja oboljelih od melanoma. Prema podacima Registra za rak, Hrvatska se nalazi u sredini EU-a po incidenciji melanoma (18,6/100.000), dok je prema stopi smrtnosti od melanoma (5,9 smrti/100.000 stanovnika) među zemljama EU-a s najvišom stopom smrtnosti od te bolesti. Ciljevi Programa uključuju smanjenje udjela uznapredovalih melanoma pri postavljanju dijagnoze te smanjenje udjela slučajeva bez zabilježenog stadija bolesti, prvenstveno kroz jačanje osviještenosti, rano otkrivanje i organizirani probir za visokorizične skupine. Također, pokrenuta je priprema za Posebni program prevencije i ranog otkrivanja melanoma na području Grada Zagreba, usmjeren na visokorizičnu populaciju odraslih osoba u dobi od 50 do 75 godina, s planom

probira 10.000 osoba putem pregleda liječnika opće/obiteljske medicine, čime će se dodatno ojačati kapaciteti za rano otkrivanje malignih tumora kože i smanjenje smrtnosti od melanoma.

Tijekom 2024. intenzivirane su aktivnosti ranog otkrivanja bolesti, s posebnim naglaskom na rak prostate i rak vrata maternice. Na području Grada Zagreba pokrenut je Posebni program probira i ranog otkrivanja raka prostate, usmjeren na muškarce u dobi od 55 do 69 godina, s planiranim obuhvatom 10.000 osoba. Program se provodi do postizanja ciljnog broja sudionika, uz primjenu standardiziranog protokola koji osigurava visoku razinu kvalitete i sigurnosti postupka. Istodobno je nastavljen pilot-projekt Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka vrata maternice u Virovitičko-podravskoj županiji, čime se osigurava kontinuitet organiziranog probira i dodatno jačaju kapaciteti za rano otkrivanje i pravodobno liječenje ovog oblika raka.

Na području svih županija nastavljene su mjere ranog otkrivanja teškoća mentalnog zdravlja školske djece, u bliskoj suradnji zdravstvenih i odgojno-obrazovnih ustanova, čime se uspostavlja sustavan pristup praćenju dobrobiti učenika. U školskoj godini 2023./2024. proveden je probir mentalnog zdravlja YP CORE14 upitnikom, kojim je obuhvaćeno gotovo 35.000 učenika i oko 40.000 učenica osmih razreda osnovnih škola (87,3% obuhvata), te više od 21.500 učenika i učenica prvih razreda srednjih škola (89% obuhvata). Rezultati upućuju na pozitivne nalaze mentalnog rizika kod 5,2% učenika i 8,7% učenica osmih razreda te 4,7% učenika i 7,1% učenica prvih razreda srednjih škola. Ovakav organizirani rani probir omogućuje pravovremeno upućivanje djece i mladih na stručnu pomoć, čime se sprječava razvoj težih mentalnih poremećaja te dugoročno doprinosi smanjenju potrebe za bolničkim liječenjem.

Provedene aktivnosti u području prevencije i suzbijanja ovisnosti tijekom 2024. značajno su doprinijele unapređenju kvalitete programa prevencije, liječenja, psihosocijalnog tretmana i resocijalizacije osoba s problemom ovisnosti, uz istodobno jačanje institucionalne infrastrukture za učinkovitije suočavanje s problematikom ovisnosti i zlouporabe droga. Posebno se ističu napori usmjereni na provođenje znanstveno-istraživačkih projekata kojima se prate složeniji aspekti ovisnosti, uvode inovativni programi smanjenja šteta te pravovremeno prate pojave novih psihoaktivnih tvari i povezanih zdravstvenih rizika. U tom kontekstu, ostvareni su značajni rezultati kroz kontinuirani rad savjetovališta. Savjetovalište za promicanje pravilne prehrane i tjelesne aktivnosti pružalo je savjetovanja o prehrani, tjelesnoj aktivnosti i regulaciji tjelesne mase, uz nastavak probnog programa edukacije o debljini. Savjetovalište za promicanje mentalnog zdravlja pružalo je besplatne i anonimne usluge psihoedukacije, psihološke prve pomoći i inicijalne stručne podrške, s više od 1.000 provedenih individualnih, telefonskih i online savjetovanja. Savjetovalište za promicanje spolnog zdravlja kontinuirano je provodilo savjetovanja, edukacije i testiranja na HIV, hepatitis B, hepatitis C, sifilis te na sedam drugih

[14] YP CORE - kratica za *Young Person Clinical Outcomes in Routine Evaluation* - standardizirani upitnik za mlade koji se koristi za ranu procjenu mentalnog zdravlja adolescenata

spolno prenosivih infekcija, uz poseban naglasak na uvođenje dodatnih testova i brzih testova za sifilis.

Nastavljen je sveobuhvatan pristup borbi s ovisnostima, koji obuhvaća mjere prevencije, liječenja, psihosocijalnog tretmana, resocijalizacije i smanjenja šteta, uz suradnju zdravstvenog, socijalnog, kazneno-represivnog, odgojno-obrazovnog sustava. Liječenje osoba s problemom ovisnosti provodi se kroz farmakoterapiju i psihosocijalni tretman u okviru zdravstvenog sustava i terapijskih udruga, a dodatno je unaprijeđeno izradom Protokola postupanja i suradnje u liječenju ovisnosti o alkoholu i kockanju te nastavkom provedbe drugog Modula edukacije o psihosocijalnim i tretmanskim aspektima ovisnosti o kockanju. Program resocijalizacije obuhvaća profesionalno usmjeravanje, obrazovanje, zapošljavanje i socijalnu reintegraciju korisnika, a novim nacionalnim programom širi se krug korisnika na osobe s ovisnošću o alkoholu i kockanju te se uvodi posebne programe za ciljne skupine poput žena i maloljetnika, uz naglasak na veću dostupnost i lakše uključivanje u tretman. Ukupno je zbog ovisnosti tijekom 2024. liječenju pristupilo 5.904 osoba, od čega 4.489 zbog opioida (76%), a 1.415 zbog neopijatskih psihoaktivnih tvari (24%), uz blagi pad broja ovisnika o opioidima. Od ukupno liječenih osoba, većina su muškarci (82,4%), od kojih je najveći broj u dobi od 45-49 godina, dok je najveći broj liječenih žena u dobi od 40-44 godine. Broj hospitalizacija zbog ovisnosti o alkoholu ostao je na istoj razini kao i prethodne godine (6.055), dok je broj dolazaka u dnevne bolnice zbog ovisnosti o duhanu smanjen (138 dolazaka). Broj osoba na liječenju zbog ovisnosti o kockanju bio je 217, a u terapijskim zajednicama liječeno je ukupno 350 osoba.

U području prevencije ovisnosti provedene su brojne aktivnosti i programi na svim razinama, uz primjenu znanstveno utemeljenih programa i strategija okruženja, uglavnom u odgojno-obrazovnom sustavu. Uspostavljena je Stručna radna skupina za izradu Nacionalnih standarda prevencije ovisnosti, a dodatno su osnaženi informiranje i dostupnost podrške kroz Info liniju za ovisnosti te novi mrežni portal o ovisnostima. U okviru Univerzalnog preventivnog kurikuluma i standarda kvalitete, organizirane su edukacije, okrugli stolovi te je održana i nacionalna REITOX akademija. Istovremeno, nastavljena je provedba programa „Imam stav" u školama Zagrebačke i Istarske županije s fokusom na prevenciju uporabe alkohola, cigareta i droga. Također, s ciljem smanjenja štete povezanih s uporabom droga uz jačanje međusektorske suradnje, revidirane su Smjernice za provedbu programa smanjenja štete te je pokrenut je pilot-projekt uvođenja kućnih doza naloksona te su pripremljeni pilot-projekti praćenja intoksikacija drogama i toksikoloških analiza za 2025. godinu. Proveden je 4. val istraživanja zlouporabe sredstava ovisnosti u općoj populaciji i kvalitativno istraživanje uporabe stimulativnih droga te je održano je 12 edukacija i stručnih skupova za sudionike iz različitih sustava.

Zdravlje, zdrave prehrambene navike i aktivni život kroz sport

Iako je Hrvatska prepoznata kao zemlja vrhunskih sportaša, podaci Svjetske zdravstvene organizacije i istraživanja Eurobarometra potvrđuju dugotrajan trend nedostatne tjelesne aktivnosti stanovništva te visok udio osoba koje se uopće ne bave sportom, što je u skladu s europskim

prosjekom u kojem do 45% građana nikada ne vježba. U tom kontekstu, tijekom 2024. nastavljen je sustavan rad na stvaranju preduvjeta za zdraviji i aktivniji način života, kroz ulaganja u sportsku infrastrukturu, programe masovnog sporta i rekreacije te provedbu ciljanih mjera usmjerenih djeci, mladima i ranjivim skupinama.

Radi unaprjeđenja uvjeta za bavljenje sportom i rekreacijom, u 2024. provedeni su brojni natječaji i javni pozivi u području sporta, uz ukupno osigurano financiranje od 16,1 milijun eura. Sredstvima iz državnog proračuna Republike Hrvatske sufinancirana je provedba 96 projekata izgradnje, dogradnje i opremanja sportskih građevina na području cijele Hrvatske, u ukupnom iznosu od 12,2 milijuna eura, čime je značajno unaprjeđena dostupnost sportske infrastrukture na lokalnoj razini. Istovremeno, provedena su 192 programa poticanja lokalnog sporta i sportskih natjecanja, pri čemu je besplatno sudjelovanje u sportskim programima omogućeno za oko 66.200 djece. Također, provedena su 32 programa obuke neplivača „Hrvatska pliva“, kojima je obuku neplivača uspješno završilo oko 8.500 polaznika. U odnosu na 2023., za provedbu javnih natječaja i poziva u području sporta osigurano je 9,2 milijuna eura više, što je omogućilo veći broj sufinanciranih projekata, veći broj uključenih korisnika te daljnje širenje mreže sportskih sadržaja u lokalnim zajednicama.

Posebna je pozornost usmjerena na djecu i mlade, s ciljem stvaranja trajnih navika redovitog tjelesnog vježbanja. U provedbu programa „Univerzalna sportska škola“, namijenjenog učenicima od 1. do 4. razreda osnovne škole, i „Vježbaonica“, za učenike od 5. do 8. razreda te srednjoškolce, tijekom 2024. uključeno je ukupno 694 škola, gdje je različite sportske programe pohađalo 27.000 polaznika, oko 14% polaznika više u odnosu na 2023. godinu. Dodatno, u okviru projekta „Sportski praznici“, koji je proveden tijekom ljetnih školskih praznika, na 96 lokacija u svim županijama i Gradu Zagrebu više od 10.000 djece osnovnoškolske dobi je besplatno uključeno u organizirane programe tjelesne aktivnosti uz stručni nadzor kineziologa i osigurani zdravi obrok, čime se doprinosi stjecanju zdravih navika, očuvanju zdravlja i prevenciji pretilosti već u dječjoj dobi.

U svrhu stvaranja uvjeta za uključivanje što većeg broja djece i mladih u organizirani sport, putem županijskih sportskih zajednica u 2024. sufinanciran je stručni rad i obuka za 532 trenera u iznosu od 2,6 milijuna eura te nabava sportske opreme u iznosu od 1,2 milijuna eura. Ovime se jačaju kadrovski i materijalni kapaciteti sportskih klubova i udruga na lokalnoj razini, osobito onih koji rade s djecom i mladima, te se podiže kvaliteta rada u sportu. Kroz ove programe nastoji se sustavno povezati školski i izvanškolski sport te osigurati uvjete da djeca i mladi imaju dostupne, kvalitetne i stručno vođene programe tokom cijele godine.

Značajan naglasak stavljen je i na uključivanje manje zastupljenih skupina u tjelesnu aktivnost, osobito osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. U okviru natječaja za sufinanciranje izgradnje, građevinskih zahvata i opremanja sportskih građevina, u 2024. sufinancirana je izgradnja i opremanje 14 vanjskih vježbališta prilagođenih osobama s invaliditetom, čime se jača pristupačnost sportske infrastrukture i potiče inkluzivno bavljenje sportom. U okviru programa

„Univerzalna sportska škola“ omogućeno je sudjelovanje u prilagođenim sadržajima za više od 100 učenika s različitim poteškoćama u razvoju. Dodatno, pokrenut je projekt „Jačanje sustava parasporta u Republici Hrvatskoj“, usmjeren na poticanje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju za uključivanje u parasportske aktivnosti te osnaživanje stručnih kapaciteta trenera i instruktora. Za provedbu projekta u 2024. osigurano je 1,6 milijuna eura, a predviđeno je trajanje provedbe projekta do kraja 2027. godine.

Dostojanstveno starenje

Tijekom 2024. ostvaren je daljnji napredak u osiguravanju dostojanstvenog starenja kroz jačanje održivosti mirovinskog sustava i povećanje socijalne zaštite starijih osoba. Unatoč nepovoljnim demografskim kretanjima, odnos broja osiguranika i korisnika mirovina nastavio se poboljšavati te je na dan 31. prosinca 2024. iznosio 1,39:1 (1.708.872 osiguranika uz 1.227.302 korisnika mirovine), u odnosu na 1,35:1 u 2023., što potvrđuje širenje baze osiguranika i povećanje fiskalne održivosti sustava generacijske solidarnosti. Mirovine su u 2024. usklađene za ukupno 11,89% (4,19% od 1. siječnja te 7,46% od 1. srpnja), pri čemu je prosječna sveukupna neto mirovina dosegla 624,23 eura, odnosno 45,9% prosječne neto plaće, a prosječna starosna mirovina određena na temelju 40 i više godina radnog staža iznosila je 915,62 eura ili 67,28% prosječne neto plaće, čime se dodatno nagrađuje dugotrajan radni staž. Mogućnost istovremenog korištenja osobne mirovine i dijela obiteljske mirovine umrlog bračnog druga u prosincu 2024. iskoristilo je 110.791 korisnika, čime im je mirovinsko primanje u prosjeku povećano za 112,00 eura. Prosječna najniža mirovina, bez međunarodnih ugovora, u prosincu 2024. iznosila je 395,56 eura (13% više). Također, u prosincu 2024. bilo je zaposleno više od 32.000 korisnika mirovine (18% više), što je rezultat proširenja kruga umirovljenika koji mogu raditi do polovice punog radnog vremena uz istovremeno korištenje cijele mirovine.

Kako bi se dodatno podigla osnovna razina socijalne zaštite starijih sugrađana, od siječnja 2024. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe („Narodne novine“, broj 156/23.), podignut je iznos nacionalne naknade sa 120,71 eura na 150,00 eura. Ublaženi su uvjeti za ostvarivanje prava na nacionalnu naknadu, povećan je cenzus za ostvarivanje prava i omogućena je isplata putem pošte. Time su stvoreni preduvjeti za povećanje obuhvata te je na isplati za prosinac 2024. bilo 17.849 korisnika nacionalne naknade, odnosno 145,25% više u odnosu na prosinac 2023. kada je bilo 7.278 korisnika. U cilju posebne zaštite umirovljenika te radi ublažavanja posljedica rasta troškova života, u 2024. osigurana je isplata tri jednokratna novčana primanja. U ožujku i rujnu 2024. isplatom jednokratnog novčanog primanja obuhvaćeno je oko 800.000 umirovljenika, dok je u prosincu 2024. osigurana isplata svim umirovljenicima i korisnicima nacionalne naknade za starije osobe. Navedenim pozitivnim pomacima, uključujući usklađivanje mirovina, ciljano povećanje najnižih mirovina te širenje obuhvata nacionalne naknade za starije osobe, doprinosi se smanjenju rizika od siromaštva u starijoj dobi i jačanju socijalne sigurnosti umirovljenika, ali istodobno upućuju na potrebu nastavka napora radi daljnjeg približavanja razine primanja starijih osoba primanjima radno aktivnog stanovništva.

U okviru NPOO reformske mjere C4.2 „Unaprjeđenje mirovinskoga sustava kroz povećanje adekvatnosti mirovina“, u prosincu 2024. dovršena je i javno objavljena studija „Analiza i zaključci Radne skupine za analizu stanja mirovinskoga sustava“. Analiza, koja je rezultat dvogodišnjeg rada Radne skupine, daje cjelovit pregled stanja i predlaže smjernice za izmjene regulatornog okvira radi prilagođavanja demografskim i gospodarskim trendovima. Ključni nalazi upućuju na očekivani nastavak snažnih demografskih pritisaka, uz istodobno produljenje životnog vijeka te i dalje nepovoljan omjer osiguranika i umirovljenika. Prosječni mirovinski staž korisnika mirovina u Hrvatskoj u iznosi 31 godinu, u odnosu na prosjek EU-a od 36,9 godina, dok očekivani „zdravi“ životni vijek nakon odlaska u mirovinu iznosi 5,2 godine, znatno ispod prosjeka EU-a od 9,9 godina. Istodobno, stopa zaposlenosti osoba u dobi od 60 do 64 godine u Hrvatskoj iznosi 42% u odnosu na prosjek EU-a od 55%, unatoč tome što više od 32 tisuće umirovljenika već koristi mogućnost rada do polovice punog radnog vremena uz istodobnu isplatu mirovine. U skladu s Analizom predložen je skup mjera usmjerenih na daljnje povećanje adekvatnosti i održivosti mirovina, uključujući jače poticanje duljeg ostanka u svijetu rada kroz prilagodbu modela bonifikacije, proširenje mogućnosti rada uz mirovinu (osobito za obrtnike i druge samostalne obveznike doprinosa), dodatno povećanje najnižih i obiteljskih mirovina, redefiniranje indeksa usklađivanja mirovina u korist većeg oslanjanja na rast plaća te jačanje uloge kapitaliziranih stupova mirovinske štednje i jačanje financijske pismenosti građana kao preduvjeta za dugoročno primjerenije mirovine.

Nadalje, ukupna neto imovina obveznih mirovinskih fondova na dan 31. prosinca 2024. iznosila je 23,2 milijarde eura, što predstavlja porast od približno 3 milijarde eura (14,8%) u odnosu na kraj 2023., uz 2.248.825 evidentiranih osiguranika. Sustav dobrovoljne mirovinske štednje također bilježi rast, pri čemu je u dobrovoljnim mirovinskim fondovima krajem 2024. evidentirano 466.000 članova, a njihova ukupna neto imovina dosegla je 1,45 milijardi eura, uz porast od 14,8% u odnosu na prethodnu godinu. Na dan 1. siječnja 2024. stupili su na snagu Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima („Narodne novine“, broj 156/23.), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim mirovinskim fondovima i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskim osiguravajućim društvima („Narodne novine“, broj 156/23.) kojima su zajedno sa Zakonom o izmjeni Zakona o dodatku na mirovine ostvarene prema Zakonu o mirovinskom osiguranju („Narodne novine“, broj 156/23.), stvoreni povoljniji uvjeti za kapitaliziranu mirovinsku štednju, čime je uklonjena dosadašnja nepovoljnija pozicija korisnika koji biraju mirovinu iz oba mirovinska stupa. U skladu s time, udio novih umirovljenika koji su u 2024. odabrali kombiniranu mirovinu iz I. i II. stupa porastao je na oko 35%, u odnosu na 21% koliko je iznosio u 2023., što potvrđuje jačanje povjerenja korisnika u kapitalizirani dio mirovinskog sustava i doprinosi cilju povećanja adekvatnosti mirovina.

Socijalna solidarnost i odgovornost

U okviru provedbe politike socijalne solidarnosti i odgovornosti tijekom 2024. posebna je pozornost bila usmjerena na osobe koje nisu u mogućnosti samostalno zadovoljiti osnovne životne

potrebe uz kontinuirano praćenje učinaka sustava socijalne zaštite na smanjenje razine siromaštva i socijalne isključenosti. Prema podacima za 2024., zabilježen je blagi porast udjela osoba u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti na 21,7% (s 20,7% u 2023.) uz blago nepovoljniji položaj u odnosu na prosjek EU od 21,0%. S druge strane, zabilježeno je smanjenje materijalne i socijalne deprivacije, koja je u 2024. iznosila 5,2% (6,2% u 2023.), uz istovremeni značajni rast prosječnog raspoloživog dohotka po kućanstvu na 23.092 eura (18.843 eura u 2023.) te porast prosječnog ekvivalentnog raspoloživog dohotka na 13.411 eura (10.891 eura u 2023. godini). Nadalje, stopa rizika od siromaštva porasla je na 20,3% (19,3% u 2023.), kao i stopa rizika od siromaštva bez socijalnih transfera koja je iznosila 25,9% (24,4% u 2023.), što potvrđuje značajnu ulogu socijalnih naknada u ublažavanju dohodovne nejednakosti i zaštiti najranjivijih skupina od siromaštva.

U 2024. prvi put su pokazatelji rizika od siromaštva izračunati na temelju administrativnih izvora podataka o dohotku, što predstavlja metodološku promjenu u odnosu na prethodne godine kada su se podaci prikupljali pretežito anketiranjem kućanstava ili kombinacijom anketnih i administrativnih izvora. Zbog ove promjene, potrebno je pristupiti s oprezom prilikom izravnih usporedbi podataka iz 2024. s prethodnim razdobljima. Promatrano u navedenom kontekstu, napori usmjereni na potporu ranjivim skupinama dali su rezultate te je zabilježen pad stope teške materijalne i socijalne deprivacije na 2,0% u 2024. (s 4,6% u 2020.), uz istodobni porast stope rizika od siromaštva i socijalne isključenosti djece (dobna skupina 0-17 godina), koja je u 2024. iznosila 19,3% (17,3% u 2023. godini). Učinke mjera socijalne politike potrebno je promatrati i u kontekstu nastavka rasta životnih troškova i posljedica energetske krize, koje su tijekom 2024. dodatno povećale pritisak na raspoloživi dohodak kućanstava te pridonijele rastu stope rizika od siromaštva.

S ciljem osiguranja kontinuiteta u provedbi politike smanjivanja regionalnih nejednakosti u pristupu socijalnim uslugama, u 2024. je nastavljena provedba Nacionalnog plana razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Nacionalnim planom se osigurava kontinuitet politike smanjivanja regionalnih nejednakosti u pristupu socijalnim uslugama što je ključna pretpostavka razvoja suvremenog i inkluzivnog društva. U izvještajnoj godini, kroz niz javnih poziva i projekata, dodatno je proširena mreža pružatelja socijalnih usluga te je udio dostupnih socijalnih usluga po županijama dosegnuo 50%, dok je u procesu deinstitucionalizacije zabilježen blagi pomak u korist izvaninstitucijskih usluga (44,94% korisnika) te smanjenje udjela korisnika u institucijskim oblicima skrbi (55,06% korisnika). Istovremeno, provedene su mjere za unaprjeđenje upravljanja sustavom socijalnih usluga, uključujući unaprjeđenje zakonodavnog okvira te uspostavu informacijskog sustava za upravljanje podacima i automatizirani izračun cijena socijalnih usluga, čime se povećava udio korisnika kojima se usluge pružaju po cijeni utvrđenoj standardiziranom metodologijom. Navedene aktivnosti stvaraju preduvjete za daljnje širenje usluga u zajednici, osobito za starije osobe i druge ranjive skupine, te za postupno smanjenje oslanjanja na klasične institucionalne oblike smještaja.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Nacionalnog plana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2021.-2027. kao ključnog akta politike socijalne solidarnosti i odgovornosti,

usmjerenog na zaštitu najranjivijih skupina, osiguravanje minimalnog životnog standarda te smanjenje društvenih nejednakosti. Plan se provodi kroz širok spektar sektorskih politika, od zdravstva, obrazovanja, zapošljavanja i mirovinskog sustava do stambene politike, socijalne skrbi, regionalnog razvoja, kulture, sporta i digitalizacije, čime se osigurava sustavan pristup jačanju socijalne uključenosti u svim segmentima društva. U okviru Nacionalnog plana, tijekom 2024. završena je prva faza projekta „Sveobuhvatna dijagnoza siromaštva i socijalne isključenosti“ financiranog iz Instrumenta tehničke pomoći. Projektom je razvijena metodologija za uspostavu baze podataka i praćenje pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti na podnacionalnoj razini te su izrađene preporuke za analizu podataka i izvješćivanje. Dodatno, razvijen je i u produkciju stavljen informacijski sustav kojim se povezuje Hrvatski zavod za socijalni rad s pružateljima socijalnih usluga, radi boljeg praćenja korisnika i nadzora nad uslugama. Također, pokrenuta je uspostava Registra korisnika socijalnih usluga, koja će sadržavati i listu zaprimljenih zahtjeva za pružanjem usluge, što će u narednom razdoblju omogućiti sveobuhvatan i pravovremen uvid u stvarne potrebe sustava te učinkovitije upravljanje mjerama i kapacitetima za smanjenje siromaštva i socijalne isključenosti.

U okviru Nacionalnog plana provodi se i mjera usmjerena na osiguranje jednakosti pristupa i sudjelovanja ranjivih skupina u kulturi te unaprjeđenje medijske pismenosti. U 2024. u okviru Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. – 2027.“, objavljen je otvoreni privremeni poziv na dostavu projektnih prijedloga „Inkluzivne usluge ustanova u kulturi“. Opći cilj Poziva bio je povećanje socijalne uključenosti ranjivih skupina provedbom inkluzivnih usluga ustanova u kulturi, a ukupna raspoloživa financijska sredstva iznosila su 5,4 milijuna eura. U 2024. bio je u tijeku i otvoreni trajni poziv „Obnova javne kulturne infrastrukture“. Svrha Poziva bila je povećanje pristupačnosti i sudjelovanja u kulturnom životu svih građana, osobito pripadnika ranjivih skupina i stvaranje preduvjeta za razvoj inovativnih usluga u kulturi. Ukupna vrijednost poziva bila je 70 milijuna eura.

U svrhu osiguravanja potpore i pomoći u svakodnevnom životu starijim osobama i osobama s invaliditetom u svibnju 2024. godine zatvoren je Poziv „Zaželi“. U okviru poziva financiranog iz Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“ sklopljeno je ukupno 514 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, u ukupnoj vrijednosti 460,65 milijuna eura. Pozivom se financira dugoročno pružanje usluga pomoći i podrške u zajednici te jačanje kapaciteta lokalnih pružatelja socijalnih usluga. Istovremeno, radi povećanja dostupnosti i regionalne pokrivenosti izvaninstitucijskim socijalnim uslugama te smanjenja socijalne isključenosti i poboljšanja kvalitete života ranjivih skupina, tijekom 2024. u okviru poziva „Razvoj i širenje mreže socijalnih usluga za razdoblje 2023.-2025.“ osigurano je financiranje organizacija civilnoga društva za provedbu različitih oblika podrške korisnicima, dodatno doprinoseći cilju jačanja usluga u zajednici i sprječavanju prerane institucionalizacije starijih i osoba s invaliditetom.

Tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti na provedbi procesa deinstitucionalizacije korisnika, prevenciji njihove institucionalizacije i transformacije pružatelja usluga u okviru Projekta „Prijelaz s institucionalne skrbi na skrb i podršku u zajednici za djecu, mlade i osobe s

invaliditetom“ koji se provodi u suradnji sa Svjetskom bankom. Osigurana je stručna podrška za izradu 38 individualnih planova deinstitucionalizacije, prevencije institucionalizacije i transformacije državnih pružatelja socijalnih usluga, pri čemu je do kraja 2024. usvojeno 26 planova, dok je preostalih 12 izrađeno i njihovo usvajanje planirano u prvom tromjesečju 2025., uz uspostavu mehanizama za praćenje prelaska s institucionalne skrbi na usluge u zajednici (projekt je uspješno završio u veljači 2025). S ciljem osiguravanja socijalne uključenosti i unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju kroz ulaganja u infrastrukturu i edukaciju, u studenom 2024. objavljen je ograničeni poziv „Unaprjeđivanje infrastrukture za pružanje socijalnih usluga u zajednici osobama s invaliditetom“. Za provedbu poziva predviđeno je 48,35 milijuna eura bespovratnih sredstava namijenjenih jačanju infrastrukture i razvoju mreže usluga u zajednici za djecu s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom i njihove obitelji. Poziv ne samo da potiče razvoj socijalne infrastrukture, već pruža i podršku procesu deinstitucionalizacije i omogućava osnaživanje zajednica kroz organizirano stanovanje i stručnu podršku. Također, u prosincu 2024. objavljen je drugi ograničeni poziv „Unaprjeđenje infrastrukture za pružanje socijalnih usluga u zajednici za djecu, mlade i obitelji u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti“. Za provedbu Poziva osigurano je ukupno 19,12 milijuna eura bespovratnih sredstava, za unaprjeđenje socijalne i stambene infrastrukture u svrhu podrške procesu deinstitucionalizacije/transformacije/ prevencije institucionalizacije te razvoja mreže izvaninstitucijskih usluga i službi podrške u zajednici za djecu i mlade bez odgovarajuće roditeljske skrbi, djecu i mlade s problemima u ponašanju, djecu bez pratnje, trudnice i roditelji s djecom do godine dana starosti te članove njihovih obitelji/udomiteljskih obitelji.

Nadalje, s ciljem povećanja dostupnosti usluga za starije osobe, u tijeku je provedba 18 projekata izgradnje i opremanja centara za starije, planiranih u okviru NPOO-a. Financijska alokacija NPOO poziva prvotno je iznosila 49,11 milijuna eura za izgradnju osam centara, no iskazani interes i potrebe na terenu pokazali su da su zahtjevi za takvim uslugama znatno veći, zbog čega je Vlada Republike Hrvatske osigurala dodatnih 54 milijuna eura iz državnog proračuna, kako bi se u svakoj županiji iz koje je zaprimljen projekt financirala izgradnja najmanje jednog centra za starije osobe. Na poziv je ukupno pristiglo 27 prijava iz 18 županija, a ugovoreno je 18 projekata ukupne vrijednosti 160 milijuna eura, pri čemu je za 15 projekata već tijekom 2024. pokrenuta izgradnja centara. Provedbom ovih ulaganja osigurat će se smještajni kapaciteti za 1.849 starijih osoba kojima je potrebna intenzivna skrb, kao i izvaninstitucijske usluge za dodatnih 4.549 korisnika, čime se starijim osobama omogućuje što duži ostanak u vlastitom domu i jača se sustav skrbi u zajednici.

U cilju jačanja kapaciteta pružatelja i podizanja kvalitete socijalnih usluga, tijekom 2024. izdana je ukupno 541 suglasnost za zapošljavanje dodatnih radnika u državnim ustanovama socijalne skrbi, od čega 354 u državnim domovima socijalne skrbi te 187 u Hrvatskom zavodu za socijalni rad, uz financiranje provedbe infrastrukturnih zahvata u 22 državna doma radi poboljšanja prostornih uvjeta i povećanja kapaciteta usluga. Dodatno, Akademija socijalne skrbi organizirala je 16 edukacija (sedam jednodnevnih i devet višednevnih), u kojima je educirano 507 stručnih radnika, dok je 548 stručnjaka bilo uključeno u proces supervizije. Važan doprinos kvaliteti i

raznovrsnosti u pružanju socijalnih usluga tijekom 2024. dao je i značajan broj volontera te je od ukupno 64.510 angažiranih volontera, njih 12.608 izravno sudjelovalo u pružanju socijalnih usluga.

Radi osiguravanja analitički utemeljenog pristupa razvoju sustava dugotrajne skrbi, u siječnju 2024. potpisan je Ugovor o savjetodavnim uslugama „Jačanje dugotrajne skrbi u Republici Hrvatskoj“ (RAS) između Ministarstva zdravstva, Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike te Svjetske banke. U okviru tog aranžmana Svjetska banka izradila je Analitičku studiju sustava dugotrajne skrbi, kojom su sagledane potrebe korisnika, postojeći kapaciteti, ključni izazovi te mogući modeli razvoja integriranih usluga u zajednici i institucionalnih oblika skrbi. Preporuke iz Analitičke studije u velikoj su mjeri ugrađene u Operativni plan razvoja integrirane dugotrajne skrbi (usvojen u svibnju 2025.) a kojim se postavlja temelj za daljnje normativno, organizacijsko i financijsko unaprjeđenje sustava dugotrajne skrbi.

Tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti edukacije i licenciranja stručnjaka za provedbu mjera stručne pomoći i potpore u ostvarivanju skrbi o djetetu te mjere intenzivne stručne pomoći i nadzora nad ostvarivanjem skrbi o djetetu. U razdoblju od 2022. do 2024. ukupno je 798 stručnjaka završilo licencirani program usavršavanja za voditelja mjera stručne pomoći, od čega 223 stručnjaka u 2024. godini. U državnim domovima socijalne skrbi za djecu zaposleno je dodatnih 50 voditelja mjera intenzivne stručne pomoći i nadzora, s tendencijom daljnjeg povećanja broja zaposlenih. Istodobno nastavljen je rad na razvoju nove usluge socijalnog mentorstva, pri čemu je u 2024. zaposleno 157 socijalnih mentora te je educirano novih 80 stručnih radnika za pružanje usluge socijalnog mentorstva. Također, nadogradnjom informacijskog sustava socijalne skrbi omogućeno je praćenje pružanja usluge socijalnog mentorstva te je u 2024. evidentirano ukupno 2.463 pruženih usluga.

S ciljem sprječavanja institucionalizacije osoba s invaliditetom, jačanja kvalitete života cijele obitelji i veće uključenosti korisnika u zajednicu, u 2024. je objavljen Poziv „Inovativne socijalne usluge - odmor od skrbi“, vrijednosti 3 milijuna eura bespovratnih sredstava iz Programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2021. - 2027.“. Pozivom se uvodi nova usluga namijenjena pružanju podrške roditeljima njegovateljima i njegovateljima koji skrbe o članu kućanstva ovisnom o njihovoj pomoći. Istodobno, nastavljen je rad na provedbi Nacionalnog akcijskog plana za provedbu Preporuke Vijeća EU o uspostavi europskog jamstva za djecu. On je usmjeren na poboljšanje pristupa djece u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti ključnim uslugama, uključujući obrazovanje, zdravstvenu zaštitu, stanovanje, prehranu i socijalne usluge. Od provedenih mjera, posebno se ističe uvođenje besplatnih školskih obroka za svu djecu u osnovnim školama te daljnji razvoj socijalnih usluga u zajednici. U Međimurskoj županiji uspostavljen je Centar za pružanje usluga u zajednici Međimurje, pri čemu rezultati pilot-programa potvrđuju učinkovitost integriranog pristupa u radu s djecom i obiteljima.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Nacionalnog plana izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine, usmjerenog na jačanje socijalne uključenosti, neovisnog življenja i ravnopravnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u svim područjima društvenog života. S ciljem pojednostavljenja sustava prava i povećanja transparentnosti te ekonomičnosti, u siječnju 2024. stupio je na snagu Zakon o inkluzivnom dodatku („Narodne novine“, broj 156/23.), kojim su u jedno pravo objedinjene četiri ranije naknade (osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu, uvećani doplatak za djecu i naknada do zaposlenja), uz uvođenje samo jednog vještačenja za ostvarivanje toga prava. Zakonom su utvrđeni uvjeti za priznavanje inkluzivnog dodatka kao novčane naknade namijenjene prevladavanju prepreka koje ograničavaju puno i učinkovito sudjelovanje osoba s invaliditetom u društvu, pri čemu je definirano pet razina potpore, od 138 eura do 720 eura mjesečno, ovisno o intenzitetu potrebne podrške druge osobe i dodatnim rehabilitacijskim potrebama korisnika.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Nacionalnog plana za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine, uz daljnje jačanje međuresorne suradnje te uspostavu sustavnijeg praćenja pokazatelja položaja djece. Unaprjeđene su usluge podrške djeci i obiteljima u zajednici, posebno kroz jačanje rada Područnih ureda Hrvatskog zavoda za socijalni rad, razvoj socijalnog mentorstva, širenje dostupnosti psihološke i savjetodavne pomoći te mjera za zaštitu mentalnog zdravlja djece. Nastavljene su mjere usmjerene na prevenciju nasilja nad djecom, digitalnu sigurnost i suzbijanje svih oblika zlostavljanja i zanemarivanja, uz aktivnosti edukacije stručnjaka u sustavu socijalne skrbi, obrazovanja, zdravstva i pravosuđa. U području obrazovanja dodatno je unaprijeđen obuhvat djece ranim i predškolskim odgojem i obrazovanjem, poboljšana je praksa za uključivanje djece s teškoćama u razvoju te je osigurana besplatna prehrana za sve učenike osnovnih škola. Posebna je pozornost posvećena smanjenju dječjeg siromaštva i socijalne isključenosti, uključujući širenje socijalnih usluga u zajednici i razvoj integriranih usluga podrške obiteljima. Rezultati provedbe u 2024. godini ukazuju na postupno jačanje sustava zaštite prava djeteta, ali i na potrebu daljnjeg ulaganja u jednak pristup kvalitetnim uslugama za svu djecu, osobito onu iz ranjivih skupina.

U cilju jačanja podrške roditeljima u riziku i unapređenja kvalitete obiteljske skrbi, osnivanjem Obiteljskog centra (OBC) i Hrvatskog zavoda za socijalni rad unaprijeđene su socijalne usluge usmjerene roditeljstvu i obitelji. U organizaciji OBC-a tijekom 2024. provođeni su verificirani programi podrške roditeljstvu, pri čemu se posebno ističe program „Rastimo zajedno“ u različitim modulima, za roditelje predškolske djece, roditelje u otežanim okolnostima, razvedene roditelje i posvojitelje. Škole roditeljskih vještina provodile su se kroz više tematskih radionica „Škola odgovornog roditeljstva“, „Roditeljstvo u ravnoteži“, „Mala škola suroditeljstva“, a ukupno je provedeno 14 programa i 61 ciklus radionica u kojima je sudjelovalo 650 korisnika, čime je osnažen velik broj obitelji koje odgajaju djecu u otežanim okolnostima. Istodobno, u području zaštite djece žrtava i svjedoka kaznenih djela i povreda prava, područni uredi Hrvatskog zavoda za socijalni rad evidentirali su 7.335 prijava zbog povreda prava djeteta u 2024., pri čemu stručni djelatnici provode inicijalne razgovore, psihosocijalno savjetovanje i poduzimaju mjere zaštite i podrške u skladu s Obiteljskim zakonom („Narodne novine“, br. 103/15., 98/19., 47/20., 49/23. –

Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske i 156/23.).

Posebna se pozornost posvećuje i poticanju dječje participacije kroz Vijeća korisnika kod pružatelja usluga smještaja za djecu te Vijeća udomljene djece i mladih. U domovima socijalne skrbi i centrima za pružanje usluga u zajednici djeluje ukupno 73 vijeća djece i mladih s 589 aktivnih korisnika, koja kroz prijedloge i sudjelovanje u donošenju odluka izravno utječu na kvalitetu skrbi. U 2024. održana je Pretkonferencija SKRB-2024 u Varaždinu i istoimena međunarodna znanstveno-stručna konferencija u Zagrebu, na kojima su sudjelovala djeca i mladi u dobi od 12 do 19 godina iz 28 ustanova, udruga i udomiteljskih obitelji, uz pratnju njihovih mentora, odgajatelja i udomitelja, čime je dodatno osnaženo njihovo pravo na sudjelovanje u odlukama koje se tiču razvoja sustava skrbi o djeci.

Zaštita dostojanstva hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji te civilnih stradalnika Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Hrvatska i u 2024. nastavlja sustavno jačati zaštitu interesa i dostojanstva sudionika Domovinskog rata te dosljedno provoditi javne politike kojima se osigurava odgovarajuća zdravstvena i socijalna skrb onima kojima Hrvatska duguje trajnu zahvalnost za uspostavu i obranu državne samostalnosti.

Tijekom 2024. provedene su brojne mjere usmjerene na unapređenje kvalitete života hrvatskih branitelja, članova njihovih obitelji i civilnih stradalnika Domovinskog rata. Nastavljena je bolnička medicinska rehabilitacija u četiri specijalne bolnice (Varaždinske Toplice, Krapinske Toplice, Lipik i Lječilište Topusko), u okviru koje je pravo na rehabilitaciju ostvarilo 1.267 korisnika, uz ukupni trošak od 0,85 milijuna eura. Na temelju Programa preventivnih sistematskih pregleda hrvatskih branitelja sklopljena su 34 sporazuma sa zdravstvenim ustanovama te je osigurano 17.766 preventivnih pregleda, a dodatno je za 114 teško bolesnih hrvatskih branitelja, putem šest bolničkih ustanova, osigurano dugotrajno liječenje s pojačanom skrbi u ukupnoj vrijednosti 2,2 milijuna eura. U okviru Nacionalnog programa psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima Domovinskog rata, Drugog svjetskog rata te povratnicima iz mirovnih misija, provedeno je 107.729 intervencija (3,8% više) za 91.339 korisnika (2% više), uključujući 1.476 mobilnih intervencija, uz utrošak 1,45 milijuna eura. Kroz Javni poziv za psihološko i socijalno osnaživanje te promicanje vrijednosti Domovinskog rata, financirano je 378 projekata u iznosu od 2,1 milijun eura. Dodatno je sufinanciran trošak od 0,45 milijuna eura za nabavke 147 ortopedskih i drugih medicinskih pomagala za 123 korisnika, dok je za 40 hrvatskih ratnih vojnih invalida s težim bolestima osigurano dugotrajno liječenje u vrijednosti 35 700 eura. Dom hrvatskih veterana u Lipiku proveo je tijekom 2024. rehabilitacijske programe za 880 korisnika, za što je ukupno osigurano 1,6 milijuna eura, a čime se sustavno jača zdravstvena, psihosocijalna i materijalna sigurnost braniteljsko-stradalničke populacije.

Nastavljen je rad na poboljšanju stambenih i socioekonomskih uvjeta braniteljsko-stradalničke populacije. Ukupno su u 2024. dodijeljena 52 stana, isplaćen je 121 stambeni kredit te je

dodijeljeno 157 financijskih potpora za stambeno zbrinjavanje branitelja, za što je ukupno osigurano 6,4 milijuna eura. U razdoblju od ožujka do svibnja 2024. objavljeno je šest javnih poziva za korištenje mjera iz Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2024. do 2027., na temelju kojih je dodijeljeno 129 potpora u ukupnom iznosu od 1,3 milijuna eura, čime se dodatno potiče ekonomska aktivacija i održivo uključivanje branitelja na tržište rada.

Nadalje, odobreno je 6.369 zahtjeva za izvanrednu novčanu pomoć u ukupnom iznosu od 2,29 milijuna eura, a sufinancirani su i projekti prilagodbe objekata javne namjene osobama s invaliditetom u vrijednosti 541,1 tisuću eura, za što su sklopljeni ugovori s 27 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Paralelno su provedene opsežne pripremne aktivnosti za EU projekt „Širenje mreže veteranskih centara“, kojim se planira izgradnja pet novih podružnica Javne ustanove Veteranski centar uz sufinanciranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj: odabrane su lokacije budućih podružnica, potpisani su sporazumi o suradnji s gradovima u kojima će se centri uspostaviti te je izrađeno pet idejnih projekata. Uz navedeno, provodio se i niz koordinacijskih aktivnosti s relevantnim dionicima radi stvaranja pretpostavki za pravodobnu i učinkovitu provedbu projekta u sljedećem razdoblju. U okviru pripreme projektne dokumentacije za korištenje sredstava EU fondova u 2024. utrošeno je 80.000 eura za izradu dopune Analize i preporuka novih lokacija prikladnih za širenje mreže veteranskih centara te procjena otpornosti na klimatske promjene za odabrane lokacije, kao obveznog dijela dokumentacije za prijavu na poziv. Provedene su završne aktivnosti na projektima „Digitalizacija arhivskog gradiva iz Domovinskog rata” i „Uspostava veteranskih centara u Republici Hrvatskoj“ financiranim iz prethodnog programskog razdoblja.

Nadalje, kontinuirano se ulažu napori u traženje osoba nestalih u Domovinskom ratu te posmrtnih ostataka smrtno stradalih osoba za koje još uvijek nije poznato mjesto ukopa, što i dalje predstavlja jedno od najvažnijih neriješenih pitanja oružane velikosrpske agresije na Hrvatsku. Tijekom 2024. prikupljena su saznanja o 44 moguće lokacije prikrivenih grobnica iz Domovinskog rata, a na 23 lokacije provedena su cjelovita terenska istraživanja, pri čemu su pronađeni posmrtni ostaci 47 osoba. Organizirano je šest završnih identifikacija, u sklopu kojih su završno identificirani posmrtni ostaci 22 osobe te je osigurana pogrebna skrb za 22 identificirane osobe. Za provedbu ovih aktivnosti osigurano je ukupno 0,9 milijuna eura, čime se nastavlja sustavno razjašnjavanje sudbine nestalih osoba i osiguravanje dostojanstvenog ukopa žrtava Domovinskog rata.

Tijekom 2024. nastavljena su sustavna ulaganja u aktivnosti usmjerene na očuvanje vrijednosti Domovinskog rata, promicanje nacionalnih interesa te zaštitu digniteta hrvatskih branitelja. U tom su okviru raspisana četiri javna poziva za sufinanciranje umjetničkih i dokumentarističkih djela o Domovinskom ratu, uključujući dodjelu nagrada za najbolju kratku priču o Domovinskom ratu za učenike srednjih škola, sufinanciranje tiska knjiga, audiovizualnih djela te izgradnje i uređenja spomen-obilježja žrtvama stradalima u Domovinskom ratu. Sufinancirana je izgradnja, postavljanje i uređenje 34 spomen-obilježja, izrada 13 audiovizualnih djela te 20 književnih i publicističkih djela, dok je učenicima srednjih škola dodijeljeno 11 nagrada i 13 pohvala za kratke

priče o Domovinskom ratu. Za provedbu ovih aktivnosti ukupno je osigurano 1,8 milijuna eura, čime se dodatno jača kultura sjećanja i društveno priznanje žrtve i doprinosa sudionika Domovinskog rata.

6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

6.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Stopa totalnog fertiliteta	1,53 djece (2018.)	1,8 djece	1,46 (2024.)

6.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji

Ublažavanje negativnih demografskih trendova i izgradnja poticajnog okruženja za mlade i obitelj

Demografska revitalizacija je prepoznata kao jedno od ključnih strateških pitanja za uravnotežen gospodarski, društveni i teritorijalni razvoj Hrvatske te za očuvanje dugoročne održivosti tržišta rada, socijalnog i mirovinskog sustava. U tom je kontekstu u ožujku 2024. usvojena Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine, prvi strateški akt nakon 2006., u potpunosti usmjeren na pružanje odgovora na dugotrajne trendove niskog nataliteta, starenja stanovništva i pojačanih migracija. Strategijom su kao ciljevi postavljeni izgradnja poticajnog okruženja za obitelji i mlade te postizanje uravnotežene mobilnosti stanovništva, a koji se planiraju postići kroz usklađivanje populacijske politike s poreznom, stambenom, obrazovnom, zdravstvenom, migracijskom, socijalnom, obiteljskom politikom te politikama zapošljavanja i regionalnog razvoja. Za provedbu Strategije demografske revitalizacije predviđeno je više od 9,6 milijardi eura, čime će se nadograditi sve dosadašnje mjere demografske, porezne i socijalne politike radi postizanja demografske revitalizacije Hrvatske.

Hrvatska je i u 2024. nastavila s naporima u borbi s negativnim demografskim kretanjima, odlučnom provedbom demografske politike radi povećanja stope fertiliteta i stvaranja poticajnog i privlačnog društvenog i ekonomskog okružja za ostanak, povratak i dolazak mladih ljudi i obitelji. Prema podacima DZS-a, u Hrvatskoj je u 2024. ukupno je zabilježeno 32.069 živorođenih i 51.080 umrlih, uz negativan prirodni priraštaj od -19.011 stanovnika (-19.105 u 2023. godini). Broj živorođene djece pao je za 0,3% te je rođeno 101 dijete manje nego u 2023. godini. Stopa nataliteta (živorođeni na 1.000 stanovnika) u 2024. je ostala ista u odnosu na 2023. te je iznosila 8,3, dok je stopa mortaliteta (umrli na 1.000 stanovnika) neznatno snižena te je iznosila 13,2 (13,3 u 2023. godini). Stopa prirodnog prirasta bila je malo smanjena u odnosu na 2023. te je iznosila -4,9 (-5,0 u 2023.), dok je prosječni prirodni prirast na razini EU-a iznosio -2,8 u 2024. godini. Prema podacima DZS-a, ostvarena vrijednost stope totalnog fertiliteta za 2024. godinu iznosi 1,46 kao i u 2023. (1,46 djece), što je i dalje ispod razine jednostavne reprodukcije (2,1) no više je od prosječne stope fertiliteta na razini EU-a (1,38 djece u 2023. godini).

U 2024. je treću uzastopnu godinu zabilježen nastavak povoljnih migracijskih kretanja, uz daljnje smanjenje iseljavanja i rast doseljavanja u Hrvatsku. Ukupno je 38.997 osoba odselilo iz Hrvatske u inozemstvo (39.218 u 2023.), dok je istodobno iz inozemstva doselilo 70.391 osoba (69.396 u 2023.), čime je ostvaren pozitivan neto migracijski saldo od 31.394 stanovnika (30.178 u 2023.), najviši zabilježeni pozitivan migracijski saldo od 1998. godine.

U cilju financijskog rasterećenja obitelji s djecom predškolske i osnovnoškolske dobi te poticanja jednakih mogućnosti za sudjelovanje djece u izvanškolskim aktivnostima, u 2024. godini proveden je pilot-projekt javnog poziva jedinicama lokalne samouprave za sufinanciranje edukativnih, kulturnih i sportskih aktivnosti djece predškolske dobi i djece od 1. do 4. razreda osnovne škole. Na temelju poziva, sklopljeni su ugovori sa 163 jedinice lokalne samouprave, u ukupnom iznosu od 4,76 milijuna eura, čime je obuhvaćeno oko 8 000 djece diljem Hrvatske. Ova mjera izravno doprinosi ciljevima demografske revitalizacije kroz jačanje dostupnosti sadržaja za djecu, podizanje kvalitete života obitelji s djecom te smanjenje regionalnih i socijalnih razlika u pristupu razvojnim, kulturnim i sportskim programima.

Osiguravanjem podrške općinama i gradovima za održavanje i razvoj predškolske djelatnosti nastoji se osigurati ravnomjeran teritorijalni razvoj predškolskog odgoja i obrazovanja te podizanje kvalitete uvjeta boravka djece. Tijekom 2024. sufinancirane su projektne aktivnosti jedinica lokalne samouprave za 142 dječja vrtića diljem Hrvatske, pri čemu je do kraja godine uloženo ukupno 3,1 milijun eura za opremanje vrtićkih igrališta fiksnom opremom, uređenje okoliša i vanjskih terena te druga poboljšanja prostora. Dodatno, kroz Javni poziv za prijavu projekata usmjerenih na uređenje i opremanje dječjih igrališta tijekom 2024. osigurano je 0,8 milijuna eura za provedbu 37 projekata uređenja i opremanja dječjih igrališta na javnim površinama u lokalnim zajednicama, čime se unapređuje dostupnost sigurnih i poticajnih prostora za igru i boravak djece te dugoročno podupire demografski i društveni razvoj lokalnih sredina.

Kroz projekt izdavanja prve osobne iskaznice za djecu do navršenih 18 godina života u 2024. omogućeno je besplatno dobivanje prve osobne iskaznice za 47.120 korisnika. U okviru napora na stvaranju poticajnog okruženja za obitelj i mlade nastavljene su aktivnosti u provedbi projekta e-Dječja kartica „Mudrica". Korištenje kartice „Mudrica" omogućuje roditeljima s djecom do 18. godine života razne pogodnosti i povoljniji pristup robama i uslugama, radi poboljšanja obiteljskog standarda. Na dan 31. prosinca 2024. e-Dječju karticu „Mudrica" koristilo je 46.554 korisnika, odnosno 34% korisnika više u odnosu na isto razdoblje 2023. godine, a tijekom 2024. započeo je proces uspostave aplikacije e-Dječje kartice na mobilnoj platformi i platformi e-Građani čime će se većem broju korisnika omogućiti lakši pristup i korištenje e-Dječje kartice „Mudrica".

S ciljem osnaživanja roditelja, kao i pružanja odgovora na njihove potrebe, proveden je Poziv za prijavu projekata udruga usmjerenih podršci roditeljstvu. U okviru poziva odobrena je financijska podrška za 65 projekata organizacija civilnog društva, a podržani projekti su usmjereni na pružanje podrške roditeljima, jednoroditeljskim obiteljima, poticanje očeva na veću uključenost u obiteljski život, senzibiliziranje javnosti o važnosti dojenja te unaprjeđenje digitalnih kompetencija djece i roditelja s ciljem prevencije elektroničkog nasilja. Za provedbu napora kojima se odgovara na

stvarne potrebe mladih i poboljšava kvalitetu njihovog života, u 2024. je nastavljena provedba projekata ugovorenih temeljem Poziva iz prethodne godine, a u okviru kojeg je osigurano ukupno 1,8 milijuna eura potpore za 117 projekata udruga mladih i za mlade. Provedba projekata usmjerena je na područja aktivnog sudjelovanja mladih u društvu, savjetovanja i informiranja, poboljšanja položaja mladih u ruralnim sredinama te prevencije nasilja i ovisnosti medu mladima.

Jačanje povezanosti s Hrvatima izvan Hrvatske i povratak hrvatskog iseljeništva

U skladu s brojnim prioritetima provedbe politike na prioritetnom području jačanja povezanosti s Hrvatima izvan Hrvatske i povratku hrvatskog iseljeništva, tijekom izvještajnog razdoblja provodio se niz komplementarnih aktivnosti u suradnji više tijela državne uprave kojima se jača povezanost Hrvatske s Hrvatima izvan Hrvatske i potiče povratak hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Hrvatsku. Kombinacijom provedbe svih mjera i aktivnosti u okviru Nacionalnog plana razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027., ostvareni su pozitivni pomaci u jačanju povezanosti s Hrvatima izvan Hrvatske te poticanju njihova povratka u Hrvatsku.

U skladu s Nacionalnim planom razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027. godine, politike jačanja povezanosti s iseljeništvom i poticanja povratka hrvatskih državljana temelje se na očuvanju i razvoju kulturnog i nacionalnog identiteta Hrvata izvan domovine. S tim ciljem je tijekom 2024. putem javnih natječaja sufinancirana provedba 581 projekta organizacija izvan Hrvatske, ponajprije u području kulture, čime se osnažuje očuvanje hrvatskog identiteta, potiče razvoj i razmjena kulturnog stvaralaštva te promiče hrvatska kultura i tradicija u inozemstvu. Važnu ulogu u očuvanju identiteta imaju i programi učenja i poučavanja hrvatskoga jezika od predškolske do visokoškolske razine te je nastavu hrvatskog jezika u školama i lektoratima u inozemstvu tijekom 2024. pohađalo 6.218 učenika i studenata, a otvoreno je i sedam novih nastavnih mjesta za učenje hrvatskog jezika. Istovremeno, objavljen je javni natječaj za stipendiranje učenja hrvatskog jezika u šest gradova u Hrvatskoj, a pravo na pohađanje sveučilišnih tečajeva ostvarilo je 300 polaznika. Dodatno, internetskim tečajevima hrvatskog jezika (razine A1 i A2), koji su trajno dostupni i besplatni, od njihovog uvođenja pa do kraja 2024. pristupilo je više od 27.000 polaznika izvan Hrvatske, čime se znatno širi dostupnost učenja jezika bez obzira na zemljopisnu udaljenost. Navedene aktivnosti nadopunjuju se mjerama usmjerenima na poticanje povratka i trajnog zadržavanja hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka u Hrvatskoj, uključujući programe stipendiranja, posebne upisne kvote na visokim učilištima u Hrvatskoj za pripadnike hrvatske nacionalne manjine i iseljeništva te projekte usmjerene integraciji povratnika u obrazovni, gospodarski i društveni život. Time se istodobno jača veza domovinske i iseljene Hrvatske te stvaraju preduvjeti za dugoročnu demografsku, društvenu i gospodarsku revitalizaciju.

Nastavak uspješne provedbe većine mjera povezanih s jačanjem povezanosti s Hrvatima izvan Republike Hrvatske odražava se i na značajan porast broja osoba iz iseljeništva i hrvatskih zajednica u inozemstvu koje stječu hrvatsko državljanstvo te je u 2024. novoprimljeno 6.810 osoba na temelju članaka 11. i 16. Zakona o hrvatskom državljanstvu („Narodne novine“, br. 53/91., 70/91. - ispravak, 28/92., 113/93. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 4/94. – ispravak

Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, 130/11., 110/15., 102/19. i 138/21.). Dodatno, na snažno produbljivanje veza s dijasporom upućuje i podatak da je tijekom 2024. kroz sve sufinancirane projekte bilo obuhvaćeno oko 657.000 krajnjih korisnika (640.000 u 2023.), Hrvata izvan Hrvatske, što potvrđuje širok doseg i učinke provedenih programa. Poticanje dolaska mladih naraštaja iz iseljeništva u Hrvatsku, njihova integracija te uključivanje u obrazovni sustav nastavilo se i 2024. kroz organizirani boravak i programe učenja hrvatskog jezika u šest hrvatskih gradova, u sklopu kojih je dodijeljeno ukupno 500 stipendija. U odnosu na prethodnu akademsku godinu, iznos mjesečne stipendije povećan je sa 110,00 na 300,00 eura, čime se dodatno jača motivacija za dolazak, učenje jezika, studij i dugoročno vezivanje mladih pripadnika hrvatskog iseljeništva uz Republiku Hrvatsku.

Napori usmjereni na povratak hrvatskog iseljeništva (dijaspore) i njihovih potomaka u Hrvatsku, tijekom 2024. su uspješno nastavljeni pod nadležnosti novoosnovanog Ministarstva demografije i useljeništva, uz uspješnu provedbu postavljenih ciljeva. U Hrvatsku se prema podacima DZS-a tijekom 2024. doselilo 13.290 hrvatskih državljana, čime je dostignuta planirana vrijednost za 2027. Posebna pozornost posvećena je stvaranju povoljnijeg pravnog i administrativnog okvira za povratnike kroz Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o strancima („Narodne novine“, broj 40/25.) i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak („Narodne novine“, broj 152/24.). Dodatno, finalizirani su pregovori o sklapanju međudržavnih sporazuma o socijalnoj sigurnosti s Argentinom i Čileom, čime bi se trebao olakšati prijenos socijalnih, mirovinskih i zdravstvenih prava te tako olakšati i potaknuti pripadnike dijaspore na odluku o useljavanju u Hrvatsku. Za povratnike i useljenike koji su već u Hrvatskoj, organizirane su edukacije i radionice na temu reguliranja boravka i zapošljavanja. Pripadnicima mlađih naraštaja hrvatskog iseljeništva dodijeljeno je 500 stipendija za učenje hrvatskog jezika u šest hrvatskih gradova.

S ciljem unaprjeđenja administrativnih procesa te učinkovitije integracije hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka, tijekom 2024. održano je više sastanaka i edukacija s predstavnicima tijela javne vlasti, radi uspostave kontakt-točaka i razmjene dobrih praksi, a izdano je i 30 potvrda o statusu radi korištenja mjera samozapošljavanja Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Kroz mjeru usmjerenu na potporu organizacijama i pojedincima u razvoju i provedbi projekata koji potiču povratak, useljavanje i integraciju hrvatskih iseljenika u Hrvatsku, financirana je provedba 11 programa i projekata udruga i pojedinaca. U okviru te mjere osigurane su i socijalne naknade useljenicima u težim socioekonomskim okolnostima. Dodatno je pružena potpora kroz pokroviteljstva i aktivno sudjelovanje na više međunarodnih konferencija i događanja usmjerenih na jačanje gospodarskih veza te poticanje ulaganja hrvatskih iseljenika u domovinu.

Nadalje, s ciljem poticanja povratka, useljavanja i integracije hrvatskih iseljenika u Hrvatsku, tijekom 2024. putem Javnog poziva osigurana je izravna financijska podrška za provedbu 11 različitih programa i projekata udruga hrvatskih iseljenika, kojima je uključena i dodjela socijalnih naknada pojedinim useljenicima u težim socijalno-ekonomskim okolnostima. Dodatno je osigurana potpora u vidu pokroviteljstva i aktivnog sudjelovanja na više međunarodnih konferencija i događanja kojima se potiču ulaganja hrvatskih iseljenika u Hrvatsku. Radi poticanja dodatnih potpora za povratak i integraciju, donesena je Odluka o dodjeli financijske potpore za

posebne potrebe i projekte od interesa za Hrvate izvan Republike Hrvatske za institucije, udruge i pojedince za projekte poticanja povratka i integracije hrvatskih iseljenika.

7. Sigurnost za stabilan razvoj

7.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	75%	78% (2024.)
Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	2% (2019.)	Ostati najbolji u EU	Nisu dostupni podaci

7.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Sigurnost za stabilan razvoj

Jačanje obrambene sposobnosti Hrvatske vojske

Obrambena politika Republike Hrvatske u 2024. bila je usmjerena na daljnje jačanje obrambenih sposobnosti Hrvatske vojske, modernizaciju naoružanja i opreme te povećanje razine pripravnosti i interoperabilnosti unutar savezništava, osobito u okviru NATO-a i zajedničke sigurnosne i obrambene politike EU-a. Nastavljena su ulaganja u ključne projekte opremanja i modernizacije te u unaprjeđenje uvjeta života i rada pripadnika Hrvatske vojske, uz istodobno intenziviranje međunarodne obrambene suradnje i doprinosa međunarodnoj stabilnosti. Hrvatska je i u 2024. nastavila s rastom obrambenog proračuna te je, uz zadržavanje ranije postignute smjernice od najmanje 20% izdvajanja usmjerenih na modernizaciju i opremanje, dosegnula razinu ukupnih izdvajanja za obranu od 1,85% BDP-a. Hrvatska se strateški odredila prema postupnom povećanju obrambenih izdvajanja na 3% BDP-a do 2030., čime se potvrđuje dugoročna opredijeljenost za jačanje obrambenog sustava, otpornosti države i vjerodostojnosti Hrvatske kao saveznice i pouzdanog partnera u euroatlantskom sigurnosnom okviru.

Hrvatska vojska je u 2024. nastavila s provedbom ključnih projekata opremanja i modernizacije, uz ravnomjerna ulaganja u sve grane Oružanih snaga, s ciljem održavanja i podizanja njihove operativne spremnosti. Posebna je pozornost bila usmjerena na profesionalni razvoj i upravljanje karijerama pripadnika Hrvatske vojske, kako ročnog, djelatnog i pričuvnog sastava, tako i državnih službenika i namještenika, kako bi se očuvala povoljna dobna, obrazovna i rodna struktura te osigurala potrebna brojčana popunjenost za izvršavanje zadaća u zemlji i inozemstvu. U skladu s time, tijekom 2024. dodatno su unaprijeđeni uvjeti službe, uključujući značajno povećanje koeficijenata za obračun plaća i naknada za posebne oblike rada, ulaganja u smještajne kapacitete i logističku potporu, čime se doprinosi zadržavanju postojećih kadrova i većoj privlačnosti vojnog poziva. Ove mjere, u kombinaciji s kontinuiranom modernizacijom naoružanja i opreme, stvaraju preduvjete za dugoročno održivu i sposobnu Hrvatsku vojsku, usklađenu s obvezama i standardima saveza čiji je Hrvatska član.

Nastavljena je provedba ključnih projekata modernizacije i sustavno jačanje sposobnosti Hrvatske vojske na kopnu, moru i u zraku. U zračnim snagama planirano je da se 12 višenamjenskih borbenih zrakoplova Rafale u potpunosti uvede u operativnu uporabu do kraja 2025. godine. Istovremeno, predviđena je nabava dodatnih osam višenamjenskih helikoptera UH-60 Black Hawk do 2028., modernizacija i nadogradnja radarskog sustava FPS-117 te razvoj integriranog sustava protuzračne i proturaketne obrane. Od osobite je strateške važnosti ugovorena nabava osam samohodnih višecijevnih raketnih sustava HIMARS M142 te šest besposadnih zrakoplovnih sustava Bayraktar, čija se isporuka očekuje u drugoj polovici 2025. godine. U području kopnenih snaga nastavlja se opremanje borbenim vozilima Bradley i borbenim oklopnim vozilima Patria, uvođenje sustava protuzračne obrane vrlo kratkog dometa, opremanje mobilnom bolnicom ROLE-2B te nabava ključnog borbenog streljiva. Dodatno, dovršena je modernizacija i nadogradnja prvih osam borbenih vozila Bradley u tvrtki „Đuro Đaković“, od kojih su četiri predana Oružanim snagama, dok su preostala četiri u završnoj fazi testiranja. U pomorskim snagama započela je modernizacija desantnog broda DBM-81 „Cetina“ te je nastavljena izgradnja obalnih ophodnih brodova, pri čemu je krajem 2024. dovršen prvi brod iz serije „Umag“ te je predan na uporabu. Istovremeno je nastavljeno opremanje Hrvatske ratne mornarice brodicama, ronilačkom opremom i drugim specijaliziranim sredstvima te su pokrenute aktivnosti za nabavu višenamjenskog broda (korvete) kao jednog od prioriteta u narednom razdoblju.

Nacionalne obrambene sposobnosti dodatno se jačaju prelaskom s istočne na zapadnu vojnu tehnologiju, uključujući nabavu tenkova LEOPARD 2A8 i samohodnih haubica 155 mm CAESAR. Nastavljene su aktivnosti opremanja materijalno-tehničkim sredstvima, kontinuirana opskrba klasama materijalnih sredstava i uslugama koje omogućuju redovno funkcioniranje Hrvatske vojske te izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata i infrastrukture. Hrvatska je prepoznala zajedničku nabavu obrambenih proizvoda u okviru Europske obrambene agencije, kao važan mehanizam za popunu nacionalnih zaliha i održavanje spremnosti Hrvatske vojske.

Kroz bilateralnu i multilateralnu suradnju Hrvatska vojska je nastavila aktivno doprinositi miru i sigurnosti kroz sudjelovanje u operacijama, misijama i aktivnostima NATO-a, EU-a, UN-a, kao i u aktivnostima Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS) te Centra za sigurnosnu suradnju (RACVIAC). Tijekom 2024. u međunarodnim operacijama, misijama i drugim aktivnostima sudjelovalo je ukupno 968 pripadnika Hrvatske vojske, uključujući 62 pripadnice. Nastavljeno je sudjelovanje u operaciji potpore miru KFOR na Republici Kosovo (491 pripadnik), NATO misiji u Iraku (21 pripadnik), operaciji potpore miru SEA GUARDIAN u Sredozemlju (66 pripadnika) te NATO aktivnostima u Republici Poljskoj (140 pripadnika), Mađarskoj (194 pripadnika) i Republici Bugarskoj (osam pripadnika). U aktivnosti Stalne NATO skupine protuminskih snaga 2 s timom protuminskih ronitelja sudjelovalo je sedam pripadnika, i to na brodovima Talijanske ratne mornarice. U misijama UN-a u Indiji i Pakistanu, Zapadnoj Sahari i Libanonu bilo je angažirano sveukupno 27 pripadnika u sklopu redovitih rotacija, dok su u misijama EU-a „EUNAVFOR Somalija - Atalanta“ sudjelovala tri pripadnika, a u operaciji „EUNAVFOR MED IRINI“ sedam stožernih časnika. Dodatno, Republika Hrvatska sudjelovala je sa 3 pripadnika Hrvatske vojske u operaciji NATO koalicije „INHERENT RESOLVE“, kao i

sa jednim pripadnikom iz satnije razmjestivog komunikacijskog modula NATO bojne (NATO DCM) u potpori NATO misiji u Iraku. Nastavljeno je i pružanje diplomatske, tehničke, vojne i humanitarne pomoći Ukrajini u njezinoj borbi za slobodu i teritorijalnu cjelovitost od ruske agresije te je tijekom 2024. Vlada Republike Hrvatske donijela tri odluke o pružanju vojne pomoći Ukrajini.

U skladu sa Zakonom o osnivanju Sveučilišta obrane i sigurnosti („Narodne novine“, broj 34/21.) nastavljena je transformacija Hrvatskog vojnog učilišta u sveučilišnu instituciju. Na Sveučilište obrane i sigurnosti „Dr. Franjo Tuđman“ preneseni su studijski programi „Vojno pomorstvo“ sa Sveučilišta u Splitu, a sa Sveučilišta u Zagrebu preneseni su studijski programi „Vojno vođenje i upravljanje“ te „Vojno inženjerstvo“. Time su postavljeni temelji za obrazovanje budućih časnika Hrvatske vojske i stručnjaka u području domovinske sigurnosti i stvoreni uvjeti za cjelovito obrazovanje u području obrane i sigurnosti. Povećan je interes za dragovoljno vojno osposobljavanje te je 656 ročnika (uključujući 78 ročnica) završilo vojnu obuku tijekom 2024. Četvrti uputni rok bio je jedan od najbrojnijih u posljednje četiri godine (238 ročnika i 24 ročnice). Uspješno je provedeno osposobljavanje 886 pričuvnika, odnosno ključnog osoblja i dijela postrojbi razvrstane pričuve što je najveći broj osposobljenih pričuvnika od 2015. kad se kontinuirano provodi osposobljavanje razvrstanih pričuvnika Hrvatske vojske. Nastavljeno je s popunom i pomlađivanjem pričuvnog sastava, s ciljem jačanja ukupnih obrambenih kapaciteta.

Nastavljena je potpora Hrvatske vojske civilnim institucijama i stanovništvu u kriznim situacijama. Tijekom protupožarne sezone pripadnici vojske sudjelovali su u četiri intervencije, a uz gašenje požara vojska je pomagala i u uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, spašavanju na kopnu i moru, te medicinskom prevoženju. Od srpnja 2024. hitni zračni medicinski prijevoz preuzela je Hitna helikopterska medicinska služba Ministarstva zdravstva. Prema potrebi, Hrvatska vojska i dalje pruža potporu uključujući prijevoz timova i organa za transplantaciju. Također su provedene zadaće pratnje stranih ratnih brodova kroz teritorijalno more, praćenja znanstveno-istraživačkih aktivnosti na moru i sigurnosni nadzor oko energetskih izvora Republike Hrvatske.

Potpora hrvatskoj obrambenoj industriji nastavila se kroz provođenje međunarodnih aktivnosti i promociju njezinih proizvoda. U lipnju 2024. održana je pripremna konferencija za međunarodnu izložbu naoružanja i vojne opreme ASDA 2025., a posebno se ističe činjenica da su hrvatski vojnici opremljeni osobnim naoružanjem i opremom hrvatskih proizvođača, što potvrđuje njihovu visoku kvalitetu. Dodatno, tijekom 2024. sklopljeni su okvirni sporazumi i ugovori s domaćim tvrtkama u vrijednosti od preko 125 milijuna eura, koji obuhvaćaju nabavu odjeće, obuće, naoružanja, opreme, usluga remonta, prehrane i osiguranja za pripadnike Hrvatske vojske.

Jačanje unutarnje sigurnosti

Tijekom 2024. u Hrvatskoj su nastavljene aktivnosti jačanja unutarnje sigurnosti, s naglaskom na povećanje učinkovitosti u sprječavanju i suzbijanju sigurnosnih prijetnji te

modernizaciju opreme i tehnologije. Za financiranje mjera kojima se osnažuju operativne sposobnosti i kapaciteti granične policije, u okviru Instrumenta za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizne politike (u daljnjem tekstu: BMVI) osigurano je ukupno 216 milijuna eura. Kroz 40 projekata ugovoreno je gotovo cjelokupno početno alocirano sredstava za integrirano upravljanje granicama, u iznosu nešto većem od 156 milijuna eura, dok je putem izravnih potpora osigurano dodatnih 60 milijuna eura. Ulaganja iz BMVI-ja doprinose visokoj razini sigurnosti u EU, omogućuju ujednačene i visokokvalitetne kontrole na vanjskim granicama te učinkovitu obradu schengenskih viza, uz puno poštivanje temeljnih prava i sloboda. Sredstvima EU fondova nadalje se jačaju informatički, tehnički i infrastrukturni kapaciteti granične policije, čime se ojačavaju i ljudski kapaciteti te stvaraju preduvjeti za ostvarenje triju ključnih ciljeva: olakšavanje zakonitih prelazaka državne granice, sprječavanje nezakonitih prelazaka i prekograničnog kriminaliteta te povećanje učinkovitosti politike.

Tijekom 2024. zabilježen je pad nezakonitih migracija za 58% u odnosu na 2023. godinu. Ovaj rezultat pripisuje se unaprjeđenju nadzora vanjske granice, učinkovitom radu hrvatske policije i suradnji sa svim relevantnim dionicima u okviru integriranog upravljanja granicom. Unatoč smanjenju broja nezakonitih migranata, zabilježen je manji pad otkrivenih slučajeva krijumčarenja ljudi i pomaganja u nezakonitom ulasku u Republiku Hrvatsku za 2,4%, što ukazuje na promjenu načina nezakonitog kretanja, odnosno da su se nezakoniti migranti u većem opsegu koristili krijumčarskim kanalima. Nadalje, Hrvatska redovito sudjeluje u operacijama i obukama u okviru Agencije za europsku graničnu i obalnu stražu - Frontex. Kontinuirano se provode aktivnosti vezane uz tehničko opremanje za sudjelovanje u zajedničkim operacijama te se provode obuke policijskih službenika potrebne za sudjelovanje u stalnim snagama Frontex-a.

Donesena je nova Strategija integriranog upravljanja granicom Republike Hrvatske od 2024. do 2028. godine i pripadajući Akcijski plan, kojima su u skladu s pravnom stečevinom EU-a, schengenskim standardima i konceptom integriranog upravljanja granicom na temelju analize rizika definirani prioriteti, ciljevi, mjere i pokazatelji za jačanje nadzora vanjske granice, učinkovito upravljanje migracijskim tokovima, modernizaciju tehničkih, informacijskih i infrastrukturnih kapaciteta granične policije te osiguravanje poštivanja temeljnih prava svih osoba koje prelaze državnu granicu. Nadalje, izrađena je skica zahtjeva za integraciju procjene ranjivosti u Nacionalnom informacijskom sustavu za upravljanje državnom granicom (NISUDG). Digitalni sustavi identifikacije uvedeni su u Prihvatni centar za strance (suradnja s pet država), a izrađen je i Nacrt sporazuma za monitoring prisilnih udaljenja te je nastavljena međuresorna suradnja s relevantnim institucijama. Provedene su aktivnosti nabave 10 mobilnih termovizijskih sustava i terenskih vozila, osam uređaja za otkrivanje krivotvorenih brojeva šasije te šest stacionarnih nadzornih sustava, a uspostavljen je i novi centar za obuku granične policije u Spačvi. Dodatno, kako bi se smanjio broj slučajeva nezakonitih migracija i prekograničnog kriminaliteta usvojen je Plan postupanja u slučaju izvanrednog stanja migracijskog pritiska na vanjske granice Hrvatske/ EU.

Tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti razminiranja te izvid i kontrola obilježenosti i ponovnog

obilježavanja minski sumnjivih prostora, u skladu s Nacionalnim programom protuminskog djelovanja Republike Hrvatske do 2026. te Planom protuminskog djelovanja za 2024. godinu, za što su tijekom 2024. osigurana ukupna financijska ulaganja od 66,3 milijuna eura. Na kraju 2024. minski sumnjivi prostor je obuhvaćao ukupno 49,3 km², od čega šume i šumsko zemljište čine 98,5% zagađenih površina. Od ukupne površine, 47,2 km² zagađenih minsko-eksplozivnim sredstvima nalazi se u 16 općina u Ličko-senjskoj, Sisačko-moslavačkoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji te 2,1 km² područja zagađenih neeksplodiranim ubojnim sredstvima uslijed eksplozija vojnih skladišta u Karlovačkoj, Ličko-senjskoj i Sisačko-moslavačkoj županiji. Područja su označena s ukupno 2.610 oznaka koje ukazuju na minsku opasnost i mogući pronalazak neeksplodiranih sredstava. Tijekom 2024. održana je 121 edukacija o opasnostima od minsko-eksplozivnih sredstava i NUS-a u koje je bilo uključeno 11.252 osoba raznih dobnih skupina. U okviru Programa Konkurentnost i kohezija 2021.-2027., posebnog cilja „Promicanje prilagodbi klimatskim promjenama i sprječavanja rizika od katastrofa te otpornosti, uzimajući u obzir pristupe utemeljene na ekosustavima", projektom „Razminiranje šuma i šumskog zemljišta u Republici Hrvatskoj" čiji je prijavitelj Ministarstvo unutarnjih poslova, za razminiranje je ugovoreno 80,1 milijun eura bespovratnih EU sredstava, odnosno ukupno 129.373.413,15 eura, uključujući i nacionalno sufinanciranje. Projektima „Croatian Safe Steps – CROSS" i „Croatian Safe Steps – CROSS II" iz navedenog je izvora ugovoreno razminiranje 83,2 km² šuma i šumskog zemljišta od MES-a i NUS-a."

Nastavljena je provedba Nacionalnog plana sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030. usmjerenog na smanjenje broja poginulih i teško ozlijeđenih osoba u prometu za 50% do 2030., u odnosu na referentnu 2019. godinu. U skladu s Nacionalnim planom, unaprjeđenje sigurnosti cestovnog prometa ostvaruje se kroz 13 područja djelovanja, uključujući sigurnu brzinu, vožnju bez alkohola, sigurnu infrastrukturu, edukaciju i jačanje policijskih kapaciteta. Plan se provodi i prati putem multidisciplinarne Radne skupine, a njegova se provedba financira iz sredstava Centra za vozila Hrvatske. Tijekom 2024. provedena su 42 preventivna projekta u prometu (npr. Poštujte naše znakove, Klik, Bez promila), za koje je osigurano 1,05 milijuna eura, dok je za sanaciju 111 potencijalno opasnih mjesta na cestama osigurano 3,86 milijuna eura. Dodatno, za redovno i ciljano funkcioniranje prometne policije i inspekcijskih službi tijekom 2024. osigurano je 10,5 milijuna eura. U odnosu na 2023. broj smrtno stradalih u prometu tijekom 2024. smanjen je za 35 osoba (-12,8%), a broj nesreća s poginulima za 32 (-12,7%), uz istodobni porast broja nesreća s teško ozlijeđenim osobama za 151 slučaj (+5,5%). U usporedbi s početnom godinom (2019.) smanjen je broj poginulih u prometu za 19,5%, kao i broj nesreća s poginulima za 21,5%, dok je s druge strane broj nesreća s teško ozlijeđenima povećan za 32,1%.

Sve pokazatelje treba promatrati kroz činjenicu da je na dan 31.prosinca 2024. u Hrvatskoj bilo registrirano 4,3% više vozila nego na isti dan 2023., od čega je broj motocikala povećan za 10,5% na čak 109.668. Istovremeno, povećan je i ukupan broj vozača za 21.401, što je 0,9% više nego prethodne godine. Uzroke povećanja broja prometnih nesreća s teško ozlijeđenim osobama treba gledati i kroz prizmu daljnjeg konstantnog povećanja intenziteta prometnih tokova tijekom 2024. u odnosu na 2023., pri čemu je na autocestama riječ o povećanju od 8%, a na državnim cestama

1,5%. Unatoč povećanju prometa, povećanju prijeđenih kilometara osobnih vozila, kao i osjetnom porastu broja ulazaka i izlazaka vozila inozemnih oznaka na graničnim prijelazima, osjetno se smanjio broj smrtnih stradavanja u prometu, što ukazuje na pozitivne trendove u poboljšanju cestovne sigurnosti.

Borba protiv radikalizma, ekstremizma i terorizma

Terorizam i dalje predstavlja jednu od najvećih prijetnji međunarodnom miru i sigurnosti, što je prepoznato od strane tijela i agencija EU, ali i međunarodnih organizacija koje ulažu značajna sredstva u jačanje nacionalnih kapaciteta država u području prevencije i suzbijanja terorizma. Borba protiv terorizma, ekstremizma i radikalizacije u stalnom je fokusu. Započet je proces jačanja operativnih kapaciteta kako bi se osigurala operativna sposobnost za osnaživanje otpornosti ključnih sustava i suzbijanje kampanja dezinformiranja i radikalizacije političkog diskursa. Navedeno zahtijeva analitički nadzor, praćenje i analizu medija i socijalnih mreža u cilju identificiranja kampanja dezinformiranja i radikalizacije, a što je također potrebno i za sprječavanje radikalizacije mladih putem interneta, društvenih mreža i komunikacijskih platformi. S tim u vezi donesen je Zakon o provedbi Uredbe (EU) 2021/784 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2021. o borbi protiv širenja terorističkog sadržaja na internetu („Narodne novine“, broj 83/22.), čime su stvoreni preduvjeti za učinkovitije praćenje moguće zlouporabe virtualnog prostora u svrhu terorizma.

Jačanje otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenje sustava civilne zaštite

Upravljanje rizicima od katastrofa je višesektorsko područje koje zahtijeva koordinaciju različitih javnih politika usmjerenih na unapređenje prevencije, odgovora i oporavka. Hrvatska u 2024. nastavlja napore na učinkovitoj identifikaciji te uvođenju unaprjeđenja u sustav upravljanja rizicima od katastrofa, s ciljem sprječavanja pojave novih te smanjenja postojećih rizika od katastrofa, odnosno kontinuiranog jačanja otpornosti i sigurnosti društva. Ključnu ulogu u tom sustavu ima koordinacija više tijela državne uprave u okviru Hrvatske platforme za smanjenje rizika.

U okviru napora na provedbi Strategije upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine, tijekom 2024. ostvaren je značajan napredak u jačanju otpornosti na rizike od katastrofa i unaprjeđenju sustava civilne zaštite. U ožujku 2024. Vlada Republike Hrvatske je donijela treću Procjenu rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku u kojoj su redefinirane kategorije rizika od značaja za Hrvatsku. Po prvi put je korištena nova, naprednija metodologija koja uključuje analizu ranjivosti i izloženosti stanovništva i imovine te sposobnosti odgovora. Nadalje, pokrenuta je provedba projekta „Izrada smjernica za podizanje svijesti o smanjenju rizika od katastrofa i sustava prikupljanja podataka o šteti i procjeni gubitaka“. Cilj projekta je izrada smjernica za podizanje svijesti te razvoj sustava za prikupljanje podataka o štetama i procjeni gubitaka, što predstavlja temelj za izgradnju okvira za otpornu zajednicu svjesnu rizika. Također, u 2024. započeo je projekt Prekogranični pristup za poboljšanje procjene rizika od klizišta korištenjem inventara klizišta

temeljenog na LiDAR-u (projekt LADY), s ciljem unaprjeđenja metodologije procjene rizika od klizišta, izrade nacionalnog katastra klizišta i podizanja svijesti građana o klizištima. Dodatno, u području navodnjavanja i smanjenja rizika od poplava, tijekom 2024. završeno je ukupno 9 projekata ukupne vrijednosti 11,5 milijuna eura. Posebnu ulogu u osiguravanju operativne spremnosti sustava civilne zaštite ima Državni plan djelovanja civilne zaštite Republike Hrvatske, kao temeljni planski dokument kojim se uređuju postupci upravljanja u slučaju velikih nesreća i katastrofa na nacionalnoj razini. Državnim planom se definiraju sustav upravljanja, koordinacije i suradnje između tijela uključenih u upravljanje kriznim situacijama. Kontinuirano usklađivanje Državnog plana s Procjenom rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku doprinosi jačanju integriranog sustava upravljanja rizicima te unaprjeđenju spremnosti države za odgovor na složene krizne situacije.

U kontekstu jačanja otpornosti društva i gospodarstva na krize i katastrofe provodile su se aktivnosti usmjerene na razvoj sustava zaštite kritične infrastrukture Republike Hrvatske. Aktivnosti su obuhvaćale identifikaciju kritičnih subjekata od posebnog značaja za funkcioniranje države, procjenu rizika i ranjivosti kritične infrastrukture te razvoj odgovarajućih planova zaštite i mjera za povećanje otpornosti. Posebna pažnja usmjerena je na jačanje suradnje između nadležnih državnih tijela i identificiranih kritičnih subjekata, kao i na usklađivanje nacionalnog zakonodavnog i institucionalnog okvira s relevantnim europskim propisima kojima se unaprjeđuje njihova otpornost. Razvoj kapaciteta sustava civilne zaštite Republike Hrvatske provodio se u skladu s europskim politikama upravljanja rizicima od katastrofa i jačanja otpornosti društva. Aktivnosti su uključivale jačanje interoperabilnosti nacionalnog sustava civilne zaštite s Mehanizmom civilne zaštite Europske unije, razvoj nacionalnih kapaciteta za odgovor na složene krizne situacije te doprinos zajedničkim europskim naporima u području prevencije, pripravnosti i odgovora na katastrofe.

U 2024. završena je provedba projekta „Operativne snage sustava Civilne zaštite za zaštitu kulturne baštine“. Projekt je proveden s ciljem unaprjeđenja kompetencija operativnih snaga sustava civilne zaštite za učinkovitu zaštitu kulturne baštine u slučaju izvanrednih okolnosti. U okviru projekta provedene edukacije te osposobljavanja vezana uz specifične postupke zaštite kulturnih dobara u kriznim situacijama, čime je ojačan kapacitet sustava civilne zaštite za odgovor na takve rizike. Značajno postignuće u području jačanja operativnih snaga sustava Civilne zaštite predstavlja i nabavka dva višenamjenska helikoptera opremljena modulima za medicinsku evakuaciju te traganje i spašavanje ukupne vrijednosti 36,3 milijuna eura. Uz to, u listopadu 2024. potpisan je ugovor o dodjeli bespovratnih sredstava za nabavu još jednog helikoptera s modularnom opremom, montažnim hangarom i dodatnom opremom, ukupne vrijednosti 25,1 milijun eura. Nabavom letjelica značajno se podiže spremnost i učinkovitost sustava civilne zaštite u složenim akcijama spašavanja i medicinskog zbrinjavanja, što je ključno za pravovremenu pomoć i spašavanje života.

U području jačanja unutarnje sigurnosti i kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih (u daljnjem tekstu: KBRN) kapaciteta, u tijeku je pet projekata Ravnateljstva civilne zaštite, financiranih iz

sredstava rescEU fonda, ukupne vrijednosti 203 milijuna eura. Projekti uključuju razvoj i održavanje rescEU KBRN kapaciteta za dekontaminaciju te razvoj zaliha opreme i zaštitnih sredstava za rad s KBRN opasnostima, zatim stvaranje zaliha medicinskog materijala i osobne zaštitne opreme, opremanje i organizaciju modula za zbrinjavanje ljudi te razvoj nacionalnih zračnih protupožarnih kapaciteta. Nabavom i nadogradnjom daljinski upravljanih sustava za KBRN dekontaminaciju te nadogradnjom postojećih, Hrvatska će imati šest velikih robota za dekontaminaciju i tri manja robota za prikupljanje kontaminirane prašine i emulzije, čime će postati jedina zemlja u Europi s takvim sposobnostima. Ovi kapaciteti jačaju nacionalnu otpornost i mogućnost odgovora na izvanredne događaje i posljedično doprinose jačanju sposobnosti EU na takve ugroze.

Dodatno, tijekom 2024. pripremljena je cjelokupna projektna dokumentacija za projekt „Uređenje građevina i vanjskog prostora Nastavnog nacionalnog središta civilne zaštite u Jastrebarskom“ ukupne procijenjene vrijednosti 29,1 milijuna eura. Provedbom projekta osigurat će se infrastrukturni i funkcionalni uvjeti za provedbu cjelovitog obrazovanja svih sudionika sustava civilne zaštite prema standardiziranim programima osposobljavanja. Uspostava nastavnog nacionalnog središta civilne zaštite predstavlja ključni iskorak u jačanju kapaciteta sustava civilne zaštite, povećava se razina osposobljenosti, pripravnosti i učinkovitosti odgovora na izvanredne događaje te se istovremeno doprinosi sigurnosti građana i otpornosti društva.

Razvoj sustava civilne zaštite Republike Hrvatske predstavlja važan element jačanja otpornosti društva i nacionalne sigurnosti. Integrirani pristup upravljanju rizicima od katastrofa, koji uključuje procjenu rizika, razvoj planskih dokumenata sustava civilne zaštite, jačanje operativnih kapaciteta te zaštitu kritične infrastrukture, omogućuje pravodobno i učinkovito djelovanje u slučaju velikih nesreća i katastrofa. Daljnjim razvojem sustava civilne zaštite osigurava se viša razina zaštite života i zdravlja građana, očuvanje imovine i okoliša te stabilno funkcioniranje društva i gospodarstva u kriznim situacijama.

Unaprjeđenje sustava vatrogastva

Hrvatska i u 2024. nastavlja jačati svoje vatrogastvo, kao jedan od stupova domovinske sigurnosti i temeljne operativne snage. Kroz aktivnosti usmjerene na ustrojavanje, opremanje, osposobljavanje i motivaciju vatrogasaca, osigurava se ravnomjerna zaštita od požara na čitavom teritoriju države te se značajno doprinosi jačanju ukupne sigurnosti i otpornosti države. Vatrogasnu mrežu čine 74 javne vatrogasne postrojbe, 16 profesionalnih postrojbi u gospodarstvu te 1.739 dobrovoljnih vatrogasnih društava. Tijekom 2024. ojačani su ljudski kapaciteti te su tako na raspolaganju bila 3.922 profesionalna (3.041 u 2023.) i 34.941 operativni dobrovoljni vatrogasac (31.621 u 2023.) kao i 5.744 vatrogasnih vozila, plovila i dronova (5.712 u 2023.), kao i 11 zrakoplova (od čega pet Canadaira CL-415 i šest AT-802) te jedan helikopter.

U 2024. aktivnosti u području vatrogastva formulirane su kroz tri područja i 11 razvojnih potreba, a operacionalizirane su kroz 11 provedbenih mjera. Za provedbu navedenih mjera utrošeno je ukupno 47,31 milijuna eura iz proračuna Hrvatske vatrogasne zajednice. Radi osiguranja stabilnog

upravnog i regulatornog okvira za učinkovito djelovanje vatrogasnih organizacija i njihovu integraciju u sustav Domovinske sigurnosti, Hrvatska vatrogasna zajednica donijela je 3 podzakonska akta, a temeljem Zakona o vatrogastvu donesena je i Uredba o visini dodataka na osnovni koeficijent za radna mjesta profesionalnih vatrogasaca („Narodne novine“ broj 92/24.).

U uvjetima sve ozbiljnijih posljedica klimatskih promjena i globalnog zatopljenja, tijekom vrlo zahtjevne protupožarne sezone u 2024. zabilježena su 6.672 požara na otvorenom prostoru (21,86% više u odnosu na 2023.) sa 23.410 ha opožarene površine (345,82% više u odnosu na 2023.), i indeksa opožarene površine 7,76 ha po požaru (426,37% više u odnosu na 2023. godinu). Ukupno je tijekom 2024. godine zabilježeno 35.565 vatrogasnih intervencija, od čega 11.633 protupožarnih intervencija te 23.932 ostalih vatrogasnih intervencija (tehničke i ostale). Potrebno je istaknuti kako je zabilježeno 28 požara otvorenog prostora opožarene površine veće od 100 ha, dok je 99,84% požara uspješno lokalizirano za manje od 12 sati. Također, uspješno je proveden Program aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Hrvatsku za 2024., tijekom kojeg su ojačani vatrogasni kapaciteti priobalja kroz uspostavu integriranog državnog vatrogasnog zapovjedništva u Divuljama, zapošljavanje 1.131 sezonskih vatrogasaca, dislokaciju vatrogasnih snaga s kontinenta na posebno ugrožena područja priobalja, te koordinaciju ključnih dionika u jačanju vatrogasne preventive.

Nadalje, školovanje za profesionalna vatrogasna zvanja tijekom 2024. završilo je 226 polaznika, a upisano je ukupno 305 kandidata u centrima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku. Istovremeno, Državna vatrogasna škola obučila je 192 instruktora, a nova vatrogasna zvanja i specijalnosti steklo je ukupno 4.327 vatrogasaca, od čega je 1.809 dobrovoljnih vatrogasaca steklo temeljna zvanja, a 2.518 specijalnosti. U Centru za obuku vatrogasne mladeži u Fažani dodatno je osposobljeno 1.184 pripadnika vatrogasne mladeži. Održani su stručni skupovi i operativne radionice za jačanje kapaciteta vatrogasnih vježbališta u Stubičkoj Slatini, Vučevici, Šapjanama, Našicama i Opatiji, s više od 1.200 sudionika. U cilju podizanja svijesti građana o važnosti zaštite od požara, tijekom 2024. provedena je intenzivna informativno-promidžbena kampanja putem televizije, radija, društvenih mreža, tiskanih materijala i časopisa *Vatrogasni vjesnik*. Dodatno, u skladu s Vatrogasnim planom Republike Hrvatske, za jačanje interventnih sposobnosti vatrogasnih postrojbi tijekom 2024. osigurano je ukupno 32,76 milijuna eura potpore gradovima i općinama s javnim vatrogasnim postrojbama.

U okviru PKK 2021.-2027. u lipnju 2024. ugovoren je projekt „Jačanje kapaciteta za protupožarnu zaštitu na brdsko-planinskim i potpomognutim područjima - faza 1“, ukupne vrijednosti 35,88 milijuna eura. Projektom su predviđena ulaganja u nabavu vatrogasnih vozila, vatrogasne opreme, vježbališta te provedbu aktivnosti podizanje svijesti o prevenciji požara s ciljem primjene integriranog pristupa jačanju sposobnosti vatrogasnih službi kao odgovora na sve značajnije rizike od pojave šumskih požara. Također, u okviru druge faze ovoga Projekta u prosincu 2024. objavljen je natječaj za gradnju i obnovu vatrogasnih domova na brdsko-planinskim i potpomognutim područjima u iznosu od 30,88 milijuna eura bespovratnih sredstava. Svrha poziva je jačanje kapaciteta za protupožarnu zaštitu na navedenim područjima kroz ulaganja u vatrogasnu infrastrukturu s ciljem postizanja kvalitetnih uvjeta rada i smještaja javnih vatrogasnih postrojbi i

dobrovoljnih vatrogasnih društava. Dodatno, pokrenuta je javna nabava 78 specijalnih vatrogasnih vozila za gašenje šumskih požara, ukupne vrijednosti 21,61 milijun eura sredstava iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Istovremeno, u suradnji s javnim poduzećem Hrvatske šume, provodi se proširenje sustava videonadzora i ranog otkrivanja šumskih požara kao i dodatna ulaganja od najmanje 20 milijuna eura bespovratnih sredstava iz Integriranog teritorijalnog programa 2021.-2027. (u daljnjem tekstu: ITP 2021.-2027.), usmjerena na jačanje protupožarne zaštite i kapaciteta vatrogastva na hrvatskim otocima.

8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

8.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Emisije stakleničkih plinova (bazna godina - 1990.)	75,23% (2018.)	65%	80,37% (2024.)
Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,30% (2018.)	55%	37% (2024.)
Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02% (2018.)	36,4%	26,48% (2024.)

8.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost

Zaštita prirodnih resursa i borba protiv klimatskih promjena

Provedba mjera usmjerenih na zaštitu prirodnih resursa i ublažavanje posljedica klimatskih promjena, s naglaskom na smanjenje emisija stakleničkih plinova, nastavljena je i tijekom 2024. godine. Smanjenje emisija stakleničkih plinova je ključno za usporavanje stope globalnog zatopljenja i ublažavanje negativnog utjecaja klimatskih promjena na okoliš i ljudsko zdravlje, uz EU kao globalnog predvodnika u djelovanju u području zaštite okoliša. S ciljem doprinosa postizanju zajedničkog cilja EU-a o smanjenju emisija stakleničkih plinova od 55% do 2030. godine, Hrvatska je tijekom 2024. intenzivirala provedbu politika ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama uz istovremeno jačanje otpornosti.

Unatoč pozitivnim trendovima smanjenja emisija na razini EU-a (sa 71,8% na 68,6%), u Hrvatskoj se trend povećanja emisija stakleničkih plinova, zabilježen u 2022. i 2023. nastavio i u 2024. te su emisije blago porasle sa 78% na 80,37%. Kroz intenziviranje napora na provedbi mjera dekarbonizacije energetskih sustava, povećanja energetske učinkovitosti i razvoja obnovljivih izvora energije tijekom 2024. cilj je vratiti Hrvatsku na željenu putanju smanjenja emisija stakleničkih plinova i doprinosa postizanju ciljeva klimatske neutralnosti EU-a.

Sukladno obvezama koje proizlaze iz zajedničke EU klimatske i energetske politike i zakonodavstva, krajem 2024. dovršen je postupak ažuriranja NECP-a uključujući i javno savjetovanje, a sve u skladu s novim ambicioznim ciljevima EU-a o smanjenju emisija stakleničkih plinova za 55% do 2030. u odnosu na 2005. te postizanja klimatske neutralnosti do 2050. godine.

Sukladno propisanim obvezama na razini EU i nacionalnog zakonodavstva, u 2024. izrađeno je Izvješće o provedbi Integriranog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP), uključujući provedbu politika i mjera te stanje emisija stakleničkih plinova, koje je dostavljeno Europskoj komisiji, čime se omogućuje sustavno praćenje napora država članica u ostvarenju zajedničkih energetskih i klimatskih ciljeva. Prema Nacionalnoj inventuri stakleničkih plinova za 2024. (s podacima za razdoblje do kraja 2022.), u Hrvatskoj se uočava izražen utjecaj klimatskih promjena na prirodne resurse, uz istodobni nastavak smanjenja emisija stakleničkih plinova. Iako Hrvatska nastavlja trend postupnog razdvajanja gospodarskog rasta od emisija stakleničkih plinova, zbog ubrzanog zatopljenja, promjena u režimu oborina te porasta učestalosti vremenskih ekstrema, nužna su daljnja ulaganja u dekarbonizaciju energetike, prometa i industrije, očuvanje šuma i ponora ugljika te prilagodbu klimatskim promjenama u poljoprivredi, vodnom gospodarstvu, zaštiti obale i bioraznolikosti.

Tijekom 2024. u Hrvatskoj je nastavljen trend postupnog unaprjeđenja sustava gospodarenja komunalnim otpadom, uz gotovo potpuni obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem otpada. Prema Nacionalnom izvješću o komunalnom otpadu, u 2024. je ukupno nastalo 1.878.802 tona komunalnog otpada, uz povećanje od 2,5% u odnosu na prethodnu godinu, odnosno 486 kg po stanovniku, što je i dalje ispod prosjeka EU (511 kg po stanovniku u 2023.). Obuhvat stanovništva organiziranim sakupljanjem komunalnog otpada dosegnuo je 99,9%, a organizirano sakupljanje provodi se u svih 556 jedinica lokalne samouprave.

Nadalje, tijekom 2024. zabilježen je daljnji napredak u odvojenom prikupljanju otpada i razvoju pripadajuće infrastrukture. Ukupno je odvojeno sakupljeno 920.374 tona komunalnog otpada, što odgovara udjelu od 49% u ukupnoj količini (porast za 1 postotni bod u odnosu na 2023.), dok je udio odvojeno sakupljenog otpada unutar javne usluge porastao na 32,5% (s 29,3% u 2023.). Odvojeno sakupljanje barem jedne frakcije provodilo se u 535 JLS (96%), a broj reciklažnih dvorišta koja su zaprimala otpad porastao je na 286, pri čemu je kroz njih preuzeto 93.809 tona otpada, što je povećanje od 20% u odnosu na 2023. Najveći doprinos rastu odvojenog sakupljanja imaju biootpad, plastika i glomazni otpad, a najuspješnije županije po stopi odvojenog sakupljanja u okviru javne usluge su Međimurska (57,2%), Koprivničko-križevačka (48,5%), Grad Zagreb (44,7%), Varaždinska (42,3%) i Osječko-baranjska županija (41,4%).

Kad je riječ o daljnjem postupanju s otpadom, u 2024. je reciklirano 689.593 tona komunalnog otpada, što odgovara stopi recikliranja od 37% (porast za 1 postotni bod u odnosu na 2023.), dok je ukupna stopa oporabe (uključujući kompostiranje i anaerobnu digestiju) iznosila 38%. Istodobno je na odlagališta upućeno 957.094 tone komunalnog otpada, odnosno 51% ukupno nastale količine, što je smanjenje za 1 postotni bod u odnosu na prethodnu godinu, ali i dalje znatno iznad ciljane razine od najviše 10% do 2035. Udio odlaganja postupno se smanjuje zahvaljujući povećanom odvojenom prikupljanju i puštanju u rad centara za gospodarenje otpadom, no daljnje smanjenje zahtijeva ubrzanu izgradnju postrojenja za sortiranje i biološku obradu otpada.

Posebnu stratešku važnost ima gospodarenje biorazgradivim komunalnim otpadom. U 2024. nastalo je 1.170.636 tona biorazgradivog komunalnog otpada, od čega je odloženo 502.752 tone, što je oko 6% manje nego 2023., ali i dalje gotovo dvostruko više od cilja iz Zakona o gospodarenju otpadom (264.661 tona). Ukupno je nastalo 527.000 tona biootpada, od čega je 171.807 tona (33%) odvojeno sakupljeno, uz porast broja JLS koje provode odvojeno sakupljanje biootpada s 243 na 277 JLS (50% svih JLS). Kompostiranjem je obrađeno 80.411 tona biootpada, dok je u 25 bioplinskih postrojenja anaerobnom digestijom obrađeno dodatnih 51.046 tona, pri čemu najveći udio čine biootpad iz kuhinja i kantina te iz vrtova i parkova.

Sveukupno gledano, u gospodarenju komunalnim otpadom zabilježen je nastavak pozitivnog, ali još uvijek nedovoljno brzog trend približavanja nacionalnim i EU ciljevima. U razdoblju 2010. - 2024. stopa recikliranja porasla je s 4% na 37%, a udio odlaganja smanjen je s 94% na 51%, uz snažan rast infrastrukture za odvojeno prikupljanje otpada i reciklažnih dvorišta. Istodobno, ciljevi od najmanje 50% recikliranja do 2020. (i 55% do 2025.) te smanjenja odlaganja biorazgradivog otpada nisu još ostvareni, što zahtijeva nastavak izobrazbi i informativnih aktivnosti, ubrzana ulaganja u postrojenja za obradu otpada te daljnje jačanje kvalitete podataka i praćenja kroz informacijske sustave, budući da gospodarenje komunalnim otpadom izravno utječe na emisije stakleničkih plinova, zaštitu okoliša i resursnu učinkovitost.

U području jačanja resursne učinkovitosti tijekom 2024. fokus je usmjeren na izradu Nacionalnog plana razvoja kružnog gospodarstva za razdoblje 2026. - 2032., uz osnivanje Nacionalnog vijeća za kružno gospodarstvo te formiranje radne skupine koja je započela izradu akta. Nacionalnim planom će se utvrditi ciljevi i mjere za jačanje produktivnosti resursa, razvoj kružnih poslovnih modela i obrazovanje u području kružnog gospodarstva, s ciljem pozitivnog učinka na gospodarstvo, društvo i okoliš.

Nadalje, prihodi od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u sustavu trgovanja emisijskim jedinicama, u 2024. su iznosili 112,3 milijuna eura, a oko 50 milijuna eura utrošeno je na sufinanciranje programa i projekata zaštite okoliša i energetske učinkovitosti kojima se doprinosi smanjenju emisija stakleničkih plinova. Obzirom da mjere predviđene zakonodavnim paketom EU-a „Spremni za 55" obuhvaćaju sve sektore gospodarstva, proširen je postojeći sustav trgovanja emisijskim jedinicama (EU ETS1) na sektor pomorstva, koji je već značajno pridonio smanjenju emisija stakleničkih plinova u energetski intenzivnim industrijama. U skladu sa zakonodavnim paketom EU, uspostavljen je novi EU ETS2, kojim su u sustav trgovanja emisijskim jedinicama uključeni sektori zgradarstva, cestovnog prometa i male industrije. Očekuje se kako će uvođenje zgradarstva i cestovnog prometa u sustav trgovanja emisijskim jedinicama potaknuti značajno investiranje u energetsku obnovu zgrada kao i modernizaciju voznog parka bez emisija te time obrnuti trend emisija koji u sektoru prometa bilježe rast. U skladu s navedenim tijekom 2024. proveden je niz radionica za obveznike EU ETS-a 2, kako bi se obveznike upoznalo sa sustavom i novim obvezama te kako bi mogli pratiti i izvještavati o zabilježenim emisijama.

Nastavljena je provedba Modernizacijskog fonda, ključnog financijskog mehanizma EU-a za potporu zelenoj i socijalno pravednoj tranziciji u državama članicama s nižim dohotkom, uključujući Hrvatsku. Sredstvima iz fonda podupiru se ulaganja u dekarbonizaciju energetskih sustava, povećanje energetske učinkovitosti, razvoj obnovljivih izvora energije, skladištenje energije, modernizaciju mreža te smanjenje energetskog siromaštva kućanstava. Hrvatskoj je na raspolaganju 14,6 milijuna emisijskih jedinica, odnosno 1 milijarda eura, prema tržišnoj cijeni emisijskih jedinica u 2024. (3,14% ukupnih sredstava Fonda). Od ukupnih sredstava Fonda, do kraja 2024. ukupno je za projekte obnovljivih izvora energije alocirano 262 milijuna eura, od čega 80 milijuna eura u prerađivačkoj industriji, 80 milijuna eura u sektoru vodnih usluga i gospodarenja otpadom, 80 milijuna eura za energetsku učinkovitost u industriji te 19,8 milijuna eura za veliki baterijski sustav i 2,2 milijuna eura za pojedinačni OIE projekt. Ovim ulaganjima izravno se doprinose dekarbonizaciji industrije, jačanju fleksibilnosti elektroenergetskog sustava i integraciji većeg udjela obnovljivih izvora.

Također, provedene su aktivnosti na uspostavi okvira za financijski instrument „ESIF krediti za energetsku učinkovitost poduzetnika“. Ovaj financijski instrument osmišljen je s ciljem potpore ulaganjima poduzeća u energetsku obnovu i povećanje energetske učinkovitosti, uz korištenje sredstava iz EU fondova u kombinaciji s povoljnim kreditnim sredstvima HBOR-a i komercijalnih banaka. Instrument se provodi kroz PKK 2021.-2027., gdje je za njegovu provedbu planirana alokacija od 279 milijuna eura, uz dodatnih 135 milijuna eura investicija osiguranih od strane komercijalnih banaka. Primarni cilj instrumenta je smanjenje potrošnje energije i emisija stakleničkih plinova u privatnom sektoru, uz istodobno jačanje konkurentnosti poduzeća svih veličina, kroz niže operativne troškove, modernizaciju opreme i povećanje produktivnosti.

Radi osiguravanja stabilnosti opskrbe plinom i ublažavanja posljedica energetske krize, tijekom 2024. nastavljena je primjena mjera iz Plana intervencije o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i pratećih akata. Odluka o proglašavanju ranog upozorenja vezano uz razinu kriznih stanja zaštite sigurnosti opskrbe plinom („Narodne novine“, broj 49/22.) ostala je na snazi u 2024. kao okvir za pravodobno djelovanje nadležnih tijela u slučaju poremećaja u opskrbi plinom, dok je Odluka o osiguranju zaliha plina na teritoriju Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 63/22. i 5/24.) dopunjena kako bi se osiguralo da se skladišni kapaciteti na teritoriju Republike Hrvatske popune najmanje do 90% do 1. studenoga 2024., u skladu s obvezama iz uredbi EU o skladištenju plina. U cilju zaštite kućanstava, javnog sektora i poduzetnika od naglog rasta cijena energije, primjenjivala se i Uredba o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije („Narodne novine“, br. 31/23., 74/23., 107/23., 122/23., 32/24., 104/24. i 132/24.), kojom su privremeno ograničene cijene električne i toplinske energije te propisane posebne mjere za trgovinu plinom i sigurnost opskrbe. Procijenjena vrijednost ovog paketa mjera za razdoblje do kraja 2024. iznosila je 1,05 milijardi eura, čime je zadržana stabilnost cijena a spriječeni dublji socijalni i gospodarski poremećaji.

Nastavljena je provedba reformske mjere NPOO-a „Provedba programa vodnog gospodarstva provedbom investicija“, u okviru koje je usvojen Višegodišnji program gradnje komunalnih

vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine („Narodne novine“, broj 147/21.). Navedenim programom ukupna potrebna ulaganja u vodnokomunalnu infrastrukturu, javnu vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda, procijenjena su na 5,9 milijardi eura, a provedba napreduje u skladu s planom, uz redovito polugodišnje praćenje i izvješćivanje o izvršenju aktivnosti i realizaciji projekata. U skladu s Programom, u okviru PKK 2021.-2027. predviđena je provedba ulaganja u unaprjeđenje i izgradnju vodnokomunalne infrastrukture te javnih sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u ukupnom iznosu većem od 695 milijuna eura. Tijekom 2024. objavljeni su pozivi za dodjelu sredstava u okviru NPOO investicija „Program razvoja javne odvodnje otpadnih voda“ i „Program razvoja javne vodoopskrbe“, čime se osigurava financiranje novih projekata izgradnje i rekonstrukcije sustava vodoopskrbe i odvodnje. Istodobno je završen poziv za financiranje provedbe već započetih investicijskih projekata koji se odnose na izgradnju manjih dijelova sustava javne vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, u okviru kojega je odobreno 73 investicijska projekta ukupne vrijednosti 94 milijuna eura bespovratnih sredstava. Nadalje, kroz poziv za provedbu investicijskih projekata jedinica lokalne samouprave za izgradnju manjih sustava javne vodoopskrbe i javne odvodnje u 2024. je ugovoreno 100 projekata s ukupnom vrijednošću dodijeljenih bespovratnih sredstava od 481,5 milijuna eura, dok je u okviru poziva za financiranje investicija usmjerenih na poboljšanje vodokomunalne infrastrukture aglomeracija do kraja 2024. odobreno 13 projekata u vrijednosti 329,3 milijuna eura bespovratnih sredstava. Navedeno potvrđuje snažan investicijski zamah u sektoru vodnog gospodarstva s ciljem doprinosa povećanju dostupnosti sigurnih usluga vodoopskrbe i odvodnje, smanjenju pritiska na vodne resurse i unapređenju okolišnih standarda.

Nastavljena je provedba NPOO reformske mjere „Uvođenje novog modela strategija zelene urbane obnove i provedba pilot-projekta razvoja zelene infrastrukture i kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“. Usvajanjem Dodatka NPOO-a, prvotna alokacija Poziva „Izrada strategija zelene urbane obnove“ povećana je na 2,5 milijuna eura, čime je omogućeno sufinanciranje dodatnih projekata s rezervne liste, pa je do kraja 2024. s jedinicama lokalne samouprave ugovorena izrada ukupno 74 strategije zelene urbane obnove. Istodobno je alokacija za Poziv „Pilot-projekt razvoja zelene infrastrukture i/ili kružnog gospodarenja prostorom i zgradama“ povećana s 2,1 na 22,2 milijuna eura, na temelju čega je ugovorena izrada osam pilot-projekata ukupne vrijednosti 6,7 milijuna eura, usmjerenih na razvoj i primjenu rješenja za unaprjeđenje zelene infrastrukture, kružno gospodarenje prostorom i zgradama te mjere energetske učinkovitosti i prilagodbe klimatskim promjenama. Tijekom 2024. Poziv je ponovno otvoren, s preostalom alokacijom od 15,5 milijuna eura i rokom prijave do 31. prosinca 2024., a u svrhu informiranja potencijalnih prijavitelja održane su tri radionice na kojima su sudjelovali predstavnici 130 jedinica lokalne samouprave. Također, dovršena je i izrada Registra zelene infrastrukture (RZI) kao novog modula u Informacijskom sustavu prostornog uređenja, te je organizirano 29 edukacijskih radionica za predstavnike JLS-ova radi upoznavanja s unosom podataka o zelenoj infrastrukturi u Zagrebu, Varaždinu, Splitu, Osijeku i Rijeci.

Energetska samodostatnost i tranzicija na čistu energiju

Tijekom 2024. nastavljeni su napori usmjereni na ekološku i energetsku tranziciju za klimatsku neutralnost, provedbom mjera za poticanje ulaganja u obnovljive izvore energije i poboljšanje energetske učinkovitosti. Svrha provedbe mjera jest financirati ulaganja financijski održivih poduzeća kroz projekte usmjerene na uvođenje zelenih tehnologija te poticanje čiste i učinkovite proizvodnje, s niskim ili nultim emisijama stakleničkih plinova te razvoj kompetencija i ulaganja u ljudske resurse. Cilj je osigurati održiv i uključiv rast za konkurentno hrvatsko gospodarstvo, uz učinkovito korištenje resursa i zaštitu okoliša.

U energetskom sektoru nastavljen je snažan iskorak prema dekarbonizaciji i ostvarenju ciljeva klimatske neutralnosti. U okviru revidiranog NPOO-a i poglavlja REPowerEU za energetiku je ukupno alocirano 1,43 milijarde eura, uključujući 640 milijuna eura za modernizaciju i jačanje elektroenergetske infrastrukture. U sklopu NPOO-a provodi se reformska mjera „Dekarbonizacija energetskog sektora“, a tijekom 2024. nastavljena je provedba aktivnosti usmjerenih na modernizaciju i razvoj energetske infrastrukture, pripremu sustava za korištenje vodika te povećanje udjela čiste energije. Kako bi se povećalo korištenje domaćih geotermalnih izvora, koji predstavljaju stabilan i pouzdan obnovljiv izvor energije dostupan tijekom cijele godine, nastavljeno je poticanje istraživanja i početnih ulaganja u razvoj geotermalnih projekata. U okviru NPOO investicije „Priprema i istraživanje geotermalnog potencijala u kontekstu centraliziranog grijanja“ provedene su aktivnosti na šest preliminarnih istražnih prostora (Osijek, Sisak, Velika Gorica, Vinkovci, Vukovar i Zaprešić). Provedena su dodatna geofizička istraživanja i ishođene potrebne odluke o ispitivanju geotermalnog potencijala. Ishodovana su mišljenja o prihvatljivosti zahvata za okoliš, izrađeni su elaborati o štetama na usjevima te je objavljena javna nabava za usluge magnetotelurskog i 2D seizmičkog snimanja. Temeljem provedenih snimanja, u svibnju 2024. potpisana su četiri ugovora za izradu istražnih geotermalnih bušotina te je do kraja 2024. provedena javna nabava za potrebe projektiranja, nabave materijala i izrade istražnih geotermalnih bušotina na četiri preliminarna istražna prostora po principu „ključ u ruke“, ukupne vrijednosti 39,7 milijuna eura.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba NPOO projekta „Jačanje plinske infrastrukture“, kojim se osigurava financiranje daljnjeg razvoja magistralnih plinovoda potrebnih za transport plina s LNG terminala na Krku prema susjednim državama te stvaraju preduvjeti za povećanje kapaciteta LNG terminala na 6,1 milijardi m^3 godišnje. Provedene aktivnosti su uključivale pripremu projektno-tehničke dokumentacije za proširenje sustava, pokretanje novog investicijskog ciklusa te usklađivanje razvoja plinske infrastrukture s ciljevima diversifikacije i sigurnosti opskrbe. Istodobno je proveden intenzivan rad na programiranju i utvrđivanju popisa projekata u okviru poglavlja REPowerEU, čime se podupire ambicija EU da ubrza postupno napuštanje fosilnih goriva, poveća energetsku učinkovitost i ubrza prelazak na obnovljive izvore energije.

U skladu s ciljevima EU, tijekom 2024. nastavljen je rad na provedbi Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu i Hrvatske strategije za vodik do 2050. godine, kao ključnih akata strateškog planiranja za ostvarenje cilja ekološke i energetske tranzicije prema klimatskoj neutralnosti. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije u 2024. iznosio je 26,48%, uz ciljano povećanje na 36,4% do 2030. Nastavlja se kontinuirani rad na dekarbonizaciji energetskog sektora, jačanju energetske sigurnosti i smanjenju ovisnosti o uvozu energenata.

Hrvatska strategija za vodik do 2050. godine, izrađena kao doprinos Europskoj strategiji za vodik, operacionalizira nacionalnu viziju razvoja gospodarstva zasnovanog na obnovljivom vodiku. U okviru Strategije tijekom 2024. nastavljena je provedba strateškog projekta uspostave infrastrukture za alternativna goriva - projekt „Dolina vodika Sjeverni Jadran“. Projekt koji Hrvatska provodi u suradnji sa Slovenijom i talijanskom regijom Friuli Venezia Giulia, povezuje proizvodnju, transport i uporabu vodika te pozicionira Hrvatsku kao važnog aktera u razvoju vodikova gospodarstva u jugoistočnoj Europi. Ukupna vrijednost projekta je 344,4 milijuna eura, a iz EU programa Obzor Europa osigurano je 25 milijuna eura bespovratnih sredstava. Ostatak pokrivaju sami partneri, uključujući osam partnera iz Hrvatske, prvenstveno vlastitim sredstvima i drugim izvorima financiranja.

U skladu s Odlukom o izmjeni i dopuni Odluke o načinu raspodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za financiranje sanacije šteta od potresa na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije, Karlovačke županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije i Bjelovarsko-bilogorske županije, imenovanju i određivanju zaduženja nacionalnog koordinacijskog tijela, tijela odgovornih za provedbu financijskog doprinosa i neovisnog revizorskog tijela od 23. prosinca 2021. („Narodne novine“, broj 143/21.), dovršena je provedba operacije iz Poziva za dodjelu bespovratnih financijskih sredstava „Vraćanje u ispravno radno stanje infrastrukture i pogona u energetskom sektoru“ s ciljem nadoknade troškova nastalih nakon obnove oštećenja energetske infrastrukture, postrojenja i sustava uzrokovanih potresima iz 2020. godine na području Grada Zagreba te više županija pogođenih potresom. Štete su zabilježene na transformatorskim stanicama, dalekovodima, plinovodnoj i vrelovodnoj mreži te drugim energetskim postrojenjima. Ukupna vrijednost ugovorenih operacija u okviru poziva za energetski sektor je iznosila 52,9 milijuna eura, od čega je korisnicima isplaćeno 45,4 milijuna eura bespovratnih financijskih sredstava.

Tijekom 2024. zabilježen je daljnji iskorak prema povećanju energetske učinkovitosti i dekarbonizaciji zgradarstva, uz istodobno jačanje otpornosti, smanjenje energetskog siromaštva i stvaranje preduvjeta za dostizanje ciljeva klimatske neutralnosti i energetske samodostatnosti. U okviru poziva iz NPOO-a u 2024. ukupno je ugovoreno 248 projekata, kojima je predviđena energetska obnova preko 525 000 m² višestambenih i zgrada javnog sektora. Objavljen je novi poziv Energetska obnova višestambenih zgrada (C7.2.I1.01) s alokacijom od 101,35 milijuna eura, na kojem je za sufinanciranje odabrano 89 projekata, a do kraja 2024. donesene su 54 odluke o

financiranju projekata ukupne vrijednosti 53,63 milijuna eura, čijom će se provedbom obnoviti oko 242 tisuće m² stambenog fonda. Istovremeno, povećana je alokacija poziva Energetska obnova višestambenih zgrada (C6.1.R1-I1.01) s 39,82 na 65,58 milijuna eura te je u 2024. ugovoreno dodatnih 75 projekata ukupne vrijednosti 18,65 milijuna eura bespovratnih sredstava za obnovu 182 tisuće m² stambenog fonda. Tijekom 2024. u provedbi su bila 163 projekta ukupne vrijednosti 57,11 milijuna eura, a do kraja 2024. završena je provedba 23 projekta kojima je obnovljeno 70 000 m² stambenog fonda.

Značajan iskorak zabilježen je i u području obnove javnih zgrada, gdje je alokacija poziva Energetska obnova zgrada javnog sektora (C6.1.R1-I1.04) tijekom 2024. povećana s planiranih 39,82 na 100 milijuna eura. S obzirom na veliki *pipeline* spremnih projekata, predložena je dodatna alokacija od 60,18 milijuna eura u okviru postojećeg poziva. U 2024. ugovoreno je 105 novih projekata obnove zgrada javnog sektora čime će se obnoviti 199 000 m², ukupne vrijednosti 69,41 milijun eura bespovratnih sredstava. Ukupno je na ovom pozivu ugovoreno 137 projekata, od čega su 132 u provedbi, vrijednih 106,57 milijuna eura. Ambiciju postojećih ciljnih vrijednosti energetske obnove javnih zgrada to povećava s trenutnih 288.000 m² na 371.256 m². Istodobno, povećana je i alokacija poziva Energetska obnova višestambenih zgrada oštećenih u potresima (C6.1.R1-I2.01) s 27 na 40 milijuna eura. Tijekom 2024. ugovoreno je 68 projekata ukupne vrijednosti 38,19 milijuna eura bespovratnih sredstava, čime će se obnoviti 144 tisuće m² stambenih zgrada oštećenih u potresima. Ovime je višestruko premašen zahtijevani prag ugovaranja (najmanje 13 milijuna eura) i osigurana snažna sinergija između obnove od potresa i povećanja energetske učinkovitosti.

Potresi koji su pogodili Zagreb i okolne županije dodatno su ubrzali tranziciju prema cjelovitoj i energetski učinkovitoj obnovi zgrada. Obnova se provodila kroz komplementarno financiranje iz Fonda solidarnosti EU-a i NPOO-a, na način da su se troškovi vraćanja zgrada u prvobitno stanje pokrivali sredstvima Fonda solidarnosti, dok se mjere energetske učinkovitosti, financiraju iz NPOO-a i državnog proračuna Republike Hrvatske. U okviru svih aktivnosti, sredstvima iz Fonda solidarnosti obuhvaćeno je 1.309 projekata, uz ukupnu vrijednost projekata cjelovite obnove veću od 2,48 milijardi eura, čime se potvrđuje važnost integriranog financijskog pristupa za trajna i održiva rješenja u obnovi potresom pogođenih područja.

Kako bi se odgovorilo na energetsku krizu i smanjila energetska potrošnja u stambenom sektoru, Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2023. donijela Zaključak u vezi s energetskom obnovom obiteljskih kuća i višestambenih zgrada na području Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 122/23.), kojim je za razdoblje 2024.-2025. osigurano ukupno 225 milijuna eura iz prihoda od prodaje emisijskih jedinica putem dražbi u Hrvatskoj. Od navedenog iznosa 120 milijuna eura je namijenjeno za energetsku obnovu obiteljskih kuća (oštećenih i neoštećenih u potresu), 25 milijuna eura za obnovu obiteljskih kuća građana u riziku od energetskog siromaštva te 80 milijuna eura za energetsku obnovu višestambenih zgrada. Temeljem Zaključka, u ožujku 2024. objavljen je Javni poziv za energetsku obnovu obiteljskih kuća, na koji je zaprimljeno 11.926 prijava, ukupne investicijske vrijednosti od 267 milijuna eura, uz prolaznost od 74%, a obrada prijava i provedba

projekata odvijale su se tijekom izvještajnog razdoblja. U četvrtom tromjesečju 2024. započele su pripremne aktivnosti za novi javni poziv za energetski siromašna kućanstva, uključujući poziv za iskaz interesa fizičkih osoba iz ranjivih skupina, radi prikupljanja podataka za budući poziv u 2025. s očekivanom alokacijom od 25 milijuna eura.

U cilju stvaranja jasnog zakonskog okvira za dekarbonizaciju zgradarstva, tijekom 2024. započela je izrada Zakona o energetskoj učinkovitosti u zgradama, kojim će se odvojiti i sistematizirati provedba Direktive o energetskim svojstvima zgrada (EPBD) izvan postojećeg Zakona o gradnji („Narodne novine“, br. 153/13., 20/17., 39/19., 125/19. i 145/24.). Cilj izrade novog zakona jest stvaranje preduvjeta za snažnije smanjenje emisija stakleničkih plinova i postizanje energetski visoko učinkovitog i dekarboniziranog fonda zgrada do 2050. Istovremeno, u okviru NPOO reformske mjere (C1.1.1.R2), vezane za liberalizaciju tržišta profesionalnih usluga, izrađen je i u prosincu 2024. usvojen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o gradnji („Narodne novine“, broj: 145/24), kojim je ukinuto ovlaštenje pravnim osobama za energetsko certificiranje i energetske preglede te isto preusmjereno na fizičke osobe u okviru njihovih strukovnih područja, uvedena funkcija „glavnog energetskog certifikatora“ te je propisana njihova odgovornost za cjelovitost i usklađenost podataka u pojedinom certifikatu. Usto je omogućeno elektroničko podnošenje zahtjeva za ovlaštenje te provjera vjerodostojnosti energetskih certifikata putem QR koda, čime se pojednostavljuju postupci i jača transparentnost.

U okviru politika suzbijanja energetskog siromaštva nastavljena je provedba Programa suzbijanja energetskog siromaštva na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi do 2025. godine. Programom se predviđa energetska obnova i ugradnja obnovljivih izvora energije u 387 stambenih zgrada pod upravljanjem nekadašnjeg Središnjeg državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje, ukupne vrijednosti 47 milijuna eura, u potpunosti financiranih javnim sredstvima. U okviru NPOO poziva „Ublažavanje energetskog siromaštva na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi“ u siječnju 2024. donesena je odluka o izravnoj dodjeli kojom je ukupna vrijednost operacije povećana s 47 na 88,32 milijuna eura čime je obuhvaćeno 108 stambenih zgrada. Tijekom 2024. završeni su radovi na 16 zgrada ukupne površine 28.978 m², otvorena su dodatna tri gradilišta, dok su za 38 novih zgrada ugovoreni radovi koji će se provoditi u narednom razdoblju.

9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

9.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost, Referentna godina podatka
Produktivnost rada u poljoprivredi	6.107 eura/GJR (2019.)	10.000,00 eura/GJR	8.091 eura/GJR (2024.)

9.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva

Povećanje produktivnosti poljoprivrede i akvakulture i njihove otpornosti na klimatske promjene na okolišno prihvatljiv i održiv način

Tijekom 2024. hrvatska poljoprivreda zabilježila je pozitivne trendove kroz rast stočnog fonda i blago povećanje prosječne veličine poljoprivrednih gospodarstava, uz očuvanje ukupnih površina pod poljoprivrednom proizvodnjom. Poljoprivredni sektor je u 2024. brojio ukupno 161 tisuću poljoprivrednika (164,6 000 u 2023.), koji su obrađivali stabilnih 1,5 milijuna hektara zemljišta te uzgajali 695 500 uvjetnih grla stoke (+1,5%). Unatoč blagom rastu prosječne veličine gospodarstva na 7,2 hektara, proizvođačka struktura sektora ostaje podijeljena. Tako je čak 76,3% poljoprivrednika obrađivalo manje od 5 hektara, dok je 0,9% najvećih proizvođača koristilo značajnih 30% ukupnih poljoprivrednih površina.

Visokim cijenama repromaterijala nastavljen je pritisak na ekonomsku održivost poljoprivrednih gospodarstava, koja je dodatno pogoršana kretanjima na tržištu poljoprivrednih zemljišta. Zabilježen je rast cijena zakupa u svim kategorijama zemljišta: zakup oranica blago je poskupio na 108 eura po hektaru (+0,9%), livada na 73 eura po hektaru (+2,8%), dok je cijena zakupa pašnjaka porasla na 46 eura po hektaru (+4,5%). Uz udio mladih poljoprivrednika od 14%, kombinacija usitnjene posjedovne strukture i rasta cijena ključnih resursa ukazuje na to da značajan dio poljoprivrednih proizvođača nije u mogućnosti ostvarivati dohodak dostatan za primjeren životni standard, niti osigurati sredstva za investicije nužne za jačanje konkurentnosti i razvoj biogospodarstva.

Prema podacima DZS-a ukupna vrijednost poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj u 2024. je iznosila 3,09 milijarde eura, uz porast od 8,8% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi vrijednosti ukupne poljoprivredne proizvodnje, najznačajniji sektori su proizvodnja žitarica, uzgoj goveda, proizvodnja krmnog bilja, uzgoj svinja i proizvodnja povrća, koji zajedno čine 54% ukupne proizvodnje. Promatrano u odnosu na prethodnu godinu biljna proizvodnja, koja čini 57,1% ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje, ostvarila je rast vrijednosti proizvodnje od

12,1%. Za razliku od biljne proizvodnje vrijednost proizvodnje stočarstva u odnosu na 2023. bila je veća za 5%, što upućuje na nastavak strukturnih izazova u stočarstvu unatoč rastu ukupne proizvodnje. Nadalje, prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika i Upisnika obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na dan 31. prosinca 2024. bilo je upisano 161.227 poljoprivrednika. Od njih je najviše OPG-ova, 118.859 ili 73,7% od ukupnog broja poljoprivrednika. Zbog procesa usklađivanja OPG-ova s odredbama Zakona o obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu zabilježeno je smanjenje njihovog broja, u smislu rasta broja samoopskrbnih poljoprivrednih gospodarstava (SOPG) ili prestanka obavljanja poljoprivredne djelatnosti u organizacijskom obliku OPG/SOPG.

Prema (privremenim) podacima EUROSTAT-a, produktivnost rada u poljoprivredi, mjerena faktorskim dohotkom po godišnjoj jedinici rada (GJR), u Hrvatskoj je u 2024. iznosila 8.091 eura što je za 22% više u odnosu na početnu vrijednost (2019.) te je za 6,06% veća u odnosu na 2023. (7.600 eura). Ovo povećanje rezultat je povećanja fizičkog obujma poljoprivredne proizvodnje za 6,6% tijekom 2024. te povećanja cijena poljoprivrednih proizvoda za 2%, posebice biljne proizvodnje za 5,7%. Unatoč pozitivnom trendu, Hrvatska se i dalje nalazi u grupi od 9 država članica koje ostvaruju manje od polovine prosječne produktivnosti rada u poljoprivredi EU-a, koja je u 2024. porasla za 1,44% u odnosu na 2023. te je iznosila 21.287 eura. Manju produktivnost rada u poljoprivredi od Hrvatske u 2024. imale su samo Malta, Rumunjska i Slovenija.

U pogledu vanjskotrgovinske razmjene, prema podacima DZS-a, tijekom 2024. u Hrvatsku je uvezeno poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u vrijednosti od 6,5 milijarda eura (5,9 milijardi eura u 2023.), a izvezeno ih je u vrijednosti od 3,9 milijardi eura (isto kao i u 2023.), čime je ostvaren deficit od 2,6 milijardi eura, uz porast od 30% u odnosu na 2023. (2 milijarde eura). U ukupnoj bilanci robne razmjene Hrvatske, bilanca vanjskotrgovinske razmjene poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u 2024. godini činila je 12,9%. (12% u 2023.) Pokrivenost uvoza izvozom poljoprivredno prehrambenih proizvoda je u 2024. smanjena te je iznosila 59,5% (65,9% u 2023.), no i dalje je veća za 4,0 postotna boda od pokrivenosti uvoza izvozom ostalih proizvoda vanjskotrgovinske razmjene.

U 2024. prema podacima Upisnika ekoloških subjekata broj ekoloških subjekata poljoprivrednih proizvođača je iznosio 7.586 subjekata (375 novih) i neznatno je smanjen (-1%) u odnosu na 2023. godinu. S druge strane, površine pod ekološkom proizvodnjom, kao i broj stoke koja se uzgaja na ekološki način su povećane za 10,3%. U okviru Zajedničke poljoprivredne politike, potpora dohotku poljoprivrednika uvjetovana je ispunjavanjem propisanih dobrih poljoprivrednih i okolišnih praksi (GAEC i SMR), dok su im dodatne potpore na raspolaganju kroz eko-sheme i intervencije ruralnog razvoja, ako se dobrovoljno obvežu na provedbu strožih okolišnih standarda ili primjenu praksi kojima se unapređuje dobrobit životinja.

Dodatno, na razini Europske unije u 2024. registrirana su četiri nova hrvatska poljoprivredna i prehrambena proizvoda (Ludbreški hren, Vrbovečka pera, Istarski med i Dalmatinski med) s oznakama kvalitete (zaštićena oznaka izvornosti, zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla i

zajamčeno tradicionalni specijalitet), čime se dodatno jača prepoznatljivost i tržišna vrijednost domaće proizvodnje. U registru zaštićenih naziva poljoprivrednih proizvoda nalazi se ukupno 51 proizvod, dok je postupak registracije krajem 2024. još bio u tijeku za 4 proizvoda (Istarski ovčji sir, Čepinski kupus, Banov kesten med, Med hrvatskog primorja). Također, u 2024. nastavljena je provedba mjera suzbijanja i sprječavanja širenja afričke svinjske kuge. Kako bi se ublažili negativni utjecaji tih mjera na prihode svinjogojskog sektora donesen je niz mjera za koje je isplaćeno 19,3 milijuna eura.

Hrvatska je intenzivirala mjere za jačanje otpornosti i produktivnosti poljoprivrednih gospodarstava, uz poseban naglasak na prilagodbu klimatskim promjenama. U okviru mjera Zajedničke poljoprivredne politike i Zajedničke ribarstvene politike, uključujući sve aktivnosti vezane uz izravna plaćanja, intervencije ruralnog razvoja, sektorske mjere i nacionalne programe potpore, tijekom 2024. sveukupno je zaprimljeno 101.936 zahtjeva za izravne potpore i IAKS mjere. Ukupno je za proizvodnu godinu (2024.) isplaćeno 211,7 milijuna eura izravnih plaćanja, dok je za IAKS mjere isplaćeno 139,4 milijuna eura, uključujući 114,7 milijuna eura EU sredstava i 24,7 milijuna eura iz nacionalnih izvora. U okviru Programa ruralnog razvoja isplaćeno je 145,1 milijun eura, a tijekom 2024. obrađeno je više od 10 000 zahtjeva po posljednjem otvorenom natječaju. U okviru ne-IAKS mjera ruralnog razvoja tijekom 2024. odobreno je 11.275 zahtjeva s ukupnim iznosom potpore od 112 milijuna eura, dok je za financijske instrumente u poljoprivredi, kroz posrednike HAMAG-BICRO i HBOR, podržano 199 investicijskih projekata i 66 zajmova za obrtna sredstva, ukupne vrijednosti 19,3 milijuna eura.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike 2023.-2027. U okviru Strateškog plana objavljeno je 25 natječaja ukupne vrijednosti 442,9 milijuna eura bespovratnih sredstava. Od toga 9 natječaja objavljeno je u 2023. u vrijednosti od 235 milijuna eura, a u 2024. Po objavljenim natječajima do konca 2024. zaprimljeno je 16.698 zahtjeva ukupne vrijednosti tražene potpore 711,43 milijuna eura, a odobreno je ukupno 8.449 zahtjeva vrijednosti odobrene potpore od 71,65 milijuna eura. Do kraja 2024. isplaćeno je 37,5 milijuna eura za ne-IAKS intervencije, pri čemu je najznačajnija bila intervencija (76.01) Osiguranje poljoprivredne proizvodnje, za koju je isplaćeno 23,2 milijuna eura kroz 8.149 odobrenih zahtjeva.

Poticanjem poljoprivrednika na osiguranje usjeva, životinja i biljaka, smanjuju se rizici, uključujući one od klimatskih promjena, i doprinosi održivosti poljoprivredne proizvodnje. Financijski najznačajniji natječaj objavljen iz Strateškog plana ZPP odnosi se na intervenciju (73.10) „Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju“ ukupne alokacije 60 milijuna eura. Isti je namijenjen potporama za mikro, male i srednje te velike korisnike i ekološke proizvođače. Potporom u okviru ove intervencije sufinanciraju se ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama. Ulaganja su moguća u svim poljoprivrednim sektorima, a prioritet su ulaganja u sektoru voća i povrća te sektoru stočarstva. Ukupno je na natječaj do kraja 2024. zaprimljeno 1.285 zahtjeva za potporu u ukupnom iznosu od 357 milijuna eura. U tijeku je obrada zaprimljenih zahtjeva i ugovaranje

korisnika koje se nastavlja u 2025. godini.

U okviru intervencije (73.12.) Potpora malim poljoprivrednicima u 2024. raspisan je natječaj ukupne alokacije 15 milijuna eura, na koji je zaprimljeno 2.110 zahtjeva za dodjelu potpore. Ovaj tip intervencije pruža podršku malim, potencijalno održivim poljoprivrednim gospodarstvima orijentiranim na tržišnu proizvodnju u skladu sa zahtjevima koje postavlja tržište. Potporama se pomaže poljoprivrednim gospodarstvima u komercijalno isplativom prijelazu na tržišno orijentiranu proizvodnju, što je preduvjet za postizanje konkurentnosti u poljoprivrednom sektoru.

S ciljem poticanja ulaganja u obnovu poljoprivrednog zemljišta i proizvodnog potencijala oštećenog potresom, u studenom 2024. raspisan je natječaj ukupne alokacije 10 milijuna eura u okviru intervencije (73.02.) „Obnova poljoprivrednog potencijala“. Potpora u okviru ove intervencije se dodjeljuje za obnovu poljoprivrednog potencijala (poljoprivredno zemljište, nasadi, plastenici, oprema i dr.) narušenog prirodnim nepogodama i katastrofalnim događajima s ciljem osiguranja održivosti poljoprivredne proizvodnje i stabilnih prihoda stanovništva u ruralnim područjima. Dodjelom potpora u okviru ove intervencije se omogućuje nastavak poljoprivredne djelatnosti i sprječava propadanje poljoprivrednih gospodarstava kao i iseljavanje iz ruralnih područja.

Nastavljena je provedba aktivnosti u okviru mjere (II.2) „Produktivna ulaganja u akvakulturu“ usmjerene na jačanje konkurentnosti i održivosti poduzeća, zaštitu i obnovu vodne bioraznolikosti te promociju resursno učinkovite i dugoročno održive akvakulture. Iz navedene mjere je u 2024. korisnicima isplaćeno 3,7 milijuna eura. Od ostalih mjera kojima se doprinosi jačanju održivosti, produktivnosti i konkurentnosti hrvatskog akvakulturnog sektora, najveći iznos isplaćen je kroz mjeru (II.7) „Povećanje potencijala lokaliteta za akvakulturu“, u okviru koje je dodijeljeno 2,7 milijuna eura, u svrhu poticanja modernizacije i bolje iskorištenosti postojećih uzgojnih područja. Kroz mjeru (II.10) „Akvakultura koja osigurava usluge zaštite okoliša“ isplaćeno je 1,6 milijuna eura, za poticanje proizvodnje s pozitivnim ekološkim učinkom i doprinosom očuvanju biološke raznolikosti. Dodatno, iz mjere (II.13) „Osiguranje akvakulturnih stokova“ isplaćeno je 0,8 milijuna eura, za jačanje otpornosti proizvodnje i smanjenja rizika od gubitaka uslijed bolesti i drugih štetnih utjecaja.

U području jačanja konkurentnosti i inovativnosti u poljoprivredi i akvakulturi, nastavljena je provedba ulaganja usmjerenih na povećanje produktivnosti poljoprivrede. Objavljen je natječaj za provedbu intervencije (73.10.) „Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju“ iz Strateškog plana ZPP. U okviru natječaja, ulaganjima u napredna IoT (eng. *Internet of Things*) rješenja za pametnu poljoprivredu, opremu i mehanizaciju za preciznu poljoprivredu te prateće softverske alate za digitalizaciju poljoprivrednih aktivnosti i proizvodnih procesa, osigurani su dodatni bodovi prilikom ocjenjivanja projekata, čime se snažnije potiče inovativnost kod korisnika u poljoprivrednoj proizvodnji. Također, u svrhu jačanja znanja i vještina poljoprivrednika, u srpnju 2024. objavljen je drugi natječaj za provedbu intervencije (78.01.) „Potpora prenošenju znanja“ financiran iz Strateškog plana ZPP, ukupne alokacije 6 milijuna eura. Na natječaj su zaprimljena 33 zahtjeva za potporu privatnih i javnih savjetnika, kojima je do kraja 2024. isplaćeno

1,5 milijuna eura.

Nastavljeno je ulaganje u projekte koji se provode putem lokalnih razvojnih strategija LAG-ova. U Hrvatskoj djeluje 56 odobrenih lokalnih akcijskih grupa (LAG-ovi) osnovanih sa ciljem udruživanja partnera iz javnog i privatnog sektora čija je namjena zajedničko djelovanje za održivi razvoj ruralnih područja. Tijekom 2024. nastavljena je provedba natječaja financiranog iz Strateškog plana ZPP-a, za provedbu intervencije (73.13.) „Potpora javnoj infrastrukturi u ruralnim područjima“, s ciljem oživljavanja ruralnih područja i unaprjeđenja kvalitete života na ruralnim i obalnim područjima. Za projekte izgradnje ili rekonstrukcije nerazvrstanih cesta, koji su jedna od prihvatljivih aktivnosti u okviru natječaja za intervenciju 73.13., određena je ukupna alokacija od 30 milijuna eura. Na natječaj je u 2024. zaprimljeno ukupno 266 zahtjeva za potporu u ukupnom iznosu tražene potpore od 236 milijuna eura.

10. Održiva mobilnost

10.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponentna „Infrastruktura"	*32. mjesto (2019.)*	*< 28. mjesta*	*nisu dostupni podaci*
Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Infrastruktura	48. mjesto (2020.)	n/p	44. mjesto (2024.)

10.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja „Održiva mobilnost"

Hrvatska je tijekom 2024. nastavila aktivnosti usmjerene na razvoj konkurentnog, učinkovitog i energetski održivog prometnog sustava. Nastavljena su ulaganja u modernizaciju prometne infrastrukture, sigurnosti, ekološke održivosti, učinkovitosti i konkurentnosti svih vidova prometa. Istodobno se provode sveobuhvatne reforme željezničkog, cestovnog, zračnog i elektroničkog prometa, kao i reforme pomorstva i unutarnjih plovnih putova, u skladu sa strateškim aktima čiji se ciljevi i mjere dosljedno realiziraju. Prema istraživanju „Ljestvica globalne konkurentnosti (WCR)" Instituta za poslovno upravljanje iz Lausanne (IMD), Hrvatska je prema pokazateljima u kategoriji „Infrastruktura" zabilježila pomak za jedno mjesto na poretku te je s 45. mjesta napredovala na 44. mjesto. Ovakav pomak potvrđuje da su pouzdanost, kvaliteta i dostupnost prometne infrastrukture u Hrvatskoj prepoznate kao čimbenici koji doprinose jačanju njene međunarodne konkurentnosti.

Tijekom 2024. svim modalitetima prijevoza prevezeno je ukupno 83,961 milijun putnika, što u usporedbi s 2023. predstavlja pad za 0,24%. Unatoč ukupnom padu, u većini sektora prometnog sustava zabilježen je rast prijevoza putnika. Najveći porast ostvaren je u pomorskom i obalnom prijevozu (3,1%) te u zračnom prijevozu (2,7%), dok je željeznički promet porastao za 3,09%. Jedino je u cestovnom linijskom prijevozu putnika zabilježen pad od 3,5%. Obzirom da su pomorski i željeznički prijevoz znatno ekološki prihvatljiviji od cestovnog, ostvareni trendovi upućuju na pozitivan doprinos ciljevima dekarbonizacije prometa. U segmentu teretnog prijevoza, u 2024. ukupno su prevezena 133,4 milijuna tona robe, što je za 5,1% više u odnosu na isto razdoblje 2023. Porast prometa ostvaren je u cestovnom prijevozu za 6,4%, u pomorskome i obalnom prijevozu za 6,9%, u željezničkom prijevozu za 4,0% te u prijevozu na unutarnjim vodnim putovima za 7,7%. Pad prometa evidentiran je u zračnom prijevozu za 7,4%, te u cjevovodnom transportu za 7,3%. Struktura zabilježenog rasta, osobito u željezničkom te pomorskom i vodnom prometu, upućuje na pozitivan doprinos ciljevima postupne dekarbonizacije

prometa, unatoč i dalje snažnoj ulozi cestovnog i zračnog prijevoza.

Nastavljene su aktivnosti na provedbi Strategije razvoja željezničkog sustava Republike Hrvatske do 2032. godine, Nacionalnog plana razvoja željezničke infrastrukture do 2030. godine te Nacionalnog plana upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima te razvoja usluga željezničkog prijevoza do 2030. godine. Navedeni akti uz Strategiju razvitka riječnog prometa u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2032. godine i Srednjoročni plan razvitka vodnih putova, luka i pristaništa Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2031. godine, koji imaju važnu ulogu u ostvarivanju cilja održive mobilnosti. Provedbom akata osigurava se kontinuitet u strateškom planiranju i provedbi reformi u željezničkom prometu te u području pomorstva i unutarnjih plovnih putova. Temeljem Izvješća o provedbi Nacionalnog plana razvoja željezničke infrastrukture razdoblje do 2030. godine za 2024. najveći pomaci su ostvareni u području sigurnosti željezničkog sustava, gdje je za većinu pokazatelja premašena ciljna vrijednost, poput smanjenja broja nesreća i poginulih u željezničkom prometu te značajnom povećanju pokrivenosti mreže mjernim stanicama i osiguranih željezničko-cestovnih prijelaza.

Ključan iskorak u financiranju modernizacije željezničkog sustava ostvaren je sklapanjem okvirnog zajma Europske investicijske banke u ukupnom iznosu od 900 milijuna eura, od čega je u 2024. potpisan Ugovor o financiranju projekta „Revitalizacija željezničkog sustava Republike Hrvatske“ u iznosu od 400 milijuna eura. Sredstva su usmjerena na obnovu lokalne i regionalne željezničke mreže, modernizaciju kolodvora i stajališta, te nabavu novih putničkih vlakova. HŽ Infrastruktura d.o.o. zadužena je za projekte obnove i modernizacije infrastrukturne mreže, dok HŽ Putnički prijevoz d.o.o. provodi projekte nabave novih vozila i jačanja kapaciteta za kvalitetniji i ekološki prihvatljiv javni prijevoz. U srpnju 2024. potpisan je i ugovor o nabavi šest novih elektro-dizelskih motornih vlakova za relaciju Zagreb-Split, ukupne vrijednosti 57,3 milijuna eura, čime se dodatno unapređuje kvaliteta i pouzdanost međugradskog prijevoza.

Tijekom 2024. ostvaren je vidljiv napredak u provedbi strateških projekata obnove i modernizacije željezničke infrastrukture, koji se financiraju nacionalnim i EU sredstvima. Za dionice Karlovac-Oštarije i Oštarije-Škrljevo izrađena je cjelokupna studijska dokumentacija te su provedeni postupci procjene utjecaja na okoliš, uz dorade studija temeljem zaprimljenih mišljenja. Za dionicu Karlovac-Oštarije pokrenut je postupak javne nabave za izradu glavnih projekata, dok je za projekt Skradnik-Krasica-Tijani proveden postupak nabave i potpisan ugovor za izradu projektne dokumentacije. Nastavljene su aktivnosti na izradi projekata za dionice Okučani-Vinkovci i Škrljevo-Rijeka-Jurdani, pri čemu je za potonju dionicu sklopljen ugovor za dovršetak i noveliranje glavnih projekata. Projekt „Nadogradnja i elektrifikacija pruge Vinkovci - Vukovar“ dovršen je tijekom 2024. čime će se omogućiti prometovanje vlakova s brzinom do 120km/h te skratiti vrijeme putovanja na predmetno dionici, a radovi su se kontinuirano provodili na projektima Križevci-Koprivnica-državna granica i Hrvatski Leskovac-Karlovac. Za dionicu Dugo Selo-Novska izrađivala se projektna dokumentacija i građevinske dozvole, te je tijekom 2024. pripremljena dokumentacija o nabavi za radove i proveden je postupak prethodnog savjetovanja.

S ciljem daljnjeg smanjenja negativnog utjecaja željezničkog prometa na okoliš, nastavljena je provedba NPOO investicije „Primjena zelenih tehnologija u željezničkom putničkom prijevozu“, kojim se nabavlja baterijski elektromotorni vlak (BEMV), baterijski motorni vlak (BMV) te šest stabilnih energetskih priključaka za punjenje baterija u kolodvorima Split, Osijek, Varaždin, Bjelovar, Virovitica i Pula. Ukupna vrijednost projekta iznosi 17,12 milijuna eura, a završetak se očekuje tijekom 2025. godine. U području intermodalnog i integriranog urbanog prijevoza, ključni projekt je „Izrada studije razvoja željezničkog čvora Zagreb“, čija je izrada započela u ožujku 2024. i obuhvaća varijantna rješenja modernizacije pruga, studiju izvodljivosti, analizu troškova i koristi, procjenu utjecaja na okoliš i prijedlog izmjena prostorno-planske dokumentacije, s ciljem razvoja integriranog javnog prijevoza putnika i pozicioniranja Zagreba kao regionalnog teretnog čvora. U ovom kontekstu, tijekom 2024. nastavljene su aktivnosti na razradi rješenja za željezničko povezivanje Međunarodne zračne luke Zagreb „Franjo Tuđman“ s mrežom željezničkih pruga.

U sektoru unutarnje plovidbe tijekom 2024. bilježi se daljnji napredak kroz modernizaciju flote, unapređenje infrastrukture luka, pristaništa i plovnih putova te jačanje logističkih i sigurnosnih kapaciteta. Nastavljene su pripremne aktivnosti i izrada dokumentacije za strateške projekte uređenja vodnih puteva, uključujući uređenje vodnog puta rijeka Save i Drave te višenamjenskog kanala Dunav-Sava, uz istodobno ulaganje u digitalizaciju sustava upravljanja sigurnošću plovidbe i razvoj stručnog kadra (stipendije, novi strukovni kurikul i program obrazovanja za stjecanje kvalifikacija u unutarnjoj plovidbi). Ulaganja u opremu luka i pristaništa, punionice alternativnim gorivima i infrastrukturu za zbrinjavanje otpada te održavanje plovnih putova doprinose većoj konkurentnosti unutarnje plovidbe i njezinoj ulozi u održivom teretnom prometu.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Nacionalnog plana razvoja biciklističkog prometa za razdoblje 2023.-2027. čime su dodatno učvršćeni temelji za sustavno planiranje, upravljanje i praćenje razvoja biciklističkog prometa. Broj operativnih sustava javnih bicikala povećan je s 36 u 2022. na 46 u 2024., čime je već premašena planirana ciljna vrijednost za 2027. godinu (42 sustava). Ukupna duljina biciklističkih prometnica porasla je s početnih 1.400 km (2022.) na 1.521,91 km (2024.), pri čemu je tijekom 2024. izgrađeno 82,23 km novih dionica. Istodobno, zabilježen je napredak u sigurnosti biciklističkog prometa te je broj smrtno stradalih biciklista smanjen s 28 smrtno stradalih u 2022. na 11 u 2024., što predstavlja smanjenje od 60,7%. Također, blago je smanjen broj prometnih nesreća s teško ozlijeđenim biciklistima, s 364 u 2022. na 355 u 2024., što upućuje na pozitivan trend u poboljšanju sigurnosti. Unatoč određenim kašnjenjima pojedinih kapitalnih ulaganja, provedene mjere jasno ukazuju na napredak u razvoju održive, sigurne i multimodalne mobilnosti, u skladu sa prioritetima održive mobilnosti.

11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

11.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja učinka

Pokazatelj učinka	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost (2023.)
DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije (do 2022.)	*47,60 (20. mjesto u EU) (2020.)*	*Dostići prosjek EU-a*	*Nisu dostupni podatci* [15]

11.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Digitalna tranzicija društva i gospodarstva

U skladu s Izvješćem o stanju digitalnog desetljeća, Hrvatska u 2024. ostvaruje zamjetan napredak u nizu segmenata: digitalnim vještinama, korištenju naprednih tehnologija u poduzećima, širenju digitalnih javnih usluga za građane i razvoj optičke i 5G infrastrukture. S druge strane, i dalje je naglašena potreba za ubrzanjem digitalne transformacije gospodarstva, daljnjim jačanjem digitalnih kompetencija svih skupina stanovništva te ciljanom potporom infrastrukturi u ruralnim područjima, MSP-ovima i visoko inovativnim poduzećima kako bi se ostvarili ciljevi Digitalnog desetljeća. Sveukupno gledano, Hrvatska se nalazi na dobrom putu prema ostvarenju ciljeva Digitalnog desetljeća, pri čemu najveći potencijal rasta leži u jačanju digitalne povezanosti i dostupnosti naprednih komunikacijskih tehnologija.

Razvoj digitalnih kompetencija i digitalnih radnih mjesta

Hrvatska u području digitalnih vještina bilježi iznadprosječne rezultate u odnosu na EU, ali uz izražene razlike među pojedinim skupinama stanovništva. Udio stanovništva s barem osnovnim digitalnim vještinama iznosio je 58,95%, iznad prosjeka EU-a od 55,56%, uz nacionalni cilj od 80% do 2030. godine. Mladi (16-24 godine) su posebno dobro opremljeni - 86,33% ima barem osnovne digitalne vještine (EU: 69,98%), dok u skupini 65-74 godine taj udio iznosi svega 17,86%, značajno ispod prosjeka EU-a (28,19%). Istodobno, razlike prema obrazovanju i dalje su vrlo izražene: 81,46% osoba s visokim obrazovanjem ima barem osnovne digitalne vještine, nasuprot 26,12% osoba s niskom razinom obrazovanja. Hrvatska dodatno jača digitalne kompetencije kroz vaučere za obrazovanje odraslih, aktivne od 2022., pri čemu je do kraja 2024. dodijeljeno više od 19.000 vaučera za stjecanje digitalnih vještina, uz više od 100 programa u preko 150 ustanova diljem Hrvatske i snažnu potporu sredstvima iz NPOO-a (211 milijuna eura

[15] DESI indeks je tijekom 2023. zamijenjen sa sustavom praćenja Digitalnog desetljeća Europske unije, koji se temelji na godišnjem Izvješću o stanju digitalnog desetljeća do 2030. Novi sustav praćenja usmjeren je na četiri ključna područja: digitalne vještine, digitalnu infrastrukturu, digitalnu transformaciju poslovanja i digitalizaciju javnih usluga. Iako novi sustav praćenja u napretku digitalnog desetljeća nije izravna zamjena za DESI indeks, izvješće omogućuje uvid u ostvarene vrijednosti pokazatelja koji su bili uključeni u izračun kumulativne vrijednosti DESI indeksa, odnosno procjenu napretka u ostvarivanju ciljeva pojedinih država članica EU-a

za reforme i ulaganja u vještine i obrazovanje).

U području digitalnih radnih mjesta Hrvatska također napreduje. Udio IKT stručnjaka u ukupnoj zaposlenosti porastao je s 4,3% u 2023. na 5,0% u 2024., čime se dostiže prosjek EU-a, uz nacionalni indikativni cilj od 10% do 2030. godine. Posebno je pozitivan pomak u udjelu žena među IKT stručnjacima, u 2024. žene su činile 21,5% IKT radne snage, više od prosjeka EU-a (19,5%). Unatoč tome, 43% poduzeća prijavljuje poteškoće u pronalaženju radnika s odgovarajućim vještinama, a IKT usavršavanje zaposlenika provodi 20,44% poduzeća, dok je prosjek EU-a nešto viši i iznosi 22,29%. Također, u Hrvatskoj je i dalje prisutno iseljavanje visokoobrazovanih stručnjaka u području IKT.

Provođenjem projekta e-Sveučilišta, s ciljem digitalne preobrazbe visokog obrazovanja i razvoja digitalne zrelosti visokoškolskih ustanova u Hrvatskoj, ulaže se u mrežnu i računalnu infrastrukturu, povezane servise i usluge, aktivnosti kibernetičke sigurnosti te unaprjeđenje informatičkog sustava evidencija u visokom obrazovanju. Projekt uključuje i obrazovnu podršku te obrazovne programe osnaživanja kompetencija nastavnog osoblja za učenje i poučavanje uz podršku digitalnih tehnologija, kao i podršku i profesionalni razvoj stručnog osoblja. U 2024. djelatnicima visokih učilišta dodijeljeno je 500 dozvola za korištenje alata za izradu, izvoz i prikaz digitalnih obrazovnih sadržaja. Također se provodi cjelovita informatizacija sustava odgoja i obrazovanja (u daljnjem tekstu: CISOO). Cilj je razvoj novih te unaprjeđenje i povezivanje postojećih elektroničkih usluga, upisnika i evidencija kroz cijelu vertikalu sustava odgoja i obrazovanja. U okviru CISOO-a unapređuju se kompetencije zaposlenih i pruža se podrška za korištenje unaprijeđenih ili novih usluga. Obuhvaćeni su i Nacionalni informacijski sustav prijave na visoka učilišta te digitalna evidencija izdanih isprava visokog obrazovanja.

Digitalna tranzicija gospodarstva

Digitalna transformacija poduzeća napreduje, ali strukturni jaz u odnosu na prosjek EU-a ostaje posebno izražen među malim i srednjim poduzećima (MSP). U 2024. udio MSP-ova u Hrvatskoj s barem osnovnom razinom digitalne intenzivnosti iznosio je 63,45%, što je jedan od najbržeg rasta u EU u posljednje dvije godine, ali i dalje ispod prosjeka EU-a (72,91%) i daleko od nacionalnog cilja od 90% do 2030. godine. Samo 27,62% MSP-ova doseže visoku ili vrlo visoku digitalnu intenzivnost (prosjek EU-a 32,66%), što ukazuje na potrebu daljnjeg ulaganja u naprednu digitalizaciju, osobito među mikro i malim poduzećima.

Istodobno, Hrvatska je iznad prosjeka EU-a prema korištenju naprednih digitalnih tehnologija te 65,59% poduzeća koristi barem jednu od naprednih digitalnih tehnologija (računalni oblak, podatkovnu analitiku ili umjetnu inteligenciju), u odnosu na 54,7% u EU-u. Posebno se ističe vrlo visoka uporaba podatkovne analitike: 51,68% poduzeća u Hrvatskoj koristi analitiku, značajno iznad prosjeka EU-a od 33,25%. Uporaba računalnog oblaka od 40,73% u Hrvatskoj također je iznad prosjeka EU-a (38,97%), s time da se u 2024. bilježi se lagani pad uporabe među MSP-ovima na 38,55%, a porast uporabe u velikim poduzećima na 68,96%. Umjetnu inteligenciju u

2024. koristilo je 11,76% poduzeća, što predstavlja znatan rast u odnosu na 2023. (7,89%), ali i dalje ispod EU prosjeka (13,48%) i nacionalne ambicije.

Prema izdanju Globalne ljestvice digitalne konkurentnosti za 2024., koje objavljuje IMD, istraživanjem je obuhvaćeno 67 gospodarstava, uključujući i Hrvatsku. Hrvatska je u izdanju za 2024. zauzela 46. mjesto od 67 gospodarstava, s Indeksom digitalne konkurentnosti od 55,4, čime se smjestila u donju polovicu poretka, u skupinu zemalja srednje razine digitalne konkurentnosti, ispod Slovenije, Portugala i Poljske, a iznad Rumunjske, Cipra i Grčke. Ovaj se indeks temelji na tri skupine čimbenika digitalne konkurentnosti (znanje, tehnologija i spremnost za budućnost) te kombinira rezultate prema 59 pokazatelja (38 kvantitativnih i 21 anketni). U odnosu na 2023., kada je Hrvatska prema istom IMD-ovu indeksu bila 44. od 64 države, došlo je do blagoga pada relativnog položaja, što ukazuje da napredak u digitalnoj transformaciji postoji, ali je nešto sporiji od napretka usporedivih zemalja.

Za ubrzanje digitalne tranzicije gospodarstva uspostavljen je robustan paket financijskih potpora. U okviru NPOO-a osigurano je 29,7 milijuna eura bespovratnih sredstava dok je više od 60 milijuna eura iz fondova EU namijenjeno digitalizaciji MSP-ova. Usto u Hrvatskoj djeluju četiri europska digitalna inovacijska središta (EDIH) koja pružaju usluge digitalne zrelosti, „test-before-invest“ okruženja i podršku pri pristupu nacionalnim i EU izvorima financiranja. Unatoč tomu, *start-up* i *scale-up* ekosustav niži je od prosjeka EU-a. Hrvatska bilježi dva jednorog poduzeća, a ulaganja rizičnog kapitala iznose oko 0,028% BDP-a, dok je prosjek EU-a 0,078% BDP-a. Slijedom navedenog, Europska komisija preporučila je Hrvatskoj daljnje jačanje instrumenata financiranja visokotehnoloških i brzo rastućih poduzeća.

Tijekom 2024. nastavljen je intenzivan razvoj Nacionalne infrastrukture prostornih podataka (u daljnjem tekstu: NIPP), s naglaskom na uključivanje novih subjekata i izvora prostornih podataka. Do kraja 2024. na Geoportalu NIPP-a bilo je prijavljeno ukupno 1.150 metapodataka i 543 mrežne usluge, koje je dostavilo 148 subjekata uključenih u NIPP. Nadalje, kroz razvoj mobilne aplikacije GeoHrvatska javnosti je omogućen jednostavan i interaktivan pristup službenim prostornim podacima tijela javne vlasti, odnosno subjekata NIPP-a, u odnosu na trenutačnu lokaciju korisnika, čime se povećava dostupnost i transparentnost prostornih informacija. Na Geoportalu Državne geodetske uprave, kao središnjem mjestu za pregled i preuzimanje službenih geodetskih i kartografskih podataka namijenjenih građanima, profesionalnim korisnicima i javnim institucijama, do kraja 2024. bilo je dostupno 77 mrežnih usluga, što predstavlja značajan porast u odnosu na 35 usluga dostupnih 2020. Također je do kraja 2024. omogućena elektronička razmjena podataka između Državne geodetske uprave i 220 javnopravnih tijela u Hrvatskoj, čime se dodatno unaprijedila učinkovitost i interoperabilnost javne uprave te potaknula digitalna transformacija gospodarstva kroz bržu, sigurniju i ekonomičniju razmjenu prostornih informacija.

U 2024. godini nastavljen je razvoj i nadogradnja Jedinstvenog informacijskog sustava mineralnih sirovina kao središnje digitalne platforme za upravljanje prostornim i neprostronim podacima, registrima i dokumentima vezanim uz istražne prostore, eksploatacijska polja, rudarske subjekte i

rezerve mineralnih sirovina. Djelomičnom provedbom treće faze nadogradnje unaprijeđene su tehničke funkcionalnosti sustava te uveden novi model plaćanja naknade za koncesije za eksploataciju mineralnih sirovina. Nadogradnja je omogućila javni uvid u ključne akte, izvješća i prostorne podatke iz područja zaštite okoliša, prostornog planiranja i rudarstva, kao i pristup javnim nadmetanjima i registrima, čime je dodatno ojačana transparentnost i digitalizacija postupaka u rudarskom sektoru.

Digitalizacija javne uprave i pravosuđa

Iako Hrvatska u 2024. bilježi napredak u pojedinim područjima digitalnih javnih usluga, i dalje postoje izazovi koji doprinose neujednačenim ukupnim rezultatima. S rezultatom od 75,20 u odnosu na 67,2 (2023.) Hrvatska je zabilježila napredak u području digitalnih javnih usluga za građane (prosjek EU-a je 82,30), ali je nazadovala u području digitalnih javnih usluga za poduzetnike gdje s rezultatom od 65,30 (66,2 u 2023.) znatno zaostaje za prosjekom EU-a (86,2). Iz navedenog razloga, pokrenuti su napori na unaprjeđenju razine pristupačnosti javnih e-usluga uz poboljšanje korisničkog iskustva te povećanje razine digitalizacije administrativnih postupaka. S druge strane, Hrvatska ostvaruje iznadprosječne rezultate u korištenju digitalnih usluga. Naime, 89% građana koristi usluge e-uprave, dok je prosjek EU-a 85%. Također, 39,20% građana koristilo je elektroničku osobnu iskaznicu (eID) kao sredstvo identifikacije u posljednjih 12 mjeseci, što je više od prosjeka EU-a (36,80%). Iznadprosječno je ocijenjena i mogućnost pristupa građana u Hrvatskoj vlastitim e-zdravstvenim kartonima, s rezultatom od 86,6 (omogućen pristup za 12 od 13 kategorija podataka), dok prosjek EU-a iznosi 82,70%.

Također, prema podacima posebnog izdanja Eurobarometra 81% građana u Hrvatskoj smatra da digitalizacija olakšava njihov svakodnevni život, što je više od prosjeka EU-a (75%). Također, 90% građana smatra da bi javne vlasti trebale izgraditi učinkovitu i sigurnu digitalnu infrastrukturu, uključujući infrastrukturu povezivosti i podatkovne centre, što je iznad prosjeka EU-a od 84%. Prema Eurobarometru, ocjenjuje se kako je Hrvatska ostvarila značajan napredak u strateškim tehnološkim sektorima, ali se i dalje suočava s izazovima u širokom prihvaćanju naprednih digitalnih tehnologija. Hrvatska također pokazuje značajnu razinu ambicije u svom doprinosu Digitalnom desetljeću, postavivši 13 nacionalnih ciljeva, od kojih je 77% dobro usklađeno s ciljevima EU-a za 2030.

Kako bi se pojednostavnila interakcija građana s javnim službama te potaknuo daljnji razvoj javnih e-usluga, pokrenuta je uspostava Središnjeg registra stanovništva. Aktivnosti na izradi Zakona o Središnjem registru stanovništva su pokrenute tijekom 2023. a završetak rada i pristup za korisnike se očekuje u lipnju 2026. Uspostava registra predstavlja ključni korak u digitalizaciji javne uprave. U okviru registra bit će objedinjeni svi ključni podaci o građanima ma jednom mjestu. Registar će voditi Ministarstvo financija putem Porezne uprave, a omogućiti će pouzdan i ažuran izračun dohotka po članu kućanstva. Također, administrativno će rasteretiti građane u postupcima ostvarivanja različitih prava i korištenja javnih usluga. Građanima će biti omogućeno i praćenje i uvid u osobne podatke na jednom mjestu.

Nastavljeno je širenje digitalnih javnih usluga na portalu e-Građani, uz devet novih usluga koje dodatno olakšavaju pristup korisnika administrativnim postupcima te doprinose pojednostavljenju i većoj transparentnosti rada javne uprave. Na dan 31. prosinca 2024. građanima i poduzetnicima je na raspolaganju putem portala e-Građani bilo ukupno 108 javnih e-usluge na jednom mjestu. Nove usluge korisnicima omogućuju niz pojednostavljenja, od podnošenja zahtjeva za privremeno uzdržavanje djeteta, izdavanja potvrda o roditeljskoj skrbi, prijave za posao u policiji, uvida u zdravstvene usluge (e-HZZO) i uvid u mirovinska prava, do centraliziranog zapošljavanja u javnom sektoru i e-akreditacija za poduzetnike. Dodatno su uvedene usluge e-Konzervatorska lokacijska informacija i MOSI za osobe s invaliditetom, za ostvarivanje posebnih prava te općenito korištenje javnih usluga bez papirologije. Tijekom 2024. javne e-usluge putem portala e-Građani, koristilo je ukupno 2.038.699 građana, uz zabilježeni porast od 8,35% korisnika u odnosu na prethodnu godinu. Omogućavanjem novih usluga poduzima se značajan iskorak prema povećanju učinkovitosti, dostupnosti i kvalitete digitalnih javnih usluga te istovremeno osigurava daljnji doprinos provedbi ciljeva EU Digitalnog desetljeća.

U okviru digitalizacije procesa upravljanja i praćenja provedbe EU projekata tijekom 2024. godine nastavljen je razvoj i nadogradnja Platforme Fondovi EU. Platforma objedinjuje četiri ključne komponente e-Koheziju, fondovi EU (NPOO), e-Fondovi i e-FZOEU, a korisnicima omogućuje jedinstvenu elektroničku prijavu i obradu projektnih prijedloga za sva relevantna programska razdoblja i financijske instrumente. Tijekom 2024. dovršene su sve planirane aktivnosti iz 1. Faze nadogradnje (NPOO-a i e-Kohezijskih), a potpisani su i novi ugovori za nastavak 2. Faze. Istovremeno, u okviru unaprjeđenja digitalnog sustava javne uprave, nastavljene su aktivnosti na razvoju i održavanju Sustava za naplatu javnih davanja putem platnih kartica (SNJD) i Sustava e-Pristojbe (SeP) kao dvaju integriranih sustava koji građanima i poslovnim korisnicima omogućuju bezgotovinsko plaćanje pristojbi, kazni i drugih javnih davanja. Provedene su aktivnosti redovitog održavanja, operativnog vođenja i tehničkog unaprjeđenja funkcionalnosti, uz poseban naglasak na proširenje obuhvata usluga kroz uključivanje novih tijela i institucija, povećanje broja integriranih POS uređaja te rast ukupnog broja transakcija, čime se dodatno povećava dostupnost i učinkovitost javnih usluga.

Tijekom 2024. u Hrvatskoj je provedeno niz aktivnosti usmjerenih na jačanje nacionalnog okvira kibernetičke sigurnosti. U pravnom okviru izrađeni su Zakon o kibernetičkoj sigurnosti i Zakon o upravljanju kritičnom infrastrukturom, dok su pripremljeni i prijedlozi podzakonskih akata kojima se definiraju obveze nadležnih tijela i subjekata. Paralelno s tim, u suradnji s drugim relevantnim izrađen je nacrt Nacionalnog programa upravljanja kibernetičkim krizama. U okviru Akcijskog plana za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja 2025.-2027., u suradnji s Državnom školom za javnu upravu razvijena je mjera usmjerena na jačanje svijesti i znanja o kibernetičkoj sigurnosti kod državnih službenika. Na tehničkoj razini provedene su aktivnosti na unaprjeđenju sigurnosne infrastrukture Centra dijeljenih usluga (u daljnjem tekstu: CDU), uključujući pripremu za certifikaciju prema normi ISO/IEC 27001 i implementaciju sustava za nadzor mrežnih aktivnosti.

U svrhu racionalizacije i ubrzanja digitalizacije usluga javne uprave tijekom 2024. godine nastavljena su ulaganja u državnu informacijsku infrastrukturu, uključujući unaprjeđenje sigurnosti računalno-komunikacijskih mreža, zajedničkih sustava i komponenti te poboljšanje postojećih i uspostavu novih zajedničkih servisa. Nastavljen je razvoj i nadogradnja CDU-a, uz jačanje interoperabilnosti putem Središnje državne sabirnice i stavljanje u produkciju Portala Središnji sustav interoperabilnosti s integriranim Katalogom servisa. U okviru podatkovne platforme CDU-a razvijaju se analitički projekti različitih institucija, pri čemu je dosad preneseno više od 1,6 milijardi redaka podataka. Nacionalni portal otvorenih podataka dodatno je dorađen novim funkcionalnostima, što je unaprijedilo korisničko iskustvo i pridonijelo poboljšanju dostupnosti podataka i dosljedne provedbe nacionalne politike otvorenih podataka.

U okviru NPOO projekta „Unaprjeđenje sustava za upravljanje sudskim predmetima (eSpis)“ tijekom 2024. ostvaren je napredak u modernizaciji pravosudnih informacijskih sustava te jačanju transparentnosti rada sudova. Proveden je tehnološki reinženjering sustava e-Komunikacija, uvedene su nove funkcionalnosti te je sustav povezan s uslugom e-Ovlaštenja i platformom e-Građani, čime je dodatno olakšan pristup pravosuđu građanima i pravnim osobama. Nadograđena je i e-usluga izdavanja „Uvjerenja da se ne vodi kazneni postupak s prekršajnim postupkom“, a u produkciju su pušteni virtualni asistenti za ključne usluge povezane s e-Spisom (e-Komunikacija, e-Ovrhe, e-Oglasna ploča, e-Predmet i Registar nesolventnosti), koji korisnicima omogućuju brze odgovore na najčešća pitanja i praktično vođenje kroz korištenje usluga. Dodatno, u okviru NPOO-a razvijen je alat za javnu objavu i pretraživanje sudskih odluka, čime je dodatno ojačana javnost i transparentnost rada sudova.

Razvoj širokopojasnih elektroničkih komunikacijskih mreža

Prema Izvješća o stanju digitalnog desetljeća, Hrvatska u 2024. bilježi dobar napredak u području širokopojasne povezivosti. Posebno se ističe visoka stopa rasta pokrivenosti svjetlovodnom mrežom i mrežama vrlo velikog kapaciteta (u daljnjem tekstu: VHCN) u cijeloj zemlji, uključujući ruralna područja, u kojima je pokrivenost, unatoč napretku, i dalje niska. Ukupna pokrivenost fiksnom mrežom VHCN u Hrvatskoj je u 2024. iznosila 78,93%, uz snažan rast od 16,4% u odnosu na 2023. te je na dobrom putu sustizanja prosjeka EU-a (82,49% u 2024.), i predstavlja znatan napredak prema nacionalnom cilju od 100% do 2030. godine. Povećanje pokrivenosti od 16,4% u Hrvatskoj znatno nadmašuje povećanje prosjeka EU-a od 4,9%, što potvrđuje učinkovitost mjera usmjerenih na razvoj digitalne infrastrukture. U ruralnim područjima pokrivenost mrežama VHCN dosegnula je 49,09%, što je ispod prosjeka EU-a od 61,89%. Unatoč tome, godišnja stopa rasta iznosi 92,8% što je znatno više od prosjeka EU-a od 11,3%. Ti rezultati upućuju na to da je Hrvatska premašila očekivani cilj od 66% za 2024. Podaci iz 2024. potvrđuju da Hrvatska ostvaruje značajan napredak u razvoju digitalne infrastrukture, osobito u ruralnim područjima, te da je provedba nacionalnih mjera u skladu s dugoročnim ciljevima digitalnog desetljeća. Dodatno, u 2024. sklopljena su ukupno 23 ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru NPOO investicije C2.3.R4-I1 „Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji

dostatan komercijalni interes za ulaganja“ ukupne vrijednosti 133 milijuna eura bespovratnih sredstava. Investicija je usmjerena na izgradnju VHCN mreža u tzv. NGA bijelim područjima. Provedbom ove investicije planira se obuhvatiti do 125 jedinica lokalne samouprave te osigurati pristup VHCN mrežama za približno 124.000 kućanstava, čime će se znatno smanjiti digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja te doprinijeti ostvarenju ciljeva Europskog gigabitnog društva.

Pokrivenost mrežom optičkih priključaka do kućanstva (u daljnjem tekstu: FTTP) u Hrvatskoj u 2024. dosegnula je 75,4%, uz povećanje od 21,4% u odnosu na 2023. te premašivanje prosjeka EU-a (69,24%). U ruralnim područjima pokrivenost FTTP-om iznosila je 44,43%, i dalje ispod prosjeka EU-a (58,78%) no uz ostvaren izniman godišnji rast od 126% u odnosu na 2023. godinu. Dosadašnji rezultati pokazuju da je tempo uvođenja FTTP infrastrukture u Hrvatskoj dobro usklađen sa širim ciljevima EU vezanim uz razvoj mreža vrlo velikog kapaciteta. Što se tiče razvoja 5G mreže, Hrvatska je u 2024. dosegnula 94,20% ukupne pokrivenosti, uz povećanje od 12,9% u odnosu na prethodnu godinu te dostizanje prosjeka EU-a koji iznosi 94,35%. Hrvatska je tako na dobrom putu ostvarivanja nacionalnih ciljeva i usklađena je s europskim smjernicama za digitalnu transformaciju. U ruralnim područjima pokrivenost 5G mrežom iznosila je 86,35%, što nadmašuje prosjek EU-a od 79,57%.

Pokrivenost strateškim frekvencijskim pojasom od 3,4 do 3,8 GHz i dalje predstavlja izazov u razvoju 5G infrastrukture. Nacionalna pokrivenost Hrvatske u tom pojasu u 2024. iznosila je 45,18%, što je ispod prosjeka EU od 67,72%. U odnosu na prethodnu godinu zabilježena je stopa rasta od 13,0%, dok je prosječna stopa rasta EU-a iznosila značajnih 32,6%. Također, pokrivenost 5G infrastrukturom u ruralnim područjima iznosila je 8,48%, što je znatno ispod prosjeka EU-a od 26,19%, uz zabilježeno skromno povećanje od 5,7%. Ovi pokazatelji upućuju na potrebu za dodatnim naporima i ubrzanim uvođenjem 5G mreže u srednjem frekvencijskom pojasu.

U pogledu uporabe fiksnog širokopojasnog pristupa, 43,64% svih pretplata u 2024. odnosilo se na brzine veće ili jednake 100 Mbps, što predstavlja porast u odnosu na 2023. (38,62%), taj udio i dalje je znatno ispod prosjeka EU-a (71,88%). Kada je riječ o pretplatama na gigabitne brzine, u Hrvatskoj se taj udio s 3,22% u 2023. povećao na 5,81% u 2024. dok se na razini prosjeka EU-a taj udio povećao s 18,47% na 22,25%. Iako je udio pretplata na gigabitne brzine u Hrvatskoj i dalje nizak, rast od 80,4% znatno premašuje prosječni rast u EU od 20,5% BDP-a, što upućuje na sve izraženiju potražnju korisnika za uslugama vrlo visokih brzina prijenosa podataka. Kako bi se u nadolazećem razdoblju mogli iskoristiti svi potencijali modernih tehnologija te provesti sveobuhvatna digitalizacija gospodarstva, preduvjet su najmodernije širokopojasne elektroničke komunikacijske mreže vrlo velikog kapaciteta. Ostvarenje navedene razvojne potrebe preduvjet je za ispunjavanje ostalih razvojnih potencijala temeljenih na razvijenoj elektroničkoj komunikacijskoj infrastrukturi. U ožujku 2024. Vlada Republike Hrvatske je usvojila Program politike Put u digitalno desetljeće 2030. Program se u dijelu koji se odnosi na osiguranje sigurne i održive digitalne infrastrukture, nadovezuje na ciljeve i mjere utvrđene u Strategiji digitalne Hrvatske do 2032. godine te u Nacionalnom planu razvoja širokopojasnog pristupa do 2027. Provedbom digitalnog cilja 3, koji predviđa da svi krajnji korisnici na fiksnim lokacijama budu

pokriveni gigabitnom mrežom te da sva naseljena područja imaju pristup mrežama nove generacije s performansama barem jednakima 5G, očekuje se značajan doprinos digitalnoj transformaciji Hrvatske do 2030. godine.

Kada je riječ o službenoj statistici, uvođenjem modernih informacijsko-komunikacijskih rješenja u sustav prikupljanja, obrade i diseminacije službene statistike postiže se povećana učinkovitost cjelokupnog sustava proizvodnje službene statistike što, u konačnici, ima utjecaj na zadovoljstvo šireg kruga korisnika. U okviru provedbe Strategije digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine, provodi se niz projekata usmjerenih na jačanje digitalne infrastrukture i unaprjeđenje upravljanja podacima. Naglasak je na provedbi Akta o upravljanju podacima, uspostavi Državne sabirnice, prelasku na CDU-a te provedbi drugih međusobno povezanih aktivnosti koje doprinose razvoju digitalne javne uprave i učinkovitijem korištenju podataka. U nadolazećem razdoblju predviđena je daljnja modernizacija i povećanje učinkovitosti proizvodnih procesa, sudjelovanje u nacionalnim međuresornim projektima te širenje spektra izvora podataka i unaprjeđenje odnosa s korisnicima. Sve navedeno pridonijet će većoj kvaliteti, pouzdanosti i učinkovitosti u proizvodnji službenih statističkih podataka.

12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima

12.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
*Razlika u županijskom BDP-u po stanovniku**	*3,10 (2017.)*	*2,5*	*3,15 (2024.)*

* *Pokazatelj se odnosi na omjer BDP-a po stanovniku u tekućim cijenama gospodarski najrazvijenije županije (Grad Zagreb) u odnosu na gospodarski najmanje razvijenu županiju (Požeško-slavonska županija)*

12.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima

Razvoj potpomognutih područja i brdsko planinskih područja

Gospodarska kretanja u 2024. obilježena su snažnim i sveobuhvatnim rastom na cijelom području Republike Hrvatske, uz istodobno usporavanje inflacijskih pritisaka i stabilizaciju tržišta rada. Prema podacima HNB-a, nacionalni BDP po stanovniku u tekućim cijenama porastao je za značajnih 9,49%, pri čemu je pozitivan trend gospodarske aktivnosti zabilježen u svim jedinicama regionalne samouprave bez iznimke. Iako je pokazatelj razlike između najrazvijenije i najmanje razvijene županije zabilježio blagi porast, s 3,05 u 2023. na 3,15 u 2024., važno je naglasiti kako takvo kretanje nije rezultat stagnacije manje razvijenih područja, već primarno odražava iznimnu gospodarsku dinamiku Grada Zagreba. Kao ključni motor nacionalne konkurentnosti koji generira visoku dodanu vrijednost, Grad Zagreb nastavlja predvoditi gospodarski razvoj, što se očituje i u podacima FINA-e o rastu ukupne neto dobiti poduzetnika od 14,6%. Uz značajan doprinos glavnoga grada, iskorak i pozitivan poslovni rezultat ostvaren je i u većini ostalih županija, što potvrđuje sustavan oporavak poslovnog sektora i postupno jačanje razvojnih kapaciteta na cijelom području Republike Hrvatske.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku za četvrto tromjesečje 2024., prosječna mjesečna isplaćena neto plaća po zaposlenome u pravnim osobama porasla je u svim županijama u odnosu na isto razdoblje 2023. godine. Najveći rast zabilježen je u Požeško-slavonskoj županiji, za 14,9 %, pri čemu je prosječna neto plaća iznosila 1.237 eura (1.077 eura u 2023.), dok je najmanji rast ostvaren u Međimurskoj županiji, za 13,0%, uz prosječnu neto plaću od 1.255 eura (1.111 eura u 2023. godini). Takva kretanja potvrđuju nastavak rasta plaća na cijelom području Republike Hrvatske, a istodobno upućuju i na povoljniju dinamiku rasta u dijelu manje razvijenih područja. Grad Zagreb i dalje prednjači prema visini prosječne neto plaće, koja je u 2024. iznosila 1.563 eura (1.380 eura u 2023.), što je znatno iznad državnog prosjeka od 1.356 eura (1.192 eura u 2023.), dok je najniža prosječna neto plaća zabilježena u Virovitičko-podravskoj županiji, u iznosu od 1.189 eura (1.043 eura u 2023. godini). Sveukupno promatrano, u 2024. potvrđen je nastavak pozitivnog trenda rasta plaća u svim županijama, pri čemu su regionalne razlike i nadalje prisutne,

no pokazatelji upućuju na njihovo postupno ublažavanje, budući da je razlika između najviše i najniže prosječne neto plaće isplaćene na županijskoj razini smanjena s 32,31% (u 2023.) na 31,45% u 2024. godini.

Nastavljena su povoljna kretanja na tržištu rada, obilježena rastom zaposlenosti i smanjenjem nezaposlenosti (nacionalni prosjek 5,1%) uz i dalje određene regionalne razlike. U prosincu 2024. najviša stopa registrirane nezaposlenosti zabilježena je u Virovitičko-podravskoj županiji, gdje je iznosila 10,2%, dok je najniža stopa registrirane nezaposlenosti zabilježena u Gradu Zagrebu i iznosila je 2,6%. Što se tiče stope zaposlenosti osoba u dobi od 15 do 64 godine, ona je na razini Republike Hrvatske u 2024. iznosila 68,3%, uz porast od 2,5 postotnih bodova u odnosu na 2023. (65,7%). Istodobno, broj zaposlenih u pravnim osobama u razdoblju od listopada do prosinca 2024., u odnosu na isto razdoblje u 2023., porastao je u svim županijama, pri čemu je najveći rast broja zaposlenih zabilježen u Brodsko-posavskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji (3,5%), što upućuje na postupno jačanje tržišta rada i u dijelu slabije razvijenih područja.

U 2024., u skladu s Odlukom o razvrstavanju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prema stupnju razvijenosti („Narodne novine“, broj 3/24.) i rezultatima posljednjeg ocjenjivanja i razvrstavanja prema indeksu razvijenosti, potvrđen je nastavak pozitivnih trendova u smanjivanju razvojnih razlika među jedinicama lokalne samouprave. Razlika u vrijednosti indeksa razvijenosti između najrazvijenije i najmanje razvijene jedinice lokalne samouprave smanjena je s 80,07 (u 2018.) na 52,09 u 2024. godini, uz istodobno povećanje broja iznadprosječno razvijenih jedinica lokalne samouprave na 269 (s 252 u 2018.) te smanjenje broja ispodprosječno razvijenih jedinica na 287 (sa 304 u 2018.). Navedeno potvrđuje pozitivne učinke provedenih ulaganja u društveno-gospodarski razvoj i demografsku revitalizaciju te realizaciju vlastitih razvojnih potencijala slabije razvijenih jedinica lokalne samouprave.

Radi unaprjeđenja učinkovitosti instrumenata regionalne politike, u 2024. je pokrenuta izrada novog Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Novim zakonom i pripadajućim podzakonskim aktima će se modernizirati sustav planiranja, praćenja i vrednovanja učinaka regionalne politike, redefinirati kriteriji za razvrstavanje potpomognutih područja te ojačati fiskalni mehanizmi i mogućnosti za korištenje regionalnih potpora. Novi zakonodavni okvir donosi i poboljšanja u dijelu upravljanja teritorijalnim ulaganjima čime će se omogućiti bolje povezivanje nacionalnih, županijskih i lokalnih razvojnih planova s fondovima EU.

U listopadu 2024. Europska komisija je odobrila Drugu izmjenu Karte regionalnih potpora za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2022. do 2027. godine, čime je omogućeno povećanje najviših intenziteta potpore u visini od 10% za tri NUTS 2 regije: Panonsku Hrvatsku, Sjevernu Hrvatsku i Jadransku Hrvatsku, te u visini od 5% za Grad Zagreb. Ove izmjene, koje su u primjeni od ožujka 2024., prate pozitivan trend gospodarske konvergencije, rasta plaća i smanjenja regionalnih nejednakosti. Ti rezultati potvrđuju da su provedene mjere u okviru Programa održivog društvenog i gospodarskog razvoja potpomognutih područja 2022. - 2025., kao i ostalih programa pridonijele uravnoteženijem teritorijalnom razvoju i jačanju gospodarske otpornosti Hrvatske.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Programa održivog razvoja potpomognutih područja (2022. – 2025.), čime je osigurana sustavna podrška slabije razvijenim krajevima. Kroz niz javnih poziva i specijaliziranih programa za gospodarsku revitalizaciju (Slavonija, Baranja i Srijem, Ravni kotari, Bukovica, Neretvanska dolina te Karlovačka i Sisačko-moslavačka županija), realizirano je 428 infrastrukturnih projekata ukupne vrijednosti 26,5 milijuna eura. Ulaganja u komunalnu, prometnu i društvenu infrastrukturu izravno su doprinijela jačanju gospodarske aktivnosti, rastu zaposlenosti i podizanju kvalitete života na tim područjima.

U 2024. godini poseban fokus stavljen je na 85 jedinica lokalne samouprave sa statusom brdsko-planinskih područja, kako bi se ublažili negativni demografski trendovi i geografska ograničenja tih područja. Kroz nacionalne programe namijenjene Lici, Gorskom kotaru i Dalmatinskoj zagori, tijekom 2024. realizirano je 140 projekata ukupne vrijednosti 10,2 milijuna eura, primarno u sektoru prometa, komunalne infrastrukture i javnih usluga. Dodatni strateški iskorak za razvoj brdsko-planinskih područja učinjen je kroz PKK 2021.-2027., u okviru kojeg su otvoreni pozivi za protupožarnu zaštitu, biciklističku infrastrukturu i stambeno zbrinjavanje, uz ukupnu alokaciju od preko 150 milijuna eura bespovratnih sredstava.

U suradnji s OECD-om, u travnju 2024. završena je provedba projekta „Jačanje strateškog planiranja na regionalnoj i lokalnoj razini u Republici Hrvatskoj“, ukupne vrijednosti 1,1 milijun eura, sufinanciranog sredstvima Financijskog mehanizma Kraljevine Norveške. Projekt je bio usmjeren na jačanje višerazinskog upravljanja te unaprjeđenje kapaciteta i primjene dobrih praksi strateškog planiranja na regionalnoj i lokalnoj razini. U okviru projekta provedene su aktivnosti jačanja kapaciteta i prijenosa znanja, izrađene su preporuke OECD-a za daljnje unaprjeđenje strateškog planiranja i provedbe integriranih teritorijalnih ulaganja radi poticanja ravnomjernijeg regionalnog razvoja, a razvijen je i alat za samoprocjenu kapaciteta regionalnih razvojnih agencija te pripremljena analiza s preporukama za njihovo daljnje unaprjeđenje.

Razvoj pametnih i održivih otoka

U 2024. nastavljen je rad na provedbi Nacionalnog plana razvoja otoka 2021.-2027., koji je temeljni akt strateškog planiranja politike održivog otočnog razvoja. Aktivnosti su provedene u skladu s načelima održivog gospodarstva, zelene tranzicije i demografske obnove. Pozitivni trendovi zabilježeni u 2023. nastavili su se i u 2024. Broj aktivnih gospodarskih subjekata na otocima povećan je za 13,4%, stopa zaposlenosti porasla je za 9,2%, dok su prihodi otočnih gospodarstvenika porasli za 6,2% u odnosu na prethodnu godinu. U sustavu predškolskog odgoja i obrazovanja stopa upisa djece povećana je za 4,95% u odnosu na prošlu godinu, što potvrđuje postupni demografski oporavak i rast kvalitete života otočnog stanovništva. Dostupnost osnovne infrastrukture također se poboljšala: udio stanovništva priključenog na javnu vodoopskrbu dosegnuo je 91,77% (+0,87%), a priključenost na sustav javne odvodnje 47,42% (+4,87%), što predstavlja porast u odnosu na 2023. U pomorskom prometu zabilježen je rast broja dnevnih polazaka brodskih linija izvan turističke sezone za 8,9%, čime se osigurava bolja povezanost i mobilnost otočnog stanovništva tijekom cijele godine.

U okviru Programa potpore otočnim poslodavcima, tijekom 2024. ukupno 652 poslodavca ostvarila su potporu za 3.097 zaposlenika s prebivalištem na otocima, u ukupnom iznosu od 1,5 milijuna eura. Dodatno, kroz Program označavanja otočnih proizvoda oznakom „Hrvatski otočni proizvod (HOP)", potporu je dobilo 49 otočnih proizvođača za ukupno 100 proizvoda, čime se potiče razvoj brenda i održivih gospodarskih aktivnosti temeljenih na lokalnim resursima. Na otocima je nastavljeno jačanje civilnog društva, pa je tako u sklopu javnog poziva za 2024. podržano 43 projekata organizacija civilnog društva na otocima u iznosu potpore od 0,39 milijuna eura. Provedeno je 27 projekata javne namjene i 11 projekata sportsko-rekreativne infrastrukture, ukupne vrijednosti 2,63 milijuna eura, dok je za sufinanciranje opskrbe stanovništva vodom na otocima bez javne vodoopskrbe osigurano 2,24 milijuna eura iz državnog proračuna.

Tijekom 2024. ostvaren je napredak u osiguravanju preduvjeta za provedbu ulaganja za razvoj otoka u okviru ITP 2021.-2027. Započela je provedba teritorijalnih strategija za razvoj otoka koje su usvojene od strane predstavničkih tijela sedam obalno-otočnih županija u 2023. U 2024. proveden je Poziv na dostavu prijava za sudjelovanje u postupku pred-odabira unaprijed određenih prijavitelja te prioritiziranih i integriranih projektnih prijedloga u svrhu provedbe teritorijalne strategije za područje otoka za svaku pojedinu županiju temeljem kojega su odabrani projekti za provedbu u okviru ITP-a 2021.-2027.. Sklopljeni su Sporazumi o provedbi teritorijalnih strategija između MRRFEU i svake od županija u kojima je lista projekata za financiranje iz ITP-a 2021.-2027. za otoke sastavni dio. U 2024. objavljeno je 16 izravnih dodjela za provedbu projekata iz ITP-a 2021.-2027. za otoke u vrijednosti 40,66 milijuna eura bespovratnih sredstava.

Sve navedeno pokazuje da ulaganja u infrastrukturu, gospodarstvo i socijalne usluge pridonose smanjenju negativnih trendova te jačanju održivog razvoja i kvalitete života na hrvatskim otocima. S druge strane, određena područja (zdravstvena zaštita, IKT infrastruktura, korištenje OIE, gospodarenje otpadom, prometna povezanost) još uvijek zahtijevaju dodatnu pozornost i izravnije mjere. Rezultati ostvareni tijekom 2024. ukazuju na primjerenost i djelotvornost provedenih ulaganja te na potrebu za njihovim nastavkom i daljnjim jačanjem u narednom razdoblju. U cilju jačanja normativnog okvira za dugoročni održivi razvoj, krajem 2024. započet je proces izrade novog Zakona o otocima (Zakon je donesen u veljači 2026.) kojim se planira redefinirati model upravljanja otočnim resursima, uvesti dodatni fiskalni poticaji i mjere za zelenu i digitalnu transformaciju otočnih zajednica, te poboljšati mehanizmi praćenja učinaka otočne politike.

13. Jačanje regionalne konkurentnosti

13.1. Ostvarene vrijednosti pokazatelja uspješnosti

Pokazatelj uspješnosti	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost	Ostvarena vrijednost
Regionalni indeks konkurentnosti RCI 2.0 (EU)	*73,8 (2019.)*	*87,64*	*Nisu dostupni podaci*

13.2. Opis napretka u provedbi strateškog cilja Jačanje regionalne konkurentnosti

Pametna specijalizacija i jačanje pozicije regionalnoga gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti

U 2024. nastavljeno je poticanje jačanja konkurentnosti hrvatskih regija i unaprjeđenja pozicije regionalnog gospodarstva u globalnim lancima vrijednosti, kroz provedbu mjera i programa kojima se potiče inovativnost, industrijska tranzicija, pametna specijalizacija i učinkovito korištenje fondova EU. U tom kontekstu započeta je izrada novog Zakona o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, kojim se dodatno unaprjeđuje strateško planiranje politike regionalnog razvoja, jača institucionalni okvir na središnjoj, regionalnoj i lokalnoj razini te se po prvi put integrirano uređuje politika održivog urbanog razvoja. Novi zakonski okvir definira ciljeve održivog urbanog razvoja, uspostavlja Vijeće za urbani razvoj te proširuje područja s razvojnim posebnostima na pogranična područja uz već postojeće brdsko-planinske i otočne jedinice. Time se stvaraju temelji za učinkovitije planiranje, praćenje i vrednovanje politike regionalnoga razvoja, uz snažniji naglasak na teritorijalnu koheziju i smanjenje regionalnih nejednakosti.

Tijekom 2024. nastavljena je provedba Programa sufinanciranja provedbe EU projekata na regionalnoj i lokalnoj razini. Program omogućuje korisnicima pokrivanje dijela sredstava koje su obvezni osigurati iz vlastitih izvora, čime se izravno doprinosi rastu apsorpcije sredstava iz EU fondova te jačanju fiskalne održivosti lokalnih i regionalnih proračuna. U okviru 8. javnog poziva provedenog u 2024. sklopljeno je 337 ugovora ukupne vrijednosti 32,44 milijuna eura, dok je kroz Javni poziv za sufinanciranje završetka provedbe EU projekata sklopljeno dodatnih 29 ugovora vrijednih 31,56 milijuna eura. Ukupno je tijekom 2024. sklopljeno 366 ugovora ukupne vrijednosti 64 milijuna eura, od čega je do kraja izvještajnog razdoblja isplaćeno 38,29 milijuna eura. Od početka provedbe, ukupno je sklopljeno 2.494 ugovora o sufinanciranju završetka provedbe projekata, ukupne vrijednosti dodijeljenih sredstava 372 milijuna eura.

Temeljem usvojenih Planova za industrijsku tranziciju Jadranske, Panonske i Sjeverne Hrvatske, nastavljen je proces industrijske tranzicije hrvatskih regija. U 2024. u okviru provedbe ITP 2021.-2027., Prioriteta 1, proveden je prvi poziv na dostavu projektnih prijedloga za jačanje strateških partnerstva za inovacije (SPIN). Do kraja 2024. ugovoreno je 78 SPIN projekata ukupne vrijednosti 227 milijuna eura, od čega 138,8 milijuna eura čine bespovratna sredstva EU. Projekti

su ravnomjerno raspoređeni po regijama (32 u Panonskoj, 29 u Jadranskoj i 17 u Sjevernoj Hrvatskoj), čime se omogućuje uravnotežen tehnološki i inovacijski razvoj svih dijelova zemlje. Dodatni ugovori predviđeni su u 2025. godini u skladu s Programom dodjele državnih potpora za strateška partnerstva za inovacije.

Istovremeno, objavljen je Poziv na izravnu dodjelu bespovratnih sredstava za Horizontalni transformacijski projekt za jačanje regionalnog ekosustava za industrijsku tranziciju, ukupne vrijednosti 5 milijuna eura. Projekt je usmjeren na izgradnju učinkovitih regionalnih inovacijskih sustava, jačanje poduzetničkog ekosustava, potporu startup-ovima te brendiranje i internacionalizaciju regionalnih gospodarstava. Time se osigurava sustavna podrška procesima transformacije i jačanja kapaciteta regionalnih inovacijskih zajednica u skladu s načelima Strategije pametne specijalizacije.

U 2024. donesen je Program dodjele državnih potpora za provedbu ITP-a 2021.-2027. Prioritet 1. Industrijska tranzicija hrvatskih regija i Prioritet 3. Razvoj urbanih područja kao pokretača regionalnog rasta i razvoja njihovih funkcionalnih područja te razvoj održivih i zelenih otoka u dijelu koji se odnosi na sudjelovanje gradova kroz ITU mehanizam, čime je dodatno osigurana provedba projekata u okviru industrijske tranzicije i razvoja urbanih područja te je ugovoren projekt: „ITU - Regionalni centar za predinkubaciju u pametnoj industriji“, vrijedan 5,2 milijuna eura, koji predstavlja primjer dobre prakse u povezivanju industrijske tranzicije i urbanog razvoja.

Posebnu važnost u provedbi industrijske tranzicije ima proces mapiranja dionika regionalnih lanaca vrijednosti (u daljnjem tekstu: RLV). Do kraja 2024. mapirano je više od 3.900 dionika, čime je stvoren temelj za nastavak procesa poduzetničkog otkrivanja (EDP) i povezivanje poduzetnika, istraživačkih institucija i javnog sektora. U suradnji s Europskom komisijom, izrađena je metodologija i provedena su tri pilot strateška foruma za RLV-ove Jadranske, Panonske i Sjeverne Hrvatske, s ciljem definiranja misija za istraživanje, razvoj i inovacije (IRI misija) usmjerenih na rješavanje društvenih izazova. Hrvatska je time prepoznata kao primjer dobre prakse na razini Europske unije u provedbi transformacijskih politika kroz EU fondove.

Dodatno, u okviru inicijative Europske komisije „*Harnessing Talent*“, započele su aktivnosti identificiranja potrebnih pametnih vještina za industrijsku tranziciju, posebno u području razvoja i primjene tehnologija povezanih s digitalnom i zelenom transformacijom. Ove aktivnosti dodatno doprinose jačanju ljudskog kapitala, povećanju inovacijskog kapaciteta i jačanju otpornosti regionalnih gospodarstava na globalne tržišne promjene.

Poticanjem i koordinacijom procesa industrijske tranzicije hrvatskih regija te stvaranjem novih radnih mjesta s konkurentskim plaćama u Jadranskoj, Panonskoj i Sjevernoj Hrvatskoj potiče se razvoj tih regija. Poticanjem suradnje znanstveno-istraživačkih institucija s gospodarstvom, jačaju se inovacijski kapacitet. Lokalnim zajednicama se osigurava razvoj i poboljšava dostupnost specijaliziranih vještina i radnih mjesta u sektorima s visokom dodanom vrijednošću. Time se mlade potiče na ostanak u svojim zajednicama te se privlače nove investicije i talenti za dolazak u Hrvatsku. Po stupanju na snagu Uredbe (EU) o uspostavi STEP -a, dopunjena je Karta regionalnih potpora u dijelu koji se odnosi na uvećanje intenziteta potpora za najviše 10% na području

Panonske, Sjeverne i Jadranske Hrvatske, odnosno za najviše 5% na području Grada Zagreba, za potporu projektima u području digitalne i duboke tehnologije, čiste tehnologije i biotehnologije, čime se regijama olakšava privlačenje investicija visokotehnološke sektore.

Sve aktivnosti provedene tijekom 2024. potvrđuju značajan napredak Hrvatske u provedbi transformacijskih politika i jačanju inovacijskog potencijala regija. Uspostavom regionalnih lanaca vrijednosti i strateškim usmjeravanjem regionalnih gospodarstava prema nišama više dodane vrijednosti, omogućuje se strukturirano korištenje sredstava EU fondova te poboljšava pozicija hrvatskih regija na inovacijskoj ljestvici EU.

Razvoj pametnih i održivih gradova

U financijskom razdoblju 2014.-2020., mehanizam Integriranih teritorijalnih ulaganja (u daljnjem tekstu: ITU) uspješno se provodio u osam urbanih područja (Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Slavonski Brod, Pula i Karlovac). Do kraja 2024., uz potporu iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., završena je provedba 127 ITU projekata, od čega su dva projekta dovršena, a pet ih je nastavilo provedbu vlastitim sredstvima. Ukupno je za provedbu ITU projekata do kraja 2024. isplaćeno 268,9 milijuna eura bespovratnih sredstava, što potvrđuje visoku učinkovitost i uspješnost mehanizma.

U financijskom razdoblju 2021.-2027. provedba ITU mehanizma značajno je proširena s 8 na 22 urbana područja, uključujući srednje i manje gradove poput Bjelovara, Čakovca, Dubrovnika, Koprivnice, Krapine, Pazina, Požege, Siska, Šibenika, Varaždina, Vinkovaca, Virovitice, Vukovara i drugih. Ovim proširenjem obuhvaćen je gotovo cjelokupan urbani sustav Hrvatske, čime su stvoreni preduvjeti za uravnotežen urbani razvoj i smanjenje prostorne nejednakosti. Za provedbu ITU mehanizma u okviru ITP-a 2021.-2027. osigurano je više od 680 milijuna eura. Temeljem Sporazuma o provedbi ITU mehanizma potpisanih s gradovima središtima urbanih područja krajem 2023., tijekom 2024. objavljeno je 37 poziva ukupne vrijednosti 198,5 milijuna eura. Ugovoren je 41 projekt ukupne vrijednosti 38,5 milijuna eura, a korisnicima je do kraja godine isplaćeno 2,2 milijuna eura bespovratnih sredstava.

U narednom razdoblju planirano je intenziviranje objave poziva, sklapanja ugovora i isplata korisnicima, s ciljem ubrzanja provedbe projekata koji doprinose razvoju pametnih, zelenih i otpornijih urbanih područja. Kroz ITU mehanizam gradovima se omogućuje provedba projekata u područjima digitalne transformacije, energetske učinkovitosti, održive mobilnosti, kružnog gospodarstva, obnove *brownfield* područja i jačanja društvene kohezije. Ovaj model predstavlja temeljni instrument teritorijalne politike za jačanje uloge gradova kao pokretača regionalnog rasta i inovacija.

Hrvatska na ovaj način, u suradnji s JLS, nastavlja ulagati u razvoj inovativnih projekata i rješenja koja doprinose poboljšanju kvalitete života građana, jačanju otpornosti urbanih sustava i njihovoj transformaciji u pametne, zelene i digitalne gradove budućnosti. Time se, u skladu s ciljevima Nacionalne razvojne strategije do 2030. godine, dodatno doprinosi uravnoteženom regionalnom razvoju, smanjenju razvojnih razlika i jačanju konkurentnosti svih hrvatskih regija.

Napredak u provedbi horizontalnih prioriteta Nacionalne razvojne strategije

Tijekom 2024. nastavljen je sustavan rad na provedbi horizontalnih prioriteta Nacionalne razvojne strategije, s naglaskom na zaštitu ljudskih prava, suzbijanje diskriminacije, jačanje ravnopravnosti spolova te poboljšanje položaja nacionalnih manjina i drugih ranjivih skupina. Provedba Nacionalnog plana zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine nastavljena je izradom Nacrta akcijskog plana zaštite i promicanja ljudskih prava 2024. - 2025. i Nacrta akcijskog plana suzbijanja diskriminacije 2024. - 2025., koji su u studenome 2024. upućeni u javno savjetovanje. Napredak u odnosu na prvu godinu provedbe (2023.) postignut je kroz ispunjavanje pokazatelja: udio državnih i javnih službenika koji su tijekom proteklih 12 mjeseci završili izobrazbu u području suzbijanja diskriminacije porastao je na 1,6% (4.015 osoba u 2024.), udio provedenih ili u provedbi preporuka pučke pravobraniteljice za 2023. dosegnuo je 59%, a smanjen je i broj predmeta Europskog suda za ljudska prava u postupku izvršenja. Napredak Hrvatske potvrđen je i u Izvješću Europske komisije o vladavini prava za 2024. godinu. Za provedbu Nacionalnog plana u 2024. utrošeno je ukupno 10,82 milijuna eura, od čega 5,69 milijuna eura iz fondova EU.

U području suzbijanja trgovanja ljudima Vlada Republike Hrvatske je u listopadu 2024. donijela Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030. godine i Akcijski plan za provedbu Nacionalnog plana za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030. godine, za razdoblje od 2024. do 2026. godine, čime je uspostavljen strateški okvir za jačanje ovog sustava. Provedbom mjera u okviru pripadajućeg Akcijskog plana predviđa se osnaživanje službenika uključenih u sustav, učinkovitije prepoznavanje i procesuiranje kaznenih djela trgovanja ljudima te kontinuirano pružanje pomoći, zaštite i socijalne uključenosti žrtava. Usvojeni dokumenti predstavljaju daljnji pomak u regulaciji poslovnog sektora kroz uvođenje mehanizama prevencije trgovanja ljudima u poslovne prakse, dok modernizacija zakonodavstva, osobito kroz deviktimizaciju žrtava i unapređenje sustava naknade štete, dodatno jača normativni okvir za njihovu zaštitu.

Tijekom 2024. osiguran je nastavak financiranja projekata organizacija civilnoga društva s ciljem jačanja njihovih kapaciteta u područjima razvoja programa revitalizacije javnih prostora kroz partnerstvo s lokalnom zajednicom, popularizacije STEM-a među djecom, mladima i općom populacijom te odgovaranja na potrebe lokalnih zajednica. U sklopu triju natječaja izvršena su plaćanja za ukupno 100 projekata u iznosu od 2,546 milijuna eura. Istodobno je nastavljen rad na izradi Nacionalnog plana stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva 2025.–2031. Na temelju sastanaka s tijelima državne uprave, uredima Vlade Republike Hrvatske i agencijama izrađen je Nacrt nacionalnog plana s pripadajućim Akcijskim planom za prvo trogodišnje razdoblje. Plan obuhvaća četiri tematska područja usmjerena na razvojne potrebe i potencijale organizacija civilnoga društva s naglaskom na mjerenje društvenog utjecaja kao ključnog pokazatelja za financiranje i vrednovanje rada organizacija.

Savjet za razvoj civilnoga društva u 2024. djelovao je u osmom sazivu s ukupno 37 članova i

zamjenika, održavši tri sjednice te kontinuirano surađujući između sjednica. Putem Savjeta izabran je 21 član sa zamjenama ispred organizacija civilnog društva u 14 povjerenstava, savjetodavnih ili radnih tijela. Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske je nastavio aktivnosti na razvoju STEM programa raspisavši u 2024. novi natječaj „Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za promociju STEM-a“ iz programa PULJP 2021.–2027., čije je ugovaranje provedeno u ožujku 2025. godine. Bilateralna suradnja sa Švicarskom Konfederacijom nastavila se u 2024., a kroz istu je Hrvatskoj osigurano 7,6 milijuna švicarskih franaka za potporu civilnom društvu. U listopada 2024. potpisan je Ugovor o provedbi programa „Civilno društvo“. Program obuhvaća četiri komponente: obrazovanje o održivom razvoju, razvoj volontiranja, potporu inovativnim mikroprojektima za lokalni razvoj i ravnomjeran regionalni rast te programe društveno korisnog učenja kroz partnerstva organizacija civilnog društva i visokih učilišta.

U 2024. nastavljena je provedba aktivnosti usmjerenih na promociju i zaštitu prava nacionalnih manjina. Programom Vlade Republike Hrvatske 2024.-2028. utvrđeno je kako će se posebna pozornost posvetiti izgradnji uključivog i tolerantnog društva koje poštuje ljudska prava i prava nacionalnih manjina. U tom je kontekstu u kolovozu 2024. Vlada Republike Hrvatske donijela Odluku o donošenju Operativnih programa nacionalnih manjina za razdoblje 2024. - 2028., kojima se određuju mehanizmi zaštite prava nacionalnih manjina i podrške djelovanju njihovih tijela, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i posebnim propisima. Operativni programi sadrže ukupno 209 aktivnosti, od kojih se 56 odnosi na sve manjine navedene u Izvorišnim osnovama Ustava, a preostale 153 na pojedine manjine, uvažavajući njihove specifične potrebe; izrađeni su posebni programi za 22 nacionalne manjine. U odnosu na prethodno razdoblje 2021.-2024. definirana je 41 nova aktivnost, a za provedbu Operativnih programa nacionalnih manjina u 2024. utrošeno je 95,36 milijuna eura, čime je osigurana snažna financijska potpora kulturnoj autonomiji, spomeničkoj baštini, izgradnji i unapređenju socijalne, komunalne i kulturne infrastrukture te uvjeta rada udruga i ustanova nacionalnih manjina, uz istodobno intenziviranje bilateralne suradnje s matičnim državama.

U svrhu daljnjeg unaprjeđenja položaja pripadnika romske nacionalne manjine nastavljena je provedba Nacionalnog plana za uključivanje Roma za razdoblje od 2021. do 2027. godine i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021.do 2027. godine za 2023. - 2025. Akcijski plan obuhvaća 24 mjere i 58 aktivnosti, a za njegovu provedbu u 2024. utrošeno je 7,73 milijuna eura, što je 51,16% više u odnosu na 2023. godinu. Za komplementarne aktivnosti u okviru Operativnog programa romske nacionalne manjine u 2024. je utrošeno dodatnih 7,73 milijuna eura, pa je ukupno iz državnog proračuna za unaprjeđenje položaja Roma tijekom 2024. izdvojeno 15,46 milijuna eura. Osnaživanje horizontalne i vertikalne koordinacije nastavljeno je radom Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog plana za uključivanje Roma i Radne skupine, uz intenzivnu suradnju s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, romskim vijećima i predstavnicima te stručnim udrugama na područjima antidiskriminacije, obrazovanja (osobito predškolskog i desegregacije), položaja djece i Romkinja te razvoja zajednice. Početkom školske godine 2023./2024. u osnovnoškolskom sustavu bilo je uključeno 5.202 učenika pripadnika romske nacionalne manjine, uz daljnji porast broja učenika u

produženom boravku (803 učenika), dok je u visokom obrazovanju zabilježen značajan rast broja romskih studenata, između ostalog i zbog povećanja studentskih stipendija. Savjet za nacionalne manjine dodatno je podupirao kulturne aktivnosti romske nacionalne manjine.

U okviru horizontalnog cilja usmjerenog na borbu protiv antiromskog rasizma i diskriminacije zabilježen je porast broja sudionika u aktivnostima jačanja i promicanja sigurnosti u zajednici. U području smanjenja siromaštva i socijalne isključenosti posebno se ističe osnivanje Centra za pružanje usluga u zajednici Međimurje, usmjerenog na širenje mreže socijalnih usluga za djecu i mlade u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti. U okviru sektorskog cilja osiguravanja učinkovitog i jednakog pristupa desegregiranom stanovanju i osnovnim uslugama proveden je Godišnji program unapređenja životnih uvjeta Roma za 2024. godinu. Provedene su aktivnosti planiranja i gradnje šest obiteljskih kuća te dovršena provedba Godišnjeg programa za 2023. koji je obuhvatio 501 korisnika. Pružena je potpora za šest jedinica lokalne samouprave za izradu projektne dokumentacije za gradnju na područjima naseljenim Romima te za još 13 jedinica za lokalne projekte unapređenja infrastrukture u romskim naseljima.

Nacionalnim planom za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine nastoji se osigurati usklađena društvena reakcija na seksualno nasilje, učinkovita zaštita žrtava i jačanje javne svijesti o neprihvatljivosti takvog ponašanja. Nacionalni plan se provodi kroz tri posebna cilja: prevenciju, unaprjeđenje skrbi i dostupnosti usluga podrške žrtvama te postizanje odvraćajućeg učinka kod počinitelja. Prevenciji posebno doprinose medijske kampanje i programi usmjereni od najranije dječje dobi, dok se u području zaštite žrtava provode pripreme za uspostavu mreže specijaliziranih servisa za rad sa žrtvama. Kroz Poziv za projekte udruga koje pružaju savjetovališne usluge žrtvama nasilja u obitelji i seksualnog nasilja za 2023., čija se provedba nastavila do jeseni 2024., financirane su tri udruge. Tijekom 2024. kroz projekte udruga pruženo je 3.445 usluga za 347 žrtava seksualnih delikata, uključujući savjetovanje, psihoterapiju, psihološko savjetovanje, psihosocijalnu pomoć, podršku te pravnu pomoć, a dodatno je provedena edukacija za 13 stručnjaka iz područja rodno uvjetovanog i seksualnog nasilja.

Nastavljena je provedba Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine i pripadajućeg Akcijskog plana za razdoblje do 2024. godine koji je usmjeren na uklanjanje diskriminacije temeljem spola, uspostavljanje stvarne ravnopravnosti u svim područjima života i osiguranje jednakih prava i koristi od ostvarenih rezultata. Nacionalnim planom je definirano sedam posebnih ciljeva i 33 mjere, za čiju provedbu je osnovana Međuresorna radna skupina. Provedba Nacionalnog plana i Akcijskog plana u 2024. uglavnom je u skladu s planom, uz pojedina prekoračenja rokova i izazove, pri čemu su uspješno provedene 22 mjere, za što je ukupno utrošeno 19,45 milijuna eura. Rezultati pokazuju napredak u ključnim pokazateljima: provedene su brojne edukacije, kampanje i aktivnosti osvještavanja, poboljšan je položaj žena na tržištu rada i uvjeti za ravnotežu privatnog i poslovnog života, te je ojačano sudjelovanje žena u poduzetništvu, što potvrđuje i rast TEA indeksa poduzetničke aktivnosti žena na 11,0 u 2024. (s 9,9 u 2023.). Tijekom 2024. u pripremi je bio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o rodiljnim i roditeljskim

potporama („Narodne novine“, broj 34/25.; stupio na snagu 1. ožujka 2025.), a kojim se potiče ravnopravnija podjela roditeljskih obveza i poboljšavaju materijalna prava roditelja. U sustavu obrazovanja bilježi se rast udjela žena u visokom obrazovanju u tehničkim i informatičkim područjima te pojačana edukacija odgojno-obrazovnih djelatnika, iako je u pojedinim područjima, poput zastupljenosti djevojaka u industrijskim i obrtničkim školama, i dalje potrebna dodatna potpora.

U području političke participacije žena u 2024. godini zabilježen je blagi porast udjela zastupnica u Hrvatskome saboru nakon parlamentarnih izbora. Žene su činile 42,1% kandidata, a 17,8% nositeljica lista, dok je kvota od 40% žena poštovana na 80,6% lista. U Hrvatski sabor je izabrano 24,5% žena (37 zastupnica), a nakon rotacija udio žena u Hrvatskome saboru iznosi 33,1%. Istodobno je ostvaren napredak u uključivanju perspektive ravnopravnosti spolova u javne politike - tijela državne uprave sve više uvažavaju načelo ravnopravnosti spolova u internim aktima i praksi, a Ured za ravnopravnost spolova redovito koordinira ispunjavanje međunarodnih obveza i objavljuje relevantne informacije na svojim mrežnim stranicama. Zaključno, provedbom Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine i Akcijskog plana za provedbu Nacionalnog plana za ravnopravnost spolova, za razdoblje do 2024. godine u 2024. je ostvaren vidljiv napredak u postizanju posebnih ciljeva i pokazatelja ishoda, no određena područja i dalje zahtijevaju dodatne napore kako bi se osigurala dosljedna i učinkovita primjena načela ravnopravnosti u praksi. U tom smislu, pokrenute su pripremne aktivnosti za izradu novog Akcijskog plana za razdoblje od 2025. do 2027., s naglaskom na redefiniranje pojedinih pokazatelja rezultata, jačanje provedbenih kapaciteta i snažnije uključivanje lokalne razine.

Zaključak o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine, tijekom 2024. godine

Provedba Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine nastavila se tijekom 2024. u povoljnim makroekonomskim okolnostima, uz realni rast BDP-a od 3,8%, snažan doprinos domaće potražnje, daljnje smanjenje nezaposlenosti i ubrzan realni rast plaća (11,7% realno). Uz zadržavanje fiskalne održivosti i ispunjavanje Maastrichtskih kriterija (manjak opće države od 1,9% BDP-a i pad udjela javnog duga na 57,4% BDP-a) nastavljeno je približavanje razine razvijenosti prosjeku EU-a, pri čemu je BDP po stanovniku Hrvatske prema paritetu kupovne moći ostao nepromijenjen na razini od 78% prosjeka EU-a.

Postignut je daljnji napredak u konvergenciji prema EU-u jačanjem investicijske i inovacijske aktivnosti. Ukupni izdaci za istraživanje i razvoj su u 2024. iznosili 1,2 milijarde eura, što predstavlja njihov rast od 7,2% u odnosu na 2023. godinu. Istodobno, njihov udio u BDP-u iznosio je 1,35%, što ukazuje da se Hrvatska nastavlja približavati prosjeku EU-a (2,24% u 2024.) Prema Europskoj ljestvici uspjeha u inoviranju Hrvatska se po prvi puta svrstala u skupinu „umjerenih inovatora“, dosegnuvši 71,6% prosjeka EU-a i napredujući na 21. mjesto u EU-u. Uz snažan rast neto priljeva izravnih stranih ulaganja na ukupno 4,2 milijarde eura (28% više nego 2023.), nastavljen je pozitivan ciklus ulaganja u zelenu i digitalnu tranziciju poduzeća, kapitalno snaženje MSP-ova te industrijsku tranziciju regija kroz integrirana ulaganja iz ITP-a i Strategije pametne specijalizacije. Istodobno, međunarodne ljestvice u području konkurentnosti (IMD WCR, Globalni inovacijski indeks) ukazuju na vidljiva poboljšanja u području javnih financija i infrastrukture, ali i na izazove vezane uz produktivnost rada, poslovno okruženje i dinamiku robne razmjene.

Ostvaren je mjerljiv napredak u području obrazovanja, vještina i tržišta rada. Udio visokoobrazovanih osoba u dobi od 30 do 34 godine dosegnuo je 40,7%, a stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom učenju porasla je na 6,6%, uz snažnu ekspanziju sustava vaučera za obrazovanje odraslih (više od 30.600 odobrenih zahtjeva od početka provedbe) i jačanje mikrokvalifikacija u digitalnim i zelenim vještinama. Stopa zaposlenosti u dobi od 20 do 64 godine povećana je na 73,6%, uz dostizanje razlike u odnosu na prosjek EU-a, te istodobno smanjenje udjela ugovora na određeno na 9%. Povećani su kapaciteti predškolskih ustanova, nastavljaju se ulaganja u cjelodnevnu školu i jednosmjenski rad te je dodatno ojačan sustav visokog obrazovanja kroz HKO, e-Sveučilište, internacionalizaciju i STEM stipendije.

U području zdravstva ostvareni su pozitivni pomaci u kapacitetima sustava zdravstva i socijalne sigurnosti, ali uz trajno prisutne strukturne izazove. Očekivani broj godina zdravog života pri rođenju povećao se na 60,4 godine za muškarce i 62,4 godine za žene, no i dalje je ispod prosjeka EU-a. Hrvatska bilježi iznadprosječan broj liječnika i medicinskih sestara po stanovniku, rast ulaganja i korištenja usluga HZZO-a te značajno širenje preventivnih programa. Istodobno, prema OECD-u i dalje imamo povišenu smrtnost od kardiovaskularnih bolesti i malignih bolesti te ispodprosječnim ulaganjima u zdravstvo. U području socijalne politike zabilježen je rast prosječnog dohotka i smanjenje materijalne i socijalne deprivacije na 5,2%, uz blagi rast stope

rizika od siromaštva i socijalne isključenosti (21,7%), uz važnu zaštitnu ulogu socijalnih transfera u očuvanju socijalne kohezije. Sustav socijalnih usluga dodatno je ojačan širenjem usluga u zajednici, programom „Zaželi“, razvojem dugotrajne skrbi, uvođenjem inkluzivnog dodatka te povećanjem mirovina i nacionalne naknade za starije osobe.

U pogledu sigurnosti i globalne prepoznatljivosti Hrvatske, 2024. je obilježena daljnjim jačanjem obrambenih i sigurnosnih kapaciteta, potvrdom iznimno povoljne sigurnosne slike te jačanjem međunarodne uloge Hrvatske. Uz rast obrambenih izdataka na 1,85% BDP-a i daljnju modernizaciju Oružanih snaga, Hrvatska sustavno unaprjeđuje spremnost i interoperabilnost unutar NATO-a i EU-a. Provode se važna dodatna ulaganja u civilnu zaštitu, protuminsko djelovanje, protupožarnu zaštitu i pripravnost na klimatske rizike, uz nastavak jačanja sigurnosti granica i upravljanja migracijama uz potporu iz EU fondova. Na međunarodnom planu, Hrvatska nastavlja aktivno sudjelovati u radu EU-a, NATO-a, UN-a i drugih organizacija, približava se punopravnom članstvu u OECD-u te jača razvojnu i humanitarnu ulogu, osobito u potpori Ukrajini.

U području ekološke i energetske tranzicija za klimatsku neutralnost, ostvaren je pomak u području gospodarenja otpadom, energetskoj obnovi i razvoju obnovljivih izvora, ali uz značajne izazove u ispunjavanju klimatskih ciljeva. Stopa recikliranja komunalnog otpada porasla je na 37%, odvojeno se prikuplja 49% otpada, a obuhvat organiziranim prikupljanjem doseže 99,9%, uz postupno smanjenje udjela odlaganja, ali još daleko od ciljanih 10% do 2035. godine. Udio obnovljivih izvora energije u bruto neposrednoj potrošnji energije zadržao se na 28%, dok se emisije stakleničkih plinova i dalje nalaze iznad željene putanje, unatoč ulaganjima iz Modernizacijskog fonda i NPOO-a te intenziviranju energetskih i vodnokomunalnih projekata. Snažan je zamah dan energetskoj obnovi zgrada, liberalizaciji tržišta energetskih usluga, dekarbonizaciji prometa i jačanju geotermalnog i vodikovog potencijala, no ostvarenje ciljeva klimatske neutralnosti zahtijevat će stabilno i ubrzano provođenje svih započetih reformi i ulaganja.

U području proizvodnje hrane, bilježi se rast produktivnosti rada u poljoprivredi (8.091 eura/GJR, porast od 22% u odnosu na 2019., za 6,06% veća u odnosu na 2023. (7.600 eura), dok se istodobno potvrđuje strukturna zaostalost u odnosu na prosjek EU-a (manje od polovine prosječne produktivnosti rada EU-a). Ukupna vrijednost poljoprivredne proizvodnje porasla je na 3,09 milijardi eura, uz snažan rast biljne proizvodnje i nastavak strukturnih izazova u stočarstvu te rastući deficit u robnoj razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Provedba Strateškog plana Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. – 2027. i mjera ruralnog razvoja, ulaganja kroz financijske instrumente i jačanje ekološke proizvodnje stvaraju povoljne preduvjete, no podaci o strukturi gospodarstava, produktivnosti i vanjskoj trgovini jasno ukazuju na potrebu nastavka dubinskih strukturnih promjena i fokusiranih intervencija u poljoprivredi i akvakulturi.

U području digitalne tranzicije društva i gospodarstva bilježi se zamjetan napredak, osobito u digitalnim vještinama, naprednim tehnologijama i infrastrukturi. Udio stanovništva s barem

osnovnim digitalnim vještinama (58,95%) iznad je prosjeka EU-a, a udio IKT stručnjaka u zaposlenosti dosegnuo je 5%, uz iznadprosječan udio žena. Hrvatska prednjači u uporabi podatkovne analitike u poduzećima, bilježi ubrzani rast FTTP i VHCN pokrivenosti, s vrlo visokim stopama rasta u ruralnim područjima te gotovo potpunu 5G pokrivenost. Istodobno, digitalna transformacija MSP-ova, uporaba umjetne inteligencije i prihvaćanje gigabitnih usluga ostaju ispod prosjeka EU-a, dok međunarodni pokazatelji (IMD Digital Competitiveness) potvrđuju potrebu ubrzanja reformi. U javnoj upravi ostvaren je daljnji napredak u digitalnim uslugama (više od 2 milijuna korisnika i 108 e-usluga na portalu e-Građani, devet novih usluga u 2024., razvija se nova mobilna platforma m-Građani, razvija se Središnji registar stanovništva), jačanju interoperabilnosti i data-infrastrukturi (CDU, GSB, NIPP, TEUTA), uz vidljive pomake u digitalizaciji pravosuđa i upravljanja EU fondovima.

Na razini teritorijalnog razvoja nastavljena je konvergencija među regijama i jačanje potpomognutih područja, brdsko-planinskih područja i otoka. Broj JLS s indeksom razvijenosti ispodprosječno niske razine se smanjuje, a rast BDP-a, zaposlenosti i plaća zabilježen je na području svih županija. Intenzivirana su ulaganja u lokalnu infrastrukturu, društvene i gospodarske projekte, protupožarnu zaštitu i razvoj biciklističke infrastrukture, uz nastavak primjene ITU-a mehanizma i proces industrijske tranzicije. Unatoč tome, pojedine slavonske i istočne županije i dalje se suočavaju s negativnim demografskim i migracijskim trendovima, što upućuje na potrebu nastavka ciljanih mjera.

Zaključno, u provedbi horizontalnih prioriteta (ljudska prava, ravnopravnost spolova, prava nacionalnih manjina, uključivanje Roma, zaštita ranjivih skupina, borba protiv nasilja) ostvaren je vidljiv napredak u normativnom, institucionalnom i financijskom smislu. Ojačan je strateški i akcijski okvir (usvojeni su nacionalni planovi i operativni programi), povećana su izdvajanja za sve horizontalne prioritete i opseg aktivnosti, a ostvareni su pozitivni rezultati vidljivi u nizu pokazatelja (npr. udio provedenih preporuka pravobraniteljice, provedba mjera u korist nacionalnih manjina, ulaganja u položaj Roma, napredak u ravnopravnosti spolova na tržištu rada i u politici, smanjenje predmeta pred Europskim sudom za ljudska prava, rast broja bezuvjetnih revizorskih mišljenja i dr.) što ukazuju na kvalitativan pomak Hrvatske prema inkluzivnijem, pravednijem i transparentnijem društvu. Istodobno, postojan rizik od siromaštva, rast dječjeg siromaštva, nepovoljni demografski trendovi i dalje visoka opterećenost dijela stanovništva kroničnim bolestima, potvrđuju da su daljnja ulaganja u socijalnu koheziju, zdravlje, demografsku revitalizaciju i jačanje ljudskog kapitala nužan uvjet za cjelovito ostvarenje vizije Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine.

Prilog 1. Zakonodavni okvir Izvješća i primjena načela transparentnosti

Obveza izrade i podnošenja godišnjeg izvješća o napretku u provedbi NRS-a 2030. propisana je odredbama zakonodavnog okvira kojeg čine Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske („Narodne novine“, br. 123/17. i 151/22.) i Pravilnik o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave („Narodne novine“, broj 44/23.) (u daljnjem tekstu: zakonodavni okvir).

U skladu s odredbama zakonodavnog okvira:

- Godišnje izvješće o napretku u provedbi NRS-a 2030. sadrži opis napretka u provedbi svakog pojedinog strateškog cilja, podatke o ostvarenoj vrijednosti pokazatelja učinka te zaključak o provedbi tijekom izvještajnog razdoblja
- Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske priprema Godišnje izvješće o napretku u provedbi NRS-a 2030. na temelju podataka o provedbi u prethodnoj godini koje mu dostavljaju koordinatori za strateško planiranje tijela državne uprave te prema potrebi, lokalne i područne (regionalne) samouprave (lokalni i regionalni koordinatori)
- Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske o napretku u provedbi strateških ciljeva i ostvarivanju pokazatelja uspješnosti iz NRS-a 2030. Vladu Republike Hrvatske izvješćuje jednom godišnje
- Vlada Republike Hrvatske o napretku u provedbi strateških ciljeva i ostvarivanju pokazatelja uspješnosti iz NRS-a 2030. izvješćuje Hrvatski sabor jednom godišnje.

S ciljem primjene načela transparentnosti sustava strateškog planiranja i upravljanja razvojem, izvješća o napretku u provedbi Nacionalne razvojne strategije objavljuju se na mrežnoj stranici www.hrvatska2030.hr, putem koje Koordinacijsko tijelo za sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske osigurava stalnu javnu dostupnost podataka vezanih za praćenje provedbe, izvješćivanje i vrednovanje provedbe NRS-a 2030.

Prilog 2. Pregled ostvarenih vrijednosti pokazatelja uspješnosti NRS-a 2030. tijekom 2024. godine

U skladu s odredbama Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske i Pravilnika o rokovima i postupcima praćenja i izvješćivanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave Hrvatske napredak u provedbi ciljeva NRS-a 2030. prati se pokazateljima učinka.

Koordinatori za strateško planiranje u 24 tijela državne uprave i 3 ureda Vlade Republike Hrvatske, u skladu sa svojim nadležnostima za provedbu, pripremili su i dostavili podatke o napretku u provedbi strateških ciljeva NRS-a te sukladno svojim nadležnostima provjerili podatke o vrijednostima za ukupno 26 pokazatelja uspješnosti, kojima se prati napredak i učinci provedbe strateških ciljeva NRS-a.

U razdoblju izrade Izvješća, podatci o ostvarenim vrijednostima za 2024. godinu su bili dostupni za 21 pokazatelj uspješnosti NRS-a, za 1 pokazatelj posljednji dostupni podaci odnose se na 2023. godinu, dok za 4 pokazatelja uspješnosti nisu bili dostupni noviji podaci u odnosu na podatke iz Izvješća za 2023. godinu.

U odnosu na prethodno Izvješće, od ukupnog broja pokazatelja uspješnosti NRS-a za koje su bili dostupni noviji podaci (22), u Izvješću za 2024. pozitivni trend ostvarene vrijednosti je zabilježen kod 14 pokazatelja, kod 2 pokazatelja nije bilo promjene ostvarene vrijednosti, dok je negativan trend ostvarene vrijednosti zabilježen kod 6 pokazatelja uspješnosti NRS-a.

U tabličnim prikazima u nastavku navedeni su podaci o ostvarenim vrijednostima pokazatelja učinka NRS-a za izvještajnu 2024. godinu, uz usporedni prikaz podataka iz izvješća za 2023. godinu, razvrstani prema strateškim ciljevima NRS-a.

STRATEŠKI CILJ NRS 2030.	NAZIV POKAZATELJA USPJEŠNOSTI NRS 2030.	POČETNA VRIJEDNOST	VRIJEDNOST GI NRS 2023.	VRIJEDNOST GI NRS 2024.	CILJNA VRIJEDNOST 2030.
1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65 % (2019.)	76% (2023.)	**78 % (2024.)**	75 %
	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti * (WCR, IMD)	61. mjesto (2021.)	50. mjesto (2023.)	**51. mjesto (2024.)**	45. mjesto
	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju (EIS)	25. mjesto u (2021.)	22. mjesto (2023.)	**21. mjesto (2024.)**	< 18. mjesto
	Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97 % (2018.)	1,39% (2023.)	**1,35 % (2024.)**	3 %
	Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,3 % (2019.)	54% (2023.)	**50,1 % (2024.)**	70 %
2. Obrazovani i zaposleni ljudi	PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	Nisu dostupni podatci	**Nisu dostupni podatci**	Prosjek zemalja OECD-a
	Obuhvat djece od 3 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83% (2019.)	85,65% (2023.)	**88,2% (2024)**	97 %
	Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu	PRIMARNO OBR.: 1890 SATI SEKUNDARNO OBR.: 2651 SAT	PRIMARNO OBR.: 1890 SATI SEKUNDARNO OBR.: 2651 SAT	**PRIMARNO OBR.: 1890 SATI SEKUNDARNO OBR.: 2651 SAT**	Dostići prosjek EU-a
	Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1% (2019.)	39,1% (2023.)	**40,7% (2024.)**	Dostići prosjek EU-a
	Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25 - 64)	3,5% (2019.)	6,4% (2023.)	**6,6% (2024.)**	Dostići prosjek EU-a
	Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	66,7% (2019.)	70,8% (2023.)	**73,6% (2024.)**	75 %
	Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima (ugovori na određeno vrijeme)	18,1% (2019.)	11,1% (2023.)	**9% (2024.)**	Dostići prosjek EU-a
3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Pokazatelj vremena rješavanja prvostupanjskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	541 dan (2023.)	**469 dana (2024.)**	250 dana
	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti ** (WCR), kategorija Djelotvornost javne uprave	61. mjesto (2021.)	49. mjesto (2023.)	**47. mjesto (2024.)**	43. mjesto
4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti * (WCR, IMD)	61. mjesto (2021.)	50. mjesto (2023.)	**51. mjesto (2024.)**	43. mjesto

STRATEŠKI CILJ NRS 2030.	NAZIV POKAZATELJA USPJEŠNOSTI NRS 2030.	POČETNA VRIJEDNOST	VRIJEDNOST GI NRS 2023.	VRIJEDNOST GI NRS 2024.	CILJNA VRIJEDNOST NRS 2030.
5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	Očekivani broj godina zdravog života	58,5 godina - žene 56,5 godina - muškarci (2018.)	61,5 godina - žene 59 godina - muškarci (2022.)	**62,4 godine (žene) 60,4 godina (muški) (2023.)**	više od 64 godine
	Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	23,3% (2019.)	20,7% (2023.)	**21,7 % (2024.)**	manje od 15 %
6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji	Stopa totalnog fertiliteta	1,53 djece (2018.)	1,46 djece (2023.)	**1,46 (2024.)**	1,8 djece
7. Sigurnost za stabilan razvoj	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65% (2019.)	76% (2023.)	**78 % (2024.)**	75 %
	Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	2,70% (2019.)	1,40% (2023.)	**Nisu dostupni podatci**	Ostati najbolji EU-u
8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	Emisija stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.)	75,3% (2018.)	81,7% (2022.)	**80,37 % (2024.)**	65 %
	Stopa recikliranja komunalnog otpada	25,3% (2018.)	36% (2023.)	**37 % (2024.)**	55 %
	Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	28,02% (2018.)	28,1% (2023.)	**26,48 (2024.)**	36,4 %
9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Produktivnost rada u poljoprivredi	6.107 €/ GJR(2019.)	7.600 €/ GJR (2023.)	**8.091 € / GJR (2024.)**	10.000 €/ GJR
10. Održiva mobilnost	Poredak na ljestvici globalne konkurentnosti (WCR, IMD), kategorija Infrastruktura ***	48. mjesto (2020.)	45. mjesto (2023.)	**44. mjesto (2024.)**	43. mjesto
11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	47,60 (20. mjesto u EU) (2020.)	Nisu dostupni podatci	**Nisu dostupni podatci**	Dostići prosjek EU-a
12. Razvoj potpomognutih područja i područja s razvojnim posebnostima	Razlika u regionalnom BDP-u po stanovniku (BDP po stanovniku najrazvijenije u odnosu na najmanje razvijenu županiju)	3,10 (2017.)	3,05 (2023.)	**3,15 (2024.)**	2,50
13. Jačanje regionalne konkurentnosti	Regionalni indeks konkurentnosti (EU) (RCI 2.0)	73,8 (2019.)	Nisu dostupni podatci	**Nisu dostupni podatci**	87,80

Prilog 3. Popis važećih akata strateškog planiranja koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.[16]

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo gospodarstva	1. Strategija za procjenu ekonomskog učinka propisa na sektor malog i srednjeg poduzetništva za razdoblje od 2023. do 2027. godine	
	2. Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu	
	3. Hrvatska strategija za vodik do 2050. godine	
	4. Nacionalni plan za poticanje ulaganja za razdoblje do 2030. godine	
Ministarstvo demografije i useljeništva	5. Strategija demografske revitalizacije Republike Hrvatske do 2033. godine	
Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije	6. Strategija i akcijski plan zaštite prirode Republike Hrvatske za razdoblje od 2017. do 2025. godine	
	7. Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050. godinu	

[16] *Popis sadrži važeće akte strateškog planiranja od nacionalnog značaja koji su doneseni zaključno s danom 31. prosinca 2024. Korišteni su nazivi tijela državne uprave na snazi na kraju 2024. godine*

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije	8. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu	
	9. Integrirani nacionalni energetski i klimatski plan za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
	10. Višegodišnji program gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine	
	11. Plan gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2023. - 2028. godine	
	12. Višegodišnji program gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije za razdoblje do 2030. godine	
Ministarstvo kulture i medija	13. Nacionalni plan razvoja kulture i medija za razdoblje od 2023. do 2027. godine	
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	14. Strategija razvoja željezničkog sustava Republike Hrvatske do 2032. godine	
	15. Nacionalni plan razvoja željezničke infrastrukture za razdoblje do 2030. godine	
	16. Nacionalni plan upravljanja željezničkom infrastrukturom i uslužnim objektima i razvoja usluga željezničkog prijevoza za razdoblje do 2030. godine	
	17. Strategija razvitka riječnog prometa u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2032. godine	
	18. Srednjoročni plan razvitka vodnih putova, luka i pristaništa Republike Hrvatske za razdoblje od 2022. do 2031. godine	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
	19. Nacionalni plan razvoja biciklističkog prometa za razdoblje od 2023. do 2027. godine	
Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	20. Nacionalni plan razvoja širokopojasnog pristupa u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2021. do 2027. godine	
Ministarstvo obrane	21. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	22. Nacionalni plan razvoja akvakulture za razdoblje do 2027. godine	
	23. Strateški plan Zajedničke poljoprivredne politike Republike Hrvatske 2023. - 2027.	
	24. Strategija poljoprivrede do 2030.	
	25. Nacionalni plan razvoja prerade drva i proizvodnje namještaja Republike Hrvatske za razdoblje od 2023. do 2030. godine	
Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije	26. Nacionalni plan razvoja pravosudnog sustava za razdoblje od 2022. do 2027. godine	
	27. Nacionalni plan razvoja javne uprave za razdoblje od 2022. do 2027. godine	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
	28. Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. godine	
	29. Strategija sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	30. Strategija upravljanja državnom imovinom za razdoblje 2019. - 2025.	
	31. Strategija prostornog razvoja Republike Hrvatske	
	32. Dugoročna strategija obnove nacionalnog fonda zgrada do 2050. godine	
	33. Program energetske obnove zgrada javnog sektora za razdoblje do 2030. godine	
	34. Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
	35. Program razvoja kružnog gospodarenja prostorom i zgradama za razdoblje od 2021. do 2030. godine	
	36. Program energetske obnove višestambenih zgrada za razdoblje do 2030. godine	
	37. Program energetske obnove zgrada koje imaju status kulturnog dobra za razdoblje do 2030. godine	
	38. Program suzbijanja energetskog siromaštva koji uključuje korištenje obnovljivih izvora energije u stambenim zgradama na potpomognutim područjima i područjima posebne državne skrbi za razdoblje do 2025. godine	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	39. Nacionalni plan za rad, zaštitu na radu i zapošljavanje za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	40. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	41. Nacionalni plan za prava djece u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2022. do 2026. godine	
	42. Nacionalni plan borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	43. Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	44. Nacionalni plan za suzbijanje seksualnog nasilja i seksualnog uznemiravanja za razdoblje do 2027. godine	
Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije	45. Nacionalni plan razvoja otoka 2021. - 2027.	
Ministarstvo turizma i sporta	46. Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
	47. Nacionalni plan razvoja održivog turizma do 2027. godine	
	48. Nacionalni program športa 2019. - 2026.	
Ministarstvo unutarnjih poslova	49. Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine	
	50. Strategija integriranog upravljanja granicom	
	51. Nacionalni plan sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske za razdoblje od 2021. do 2030.	
Ministarstvo zdravstva	52. Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	53. Nacionalna strategija djelovanja na području ovisnosti za razdoblje do 2030. godine	
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih	54. Nacionalni plan razvoja sustava obrazovanja za razdoblje do 2027. godine	
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih / Ministarstvo gospodarstva	55. Strategija pametne specijalizacije do 2029.	
Državni zavod za statistiku	56. Strategija razvitka službene statistike Republike Hrvatske 2021. - 2030.	

Nositelj provedbe	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
	57. Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske 2021. - 2027.	
Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske	58. Nacionalni plan razvoja odnosa Republike Hrvatske s Hrvatima izvan Republike Hrvatske do 2027.godine	
VRH - Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina	59. Nacionalni plan za uključivanje Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine	
	60. Operativni programi nacionalnih manjina za razdoblje 2021. - 2024.	
	61. Nacionalni plan zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije za razdoblje do 2027. godine	
	62. Nacionalni plan za suzbijanje trgovanja ljudima za razdoblje do 2030 godine	
VRH - Ured za ravnopravnost spolova	63. Nacionalni plan za ravnopravnost spolova za razdoblje do 2027. godine	

Prilog 4. Popis akata strateškog planiranja u izradi koji izravno podupiru provedbu strateškog okvira NRS-a 2030.[17]

Nositelj izrade	Naziv akta strateškog planiranja	Strateški cilj NRS-a 2030.
Ministarstvo obrane	1. Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2024.-2035.	
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva	2. Strategija biogospodarstva do 2035.	
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine	3. Program energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje do 2030. godine	
	4. Nacionalni plan stambene politike Republike Hrvatske do 2030.	
	5. Strategija upravljanja nekretninama i pokretninama u vlasništvu Republike Hrvatske za razdoblje 2026. – 2035.	
Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike	6. Nacionalni plan zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, za razdoblje do 2028. godine	
Ministarstvo vanjskih i europskih poslova	7. Nacionalni program međunarodne razvojne suradnje i humanitarne pomoći inozemstvu za razdoblje 2022.-2026. godine	
Hrvatska vatrogasna zajednica	8. Nacionalna strategija razvoja vatrogastva za razdoblje do 2030.	

[17] *Popis sadrži akte strateškog planiranja od nacionalnog značaja koji su bili u postupku izrade zaključno s danom 31. prosinca 2024.*

Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske	9. Nacionalni plan stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2021. do 2027.	

Prilog 5. – Doprinos provedbi ciljeva održivog razvoja Programa UN-a za održiv razvoj 2030 (UN Agenda 2030)

U kontekstu složenih globalnih izazova, Hrvatska je tijekom 2024. godine potvrdila predanost izgradnji otpornog društva utemeljenog na načelima održivosti, koristeći NRS kao temeljni okvir za operacionalizaciju 17 ciljeva održivog razvoja (COR). Provedba NRS-a izravno doprinosi postizanju ciljeva UN-ova Programa za održivi razvoj do 2030., uz jasan naglasak na postizanju ravnoteže između gospodarske, društvene i okolišne dimenzije razvoja. Ovakvim pristupom, vizija održivosti se prelijeva iz akata strateškog planiranja u konkretne mjere usmjerene na unaprjeđenje kvalitete života građana. Integriranjem prioriteta, poput smanjenja nejednakosti i ublažavanja klimatskih promjena, u sve javne politike, Hrvatska aktivno odgovara na ključne izazove, a osiguravanjem uvjeta za kontinuirano praćenje relevantnih pokazatelja, omogućava se pouzdano vrednovanje napretka u provedbi. Upravo se sustav strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske pritom potvrđuje kao koristan mehanizam za osiguravanje usklađenosti javnih politika i povezivanje strateških prioriteta s proračunskim sredstvima, čime se stvaraju nužni institucionalni i financijski preduvjeti za učinkovitu operacionalizaciju Ciljeva održivog razvoja.

Hrvatska je tijekom 2024. potvrdila status jedne od globalnih predvodnica u području održivog razvoja. Prema Izvješću o održivom razvoju za 2024. godinu (*Sustainable Development Report 2024*[18]), Hrvatska je ostvarila izniman napredak pozicioniravši se na visoko 8. mjesto od ukupno 167 zemalja obuhvaćenih izvješćem, sa zabilježenim ukupnim indeksom od 82,2. Ovaj rezultat predstavlja značajan skok u odnosu na prethodna razdoblja i istodobno potvrđuje da Hrvatska uspješno usklađuje svoj gospodarski rast s visokim socijalnim i ekološkim standardima. Ovakvo visoko pozicioniranje ima dodatnu težinu u kontekstu procesa pristupanja Hrvatske Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), koji je intenziviran tijekom 2024. godine. Činjenica da se Hrvatska nalazi u samom svjetskom vrhu prema Indeksu napretka u provedbi ciljeva održivog razvoja, jasno ukazuje na spremnost i usklađenost hrvatskih politika s najboljim globalnim praksama i standardima koje zagovara OECD.

NRS nastavlja i dalje služiti kao ključna poluga za uspješnu integraciju Ciljeva održivog razvoja u nacionalni strateški okvir. Tijekom 2024. naglasak je bio na sinergiji NRS-a i NPOO-a, posebice u području zelene i digitalne tranzicije. Iako Hrvatska bilježi dobre rezultate u područjima poput smanjenja siromaštva (COR 1) i dostupnosti čiste energije (COR 7), podaci za izvještajno razdoblje ukazuju na potrebu za daljnjim naporima u područjima odgovorne potrošnje i proizvodnje (COR 12) te jačanju klimatskih akcija (COR 13), što se rješava kroz provedbu usvojenih nacionalnih planova i pravnog okvira ažuriranog tijekom 2024. godine. Nastavak provedbe akata strateškog planiranja povezanih sa strateškim ciljem „Zdrav, aktivan i kvalitetan život“ te nastavak ulaganja u dekarbonizaciju gospodarstva, zgradarstva i prometa, ostaju ključni prioriteti kojima Hrvatska izravno doprinosi ostvarenju Programa UN-a za održiv razvoj 2030.

[18] https://dashboards.sdgindex.org/rankings/